

33379, II, C, c.

2. 1/2 Indica

Mabel Vaughan.

Roman.

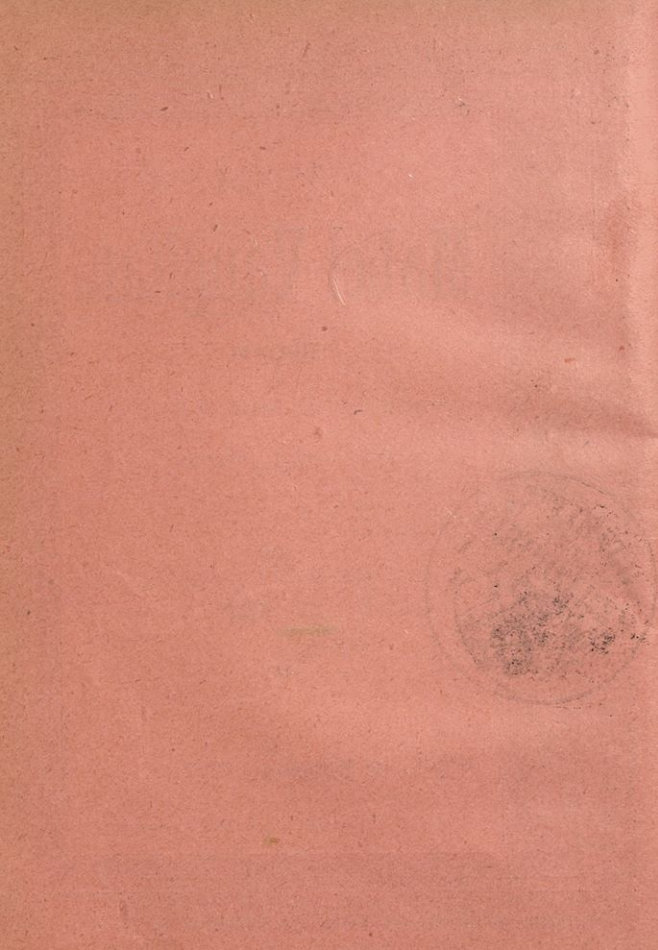
V angleškem spisala Marija S. Cum mins.

Poslovenil J. Jesenko.

V Ljubljani, 1887.

„Národna Tiskarna“. — Založil J. Jesenko.

Mabel Vaughan.

Roman. V angleškem spisala Marija S. Cummins.

Poslovenil J. Jesenko.

Drugi del.

V Ljubljani, 1887.

Natisnila „Narodna Tiskarna“; založil J. Jesenko.

Madison T. Hughes

Madison T. Hughes

Madison T. Hughes

Madison T. Hughes

03001867Z

Madison T. Hughes

Madison T. Hughes

Prvo poglavje.

Nje ljubezen je stanovitna, nje skrb
neprestana,

Kolikorkrat on je ali iz lastnega ne-
umnega napuha

Ali pa iz slabosti pregrešnih oklepov
sužnik

„Moja bči Margarita se je prav po meni
zvrgla,“ bile so gospe Vaughanovi priljubljene be-
sede. „Več pameti ima v mezinci nego Sabija v
celej roki.“

To je bilo popolnem res; kajti gospa Ridg-
way, sedaj udova, odlikovala se je skoro z vsemi
onimi lastnostmi, s katerimi se je nje mati odliko-
vala in katerih je Sabiji popolnem manjkalo. Bila
je ošabna, častihlepna, presodna in sebična. Denar
je bil v nje očeh največje dobro; in stanje v javni
družbi in odličnosti, h katerima pripomore, so bile
najdragocenejše posledice njegove posesti. Preme-

tena in razvidna v vseh človeških in pozemeljskih razmerah in stvareh izgrešila je le redkoma svoj smoter, in poznali neso nikogar, ki bi jo bil v kakem prepiru ali kakej kupčiji prekanil. Ponašala se je rada, da je dobra gospodinja in da svoje gospodarstvo vodi po najboljših gospodarskih in najbolj varčnih načelih. Sosedje so tudi rekali, da je imela kaj potrpnega delavnega moža, ki je nje zmožnosti visoko cenil, ter jo tudi v vsakdanjem življenji kot svojo boljšo polovico priznaval; dalje so rekali, da je bil prava šlapa od moža, katerega je imela žena v popolni oblasti.

Gostoljubnost je bila krepost, po katerej ni nikdar hrepenela; kajti če ni imela posebno imenitnega in nujnega razloga, sprejemala je le redkoma goste v svojo hišo. Po smrti gospoda Ridgwaya je nje popolna osamelost bila res dovoljni razlog, da si je sestro k sebi želela; a to nikakor ni bil poglavitni uzrok, da je Sabijo k sebi povabila. Prvič jej je bil nje brat Ivan dal dober izgled in tega ni hotela, da bi jo bil v podpiranju zapuščenih sorodnikov presegal; drugič je nje bistroumnost precej spregledala, da bi jo Sabija na kaj različen način

pri njenem gospodarstvu lahko hasnovito podpirala. Po takem sta jo navajala bolj napuh in previdnost nego prirodna ljubezen, da je sestri svoje bivališče ponudila.

Brez nesebičnih razlogov tudi ni bila navidezna pristrčnost, s katero je prosila, da bi jo bratič in bratičinja obiskala. Dasi bi gospa Ridgway nikdar ne bila priznala, vender se ni čutila popolnem zadovoljno s svojim stanjem v javni družbi v L.; ker je pa mesto L. njej bilo svet, hlepela je čez vse, da bi se vspela do zaželenega stanu. Res nje mož je bil dolgo časa najbogatejši mož v mestu in prav tako tudi njegov oče. Potem bila je komaj veljavna rodovina v soseski, ki bi ne bila v prejšnjih rodovih ali pa po osebi kakega sedanjega člana s starejšim ali mlajšim Ridgwayem kupčevala ali celo osebno na nja navezana; in udova zadnjega Ridgwaya se je lahko ponašala, da vsak njih napredek in nazadek dobro pozna, da dobro pozna vsako skleneno ženitev in vsako stopinjo njih rodoslovja.

To podrobno poznanje imenitne gospode (aristocracy) v mestu L. pa ni dozorelo do pravega dejanskega znanja ž njo, in prav po tem je gospa

Ridgway kaj močno hrepenela. Državni poslanec za ta okraj je imel navado, da se je z gospodom Ridgwayem potom v cerkev nekoliko pošalil; zale hčere sodnika Paradoksa so uljudno pozdravljale udovo, če so jo na ulici ali pa v prodajalnici naletele; tudi vsi podporni in beraški listi in drugi podpisi so se redoma oddajali pri nje vratih.

Vender je bilo še neko drugo, vsakdanje kaj prijetno občenje v tem izbornem krogu, v katerega se žlobudrava, nemirna in ne preveč olikana bogatinka ni vrstila; prerada pa bi bila tudi v tega prihajala. Sedaj je z bratičem in bratičinjo name-rovala odpraviti ono natančno potegneno mejo.

Res krog nje delovanja in opazovanja je bil kaj utesnjen, vender je gospa Ridgway dobro poznala svet ter se v svojej presodnosti ni varala. Gospod Ivan Vaughan je bil v domačem okraji na dobrem glasu. Novi Jork ni bil toli oddaljen, da ne bi bili glasi o njegovem bogastvu, o njegovem stanu in o njegovih imenitnih zavezah segali do onih, ki so se njega in njegovih otročjih let še spominjali; oin jezični, prav žlobudravi gospe Ridgwayevi ni bil treba mnogo okolu pripovedovati o lepoti njegove

hčere in o dovršeni olikanosti njegovega v inostrancih odgojenega sina.

Zanašaje se na pritezljivost in mičnost pričakovanih gostov drznila se je teta voz državnega poslanca ustaviti ter nekaj zaupniše nego navadno govoriti ž njegovo ženo; končala je z besedami: „Bodoči teden pričakujem bratiča in bratičinjo; vaši mladi ljudje morajo nas pač enkrat obiskati.“ Obraz devoyke na sprednjem sedeži se je kar radosti žaril in imenitna gospa sama je brez obotavljanja odgovorila. „Gotovo vas obiščejo. Kateri dan ja pa pričakujete?“

Poslej se je pridružila iz cerkve gredoči gospe Paradoksovi ter jej kar na kratko opazila: „Kot slišim, moj bratič bode se pri vašem moži pravoslovja učil.“ Ponosna gospa Paradoksova je na to gospe Ridgwayevi nenavadno toplo roko stisnila, rekoč: „Da, kaj prijetna pomnožitev našega kroga“, ter si je pri tem mislila: „Krasna nada jednej izmej mojih lepih hčerij.“

Tako je prihod pravoslovca in njegove sestre, Novo-jorške krasotice, napravil mnogo hrupa v malem mesteci. Ko je Mabel z gospo Ridgwayevo prvi-

Krat v cerkev prišla, izpolnila se je ljudem dolga nada; nekaj prevarano pa je marsikatero oko zaman se oziralo po njenem bratu, ki je bil vkljubu jezi in prigovoru svoje tete doma na naslonjači ostal. Morda je bilo dobro, da je bil pri tej priliki doma ostal, kajti prisotna Mabel sama je že vsem mladim devojkam v cerkvi glavo zmešala. Pregledali in presodili so natanko nje postavo, nje obleko, nje polt in marsikatera ošabnica je mej pridigo neprestano premišljevala, kako se bi po njenem uzorci lep pajčolan s čipkami urezala, kajti ravno ta ej slamniku gospice Vaughanove neko posebno imenitnost podeloval.

Tekom tedna obiskoval se je ves svet in pogovarjal in pripravljaj se za razne veselice, katere je doslej vedno odkladal. V tem sta mlada tujca izbujala občno pozornost in povsodi so o njiju govorili. Mabelino vedenje, nje lepota in nje bogata obleka so vse močno zanimale, a novščine in iznenadbe Henrikove zdele so se mirnim malomeščanom še bolj čudnovate in izvorne. Njegov angleški voziček (gig) je bil tak, kakoršnega v L. še nikdar niso videli; njegova sivkasta konjiča (ponies) z dol-

gima repoma sta bila taka, da jim v vsem okraji ni bilo para. A to čudo je zamračila njega imenitna brzonoga kobilica Sallija, katero so bili za njim poslali.

Tako mesto L ni bilo mirno poletno letovišče, ampak nenadoma je vse zavrelo; Mabel in Henrik živela sta sredi radostnega vrtinca, katerega sta bila sama povzročila.

„Tetka Sabija! zakaj pa bi hodila tja doli?“ rekala je nenadno Mabel, ko so jej dopoldanske obiskovalce naznanjevali. „Saj ne prihajajo mene obiskat; in toli prijetno je na kmetih mirno in prav po svoje živeti.“

„Oh, draga! ne reci na kmetih“, odvrnila je Sabija s karajočim glasom, tega bi ona rada ne slišala. Vrh tega pa moraš tja doli. Prišli so tebe gledat, — ona bila bi strahovito nesrečna, —“ s katero besedo ona je Sabija vedno le svojo sestro misli'a.

Trenotek pozneje je že skozi duri glavo pomolila neugnana, mnogobesedna, nepotrpnost gospa Ridgwayeva ter je zaklicala: „Mabel, naglo. O, draga! rada bi bila, da bi ti danes imela svojo pi-

sano obleko. So namreč ti in ti; ponagli se, toli prijetni ljudje so. Bili so mi toli dobri, odkar je gospod Ridgway umrl.“ Mabel se je na to posmehljala ter skrbij polno težko srce zakrivala. in šla tja doli, da bi jih kolikor toli zadovoljila.

Henrik je tudi v tem novem krogu našel primerne si prijatelje. Mej mladimi, življenja veselimi ljudmi so neki posebni svobodni zidarji (fremasonry), ki povsod brzo najdejo tovariše jednakega mišljenja in srca ter se kmalu ž njimi seznanijo. Tuje premenjeno bivališče in čutena zadrega, ki ga je v Novem Jorku toli stiskala, odvrčali sta ga nekaj časa od lehkomišljenega življenja. Mabel se je celo nadejala, da ga bodeta nje neprestani upliv in nje neprestana skrb spravila na pravi pot; nadejala se je, da ga ozir na tujo hišo njegove tete ali pa zanimanje za njegov poklic popolnem poboljšata. Na nesrečo je prav sedaj sosedno vseučilišče odpustilo dijake na poletne počitnice; mej mladeniči, ki so na ta način v L. prikrožili, našel je Henrik več bolj sorodnih duhov, nego jih je bilo mej pustimi zidovi Paradoksove pisarne zakopanih. Brze konje živega mladeniča občudovali so po vsej okolici; njegovi

mični običaji in njegovo plemenito vedenje so mu nagloma pridobili občno ljubezen. Udajal se je izkušnjavam, zapuščal zadublo pisarno ter se pridruževal raznim izletom in vožnjam, raznim lovcem in ribičem; to vse bilo bi res popolnem nedolžno, ko bi ne bilo zahtevalo toliko časa ter naposled k tolikim neumnostim in razuzdanostim ne vodilo.

Naj je storil še toli dobre sklepe, naj se je še toli napenjal, da bi sebe samega premagoval, vendar se je kmalu pokazalo, da so sklepe izkušnje izpodkopavale; napenjanje njegovo pa ni bilo dovolj močno, da bi bilo se izkušnjavam uspešno branilo. Težkega srca je Mabel gledala, kako so se nje kratke nade uničile in bolj nego poprej se je tresla od posledic brezozirnega in lahkomišljenega življenja svojega brata. Bili sta le dve pravili, po katerih se je proti njemu vedla, — bili sta le dve sredstvi, s katerima je hotela brata rešiti. To sta bili ljubezen in molitev. Očitala mu ni nikdar niti s pogledi niti z besedami. Vedela je prav dobro, da le Bog sme soditi in da si človek, zlasti pa sestra le v preširnosti sodbo prisvaja. Poznala pa je vso moč prava, katero ta sladka vez sorodstva

daje; zato je le po nasvetih srčne svoje ljubezni skušala potrpežljivo svojo nalogo izvrševati.

Ti ljubezni polni nasveti so bili toli mili, blagodejni in požrtvovalni tudi zato, ker so iz skrivnostne bolečine ponižnega in skesanega, kot tudi prevaranega in zapuščenega srca izvirali. Dasi bratu Mabel nikdar ni očitala, vender sebi je pogostem grenko očitala toli izgubljenih ur, ki so jo njegove družbe in njegovega zaupanja oropale ter jej za to le razbite nade, zapuščeno ljubezen in ranjeno srce podarile. Kolikor zelo se je tega strašila, kolikor dolgo je tudi zavračala neusmiljeno misel, polagoma se jej je vender usililo prepričanje, da je nje srce le iskal, da je je lahkomisljeno odbil, da je svoje zaklade zaupala možu, ki daru ni znal ceniti, in da je prijateljstvo, katero se jej je najslajši užitek v življenji zdelo, njemu bilo le za kratek čas o dolgih zimskih večerih.

Ko bi bila ta slutnja dovolila še kako sumnjo, uničil bi jo bil list, katerega je Mabel štirinajst dni po dohodu v L. od gospe Leroyeve dobila.

Pisan je bil v Trentonu, kjer je bila družba po štiritedenskem potovanji sklenila nekaj dni ostati,

potem pa se raziti. Občnemu poročilu o potovanju je Ludvika naposled pristavila.

„Pri vsem tem ni bilo toli prijetno. Bilo je vedno toliko prepira o potu in kdo bi imel najboljše sobe v gostilnicah. Francika Širokoglavka je baje mislila, svet je tu le zaradi nje; gospa Vanekarjeva je po svoji stari navadi zvijače napravljala, da bi pred vsem najboljše zase dobivala, in sedaj pa sedaj poganjala sem se tudi jaz za svojo pravico, da je obveljala, kajti voljna nisem bila, da bi vsi z nogami po meni teptali. Francika in polkovnik se toli razpirata, da je res prava sramota; tudi gospa Earleova nam je delala mnogo sitnostij. Bolehala je, odkar smo bili Niagaro zapustili. Dečka sta me tudi strahovito mučila; Cecilija ju ne more uganjati. Nikdo baje ni užival posebnega veselja razen gospoda Dudleya in neke gospe Volkove, udove z Angleškega, ki se je Francikine svatovščine udeležila in je polkovnika na potu spremljevala. Mlada je in zala in preobčutna (sentimentalna), — govori mnogo o pesništvu itd.; in gospod Dudley se je njej popolnoma posvetil. Na sprehod hodita o luninem vitu, posedata po skalah in skladata sonete. Res

prava šala je, kar čeblja gospa Earleva, ki jo imenuje Dudleyevo zadnjo ljubico. Jaz res ne vem, kaj se na njej umišlja. Vsem drugim je kaj neprijetna. Od tukaj potujem v Novi Jork ter ti svetujem k meni priti. Ko si bila štirinajst dni pri teti Ridgwayevi, moraš vsekakor zrak in prizorišče menjati. Jaz sem jo jedenkrat že kot mala deklica obiskala, a tega nikdar ne izpozabim. O svojem moži že mesec dni nisem ničesa slišala. Mislim, da listi me čakajo v Novem Jorku. Reci Henrik, da storil bil bi bolje, ko bi bil s konji prišel v Newport“.

Mabel je ta list zopet in zopet prečitala, premišljevala njegovo vsebino ter se jokala; a še vedno je ležal v nje naročji. Kar je nje osamljenost pretrgala teta Sabija. Tudi to je bila huda nje izkušnja, da je le redkoma kako uro nepretrgoma mogla za se živeti. Vender je Sabija malokdaj motila nje mir, temveč bila je navadno blebetava gospa Ridgwayeva, ki jej nikdar pokoja in miru ni dala. Zato se je silila, da je prav prijazno vsprejela teto, ki je kaj previdno vstopila, ozrla se okrog ter potem polagoma duri zaprla.

„Ko bi bila jaz na tvojem mestu, šla bi zvečer v družbo“, rekla je s tihim glasom, kot bi se bala, da kdo pri ključavnici posluša; „ona je vsa zaverovana v to.“

„Oh, tetka! ne zahtevajte tega od mene“, odvrnila je Mabel nekaj nepotrpnostno naglo ustanši in list v žep utaknivši. „Jaz ne morem iti; — jaz nečem iti; — prav nič me ne veseli. Vsak ima svoje muhe“, pristavila je, ko je Sabija od lista v nje obraz se ozrla.

„No, vidim, dobila si list od Ludvike. Ni čuda, da te je spravil iz dobre volje, meni se bi bilo jednako godilo. A ti bi nanj izpozabila, ko bi šla v družbo ter videla vse mlade ljudi in se dobro počutila. Njej nikakor ni dopadalo, ko si ti včeraj rekla, da ne misliš iti.“

„To jej pač nič ni mari“, odvrnila je Mabel. „Tetka, ona misli, da se meni take reči dopadajo, a to ni prav nič res. Neznosno mi je videti mnogo ljudij krog sebe. Ti pač sama ne zahajaš na take kraje; tudi jaz bi rajše pri tebi in njej doma ostala.“

„Že prav, a pomisli, draga, da to ni navadna veselica. Napravi jo gospa Bloodgoodova, žena državnega poslanca našega okraja. To je kaj imenitna rodovina, jedna izmej najstarših daleč okrog. Jaz sem slišala o njih in lepih njih dejanjih, ko sem še doma bivala. Ona jih pred tvojim dohodom ni poznala, in sedaj se ona na to zanaša, da tja pojdeš in se dobro vedeš. Škoda bi bila, ko bi se ti njeni nameri uprla. Ti pač dobro veš, kako trmasta je, ko se je v kako stvar umislila.“ Sabija je kaj goreče govorila ter se potegovala za sestrino stvar kot za svojo; kazala pa se je tudi nekoliko v strahu, da bi Mabel lahko izbudila nje nevoljo, česar se je sama od mladih let vedno ogibala.

V navadnih okolščinah bila bi se Mabel čutila zavezano izpolniti želje svojima tetama, naj bi jej to bilo še toli huda žrtva; a v sedanjih srčnih razmerah jej je bila že misel, da bi gibala se mej mnogobrojnimi tujci, silno mučna in skušala je tete Sabije razloge pobijati z besedami: „A jaz se bi gotovo dobro ne vedla. Ne delala bi časti niti sebi, niti teti Margariti. Jaz se ne počutim dobro. Tužna sem in nesrečna.“

Zadnje besede izrekla je tja v en dan; a Sabija razumevala jo je prav naravno ter je odvrnila z nekaj pomilujočim, nekaj pa očitajočim glasom: „Draga, rada ti verujem; — a vsaj za nekaj časa bi šla tja. Ne čudim se ti. Nesumneno se ujedaš zaradi Henrika, ki misli, da je sem došel, da bi prav tako okoli rajal kot v Novem Jorku. A draga moja! ti ga ne moreš preobrniti, tudi nič ne hasne, da mnogo na to misliš. Tja v družbo ga ne bode, tega si lahko preverjena; res ni vredno, da te to toliko grize. Kaj lepa pot je do Bloodgoodove pristave in lepo je, če si tam. Gospa Paradoksova je ravnokar poslala povabilo, da bi se v njenem vozu tja peljala. Lehko jej odgovoriš, da češ, in potem je vse v redu. Časa imaš še tudi dovolj, in Margarita bode zadovoljena — —“

V tem hipu se oglasi gospa Ridgwayeva, ki je Sabijo zaradi neke gospodarstvene zadeve poklicala. Naglo se je morala odpraviti; Mabel jej je komaj še zaklicala: „Teta Sabija, jaz ne morem iti, res jaz ne morem. Rada bi, da to teti Margariti poveš.“

Stvar pa se je popolnem zasukala, ko je pri obedu Henrik nenadoma izjavil, da nameruje povabiti vsprejeti.

„Henrik, to je prav,“ rekla je teta Margarita, komaj se nadejaje, da bi šel v družbo, ker se je večkrat o takih veselicah kaj zaničljivo izrazoval. „Ničesa ne izgubiš, če ohranjuješ znanje z Bloodgoodovimi; v vsem okraji ni nikogar, ki bi napravljaj tako prijetne veselice kot oni.“

„Vsekakor je kaj lepa vožnja,“ rekel je Henrik s precej nemarnim glasom. „Ves svet blezo če ven. Danes zjutraj so me mlademu Bloodgoodu predstavili v pristavi pri jezeru, kjer sem ribe lovil; kaj zal dečko je. Prosil me je, naj zvečer obiščem njegovega očeta, in obljubil sem mu. Zdi se mi, tu je neki mladenič iz mesta — njegovo ime sem izpozabil, — ki je te počitnice ta kraj obiskal; kaj dobro poznan je po vsej pokrajini. Veselica bode njemu na čast. Bil je nekje na onem konci sveta ter jutri zopet odpotuje. Le brzo misli tu pozdraviti svoje prijatelje, potem pa se odpeljati.“

„Kdo neki je to?“ uskliknila je gospa Ridgwayeva. „Henrik, ali se ne spominjaš imena? Kaj nisi rekel, da je neki sorodnik?“

A Henrik ni vedel ničesa dalje. Ker je teta bila zmeraj bolj radovedna in zavzeta, pregledala je rodovinsko drevo Bloodgoodovcev v vseh vejah, naštevala je starost vseh moških členov ter se je trudila določiti osobo, katerej rodovina toliko čast izkazuje. Naštevvala je zasluge in premoženje kakih deseterih sorodnikov ter po vrsti trdila, da je ta ali oni toli imenitna oseba; naposled pa je povoljno sklepala, da mora biti kateri drugi, če ni nobeden izmed naštetih. Vsekakor mora biti neki premožen, imeniten in odličen mož.

„Mabel, pomisli, koliko bi ti izgubila“, rekla je z grenkim glasom obrnivši se k Mabeli, katero je pač ves čas za to pridobiti skušala.

Mabel, polna žalosti, vedela je le, da se je bil Henrik o svojej nameri izrekel; sedaj se je vsa zamišljena ozrla. Precej po tem rekel je Henrik: „Mabel, kaj ne, ti tudi pojdeš?“ In jecljala je: „Da, če me s seboj vzameš.“

„Oho! oho!“ uskliknila je teta nekaj zbadljivo, nekaj pa pohvalivno. „Ti se tedaj nečeš odtegniti onemu mlademu lepemu tujcu. Mislila sem si že, da le tega je še manjkalo: namreč odličnega gosta, kateri bi bil res vreden tvojega najlepšega smehljanja.“

Mabel je imela le mračen pojem o tem, kar je teta mislila; pa ljubo jej je bilo, da niso poznali pravega razloga, zakaj se je premislila. Zato ni zinila besedice o onej opombi ter je celó potrpežljivo poslušala vse naslednje boleče posmešice (sarcasms), ki niso bile toli hudobne kolikor nespodobne, kajti gospa Ridgwayeva se je preveč veselila pridobljene zmage, nego da bi bila nalašč grenka. A slutila ni, da je Mabel dobila dosta večjo zmago nad svojimi čuti, naznanivši, da je pripravljena Henrika spremljati, ker se je strašila manj ljubega jej spremstva, ko bi po svojih željah doma ostala.

No, nosi pa kaj lepega“, glasile so se skoro zapovedljive besede gospe Ridgwayeve; namreč prišla je bila nekaj ur pozneje v sobo, kjer je uboga Mabel z Ludvikinim listom v roci vsa zamišljena sedela ter za trenotek izpozabila na okrutni božji

sod, ki jo je ta večer čakal. „Naj enkrat pogledam tvoja oblačila“, in kar naravnost je trmasta teta odprla pokrov velikega kovčega z najkrasnejšimi nje oblačili ter je je drugo za drugim razgrinjala.

Izvolila je precej, kot je bilo pričakovati, najbolj pisano in najbolj bogato obleko za ples. Mabel bi se bila jeze jokala, ker je tetina trma silila, da bi bratičinja prišla v obleki, ki ni niti veselici niti razmeram nje srca pristajala. Naposled sta se mej seboj pogodili. Namesto pisane svilene obleke sta izbrali mezlanasto krilo z obrobki. Ta tenka tkanina z najličnišo vezenino se res Mabeli ni zdela primerna za podruogo uro dolgo vožnjo, vendar je bila jako hvaležna, da je vsaj nekoliko premagala tetin slabi vkus; nadejala se je, da v čisto beli obleki vsaj ne bode v oči bodla.

Ponosen trenotek bil je gospe Ridgwayevi, ko je krasna kočica (faeton) Henrikova se pred vrata zapeljala. Še bolj ponosna je bila, ko je nje krasna bratičinja prišla dolí po stopnicah, oblečena po najnovejši šegi, akopram bi bila želela, da bi bila bolj pisano ogrinjalo vzela. Ponosna je bila, ko je Henrik prišel s toli krasno nabornico pri košulji

kakoršne mladi gospodje, kot je rekala, dan današji ne nosijo. Ponosna je bila, ko ja je k vozu spremijala, da je Mabeli krilo prav nategnila in jej ogrijalo na natečje položila; posebno ponosna pa je bila, ko je sodnik Paradoks isti trenotek mimo se peljal ter jo pozdravil, ko so sosedje k oknom leteli, da bi videli mlada Novojočana se odpeljati, in ko je neugnana kobila nazadnje kot besna doli po ulici drvila. Sabija je stala v vratih ter si je srčne skrbi delala, da se bi Mabel z divjo kobilo lahko ubila; očitala si je, da je blagemu detetu prigovarjala, da se je v toliko nevarnost podalo.

Drugo poglavje.

Uho udano vsakemu glasu bolesti,
 Roka odpira se svobodno pomoči,
 Srce, katerega nagib se ne obotavlja,
 Da bi ohladilo se v dvoumu, kjer
 vsmiljenje zahteva,
 Ampak na možati topli nagon rado
 pomaga človeštvu.

„Strijček Bayard, kaj si jo videl?“ vprašala je radovedno živahna sedemnajstletna devojka, sedeč v vozu državnega poslanca, ko so pričakovanih go-

stov dohod naznanili. To vprašanje veljalo je visokemu mladeniču širokega čela in sosebno odkritosrčnega plemenitega obraza. Njemu se je bila ta večer pri veselici v Bloodgoodovi hiši pridružila mala rojenica ter ga šaljivo prijela za roko in mu imenitno vprašanje stavila.

„Koga naj bi bil videl?“ vprašal je gospod s smehljanjem, ki je izdajalo, da je prav dobro vedel, koga je menila.

„Koga?“ ponovila je devojka z zbadljivim glasom: „Oh, no, strižček Bayard! ne hlini se no! Saj sem videla, kako si jo nad pet minut opazoval. Zato mi povej, kako sodiš o njej?“

„Kako naj o njej sodim? No, ljubka, pojdi in uči me kako“, rekel je mladenič ognivši se neposrednemu odgovoru.

„Oh, tega ne vprašaj mene“, rekla je zala deklica premeteno mu v obraz pogledavši. „Ti si se pri izvoru učil. Videla sem te v zrcalu, in celih pet minut, da deset minut nisi očij od nje obrnil.“

„In kaj je bila posledica? Ali si tudi moje misli v zrcalu videla?“

„Da, — prav jasno. Imel si jo za najlepše, najmilejše, najkrasnejše bitje, katero si svoje žive dni videl; in ko bi ne bila to tvoja misel, ne od-pustim ti tega nikdar. No povej mi“, nadaljevala je prilizljivo, „kaj ni krasna?“

„Da, Beatrica, krasna je, to pa je tudi ledenik.“

„Oh, kako neusmiljena, hudobna, krivična pri-mera!“ vzkliknila je vsa naudušena Beatrica, odmak-nivši roko, katero je bila trenotek poprej toli lju-beznjivo prijala. Ti bi ne govoril tako o njej, ko bi jo poznal. Toli prijetna in ljubeznjiva je, kolikor lepa.“

„Jaz bi je nikakor rad ne izpoznaval“, rekel je dražljivo mladi Bayard.

„No, zakaj pa ne?“ vprašala je Beatrica, uporno glavo vzdignivši.

„Bal se bi, prebladiti se“ in delal se je, kot bi bil nenadoma začutil mrzlo sapo mimo vleči.

„Lahko se res človek prehladi, ko tebe go-voriti posluša“, odvrnila je živahno braniteljica tuje lepote. „Ti še vreden nisi, da bi se ž njo seznanil; nadejam se tudi, da se to ne zgodi. Vsaj jaz te bi ne hotela predstaviti.“

„Res krščanski sklep“, odvrnil jej je mladi strijc „Ne morem si misliti večje nevarnosti, nego da bi zadel s tem bliščečim —“

„Stoj! stoj! ne ponovi one besede!“ uskliknila je Beatrica z ročico mu usta mašé.

Visoki mladenič je umaknil glavo, da bi oviro svojemu jeziku odpravil ter je, smijoč se, nadaljeval: „No prav po želji tvojega srca jo čem občudovati, a le v daljavi.“

„Strijček, pej te bodi! kako malodušno!“

„Beatričica, zares prav; priznam se krivega“, rekel je Bayard z bolj resnobnim glasom nego je bil doslej govoril. „Mož, ki živi, kot jaz živim, mož, kateremu je življenje priprosto in brez vseh navadnih oblik in šeg, ljubi, spoštuje, čisla prisrčno, zvesto, udano devojko čez vse, devojko, ki v go-reči ljubezni do drugega lahko popolnem izpozabi sebe samo, kot je to neka mala prijateljica moja to noč storila. Beatrica, glej, če razumem jaz čitati na tem obrazu, ta gospica Vaughanova je hladna, napušna in polna zaupanja v sebe samo. Jaz se bojim, naravnost priznam, takih žensk.“

„Oh, strijček! nje smehljanje je čarobno in nje vedenje toli toplosrčno“, vskliknila je Beatrica.

„A smehlja se blezo po pravilih in nje vedenje je preveč premišljeno, da bi bilo mično. Vse prednosti in miline tega sveta nikdar ne nadomestijo pogrešane prirodne veselosti in priproste — —“ Tu je sam prenehal, ko mu je Beatrica s prstom pretila. Takrat mislila je res resno; šumeče gibanje blizu govornika mu je tudi priporočalo previdnost, a bilo je že prepozno, da bi ga bila varovala sledeče zadrege.

Tako sta se pogovarjala v knjižnici gospe Bloodgoodove; prejšnji trenotek so jo bili zapustili vsi obiskovalci ter se po prehodu in po sobah sem ter tija sprehajali. Govornika pa sta bila popolnem izpozabila, da se skozi odprte duri v družbino sobano vsaka beseda sliši; da zlasti natanko mora razumeti njiju pogovor vsak, ki bi na drugi strani durij stal. Mabel je bila brez uspeha skušala se umiriti ter se je bila nekaj trenotkov poprej umaknila v kot mej levo in knjižnično steno; tu se je na videz silila, da se bi seznanila z otrokom, ki je čez navadno uro smel biti po konci; s tem je mislila iz-

nebiti se svoje razstresenosti in že ugnane sile zopet ukrepiti. Lehko je misliti, da je napominjani govor v tem ni posebno podpiral; kajti slišala je vsako besedo, akopram ni slutila, kam da meri, dokler naposled ni bilo nje ime izrečeno. Kot spojena srna, ki iskajoč počivališča, znova in nenadoma svoje hude preganjavce zapazi, zganila se je ter je ne oziraje se v mer, od koder so glasovi prihajali, brzo hitela na nasprotno stran napolnene sobane, tako da je množica ljudij bila mej njo in neprevidnima govornikoma. Beatričin živi glas je bila pač izpoznala, poznala pa ni glasu njenega strijca; stojé pod varstvom zbrane množice, silila se je nehoté, da bi izpoznala, kedo jo je toli ostro sodil. Prek sobe je korakala v mer, da bila bi to lahko pozvedela, ko bi bil Bayard na prejšnjem mestu ostal. A zaradi enakega nagiba je bil tudi Bayard stopil v dvokrilne duri. Ko je plaho vzdignila glavo, s temno rudečico oblito, srečala je jasne, sinje, poštene oči mladega moža, ki se je tudi po njej oziral. Nagonoma je pobesila oči ter se čutila še bolj razvneto, kajti mislila je nehoté, da sta bila opazila, kako hitro je bila odšla.

Ko bi blago njegovo srce ne bilo močno obžalovalo grajajočih besed, katere je bila zoper njegovo voljo slišala, obžalovalo bi jih bilo gotovo vsled trpečega, prosečega in očitajočega pogleda toli napčno sojene občutne devojke. To ni bilo ošabno zaničevanje, napušno kljubovanje, da je glavo pobesila, da so lica in čelo jej bolešno zarudela, ko je slišala tako obsodbo zaradi občutkov, ki so nje pravim občutkom premo nasprotovali. Le male sence jeze ni kazal obraz devojke, ki se je čutila ranjeno in užaljeno, a grenkosti in maščevalnosti ni poznala.

„Oh strijček Bayard,“ vskliknila je Beatrica, kakor hitro se je bila zopet umirila, „slišala je vsako besedo!“

„To je pač morala,“ rekel je Bayard z glasom, ki je močno obžalovanje izražoval.

Blagosrčna Beatrica mu zaradi tega ni nikakor očitala, akopram je sama čutila komaj manjšo žalost kot Mabel. A slavila je neko drugo zmago. Mladenič je gledal za Mabeljo ter videl, kako naglo jej je kri v glavo šinila; na to se je obrnil k mladi sestričini rekoč: „Beatrica, prepričala me je, kar

je bilo tebi izpodletelo. Sedaj ti priznam in prepričan sem, da ni ledenik.“

To je bilo priznanje odkritosrčnega in resnicoljubečega človeka; a na nesrečo Mabel tega ni mogla slišati. Mučila jo je, kot se to v enakih okolščinah pogostoma godi, zavest, da le prevečkrat napačno sodijo in po krivici grajajo ponižano in skrbij polno srce, ki skuša le svoje skrivnosti brezčutnemu svetu zakrivati. A tolažila jo je nekoliko vera, da se jej je bilo razen jednega nečuvanega trenutka posrečilo hliniti mirnost, katere nje srce res ni poznalo. Tamisel jo je navidez znova umirila in prijazno je dalje z ljudmi občevala in se smehljala, kar vse je bil bistroidni Bayard kot ponarejeno in prisiljeno zaznamenoval. Vender je nekaj ložje zasopla, ko so godbo sprožili, kajti razen udeležiteljev molčali so vsi.

Bilo je v družbi nekaj lepih glasov, od katerih so zahtevali nekoliko priljubljenih narodnih pesmij. Mabel se je rada usedla h klavirju, da bi je spremljala: kaj težavna naloga, kedor sam ne poje; a dasitudi ni dosta upala svojemu glasu, vender je imela odličen sluh za godbo, kar so jej uže v šoli vsi radi priznavali.

Ta naloga je bila njej malo več nego tlačanska. Henrikov lepi, jej toli priljubljeni debeli glas jo je popolnoma umiril in razveselil; tako je igrala nekaj časa na klavirji, ne da bi bila utrujena. Ko je naposled nehala, zahvalili so se jej vsi, ki so krog nje stali. Še zmeraj je sedela na stolu pred klavirjem ter je pogovarjala se s starejšim gospodom Bloodgoodom; kar je nenadoma zapazila, da bi se nekdo rad na nje mesto h klavirju usedel. Ožrši se izpoznala je mladeniča, kateri jo je bil pred malim časom toli ostro sodil.

Ustanši in umaknivši se mu se je morebiti spominjala strahu, o katerem je prej govoril, da bi ga blizu nje čutil. Če je temu bilo tako, spominjala ga je tega bolj njegova vest nego nje vedenje, kajti njegovi uljudni zahvali se je kaj ljubeznjivo poklonila; in bilo ni niti posebno niti neuljudno, da se je mirno precej daleč umaknila.

Klavir je stal tako, da je igralec poslušalce pred seboj imel. Ker se je Mabel bala, da ne bi zopet srečala njegovih očij, šla je nalašč iz družbine sobe v knjižnico; peljal jo je za roko uljudni gospodar, ki ga je kmalu potem sluga poklical. Tako

je sama mej tujci z radostjo poslušala lepo simfonijo, katero je mladenič na klavirji igral, ter je sama pri sebi premišljevala in presojala ukus in spretnost mladega igralca. Kar je nenadoma zapel; ker je precej nastala popolna tišina po vseh prostorih, poslušala je polni melodični njegov glas, ki po daljavi ni izgubil nič svoje lepote.

Mabel še nikdar ni šlišala take godbe s takim petjem. Res da ni imela mnogo prilike poslušati umetnike, a celó bolj izkušen umetnik ne bil bi napravil morebiti tolikega utisa, kot ga je napravil ta nadarjeni pevec. Njegov glas je bil močen, prirodni in kaj prijeten ter tudi posebno izurjen; teh lastnostij niso malo pomnoževala čisto njegovo izgovarjanje besed, primerna izrazitost in goreče čustvo. Zgovornost je bila spojena z lepoglasjem. Na splošno prošnjo zapel je krasen napev (arijo) iz Rossinijeve „Stabat Mater“. Moč velečastne pesmi kazala se je v tihoti, ki je po vseh sobah vladala, in v napeti pozornosti celó onih, ki navadno za take občutke dosti ne marajo. Da tudi so polni čisti glasovi segali po vseh prostorih, vendar so Mabel nagonoma k sebi vabili; kot bi se hotela prepričati,

da ne izvirajo iz kake omame čutila, sklenila je približati se mu. Izpozabivši, da je hotela se mladeniču ogniti, hitela je brez najmanjšega šuma, a nemudoma prek prehoda ter se je ustavila mej poslušalci pri durih prav nasproti klavirju. Doslej se še ni bila drznila pazno v obraz mu pogledati; sedaj se pa temu ni mogla več ubraniti in priznati si je morala, da se v njegovem obrazu milina in krepost najlepše skladata. Imel je morda petindvajset let, akopram se je po svežem svojem obrazu dosta mlajši videl. Brade ni imel; svetle kodraste lase je imel precej neskrbno na vzad počesane; čela bil je lepo razvitega, duhovitega. Debele sinje oči so bile mirne, jasne in odkritosrčne; vse njegovo obličje kazalo je na določnost in krepost. Ne navadno visoka in široka postava, široke prsi in krepka hoja pričale so o telesni moči in vstrajnosti; skratka vsa njegova prikazen je bila pravi praobraz onih starodavnih severnih plemen, ki so se po lepoti in srčnosti odlikovala. Temu v dokaz je njegova zunanost Mabel živo spominjala na neko sliko, katera je mladostne Normance iz dobe Hengista in Horse predstavljala.

Silo njegovega petja je močno pomnoževalo, da je na videz brez vsega napenjanja pel ter se prav nič ni zavedal utisa na svoje poslušalce; obličje njegovo pa je kazalo, kako goreče je čutil moč velečastnih besed, katere je peval. Ko je na-
posled nehal ter pri največji tihoti s stola ustal, ni kazalo njegovo vedenje najmanjšega znamenja dobljene zmage. Brez najmanjšega siljenja zahvalil se je blizu stoječim za pohvalo ter ne hoteč z nova h klavirju se uvesti je začel z očetom gospe Bloodgoodove se pogovarjati. Zadnji, kaj star gospod, ga je z velikim zanimivanjem izpraševal ter kaj pozorno poslušal njegove živahne odgovore. Ona najmlajša devojka v rodbini, ki se je bila mej petjem nanj naslonila ter mu v obraz zrla, stala je tudi sedaj enako ljubko poleg njega, ki jej je z roko mehke kodre mešal. To lepo razmerje je bilo pomenljivo, zname pa je njegovega redkega in lepega značaja, kajti plemenita krepost srca in volje se je v njem toliko zelo združevala z milo veselostno dobrotljivostjo, da je vrstil se mej one, katere stari ljudje spoštujejo, mladiči in otroci pa ljubijo.

Akopram se je Mabel lahko opravičila, da je L. v primeri z Novim Jorkom malo mesto imenovala, vendar je gospa Ridgwayeva imela prav, trdeč, da državni poslanec tega kraja najličniše in najprijetniše veselice napravlja; lahko bi bila po vsej pravici pristavila, da nobeno veliko mesto nema bolj izbornih gostov, kot se bodo v njegovi hiši zbrali. Najbolj olikane rodovine po deset kilometrov v okrogu so bile zastopane, možje, ki so bili na glasu dobrih državnikov. so prihiteli še iz večjih daljav. Zale devojke in veseli vseučiliščniki so kratkočasili družbo, a tudi gospodar se ni strašil nobenega truda, da bi se vsaka izmed njegovih veselic ohranila v dobrem spominu. Lepo ozališana obednica je bila ves večer odprta in bolj ali manj obiskovana od trenutka, ko je bila večerja napovedana, do časa, ko se je družba razšla. Zadnje ure so v njej sedeli skoro izključno le gospodje, ki so se prej pridno z gospemi pečali; sedaj so se bili sem umaknili, da so znova kamenice používali ter si napivali bolj svobodno, nego so se bili prej vsi vpričo svojih mater, hčeri in žená drznili. Proti koncu veselice je Mabel s trepečim srcem čakala v durih te sobane ter je

zaman skušala pozornost Henrika nase obrniti; rada bi ga pregovorila, da bi odšla, češ, toli daleč je domov. Stal jej je prav nasproti, pa miza je bila med njima; a pri rastoči veselosti jej je bilo nemogoče njegovo pozornost nase obrniti; tudi je vsak trenotek zamude bilo bolj sumneno, ali bi glas sestre slušal. Več njegovih znancev je šlo mimo nje in nekateri so jo prosili, naj se vrne v sobano h gospem; a odvrnila je ponudbo rekoč, da jej je v prehodu dosta hladneje. Sedaj pa sedaj segal je do nje ušes glasan krohot kot nenadna bolest, in vse nje živčevje je trepetalo, ko je slišala, kako naglo so steklenice odmaševali. Sredi lehkomišljenih mladeničev je stal Henrik, — ne, ne Henrik, — ampak ono tuje, neprirodno bitje, ki je iz Henrika postalo, ko hitro se ni sebe samega več zavedal. Drug za drugim izustoval je surove šale in vsak je kvišku držal kozarec penečega vina ter čakal bodoče napitnice. Kar je iz gospejine sobane Bayard nagloma prihajal. Šel je mimo Mabeli ter je še opazil ni; stopivši k mizi vzel je kozarec in steklenico, ki sta ravno bila prazna.

„Oh, Ludvik!“ zaklical je bližnjemu znanemu slugi; „tu ni prav nič vode. Kozarec vode bi rad za gospico Beatrico.“

Sluga je vzel steklenico ter šel po vode. V teh trenutkih je mladenič popivanje pred seboj opazoval s kaj resnim obrazom, ki ni toli zaničevanja, tembolj skrbi in usmiljenje izraževal. Ko mu je sluga prinesel vode, hotel je iz sobe oditi. Sledili so mu trije izmedj onih lehkomišljenih mladeničev ter v durih mej seboj si rekali: „Miroslav je stavil z mladim Novojožčanom, kdo izmedj njiju več šampanjca popije; Bloodgood bode pa razsodil. Miroslav je že dobil, Novojožčan je že ves nor. Jaz čem le mater z vozom odpraviti, potem pa se povrnem, da tudi to glumo vidim.“ Isti trenotek zaklical je Henrik v sobani: „Kje si, sluga? prinesi še malo vina!“

V naglici je jeden izmedj mladeničev v vratih Bayarda toli močno sunil v roko, da je večino vode izlil Mabeli, stoječi v predsobi, na roko in na krilo. Naglo se je ozrl, da bi se opravičil, a besede so mu zamrle na ustnih, ko jo je izpoznal ter pogledal v obraz, ki je mučno nje stanje očitno izraževal.

Obraz jej je bil bled kot smrt, brezbojna ustna krčevito sklenena, roke so pa oprijemale bližnji stebrič za klobuke. Globoko trpljenje izraženo v obličji in proseči, napol zmočeni pogledi morali so mu prebuditi srčno usmiljenje ž njo.

Nevedoma je nesrečna devojka tako nemo pogledala Bayarda, a ta ni bil mož, da bi ga njen pogled ne bil ganil. Če prav ni poznala razloga, vender jo je njegov pogled tudi osrčil. Res je naglo mimo šel ter se z besedami nikakor ni opravičeval, da jej je roko z mrzlo vodo oblil; za to bila bi se mu skoro lahko zahvalila, kajti pri srci jej je bilo, kot bi jo bil medlevice otel.

Ko je brhki mladenič izročil vodo, urinil se je skozi stranske duri ter je trenotek pozneje stal tik prijatelja Bloodgooda v prostorni sobi poleg obednice, kjer je zadnji dal pletenico vina izložiti ter je steklenico v roki ravno odmašiti nameroval. Kadar je šlo za resnico ali za človečnost, bal se Bayard nikdar ni niti graje, niti zaničevanja. Sedaj je prijatelju roko položil na ramo ter mu zaklical: „Karl!“

Mladi Bloodgood obrnivši se je zarudel ter postal ves zmočen, ko je srečal mirne očitajoče oči Bayarda, in je nekoliko v zadregi odvrnil: „Oh, Bayard! ti tukaj, kozarec vina — —.“

„Ne, ne, Karl!“ nadaljeval je Bayard; „ti veš, da zarad tega ne prihajam sem. Pojdi“, pristavil je ljubeznjivo, „dovolj si že pokazal svojo gostoljubnost; Ludvik naj odnese to vino; to je največja ljubav, katero lahko tem ljudem storiš.“

„Kaj še, neumnost!“ odvrnil je drugi, „Bayard dolžnost nam je, da skrbimo za veselje svojih gostov —.“

„Pa ne, da bi jih osramotili in ugonobili. Ta zarota, da bi se tujec osramotil, je nesramna ter se ne sme nadaljevati.“

„Sam je dal povod,“ odgovoril je Bloodgood smijoč. „Če kedo hoče narediti se norcem, pač to najbolje sam presodi, ker tudi sam vse trpi.“

„O ne, Karl! ti se motiš,“ odvrnil je Bayard resno. „Najbolj vsled tega trpi plemenita, krasna, nesrečna devojka, ki s krvavečim srcem pri durih stoji in ubozega brata obžaluje. Jaz nečem, da bi se nje ponosna glava morala ukloniti, ker se brat

toli očitni neumnosti udaja. Jaz nečem molče gledati, da ne bi nje poniževanja, njega pa splošnega zaničevanja varoval.“

Veselo kričanje v bližnji sobi in nestrpni klic: „Kje je Bloodgood?“ sta pripravila dobrohotnega pa nekaj neodločnega mladeniča, da je razloge prijatelja zavrnil z besedami: „Ha, ha, Bayard! Devojka, kot vidim, je tebe pridobila ter se nadeja, da se bodeš ti za nje lehkomišljenega brata potegnil. A tega pač ne smeš pričakovati, da bi iz mene naredil takega Don Quixota; — kedo je odgovoren zaradi svojih gostov?“

„Bloodgood!“ vskliknil je Bayard s prav razsrjenim glasom, „menim, da si močno odgovoren za svoje goste in tudi proti njim. Neumno je od tebe, da govoriš, da bi se jaz osebno zanimal za gospico Vaughanovo ali njenega brata. Za nja se bi zanimal jaz, ki še besedice nisem spregovoril niti ž njim niti ž njo, in ki morda jutri ta kraj zapustim za toliko let, ko'ikor sem jih nekdaž v hiši tvojega očeta prebil. A ona je gospa in kot gospa ima pravico do tvoje pozornosti, oni pa je človek in kot človek ima pravico do tvojega sočutja.

Karl," pristavil je z ljubeznjivim, pa vender določnim glasom, „poznala sva se sem od otročjih let, skup hodila v šolo in skup počitnice preživela. Srčno sem se nadejal, da te bodem enkrat v svojej oddaljeni domovini pozdravil. A ti in jaz se danes ne moreva kot prijatelja ločiti in bodoča leta se kot prijatelja zopet videti, če me siliš misliti, da ti nič nista mari dober glas tvojega bližnjega in mir njegove sestre.“

Nagovorjen mladenič je za trenotek pobesil glavo, igral se z mačkom v roki, zagnal ga potem na polico ter je z veliko odkritosrčnostjo prijel Bayardovo roko, potresel je toplo ter rekel: „Bayard, tvojega prijateljstva pač nečem izgubiti; bilo je največji blagoslov v mojem življenji. To ni prvi-krat, da me varuješ velike neumnosti, če ne še hujše stvari.“ Pletenico s šampanjcem krepko potisnivši pod mizo oprijel se je svojega prijatelja. Skup sta šla v obednico, kjer sta se oba močno trudila, da bi razgnala skupino, ki je mlajšega Bloodgooda pričakovala.

„Ne, ne, prijatelj!“ rekel je skrbno z glavo majaje, „Vaughan je dosti pil. Boone, mislim, da

se bi tvoje sestre rade cd moje matere poslovile; Lander, kaj češ iti v knjižnico ter pogledati sliko mojega psa?

Bayard je vsem onim, ko so ga hoteli poslušati, rekel, da se gospice kaj čudijo, kje so gospodje; na to ga je Bloodgood predstavil Henriku; polagoma se mu je posrečilo spraviti ga iz razhajajočega se kroga njegovih tovarišev v malo sobo, kjer so čaj pili. Moč ostrega očesa in odločne volje čestokrat umiri in brzda besneža ali pa hudo zver, tako se je nesrečni mladenič v svojej pijanosti brez upora udal vodenstvu moža, ki je bil z besedami, primernim vedenjem in odločno voljo zadobil hipno in popolno oblast nad njegovim razvnetim dubom. Z zmedenimi očmi in tresočo roko nesel je čašo s kavo k ustnom. Bayard se je nadejal, da ga bode kava nekaj razvedrila. Poslej ga je prijel pod pazduho ter šel na dvorišče, ki je krog in krog hiše držalo. Ko sta zapustila razsvetljeno sobano ter na hladno sapo prišla, bil je Henrik sprva nekoliko vznemirjen ter bi bil skoro ušel novemu znancu. A zadrževali so ga ali živi pogovor, ali odločno oko in krepka roka, kajti naglo je opu-

stil svoj namen ter se ni nikar več upiral večji telesni in duševni sili svojega spremljevalca.

Razvneta, tresoča se Mabel je vsa v skrbeh ves čas sledila Bayardu. Opazovala je njegov obraz, njegovo gibanje, prvi trenotek je razumela njegove plemenite namere, videla je skrivnostno njegovo moč in njegov uspeh ter se je naposled neizreklivega bremena olajšanega srca tolažila z gotovostjo, da sta brat in sama v vsakterem slučaju pod dobrim varstvom.

Razmerno lahko se je zopet umirila; pogovarjala se je s prijateljicami, ki so isti trenotek nje pozornost nase obračale, spremljala je je v sobo za gospe ter je znova igrala svojo nalogo v družbinem prizoru, ki je razen nje vsem bil poln radosti. Skozi okno je lahko razločevala dva visoka človeka, ki sta polagoma pod drevjem semtertja hodila. Kot bila bi straži na nevarnem kraju, napolnovala jo je nova nada, ko sta v rednih prestankih mimo nje očij korakala. Kolikor časa sta ostala na drorišči, ostala je zakrita Henrikova slabost in sama se ni imela bati niti zadrege niti sramote. To prepričanje jo je umirilo za trenotek, dalje misliti se pa ni upala.

Bilo je že pozno. Nekaj gostov, ki so bili od daleč došli, je bilo že odšlo. Tudi ostali so se nekoliko pripravljali za odhod. Pri medli luni Mabel ni več razločevala obeh mladeničev pred hišo in znova sta jo mučila strah in negotovost. Kar se ozre ter zagleda Bayarda sredi sobe; a bil je brez Henrika ter se je na videz oziral, kot bi nekega iskal. H kratu jo je zagledal ter prek sobe gredoč jej se približal in jej na tihem rekel:

„Gospica Vaughanova,“ rekel je, kot bil bi gotov, da ga bode razumela, vaš brat je ravno kar ukazal zapreči. Če mi dovolite čast, bodem toli srečen, da vas h gostoljubni gospodarici spremljam, potem pa do voza.

Brez obotavljanja in brez odgovora oprijela se je ponujene roke. Precej tlačansko, kajti vedela je komaj kako, priporočila se je gospe Bloodgoodovi, ter je hitela tja gori po stopnicah po plašč. Bayard jo je v prehodu počakal. A napravila se je toli naglo, da voza še ni bilo, ko sta do vežnega praga prišla. Tresla se je močno. Noč je bila mokra in mrzla. Ko je Bayard zapazil, da se raz-

burjenosti komaj po konci drži, prosil jo je, naj se za nekaj trenutkov povrne v hišo.

Stresla je z glavo, a govorila ni. Ko je videl, da se je vedno bolj tresla, razgrnil je ogrinjalo, katero je bila na roci s seboj prinesla, ter jo je ž njim ogrnil. Ko je to storil, padlo mu je nekaj gorečih solza na roko, nje pa po vsem životu pretrese trepetec, ki ni od mraza izviral. Ker je ni hotel zapustiti, in je bil vendar tudi zaradi Henrika v skrbeh, ponudil jej je še jedenkrat roko, ter jej nasvetoval, naj bi šla nekoliko proti hlevu, da bi videla, kaj je zamudo zakrivilo.

S priprosto zaupnostjo nedolžnega otroka je storila, česar jo je prosil. Prav tam za hišo sta našla Henrika, ki se je s hlapcem zaradi oprave svoje kobile po nepotrebnem prepiral, ter baje celo vedel ni, da ga sestra opazuje. Nora kobilu, nemirnejša nego drugikrat, je odskakovala od jedne strani na drugo, ter je časi prav besno naprej silila.

Bayard ja je nagloma pomiril. Henrik in hlapec sta prepir izročila njegovi razsodbi. Celo nora kobilu dala se je utolažiti, ko jej je ljubko prigovarjal ter jej z roko grivo gladil. V tem pa je opravo

natanko ogledal. „Ne bojte se,“ rekel je na tihem Mabeli, ko jo je na lehkem voz prizdignil, „nadejam se, da varno dospete v mesto.“ To izgovorivši umaknil se je, kajti Henrik je bil že na vozu, vzel vajata ter je neprevidno z ličem počil. Besna kobila se je ustrašila, po konci spela, potem se je par stopinj umaknila in naposled je oddirjala. Hlapec je prizdignil svetilnico, da bi videl, ali je vse v redu; ko je voz drčal krog hišnega ogla, zasvetila je luč na obličje Mabeli, ki je bila pobešeno glavico prizdignila ter se obrnila, da bi z zadnjim pogledom poslovila se od svojega dobrotnika in od dobrotnika svojega brata.

Koliko bolesti in koliko hvaležnosti lahko izraža en sam pogled! Ko bi bilo Bayardovo človečno in blagodušno dejanje zahtevalo deseteren trud in deseterno žrtvo, plemenito njegovo srce bi ne bilo želelo večjega plačila, nego je bil pogled globokočutne, goreče in hvaležne devojke; ta pogled žaril mu je z bledega, solznega in skrbipolnega obličja, ki se je za trenotek po njem ozrlo in potem v temni noči izginilo.

„Da drug drugemu lajšamo bremena, le s tem izpoznavamo mej seboj skrivnosti svojih src“, mislil si je postoje na mestu, dokler ni voz varno prišel skozi vrata na glavno cesto. „Kako napačno sem sodil to trpečo devojko!“

Duševni njegov preklic presekal je surov glas hlapčev: „Le dirjaj, ti mladi zanikrnež“, vskliknil je „in angelj ob tvojej strani naj ti obvaruje kosti.“

„Patrik, pripelji mi brzo, brzo konja“, rekel je Bayard obrnivši se k hlapcu, ki je ravno v hlev odhajal.

„No, gospodine Bayard, vi pač danes ne bode hoteli v L. — nazaj?“

„Da, spati čem tam v gostilni; Patrik, jako hvaležen ti bodem, če mi jutri o pravem času za prvi vlak tja prineseš prtljago. Z gospodom Karlom čem o tem govoriti“, in to izgovorivši tekel je v hišo.

Skozi drevored se peljavši in na veliko cesto prišedši čutila se je Mabel neizrečno olajšano, da je veliki nevarnosti ubežala. Brat se je res otel večje sramote, a na cesti pretila jej je druga nič manjša nevarnost. Zakrivati si ni mogla, da Henrik

ni mogel ognjevit kobile voditi ali pa poznati slabe ceste, katere se je še od prej dobro spominjala. Noč je bila temna; peljati se je bilo čez več mostov in na nekem kraji vila se je cesta ob robu strmega brega ter je bila le z dobrim držajem zagrajena. Na srečo bila je cesta prve kilometre kaj široka in gladka, tako da sta res sprva lahko brez nevarnosti se naglo vozila. Henrik je bil sprva jako zgovoren in šumeč, poslej pa je obmolčal, odjenjal je vajeta ter je pustil konju korakoma stopati. Tako sta prišla nekoliko dalje ter se približala mestu, kjer se cesta razhaja; kar je Henriku! glava omahnila in naslonila se Mabeli na ramo; Mabel je opazila, da je bil zaspal. Tresoč se zgrabila je vajeta, katera so njegove onemogle roke izpustile. Pustivši ga spečega prevzela je prvikrat in v kaj težavnih razmerah odgovorno nalogo voznika.

V tej zadregi zaslišala je ugodni jej glas konjskih podkov; in dasi v temi nič ni mogla natanko razločiti, prepričala se je vendar kmalu, da jej je minula vsaka nevarnost. Dotekel jo je jezdec, ki je potem svojega konja brzdal ter ves čas ostale vožnje bil jej zvest varuh, vodnik in prijatelj. Na vsakem

ovinku ceste jahal je naprej in nora kobila sledila mu je nagonoma; na vsakem nevarnem mestu jahal je stalno poleg kobile in Mabel je večkrat zapazila, da jo za uzdo vodi. Sedaj spred, sedaj zadej, časih je v temoti popolnem izginil, časih pa se je precej vidil; sedaj je na višini malega brda čakal, zmeraj pa je bil dovolj blizu, da so se konjske podkve razločno slišale. Človek bil bi mislil, da je le slučajen popotnik, ko bi ne bil tako pazno gledal na svobodno prevzeta varovanca. Čudno stanje za mlado in dobro odgojeno devojko. Z jedno roko je podpirala spečo postavo onega, ki bi imel biti nje naravni varuh, z drugo tresočo roko v beli rokavici pa je držala vajeta, katerih se bi ne bila navadno dotakniti drznila; in ta devojka je o polunočni temoti in v cestni samoti zavisala od čujočega tujca. A Bayard izbudil jej je bil zaupnost. In oni trenotek, ko je nagonoma opazila prisotnega moža, katerega res v temoti ni mogla izpoznati, čutila se je popolnem varno ter se spominjala Bayardovih preroških besed, da naj bode le brez strahu. Ko je dospela v nekoliko še razsvetljeno mesto, izginil je še le jezdec. Ko je voz drdral prek tlaka glavne

ulice, slišalo se je peketanje njegovega konja vedno manj in manj. Pri svetlobi uličnih svetilnic izpoznala je Mabel še le razločno svoje stanje ter je skušala spečega brata prebuditi. Ta trenotek je skoro mislila, da se jej je sanjalo in da je predjezdec bil le goli privid. Ni bila lahka naloga, Henrika iz spanja prebuditi. In celó prišedši do vrat tetine hiše, premišljevala je Mabel, ali bi šla z voza ali ne, boječ se, da Henrik ne bi mogel nore kobile peljati v hlev, ki je nekoliko dalje ob cesti stal.

Naposled se je vender prebudil, silovito se ste goval ter rekal, da je vražno dolgočasno toli daleč po noči se vozariti; h kratu jej je tudi vzel vajeta iz rok. To je Mabel osrčilo in zanašaje se na nagon konja stopila je brez tuje pomoči in z nekoliko nevarnostjo na tlak ter ga je opazovala na potu do hleva. Ta trenotek izginili so jej vsi dvoumi o bitji polnočnega spremljevalca, kajti ko je strahoma na vratih poslušala in tja po ulici gledala, jahal je nenadoma mimo nje ter je izginil v mer, v katero je bil Henrik šel. Tudi njegova istovetnost z Bayardom ni bila več dvoumna; kajti ko so se pol ure pozneje odprla hišna vrata, da je brat noter

kobacal, pokazala se je pri luči postava odhajajočega moža, ki se je od prvega trenutka do zadnjega izkazoval zvestega prijatelja.

Pri Mabeli mu nikakor ni škodovalo, da je njen značaj napačno razumel in napačno solil. Nasproti to je le pomnoževalo junaštvo njegovega vedenja, ker se nikakor ni dalo sebično razlagati in ker je bilo kolikor nesebično toliko tudi možato in človečno. Očitno, kot je sama slišala, izrekel se je o njej ne ravno prikupljivo in o Henrikku mislil je lahko najhujše, in vendar je z obema toli po krščanski delal. Mabel mu ni bila nehvaležna za prijaznost proti lepotici, katere, kot je priznal, ne more z drugim svetom občudovati; a zato mu ni najtopleje se zahvaljevala in ga blagoslavljala, temveč za dobroto, katero je Henrikku in posrednje njej storil; bilo je, ker je jedini mej vs mi padajočemu, — padlemu bratu pomožno roko ponudil.

Mi se radujemo in poskakujemo veselja, če svet časti in ljubka naše velikaše, naše plemenitnike, naše krepostne ljudi, katere vsi ljubimo. A globokejši izvori našega srca se odpró, če se usmijena in pomožna roka našim revežem in grešnikom

in budodelnikom ponuja. Čutimo, da izkazovanje časti dostojnemu možu poblažuje človeštvo; a več nego pol-božji je glas, ki padlemu človeku upanje nadihuje. Čut spoštljive hvaležnosti je bil Bayard Mabeli izbudil in še poznejša leta jo je ohranila kot svet spomenik. Slučajno sta se bila naletela na razpotji svojega življenja; Mabel je le nejasno slutila, da bode drugo jutro odpotoval v neznano, a oddaljeno prognanstvo. Ni z najmanjšo besedico priznanja ali hvaležnosti se ni bila od njega poslovila, vendar je čutila, da usluga, izkazana kreposti in človeštvu, ne bode ostala brez plačila. Na kolenih je v tihi noči molila, naj ga nebeški oče spremlja po vseh potih ter jna mu v trenutku nevarnosti in nadlog pomaga.

Tretje poglavje.

Nekaj bilo je tu, kar je v dolgi noči

Čuvalo potržno voščero luč;

Nekaj, kar ne onemaga v dneva žalosti,

Kar se ne straši hudega dela, kar ne pozna težave.

Gospa Ridgwayeva se je drugo jutro močno gnjevala, ko jej je Mabel na nje vprašanje odvrnila,

da je slavnemu gostu gospe Bloodgoodove neso predstavili, da pa misli, da je bil neki gospod Bayard. To zanemarjenje je toli razjarilo čestihlepno teto, da brzdajoč svojo radovednost nikakor ni svojih sosed izpraševala; kajti bala se je priznati, da se nje bratičinja ž njim ni seznanila. Mabeli na tolažbo se v pričo nje o njem ni več govorilo.

A neznaten je bil ta srd gospe Ridgwayeve v primeri z razkačenostjo nad njenim bratičem. Tekom dne je bila pozvedela od Ivane, svoje kuharice, — ta je slišala to od hišine gospe Paradoksove, hišina je slšala to od Piatrika, sluge gospoda Bloodgooda, — da je mladi Novojočan prejšnji večer prav besno vozaril domov in da je bilo pravo čudo, da je s svojim zmajem kosti srečno v mesto prišel.

Kolikor časa je Henrik igral nalogo olikanega gospoda in kolikor časa ga je vsa okolica kot bogatega, darovitega in duhovitega mladeniča slavila, menila se previdna gospa Ridgwayeva ni nikakor, kako nepremišljeno čas trati ali kako brezozirno denar očetu zapravlja. A nje posvetna previdnost se je močno vznemirila oni trenotek, ko je prezrl po-

štenega vedenja skrajne meje, katere olikana družba določuje; in slišavši, da so celo posli njegovo ime izgovarjali, bala se je, da bi njeni hiši mestu časti, le sramoto delal. Vrstila se ni mej one gospe, katere bi bilo rabločutje zadrževalo, da ne bi vpričo Mabeli svojega zaničevanja in svoje nevolje o nespodobni dogodbi, kot se je izrazila, izrekla. Tudi se ni pomišljevala Henriku z očitnimi namigi pokazati, da je o nesramnih dogodkih onega večera, o katerih po vsem mestu govore, vse poglavitno povzedela; in srdila se ni le nad njim, kot pouzročiteljem onih nesramnih dogodeb, ampak srdila se je nad vsemi, ki so bili toli nesrečni, da so z njim bili količkaj v zavezi.

Koliko malo se je tudi Henrik zmenil za vse nje surove napade in boleče posmešice, vender Mabeli so napravljali najbolj mučne bolečine. Tem hujše jej je bilo, ker je videla, da je Henrik sicer s trmasto nemarnostjo posluša, vender ga z drugimi okolščinami le dražijo in v obupnost ženo.

Vedel je, da je izgubil spoštovanje v spoštovanja vredni družbi; mislil je, da bi čislanega sodnika Paradoksa močno razžalil, ko bi še v njegovo

se je sedaj popolnoma udal razuzdanemu življenju ter se sbajal le s takimi tovariši, o katerih je bil gotov, da ga z veseljem sprejemajo. Tako je časi izostajal za več dni po vrsti. Vedno negotovo je bilo, kedaj se povrne. Ko je odšel, togotila se je vselej gospa Ridgwayeva zbog njegove lehkomišljenosti in brezozirnosti; a tudi sprejemala ga je vsakrat tako, da ni imel najmanjšega povoda, da bi bili njegovi izleti ali bolj redki ali bolj kratki.

Sobe njemu namenjene so bile v novi hiši, ki pa še ni bila dodelana. Z delom morda bili bi lahko hiteli, a niti on sam niti teta nista v to silila, kajti v obče so mislili, da Henrik ne bode dolgo v L. bival. V tem gospod Vaughan ni prav nič sporočil, kedaj da nameruje se vrniti. Da si sta bila njegova otroka naglo gospe Ridgwayevi na veliko težavo v hiši, vender morala sta nehote za trenotek tam ostati.

„Dete, idi spat! Za milost božjo, ti si nakoplješ hudo bolezen!“ rekala je navadno teta Sabija, če se je o polnoči previdno prip'azila v Mabelino sobo in je zvesta sestra pri oknu stoječ brata pričakovala.

pisarno prišel; in sedaj ga je popolnoma nekoristno očitaje izganjalo iz tetine hiše; tako ni čuda, da

A Mabel je na tetine besede zmajala z glavo ter rekla: „O, ne, teta! jaz risem prav nič trudna; zaspati pa tudi nisem mogla.“

„Stavim deset proti jednemu, da se danes ne vrne domov,“ odvrnila je Sabija. „Ti blediš in slabiš, in kaj hasne vse to?“

„Vsa sem v skrbeh,“ odgovorila je Mabel, „upam, kmalu dojde“. In z nekaterimi prijaznimi besedami spravila je Sabijo zopet v posteljo, sama pa je osamljena ostala na straži.

Gospe Ridgwayevi bilo je načelo, da so se vrata točno o desetih zapirala; po dohodu mladih svojih gostov je za nekaj tednov prilično opuščala to pravilo; a ostro je je zopet poslom zaščala, odkar je bila za Henrikove nerednosti pozvedela. Za to se je le neutrudljivi Mabelini čuvnosti imel brat zahvaljevati, da je vselej lahko v hišo prišel. Kedo bi povedal, kolikokrat je ta gotovost zadrževala in zakasnevala lehkomisleža? Naj je prišel kekar koli, ali po noči ali po dnevi, vsakrat ga je pozdravljal oni mili glas, ki je njega odhod obžaloal. Zvest

si je bil, da ga bode isti prijazni obraz, ki ga je v skrbeh odhajati opazoval, sprejemljaj z žalostnim, a vedno prijaznim smehljanjem.

Vse zabave in težave minole zime niso tolikuplivalale na Mabelin život niti jo toliko oslabile, kolikor to dolgo polunočno čuvanje, ko je s pozornimi očmi in ušesi čuvala in upala in molila. Akopram pa jej je rudečica na licih vsak dan bolj bleдела in je nje hoja izgubila prejšnjo lehkost in prožnost, vendar je s tem osamljenim občevanjem z Bogom in s svojim srcem zadobila krepost, ki jo le potrpežljivost poraja, in moč, ki se le s trpljenjem prisvaja. Ločena od sveta in njegovih motijočih zapeljivih glasov in le zanišljena v svoje dolžnosti, priučila se je življenja preimenitno resnico, ki odpira vse druge resnice; s skromno pozabljivostjo same sebe in radostnim zaupanjem na božjo pomoč zadela je in polagoma razumela ono dragoceno skrivnost, ki je bila Rozino življenje toliko blagoslavljala.

Nje pripravljenost delati in trpeti se je kmalu hudo skusila, kar je že davno bila slutila. Enkrat je pri svetli luni sedela pri navadnem oknu na ulico ter je, trudno glavo na roko opiraje, stregla

na dobro jej znane glasove, ki so navadno Henrikov dohod naznanjali; kar jo je prestrašil tuj voz, ki se je k vratom tetine hiše peljal. Tuji, nagli glasovi, pomenljivo gibanje in besede o previdnosti in naslednji nemir so jo le utrjevali v strašnem prepričanju, katero se jej je bilo že samo od sebe urinilo. Dogodek je bil natančno tak, kakeršnega se je bila nje vobraznost že davno slikala. Nora kobila je bila le dokončala, česar se je bilo od uporne živali že davno bati; nje pijanega voditelja se domu prinesli brez zavesti, morda celó mrtvega.

„Ne strašite se; nadejam se, da se bode zopet zavedel“, rekel je surov, pa prijazen glas, ko je Mabel na vratih našla blagosrčnega kmeta in krepke njegove sinove, ki so težko breme nesli.

„Oh! mrtev je! vskliknila je tiho šepetaje, ko je srpo pogledala blede obraz bratov.

„Ne, ne, nikakor ne; ne verujte tega!“ rekel je kmet položivši nezavednega mladeniča na dolg naslonjač v prehodu ter je iz klobuka vzel svileno rutico in mu ž njo goreče čelo obrisal. Ko pa je videl, da je Mabel bila kot okamenela in da je njegov obraz opazovala, kakor bi hotela na njem usodo

svojega brata čitati, skušal jej je z zgovornimi besedami pojasniti, da je mladenič le omamljen; da si ni ničesa zlomil in da ga je imel le nekaj preveč v glavi; — s tem pa mladi go-pici ne misli reči nič neprijetnega, — nadejaje se, da ni bližnja sorodnica ubogemu dečaku, čegar konj, dasi prav satan, je baje imel več razuma od njega. „Le ne delajte si nikak eršnih skrbij“, pristavil je s prav očetovskim glasom, debelo roko položivši na glavo Mabeli, ki se je pripognila ter njegove slabotne, a redne dih-ljeje poslušala. — „Ta je našel nauk, ki je boljši nego vse pridige; morebiti mu še reši telo in dušo.“

„Nesite ga tija gori!“ rekla je Mabel s tihim prosečim glasom; nje tihe besede so celó ta trenotek hude razdraženosti pričale o sili nje navade, da je noč za nočjo na tihem čuvala, da bi teta Ridgwayeva ničesa ne slišala.

A previdnost je bila takrat odveč. Vsa hiša je bila kmalu po konci. Nositelji ubovega Henrika so na stopnicah srečali kričečo in jezično gospodinjo, ki bi jih bila brez trmastega upora starega kmeta prisilila, ostati, kjer so bili; moral pa jej je povedati vse okoliščine in podrobnosti nes.eče,

predno so z bremenom dalje smeli. Sledeči šum in zmešnjava sta bila, kakeršna sta pri enakih dogodkih navadna, le da ja je v tem slučaju še nekoliko pomčožila razburjenost in srditost, ki sta prvemu začudenju pri gospe Ridgwayevi sledili. Nje prva misel, kot rečeno, je bila, da so jej vse podrobnosti povedali; nje druga misel je bila tujce iz hiše spraviti, nje zadnja misel pa je baje veljala trpečemu nesrečnežu, prek katerega se je Mabel v mučnih skrbah pripogovala, Sabija pa roke vila, vzdihovala in žalostno sebi sami rekala: „Kako bode sestra Margarita prebila ta novi nemir?“

Mabel, dasi najbolj užaljena, bila je v hiši jedina, ki se je sebe same toli zavedala, da je po zdravnika poslala; tudi je sama skušala, zavest mu prebuditi. Res nje priprosti poskusi so bili brez uspeha, pa vsaj so jej duha umirili ter jo omogočili, da je došlemu zdravniku pomagala. Sabija je pri pogledu na nesrečnega človeka kar obupavala. Gospa Ridgwayeva pa je preiskovala, ali so jej umazane noge prostiraš kaj pobodile, in v kuhinji je pregledala vse omare, ali ni kak potepuh porabil zmešnjave ter se noter skril; le

skrbna Mabel je zdravniku s svetilnico svetila, prinašala in dajala mu obeze in zavoje in druge potrebne stvari, odgovarjala mu je na vsa vprašanja ter je naposled zaslišala pomirajoče zagotovilo, da razen nekaterih bul in nekaterih neznatnih prask vzd na glavi ni zapaziti nobene rane in da se ni bati nič nevarnega, če ga mrzlica ne popade.

„Ali lahko kaj storite, da ga zopet k zavednosti spravite?“ vprašala je vsa v skrbih.

Zdravnik je zmajal glavo. „Presoditi ne morem,“ rekel je, „koliko njegov sedANJI stan izvira iz nesreče in koliko iz prejšnje razburjenosti njegovih možganov. Jutri to ložje povem.“

Z jutrom se mu ni zboljšalo; in pred večerom prišla ga je mrzlica, katere se je bilo najboljše bati. Na to so sledili dnevi in tedni neprestanega streženja, skrbi in pričakovanja; Mabel je bila ves čas bratu neprestana in neutrudljiva strežnica. Ko je omama čez nekaj ur izginila ter se mrzličasti razvnetosti umaknila, kazal je z ne preveč premerjenimi besedami, kako ljubo mu je, da je sestra prisotna in da mu streže; teto Sabijo je le strpel poleg sebe, z grdimi kletvami in hudim pretenjem

pa je izganjal gospo Ridgwayevo iz sobe, kolikokrat se bi bila drznila ustopiti. Le iz Mabeline roke jemal je hladečo pijačo in samo ž njo je bil vedno mil, dober in slušen.

Divje besede blodnomislija umirale so mu na ustnih, ko hitro so njegove oči srečale nje ljubeče oči; pogostem se mu je tudi umirilo razdraženo obličje, ko hitro je nje mehko roko na gorečih svojih sencih začutil. Ko je dolge noči potrpežljivo posedala na njegovi strani, jel jej je časih tiho šeptaje izpovedovati prejšnje svoje neumnosti, veselice in razuzdanosti; s svetim spoštovanjem zrl jej je v obraz, kot bi mu bila poslan angelj, ki ima skrivnosti, vest mu težijoče, sprejemati. Manj razvneta vobraznost imela bi jo res bila skoro za nadzemeljsko prikazen, ko je v dolgi beli halji in od dne do dne bolj bleda in kumerna brez najmanjšega šuma po temni sobi hodila in tudi najmanjšo potrebo bolnika že naprej vedela ter potrpežljivo vsako nemirnost mu utolažila.

Teta Margarita je kar divjala zaradi besed, s katerimi jo je Henrik pozdravljal; v nedolžnosti, kot je rekala, oprala si je roke ter je glede na

njega od se zavračala vsako odgovornost. Nje jeza in nevolja pa ostri ukazi njenim poslom so Mabeli podvojili skrbi in muke; tako so je kaj bolešno prepričala o težavah in nadlogah, katere huda bolezen v rodovini pouzročuje. Uboga Sabija je omahovala mej ljubeznijo do Mabele in strahom od sestrine jeze, ter se je skrivoma plazila blizu okoli Henrikove sobe, krožila po stopnicah in prehodih ter je po svojih močeh bratičinjo podpirala; a s svojimi razdrtimi čutnicami je Mabeli le malo pomagala, sebi pa je izvabljala neprestano očitiranje od strani gospe Ridgwayeve; ta namreč ni imela drugih poslušavcev ter je porabila vsako priliko, da je Sabiji svoje misli izrekala; izustila je tudi, da ni voljna, da bi jo sorodniki za nos vodili.

Akopram je bila Mabelina naloga kaj težavna in jo je od drugega sveta ločevala, vendar je imela tudi svoje olajšave. Bolje je bilo gledati Henrika, ko ni mogel spavati, nego slikati si ga v prizorih neumnostij in grdobij. V ljubeči strežbi je nje ranjeno srce nabajalo celijoče hladilo; v srcih brata in sestre pa se je ukoreninil nem upliv, ki je te

samotne ure posvečeval in bolnišnico naredil za sadišče blagoslovljenega in neumrjočega sadja.

Bilo je tri tedne po rečeni nesreči. O večernem mraku je Mabel mislila, da je brat zaspal. Pokleknila je poleg njega, ter se v molitev vsa zamislila. Ta dan bil jej je dan nenavadne nade. Zdravnik jej je bil rekel, da je bolnik mrzlico skoro popolnoma izgubil, da je minula vsa nevarnost, celo da kmalu ozdravi. To zagotavljanje je pa še ni popolnem umirilo in zadovoljilo. Res Henrik je sedaj mirno spaval, dihal brez težave ter rad jedel ponujena jedila. A kljubu temu je čutila, da se je bil nekako nenaravno in čudovito premenil. Kar je nehal blesti, ni izpregovoril več glasne besedice. Akopram je vedela, da jo neprestano opazuje, odgovoril jej ni na nobeno še toli prijazno vprašanje. Če se mu je bližala, obrnil je glavo v stran, sklenil oči ter je cele ure tako mirno ležal. Ali je na svojem umu škodo trpel? Ali se mu urivajo grenke misli o njej? Ali kaki oblak je toli hudo zamračil njegovega duha?

Upehana mučne sumnje in bojazni klečala je nekaj časa in zakrivala svoje obličje; nje duša pa

je ležala pred vsevednim očetom. Kar se jej je milo položila roka na glavo in slaboten, pretrgan glas jej je pošepetal: „Mabel!“

Brzo se je ozrla ter s očmi srečala resne solzne Henrikove oči, ki so se popolnoma in hvaležno vanjo upirale. O ljubeznjivem pogledu in ske-sanem glasu ubrzdane duha se ni mogla več motiti. Stegnil je obe slabotni roki in z radostnim klicem ga je objela; skupaj sta se jokala. Kot sta v nedolžnih otročjih letih na blazini sedeč skup obžalovala male skrbi in bolesi, tako sta sedaj z obilnimi solzami izprala vsakatero senco odtujenosti; marsikatera ljuba nada na boljšo bodočnost prebudila se je v krepčajoči rosi sočutnih src. Le besedice nista zinila, nobeden izmej njiju ni stvari pojasnoval; tega jima tudi ni bilo treba. Ko sta se ta trenotek srci zopet našli in izpoznali, ko se je mejsebojna zaupnost zopet ponovila in ponovljena ljubezea mej nja razlila, čutila se je Mabel poplačano in obilo obdarovano za vse izkušnje, za vse žrtve, za vse bolečine. Čuvala je in čakala, upala in molila; a kljubu vsem oviram našla je zopet brata.

Četrto poglavje.

Ali bi tudi iz solnčne sile mirna zvezda
uhajala?

Kako bi pač človek uhajal božji
ljubezni!

Že od okroga vsake točke k središču
drži trak;

In tudi pot je k Bogu od največje
zmote nazaj.

Henrik, obljubila sem, izročiti ti te liste, kakor se bi dovolj dobro počutil. Morebiti se čutiš dovolj močnega, da jih danes pregledaš," rekla je Mabel izročivši bratu mal zavitek ter naglo sobo zapustivši.

Mladenič, bled in suh, a vender toli ozdravljen, da je lahko na stolu z ročaji sedel pri mizi, kjer je bil zajutrekoval, razvijal je zaporedoma liste ter pregledoval njih vsebino in jih pred seboj razgrinjal; zamišljenost in sram sta se mu na obrazu izraževala. Bili so računi z različnimi vsotami; med njimi so bili mnogi dolgovi, katerih se še ni spominjal. Skoro vsi pa so bili taki, da je pameten mož moral zarudeti zbog svoje neumnosti in raz-

uzdanosti. Dolgi računi sosednega gostilničarja za obede in večerje, katerih so se bili nedostojni, zamikarni in nehvaležni prijatelji ž njim udeleževali; mali dolgovi iz skoro vseh veselišč deset do dvanajst kilometrov okrog; veliki računi za hlevščino in kovače; in neki vznemirjajoč dolg brezvestnemu konjarju, s katerim je bil imel pogostoma opraviti. Celo uro, katero Mabel nalašč ni v sobo prišla, pregledoval je Henrik te pisane listine svojih slabostij, prešteval je skrbno in natančno vsoto svojih dolgov in z še večjo grenkostjo je premišljeval dosti večjo vsoto, katera mu je vest obteževala.

Ko se je naposled vrnila, urejeval je račune ter zapisoval posamične vsote na kosci papirja. „Mabel!“ rekel je ozrši se, ko je ustopila, „ali češ za mene list pisati mlademu Bloodgoodu? Moja roka še ni dovolj močna; prosil bi ga, naj bi me drevi obiskal, če mu je ugodno.

Mabel mu je storila prošnjo. Tudi Karl je sprejel povabilo ter ravno došel. Henrik še ni bil v dolnjih prostorih ter ga je vsprejel v svojej sobi. R. zgovarjala sta se kaj resno in dolgo. Mabel v bližnji sobi sedeč se je naposled jela bati, da bi se

brat preveč utrudil, in res prav nestrpno je že čakala, da bi obiskovalec odšel.

„Z Bogom, Vaughan!“ slišala ga je naposled reči, ko je sobo zapustivši trenotek na mostovži postal. „Obiščem vas znova v enem dnevu ali k večjemu v dveh. Sivca bodem pač lahko prodal, poznam nekaj ljudij, ki bi konja in malo kočijo vsak trenotek radi kupili. Divja kobila se bode morebiti v mestu dražje prodala, a ne vznemirujte se zaradi prodaje, z veseljem vam vse opravim. Močno me veseli, da se zopet bolje počutite!“

Ko je pozno zvečer Mabel sedela tik brata ter sta bila za malo časa oba omolknila, vskliknil je Henrik z glasom globoke žalosti: „Mabel, ali ti veruješ na čut, ki se kes imenuje?“

„Oh, Henrik!“ odgovorila je brzo, „katera nada nam bi še ostajala, ko bi nam bilo še to zadnje zavetje vzeto?“

„A jaz ne mislim na navadno obžalovanje navadne napake; ali ti veruješ na kes, ki je dovolj velik, da bi toliko vrsto neumnostij pokril?“ in kazal je na zavitek, „ali da bi izbrisal občutek toli-

kega greha in tolike sramote, kolikor jih je tu zapisanih?“ in roko je položil na srce.

„Dragi Henrik! jaz le trenotek o tem ne dvojim“, odvrnila je Mabel z glasom ljubeznjivega osrčevanja. „Če le črtiš svoje pregrehe, izgubile so vso moč na tebe; čutil se ne bodeš več v skušnjavah. Vender, najdražji Henrik, ne zaupaj preveč lastni moči. Sedanji tvoji čuti ohranili se bodo morebiti le malo časa in tvoji dobri sklepi bi lahko spodleteli, če se samo na se zanašaš.“

„Oh, želo spomina!“ vskliknil je Henrik grenko. „Skeleče želo kesanja, ali je mogoče kedaj je izdreti?“

„To želo nas lahko izpodbuja k večji kreposti nego se nam je le kedaj o njej senjalo. Oh, Henrik!“ nadaljevala je obraz na njegovi rami zakrivši in jokanja komaj govorivši, „jaz to dobro vem, kajti izkusila, čutila sem to. Nič me ni toli utrdilo zoper moje slabosti nego kes, s katerim se sedaj na izgubljeno zimo oziram.“

„Ti?“ odvrnil je Henrik ljubkaje, kajti zaman se je trudila solze zadrževati. „Draga! Kaj veš ti

o izgubljenem času? Osramiš me le, ko skušaš, sebi si nakladaje, moje breme olajšati.“

„Henrik, ne, to ne! Ne morem si nikdar odpustiti, da sem bila toli nezvesta kaj priprosti dolžnosti. Imeli smo toli lepo bivališče ter bili bi lahko kaj srečni mej seboj. Toliko bi bila jaz lahko storila, da bi nam vsem, tebi, očetu in teti bilo prijetno! A tvoje prorokovanje o meni se je izpolnilo. Jaz sem prva podlegla izkušnji ter postala sužnja nečimernosti in samoljublju. Da, zaman je tajiti, jaz nisem bila hči in sestra, katera bi bila imela biti!“

„Mabel, ti si mi bila zvesta sestra,“ rekel je Henrik. „Če si sploh imela kako napako, bila je ta, da je tvoje bitje se toli lahko udajalo vsem utisom in da si se ti kakor tvoj ubogi brat toli lahko od njih dala pridobiti. A ve ženske gledate dosta globokeje od nas v globočine človeškega značaja, ter obstojite, kjer mi padamo, če nam prijateljska roka ne sledi ter nas ne podpira.“ In ko je izgovarjal zadnje besede, zrl je toli ljubeznjivo in zaupljivo vanjo, da se mu je videlo, kako močno je

bil prepričan, da ona mu je palica, na katero se opira.

Mabel je le molčala in brat je nadaljeval: „Bil je čas, ko sem mislil, da je izdajalski Dudley, ki me je bil na rob prepada spravil ter me tam popustil, naj se ohranim ali pa poginem, napel vse sile, da bi tebe premogel. Mislil sem, ti zaupavaš njegovim lažnim in hinavskim besedam ter bi vsakega drugega prijatelja žrtvovala temu silno lokavemu človeku. Videl sem, da bi mi ne bilo, utaknivšemu se vmes, posrečilo se tebi oči odpreti. Jaz sam sem ga pri tebi upeljal ter sem vedno njegovo hvalo pel. Enkrat me je imenoval „svojeglavnega pogubljenega sleparja.“ Kako bi bil veroval, da tudi ti tako o meni ne misliš? Ti si prisvajala si vse njegove misli, kako bil bi vedel, da te ni tudi zoper mene našuntal? ta čisti brezmadežni Dudley! A nagon, mislim, učil te je, da si hinavca odbila, a nekaj boljšega od golega nagona te je učilo, da si prijela in podpirala zanikerneža, ki je vsaj odkrito-srčen, ko ti pravi, kako zelo te ljubi.“

Mabel ga je še močnejše pritisknila k sebi, a molčala je.

„Da,“ nadaljeval je z grenkim glasom, „jaz nimam pravice obdolžiti kakega drugega svojega pada razen sebe samega. A če je človek, ki bi bil bolj nego drug za to odgovoren, ta je Linkoln Dudley. Njegovo veselje do igre me je prvikrat spravilo k igralni mizi; on me je učil popivati in vinu se udajati; redno njegovo postopanje oropalo me je veselja do dela in sumniva njegova načela so me navajala, da sem celó o bitji kreposti dvojil. On je brlog igračev navadno zapuščal z zmernim dobičkom, jaz pa sem vsakrat vse izgubil; on je hladnokrvno popil svojo steklenico, meni pa je uže pri jednom kozarci krvi zavrela. In če sem naposled o nepremišljenem trenutku izdal svojo slabost, bil je on prvi, ki je s prstom na me kazal ter me s svojim zanemarjenjem v obupnost gonil. Jaz sem bil vreden zaničevanja, a ne od njegove strani. Tudi ni bila najmanjša moja muka, da je mene zapuščal in zanemarjal, svoje malovredno in nedostojno spoštovanje pa izkazoval devojki, katero sem najbolj na svetu ljubil. Mabel zahvali Boga, ki ti je dal dovolj razsodnosti in dušne moči, da si takega moža razumevala in se ž njim lahko borila.“

„Oh, Henrik!“ vskliknila je Mabel silivši se govoriti, da bi izrečeno jej pohvalo odklonila. „Jaz nisem ona devojka močnega duha, kot ti misliš. Nisem se dvoumila o njegovej odkritosrčnosti; njemu sem zaupala vse, kar je bilo dobro in plemenito; in še bi ga rada imela za to, a sedaj ga ne morem.“

Nje glas jo je izdajal; izraževal je slabo obrneno ljubezen, prevarano upanje in upehanost duha. Henrik jo je objel, pritisnil k sebi njen obraz ter jej zašepetal: „Kaj ne odpovedala si se mu zaradi mene?“

„Henrik! srce mi ni dalo, da bi tebe zapustila,“ bil je nje priprosti odgovor.

„Mabel, blagoslovljeno naj bode tvoje ljubeče srce!“ odvrnil je ljubeznjivo jo poljubivši. „Dudley in jaz sva oba njega enako malo vredna.“

Ta pogovor je od nove strani pojasnil hladni in hinavski značaj Dudleyev ter je v tem tudi močno zmanjšal zanimanje, katero je Mabelina vobraznost še z nj imela. Ker se je zavedala, kako hinavsk je bil proti njej, pretresalo jo je še tem globokeje, ko je mislila potem na nezvestost njegovega nekdanj toli slavljenega prijateljstva s Henrikom; sedaj je

razumevala, da je osvobodivši se upliva tega sebičnega in posvetno razumnega moža, zagotovila lastno srečo in srečo svojega brata.

Neko jutro proti koncu meseca avgusta je Henrik, sedaj že popolnoma zdrav, s časnikom iz Novega Jorka v roki stopil v sobo tete Ridgwayeve in, pregleduje razne novice, čital je teti Sabiji in Mabeli glasno:

„Regata (vožnja s čolni) pri rtu Mayu. — Nesrečen požar v prekopni ulici. — Bliščeči ples v šemah v Newportu, — lepa gospa Leroyeva iz Novega Jorka jedna izmed prvih krasotic onega večera.“

„Tem sramotniše za njo!“ šeptala je Sabija tiho. „Rada bi vedela, kje je nje mož?“

„Strašna nesreča na železnici,“ nadaljeval je Henrik ne oziraje se na pretrg; „devetnajst oseb ubitih in ranj-nih.“

„O, za Boga! kako pogostoma so te nesreče!“ rekla je Mabel. „Henrik, kje pa je bilo?“

„Za božjo milost!“ vskliknil je zadnji neodgovorivši na vprašanje ter je hipoma obledel.

„Kaj pa je?“ vskliknila je Mabel vsa vznemirjena. „Ali je bila nesreča na zahodu? Oče —“

„Oče je rešen!“ rekel je Henrik nemudoma pregnavši nje strah. „A gospod Leroy — —“

„Je ubit?“ vskliknila je Mabel z obrazom polnim največjega straha, Sabija pa je svoje delo odloživši Henrika groze srepo gledala.

Henrik je odgovoril obraz z jedno roko pokrivši in Mabeli izročivši časnik, v katerem jej je s prstom pokazal sledeče poročilo:

„Z žalovanjem smo izvedeli, da je čislani so-meščan Aleksander Leroy tudi med žrtvami te velike nezgode. Gospod Ivan Vaughan, dobro poznani in močno spoštovani kupec našega mesta, bil je tudi s tem vlakom ter je o trenutku nesreče sedel tik zeta Leroya; ta je bil hipoma ubit, oni pa se je z božjo previdnostjo otel z nekaterimi neznatnimi ranami.“

Mabel je hlastoma pregledala to poročilo; prečitavši delno potrdilo svoje bojazni, zakričala je ter časnik teti Sabiji izročila. Nenadni strah je baje vsem jezike zavezal in resne misli so jih obhajale.

V Mabelinem srci družila se je goreča zahvala za rešitev nje očeta s trepetom in žalostjo zaradi nenadne smrti gospoda Leroya; v kljubu bladosrčni nečimernosti in lehkomyiselnosti svoje sestre trepetala je misleč, kako težak udar jo pričakuje, če je ni že udaril. Morebiti je Henrik isto mislil, kajti naposled je pretrgal molčanje, hipoma vprašavši: „Mabel, kje pa je Ludvika?“

„Tega ne vem,“ odvrnila je Mabel; „pa rada bi vedela, da bi k njej šla.“

„Kaj ni v Newportu?“

„Ne, tam ni. Oni dan po plesu je hotela oditi ter je nameravala ali Earlove v Westpointu obiskati ali pa z gospo Vanekarjevo v Ert Maj potovati. Prav nedoločeno je še bilo, ko je zadnjikrat pisala.“

„Ti počakaš tukaj, dokler ne dobodeš od nje poročila,“ rekel je Henrik. „Jaz pa precej — zdi se mi to najbolje — odpotujem k očetu.“

„Da, Henrik, stori tako!“ odvrnila je Mabel brzo. „Oče je morebiti hujše ranjen, nego mi mislimo. Vsekakor te bode treboval. Oh, kako rada bi, da bi pozvedeli kaj natančnejšega ter bili njegove rešitve popolnoma zagotovljeni.“

Ta trenotek je prišla gospa Ridgwayeva; na vseh obrazih zapazivši nenavadno razburjenost zaklicala je z navadno jej silovitostjo: „No, kaj pa je? Sabija, zakaj pa tako debelo gledaš?“

Sabija jej je sporočila žalostno novico.

„Pri mojej veri!“ kričala je, „brat Ivan se je komaj rešil. In ta potepinka Ludvika je tedaj vdova? No, tega še ni zvedela. Ta udarec jej pač polomi perote.“

Nikdo, celó Sabija ni bila pri volji, da bi bila ta trenotek pritegnila besedam gospe Ridgwayeve. Surove, nesrčne besede so pa močno žalile prenapete Mabeline čutnice; zato je brzo hitela v svojo sobo, da se je svobodno udajala žalosti, katera se mi dala dalje zatirati.

Par ur pozneje prišel je Henrik k njej. Povpraševal je bil po poti, po katerej naj bi hodil, da bi tem hitreje dospel na oddaljeno prizorišče napominjane nezgode. Določil je bil tudi, da bode pač najbolje še isti večer odpotovati. Mabel je celó v svojej razburjenosti zapazila, da ga je nenadna sila za drugega kaj storiti napolnjevala z novo delavnostjo. Tudi se je nadejala, da bode, zapustivši slabe

znance in tovariše in umaknivši se s pozorišča zadnje svoje sramote, zadobil nove moči, da bi resnobni in možati svoj sklep, v resnici se poboljšati, lažje izvršil.

Po razumnem postopanju mladega Bloodgooda pri prodaji Henrikovih konj in njih dragocene oprave dobil je dovolj denarjev, da je lahko mnogobrojne dolge poplačal. A ostalo mu je le malo; in moral je Mabel prositi, da je mogel vse popotne troške poravnati. Mabel je bila ponosna, da je bil pripravljen vse upnike zadovoljiti; tudi je bila prepričana, da bode takrat obema na korist potoval, zato bi mu bila rada dala do zadnjega krajcarja vse, kar je obiloma za svoje male potrebe dobivala; a vzel je le toliko, kolikor je za pot potreboval, drugo pa jej je vrnil rekoč: „Ti zabljaš, kako zelo jih lahko sama potrebuješ.“

Določila sta, da Mabel bode Ludviki pisala v obe mesti, kjer bi jo list lahko našel; dalje bode sama ostala v L., dokler nič gotovega o namerah in načrtih sestrinih ne pozve. V L. bode tudi Henrik pošiljal liste, kolikor krat bode imel kaj poročati.

Dva dni po odhodu bratovem so Mabel nekoliko umirile kratke vrstice, katere jej je bil oče v neki zahodni poštni postaji v naglici pisal ter jej na kratko Leroyevo smrt in svojo rešitev potrdil.

Naledoja pošta je prinesla poročilo tudi o Ludviki. Gospa Vanekarjeva je iz Rta Maya pisala ter poročala, da jo je bila gospa Leroyeva minoli teden tja spremila ter drugi dan po nje dohodu pozvedela strašno novico.

„Udarec prenaša z večjo mirnostjo in udanostjo, nego bi bila jaz pričakovala,“ pristavila je gospa Vanekarjeva. „Časih je silno razburjena in histerična, a večinoma je precej vesela ter se da tolažiti s pozornostjo in sočutjem, kateri povsodi v gostilni nahaja. Alike, vidi se, močno boli smrt očeta, Murray, ubogi otrok, pa je še premlad, da bi izgubo čutil, vsaj meni se to dozdeva. Ludvika ravno spi na sofi v moji sobi. Ko se prebudi, pripiše temu listu, da odgovori vašemu ljubeznjivemu listu, katerega je sinoči dobila.“

Pripisek gospe Leroyeve obsegal je čudovito mešanico praznih besed in izrek, s katerimi je samo sebe obžalovala in samej sebi čestitala. Obžalovala

je samo sebe, da je toli grozoviten udarec nje čutnice zadel in da je toli ljubega, dobrega moža izgubila; čestitala si pa je, da je take in enake nezgode že naprej videla in zato se kaj previdno odpovedala, da bi gospoda Leroya v strašno puščavo v oddaljenem zahodu spremljala. Jediní, zares zvezani stavek je bil oni, ki jej je prepovedal, da bi sestra prišla v Rt May, kjer je gostilna zaradi bodoče regate tako napolnena, da bi jej bilo nemogoče posteljo dobiti. Nadeja se, da tekom osmih ali štirinajstih dnij se povrne v Novi Jork; jako bi jo veselilo, ko bi Mabel tam našla; še enkrat bi pisala, da bi jej poročila, kedaj da odide iz morske kopeli.

Naslednji deseteri dnevi so bili Mabeli silno dolgi. Videla se je mrzličasto razburjeno in tlačil jo je mučen strah. Zaman se je silila, da bi bila vesela. Zaman jej je gospa Ridgwayeva rekala, da je silno neumno trditi, da bi jo bila toli prevzela smrt gospoda Leroya, kateri jej je bil skoro popolnoma tujec. Silovitost zadnjega udarca, razložna skrb in bojazen za očeta in bolesten čut o nedostojnem bivanji lehkomišelné sestre v javnem kopališču, to vse je hudo uplivalo na život, ki ga je bil

dolgi trud v bolnici močno oslabil. Vse to je prav dovoljno pojasnovalo ono navidez neprirodno otožnost. A toli črn debeli oblak je bil ta čas zasenčil nje srce, da bi Mabel poslej skoro bila mislila, da je bila slutnja o bodočih težavah in nadlogah.

Naposled je došel list od Henrika in s tem tudi kaj okorno štirioglato upregnen list, čegar napis je pisala tuja nestanovitna roka; nosil je poštni pečat iz Novega Yorka. Tega je položila na stran, ker je najprej hotela bratov list prečitati. Ta se je glasil tako-le:

„Predraga Mabel!

V treh dneh in treh nočeh sem dospel v uborno mesto, iz katerega ti je bil oče pisal. Našel sem ga v ubornem skednji, ker vsak količkaj primerni prostor v gostilni in vsak kot v malobrojnih zasobnih hišah bil je poln potnikov, ki so bili hujše in nevarniše ranjeni. Očetova rešitev zdi se mi skoro pravo čudo, ker je bil v prvem vozu, ki se je dvakrat prekucnil, ko je prek nasipa padel. Otiska na hrbtu in izvin členka na levi nogi sta mu napravljala tolike bolečine, da si nekaj dnij ni mogel prav nič pomagati. Tudi se mu v glavi neprijetno vrti,

a to le vsled padca, in se že poizgubuje. Ne delaj si skrbij zarad njega, kajti zdi se mi, da sem jaz izvrsten zdravnik, strežnik, kuhar in gospodar, katere naloge vse sam opravljam.“

Ko hitro smo ga mogli brez bolečin prenesti, šli smo na pristavo sredi očetovega zemljišča, kjer sta on in gospod Leroy to poletje časno bivala. Po vsej pravici se lahko imenuje hiša v obširni puščavi, akopram stoji tik neznansko široke ceste sredi velikega mesta, kajti kraj je v resnici mesto bodočnosti; sedaj le nekatere raztresene hiše delajo vas, obširne brdovite poljane za našim bivališčem pa segajo do obzorja. Vsa pokrajina pa je ob enem veličastna in slikovita, kajti proti zahodu se vije lepa reka, katere močno zarastena bregovana narejata hladna senčnata pasova; in v gaji, oddaljenim le za kratek sprehod od hiše, pokopali smo ubogega Leroya. Ti se bi radovala nad našim hišnim gospodarstvom. Najemnik kmetij ni oženjen in vsi imamo popolnem samsko življenje. Hiša je kaj prostorna in prijetna; poleti je bila za silo dovolj dobro opravljena, tako da bivamo akopram ne v razkošji, vendar popolnem prijetno, vsaj toli pri-

jetno, kolikor je to brez ženske pomoči mogoče. To ti le povem, ker najbrže nekaj časa v sedanjem bivališči ostanemo, in ker bi ti rada vedela, kako smo nastanjeni.“

„Očetove zadeve so bile že prej nekoliko zamotane, a nenadna smrt gospoda Leroya je še bolj zamotala. Vidim, da mu sosebno kot pomočnik lahko mnogo hasnem, in zapustim ga ne, dokler ne bodo njegove zadeve urejene. Zdi se mu za gotovo, da ti za sedaj v L. ostaneš, Ludvika pa bode v morskem kopališču bivala ali pa v kakem mirnem kraju na kmetih gostovala. Če se tu do zime zdržujeva, o čemer komaj dvoumim, nasvetuje vama menda nekaj drugega. Sedaj je preslaboten in po svojih zadregah preveč zdelan, da bi drugače nego začasno to mogel določiti. Meni se hudo zdi le misliti, da bi ti bila še dalje nastavljena preširnosti in prikratam tete Ridgwayeve. Skoro bi mislil, da tukaj bi bila srečnejša, ker bila bi vsaj nezavisna. Res prekra na dežela; jaz v sebi čutim bolj živo življenje, ko diham ta čisti zrak teh krasnih gozdov in poljan. Daje mi novo pogumnost in moč, tako da mislim, da bodem z božjo pomočjo v življenji še

mного koristil in da draga mi sestra ne bode imela nikdar več povoda objokavati sramote svojega brata.“

Henrik.

Sumneno je, koliko časa bila bi Mabel posedala ter Henrikov list, zlasti njega končni stavek premišljevala, ko bi teta Ridgwayeva, skozi sobo grede, ne bila v naročji bratičinje zapazila drugega lista. Vskliknila je: „Kako čudovit list! Dvakrat napačno napoten,“ pristavila je list prijemši ter ga ogledavši z bistrimi očmi, ki še nikdar neso naočnic rabile.

„Čudno, da vsak, ki pisati zna, ne ve, kako se ime tega mesta pismenkuje.“

To je Mabeli prebudilo radovednost in naglo je list odprla. Pisala ga je Lidija Hopova in že minoli teden.

„Draga gospica Mabel!

Bojim se,“ pisala je Lidija, „da vi ne veste, da je gospa Leroyeva v gostilni tu v Novem Yorku močno zbolela. Prestrašila vas bi ne bila rada in vedela nisem, kako naj vam to poročim; pa mati pravi, da morate to zvedeti, ker bi najbrže precej sem prišli. Komaj je zbolela, poslala je Cecilijo po

nas in od onega časa smo zmeraj pri njej. Cecilija je odšla v Rt May ter pri drugej gospe v službo stopila. Mati stori vse, kar le more in jaz jej pomoči pomagam. Ljudje v gostilni so tukaj dobri; zdravnik pogostoma prihaja, a zdi se mi, da jej ne more pomoči; res kaj slabo jej je. Oh, gospica Mabel, kako radi bi, da bi vi bili tukaj. Tudi se nadejamo, da precej odpotujete, ko te vrstice prejmete.

Z največjim spoštovanjem

Vaša

Lidija Hopova.

Mabeli je srce trepetalo, a pri vsem je imela še toli oblasti nad sabo, da je zbrala vse moči, s katerimi se krepak duh zoper vse nezgode ojekleni. Nemudoma se je pripravljala slediti nujnemu klicu. Časa prav nič ni smela izgubiti, kajti že je bilo lahko prepozno, da bi ubogi Ludviki količkaj pomogla. Trdnega sklepa, da bi precej odpotovala, jej ni mogla razdreti niti teta Margarita, izrekši se, da je jako nespodobno, da bi sama potovala, niti teta Sabija, ki jo je s solznimi očmi svarila, naj se ne nastavlja boleznim, ki je nesumneno nalezljiva. Če odpotuje naslednje jutro s prvim zorom, lahko je zvečer že

v Novem Yorku. In kolikor zeló se li drugi pot bila tudi strašila, da bi sama potovala, še bolj se je sedaj strašila, da bi se količkaj zamudila, ter je vse drugo popolnoma prezirala.

Ko bi se gospa Ridgwayeva v nobeni drugi točki ne bila skladala s Sabijo, skladala se je gotovo v vseh nje predsodkih o Ludviki in da zanjo ni imela niti ljubezni niti sočutja. Večkrat je priлично celó zagotavljala, da nikakor ne odobruje, kar Mabel toli trmasto in prenagljeno počenja; zagotavljala je tudi, da ne bi nikdar več odgovornosti za mlade ljudi v hiši prevzela. Ta sklep je še isti večer v pričo Mabeli potrdila z ukazom, posli naj precej drugi dan poberejo preproge ter izpraznijo sobe, v katerih sta Mabel in Henrik bivala. Iz tega je Mabel pač jasno videla, da se od gostoljubnosti svoje tete nima ničesa več nadejati. Ko se je tedaj z jutranjim svitom odpeljala skozi dvoriščna vrata, v svesti si je bila popolnoma, da se od mesta L. zadnjikrat poslovila.

Peto poglavje.

Radosti pesmi so postale mrtvaški glasi
 In razkošja deska je pokrita z mrtva-
 škim prtom,
 Sobana za veselice je grob,
 Smrt, bleda samovladarica, gospoduje
 nad vsem.

Zvečer od osmih do devetih bila je nenavadna stikastaka v pritličnem prebodu in v opravilnici mnogoobiskovane gostilne v Novem Yorku. Bil je glavni čas za potovanje v zahodne in južne kraje; britanski poštni parnik je bil to jutro priplul, kočije se se ravno pripeljale od vzhodnih železničnih postaj in nosači, strežniki in drugi služniki letali so prek tlaka ter se po ulicah zadevali drugi v druge. Deček okoli deveterih let slonil je okorno na držaji širokih stopnic; otožno stanje in čmrni obraz sta pričala, da se prav nič ni menil za živahni prizor doli v prebodu. Mlajši in veselejši deček bil pa je zlezal na pisalno mizo gostilničnega zapiskarja ter je cigareto kadivši priprosto smešno, nabuhlo lepobesedil ter kratkočasil množico postopačev, ki so sedaj pa

sedaj mu ploskali in pohvalno klicali ali pa z glasnim krohotom mu besedo ustavljali.

„Halo! Le naprej! Povej nam še kaj, mlada Amerika!“ klicali so razni glasovi, ko je mladi govornik preč zagnavši cigareto, s katero so ga bili podkupili, nenadoma hotel skočiti z rok moža, ki ga je na vzvišenem odru držal.

„Pustite me! pustite me!“ klical je deček napenjavši se, da bi ušel. „Moja tetka Mabel je došla, — jaz vidim svojo tetko. Pustite me, pravim!“

„Ne branite dečku k teti,“ zaklicali so nekateri poslušalci srpo v Mabel se oziraje. Murray jo je bil opazil precej prvi trenotek, ko je bila v gostilno stopila. Krog stoječi poslušalci pa niso videli nje obličja, ker se je bila pripognila, da bi nepotrpnega otroka poljubila. Lehkomiselno smijanje in pomenljivo šepetanje je kmalu ponehalo in zavladelo je spoštljivo molčanje, ko je Mabel resnobno in dostojno pa zavzeto krog sebe se ozrla in potem z dečkom krog vrata hitela gori po stopnicah.

Alik približajoči ni prišel naproti. Celó obraz si je zakrival. Ko ga pa je Mabel z rokama

prijela za glavo ter ga srčno poljubila in bistro pogledala, zakričal je ter prijemši jo za obleko jej jokaje sledil.

„Tetka Mabel, peljite me k materi!“ kričal je Murray silovito; „ne pusté me k ljubi materi!“

Ker se Mabel ni upala otroka vprašati, kar jej je bilo na ustnih, hitela je proti sobam, v katerih je sestra bivala. Krog ogla se zavivši srečala je Lidijo Hopovo, ki je Murraya zaslišavši pritekla mu naproti ter ga umirila. Pri mračni luči ni izpoznala Mabeli, dokler jej zadnja ni stisnila roke ter jo s tihim neprirodnim glasom vprašala: „Lidija, kako se počuti gospa Leroyeva? Ali je še živa?“

„O, gospica Vaughanova! kaj ste vi?“ vskliknila je Lidija. „Vender enkrat ste prišli.“

„Ali je še živa?“ vprašala je Mabel znova opazivši, da jej Lidija ni hotela naravnost odgovoriti.

„Da, še živi, to lahko pravim,“ odvrnila je Lidija obotavljaje se, „a notri ne sme,“ pristavila je z žalostnim glasom sebi v besedo segajoč, ko je Murray mimo nje hotel.

„Stoj, Murray! Stoj, ljubček!“ vskliknila je Mabel prijemši in ustavši ga. „Jaz čem noter in

videla bodem, ali ti smeš noter. Precej se vrnem ti povedat. Alik in tudi Lidija se bodeta s teboj igrala. Lidija ostani pri miji ter ja malo minut nadzoruj, če ti je mogoče," pristavila je s tihim glasom. „Jaz čem sama noter.“

Kako vsi uborni razločki in malostne nečimernosti tega življenja izginejo pred mogočnim ravnačem, ki branike vseh običajev preskaka ter vse bahave življe lepote, oblasti in napuha v prah razdrablja! V tej sobi je pred kratkim časom nepogojno gospodovalo razkošje in novošegno življenje, sedaj pa gospoduje bolezen, ki niti knezu niti beraču ne prizanaša. Velika zrcala so bila zagrnena, da niso mučnega prizora preživo odsevala. Razni lišp in in druge napravne reči so se umaknili trdosrčnim potrebščinam bolezni in bogate zaves, ki so prej okna in posteljo zasenčevale, bile so v stran potegnene, da je sveži zrak lažje noter prihajal. To vse so bila znamenja osamelosti in strahu, ki je kot hud vrtinec prišel; a kaj so bila ta znamenja v primeri pečatu, utisnenemu obrazu žene, ki je bila na smrt obsojena!

Akopram je Mabel mislila, da je dovelj oborožena zoper najhujše reči, vendar čutila je, kako so jej strahu otrpnile vse sile, ko je nenapovedana stopila v sobo ter videla obraz in život svoje sestre, ki je še pred malimi tedni bila pravi kinč vsaki plesni zabavi. Lepi kodrasti lasje so bili ob sencih kratko pristriženi, nekdanj smijoče žive oči so bile udrte, srpe in steklene, po jedna temno rudeča pega žarela jej je na udratih velih licih in temna proga ob ustih delala jej je obličje še bolj popobno strašilu. Male roke se niso več prijetno in čarobno gibale, ampak krčevito so sedaj grabile odejo. Nje sapa je bila kratka ter je zastajala, silovito, časih pretrgano mrmranje je izdajalo zmogčenega duha. Zdravnik tik postelje jej je tipal slabotno žilo ter je obupujé zmajal glavo, ko je vdova Hopova bolnici k suhim ustnom prinesla žlico polno zdravila, katerega pa ni mogla več požreti.

Ta slika je že srce razlirala, vendar še hujša je postajala po blodnih besedah, katere je v prenehljivajih uboga bolnica izkričavala; kajti celó v teh strahovitih trenutkih je bila še popolnoma ohranila dar govora.

„Kaj! odpovedati se tem lepim sobam,“ kričala je s puhlim glasom, „in potovati v one strahovite poljane! Ne, ne, pravim. Jaz se nečem na kmetih živo pokopati! Leroy, mari me slišiš?“ Na to je zopet tihoma mrmrala in nje mišljenje se je baje na drugo stran obrnilo. Kar je zakričala, kot bi se zaradi pravednega predmeta ustavljala: „Nimajo mi vzeti dragotin in biserov niti moje srebrenine. Diamanti niso njega vlast; ne smejo mi jih vzeti, da bi ž njimi njegove dolge poplačali!“ Kar je tega vžiga onemogla, omahnile so jej pesti in ustna so se hipoma sklenila.

Najprej pripognena straba in trepeta debelo gledaje je stala Mabel trenotek neopažena prav v durih ter je precej pregledala in presodila ves strahoviti prizor. Potem jo obide hipna slabost, oči so jej zatemnele, srce jej baje ni več bilo in zgrudila se je na tla.

Ponesli so jo v bližnjo sobo, kjer je nagloma zopet prišla k zavednosti. Popivši čaša čaja (kajti že od jutra ni bila ničesa užila), premagala je lahko začasno slabost ter zadobila mirnost, katero je z junaško pogumnostjo in krepostjo do konca ohranila.

„Gospica Vaughanova, došli ste o nesrečni uri,“ rekel je zdravnik. „Ali ni nikogar, po katerega bi poslali, da bi čez noč pri vas čuval?“

Mabel je trenotek premišljevala. Mej mnogo-brojnimi znanci ni bilo nobenega, čegar prisotnost bi jo bila v takem trenutku podpirala. Hvaležno pogledavši gospo Hopovo in Lidijo odgovorila je: „Nikogar. Nimam boljših prijateljev od teh dveh.“

Bila je strašna noč. Silovita nevihta z gromom in bliskom je nastala ter je hišo baje celó v temeljih pretresala. Prebivalci v gostilni so bili razburjeni in nemirni. Prihajajoči in odpotujoči tujci so le pomnoževali ropot in malokateri je pod to javno streho le jedno uro počival.

Močno bliskanje in grmenje je pretresalo marsikatero srce, veter je z okni rožlal in po dimnikih tu'il, duri so glasno škripale in brze stopinje so hitele prek tla iz mramorja, glasovi doli v prehodih so kričali in kraguljci so po vseh bivališčih prostornega poslopja srdito zvončkali, ker nebo in zemlja sta se baje mej seboj bojevali; pa še strašnejši boj se je bojeval mej tesnimi stenami, kjer je zaprta duša skušala razgnati glinasti kalup. In sredi šuma

in ropota, naglice in prepira je občudovana ljubljenska tega sveta srečala neusmiljenega sovražnika, borila se z divjim pokončevalcem, skusila zadnji strahovit boj in je podlegla pa umrla.

„Če vam lahko s kako rečjo pomorem, gospica Vaughanova, prosim vas, le povejte mi,“ rekel je uljudni, a nekoliko pooblični zdravnik, ki je bil noč v gostilni prebil; sedaj se je hotel posloviti, ker zdravnika ni bilo več treba.

„Poslali mi bodeta človeka, o katerem ste govorili.“

„Da, že sem sela ponj poslal. Navadno ima opraviti pri takih prilikah ter tudi poskrbi, da se vse redno vrši.“

„Hvala vam. To je jedina pomoč, katere mi je treba,“ rekla je Mabel. Zdravnik pa se je priklonil in odšel.

Š'a je in ulegla se k nogam otročje postelje, a ne da bi spa'a, temveč da bi mirno opazovala sladko spanje dečkov. Tu je še bila, ko sta se prebudila. In ko sta dobro jutro jej voščivši vprašala jo po materi, povedala jima je z lepimi besedami.

„Mama je mrtva in pa tudi,“ rekel je Murray, „pa tudi Roza. A tetka, enkrat ste nama v listu pisali, da je Roza odpovala v krasen svet; tam bode tudi mama in jaz neki lep dan tudi tja pojdem,“ pristavil je zmagoslavno. „Ob, kako se bodo veselili, ko me zagledajo priti!“

Alik ni govoril, le jokal je; ne da bi bil imel več razloga nego Murray stariše ljubiti, temveč njegovo srce je bilo bolj občutno in njegov razum je močno presegal njegova leta. Hotel se ni dati utolažiti ter tudi nič ni odgovoril, ko ga je Mabel večkrat popraševala, zakaj se joče.

Mabel jej je morala kmalu zapustiti, kajti došel je bil mož, katerega jej je bil dohtar v pomoč poslal. Popolnoma mirno ga je poslušala, ko jej je rekal, da mu ni treba nobenih naročil, ko hitro stvar prevzame. Vse dobro razume ter ve, kaj je primerno stanu, v katerem je gospa Leroyeva živila. Videla bode, da se bode vsa pogrebna svečanost okusno in gosposko vršila. Res žalostno je, pristavil je, da je gospod Leroy tako nenadoma umrl ter zapustil kupčijo, ki ni zmožna plačati. — Pri tem se je Mabel nekoliko prestrašila. — A bati

se jej ni treba, da bi se njegove naredbe na to ozirale; kajti vkljubo nasprotnim glasovom upa, da nje kaj čislani oče ni toli zadolžen, da se zopet opomore in vse zahteve poravna.

„Jedina moja želja v tej zadevi,“ rekla je Mabel le težavno zakrivavši nemir in zadrego, katera so bili ti migljeji v njej prebudili, „je le, da bode pogreb sestre najbolj priprost in da jo bodo iz očetove hiše nesli.“

Mesto odgovora jo je mož pogledal z največjim začudenjem ter jo vprašal: „Gospica Vaughan, mari je mogoče, da vi ne veste, da je ista bila minoli teden prodana? Vlast vašega očeta so na javni dražbi prodali in mislil bi, močno pod njeno vrednostjo.“

„Prodana! Ali to za gotove veste?“ vprašala je Mabel. „Menim namreč rodovinsko hišo v mestu.“

„Prav gotovo; jaz se toli lebko ne motim,“ odvrnil je mož, ki je vse srečne in nesrečne zadeve svojih naročiteljev navadno natanko poznal ter bil o rečeni sumnji nekoliko osupel. „Na javni dražbi so prodali vse: hišo in opravo. Slišal sem, da bi bili neki ukazi gledé na slike in drugi lišp došli,

a bilo je že prepozno, in ničesa niso mogli ohraniti. Res prava nesreča,“ nadaljeval je s sočutnim glasom nje obličje pa s prostaško radovednostjo ogledavši; „te male igrače, le polagoma nabrane, podelujejo prav neko veljavo rodovinskim hišam; naši bogatini od včeraj jih kupoma poprek nakupujejo, ter ne bi odstopili od jednega kosa, celó ne, ko bi bil od pradedovega pradedu.“

Še dalje bi bil govoril o predmetu, a Mabeli bilo je dovolj. Prestrašena od teh nenadnih novic ni hotela od tujca nobene tolažbe ter je brž ko mogoče pogovor končala. „Bila sem na kmetih,“ rekla je s tihim glasom, „ter nisem vedela vseh teh podrobnostij. Tudi to nič ne de. Ker je hiša prodana, kot pravite, vršil se bode pogreb seveda od gostilne.“ In vse druge naredbe prepustivši njegovej skrbi, hitela je iz sobe.

V prehodu jo je srečal nosač s kovčegom na rami. Drugi trenotek naletela je gospoda, ki je iz sosedne sobe s plaščem na roki toli naglo prišel, da bi jo bil na mostovži skoro prekucnil. Da bi jo pustil mimo, stopil je uljudno v stran ter se hotel uljudno opravičiti, a le slabo zakrita zadrega za-

klepala mu je usta; in kar hkratu je stal uljudni in daroviti Dudley, kajti prav on je bil, ponižan in prestrašen pred mlado, nepokvarjeno devojko. Ta trenotek mejsebojnega spoznanja se Mabel ni vedla ošabno ali zaničljivo, tudi ni hladnost nadomestila jej prejšnje romantične ljubezni; a bolest ima neki prav posebni ponos, neko prav posebno dostojnost. Kdor velike nezgode mirno prenaša in svete dolžnosti pogumno izpolnuje, njega obličje izraženo je tako, da se sebičneži in posvetnjaki od njega lahko tresejo. Ko je Mabel s prisiljeno pa veselo mirnostjo odzdravila okornemu njegovemu pozdravu in ko jej vrela kri še celó lic, kot mramor belih, ni porudečila, prestrašil se je posvetnjak v zavesti krivnje ter trepetal od njenega pogleda, kot bi mu bil v globočino njegove zanikarne duše segel; osramočenega se je čutil v zavesti, da ga je zasačila, ko je o uri nesreče in reve hotel zapustiti devojko, katero je eukrat, kakor je trdil, močno ljubil. Dudley je bil prav prejšnjo noč došel ter je bil kot drugi ljudje v gostilni pozvedel žalostne dogodke zadnjih ur in je sedaj nameraval naglo bežati in se tako odtegniti vsem zahtevam do njego-

vega sočutja in njegove pomoči. Toli brezsrčni so bili preudarki in toli zaničljivi nameni tega sebičnega, nestanovitnega moža; ker sam ni imel nič srca, bil je tudi nezmožen in nevoljen ozirati se na bolečine drugih ljudi.

Zato je bilo tudi zaman, da se je skušal umiriti. Mabel je prevladala ter se je tudi v nadoblasti ohranila. Poklonil se je ter s hinavsko svečanostjo obžaloval nje izgubo; vedel in vil se je, kot se bi mu silno mudilo, ter je s pobešenimi očmi, ki so nje oči komaj za trenotek srečale, nadaljeval svojo pot. Mabel ni za njim zrla toliko z jezo, ponosom in razžaljeno ljubeznijo, nego bolj s plemenitim obžalovanjem, katero mora krepost nasproti surovosti in hinavstvu zmeraj čutiti.

„Ubogo drago dete!“ vskliknila je vdova Hopova, ki jo je naletela v durih v otročjo spalnico. „Vi ste vse pobiti; pa to ni čudo, ubogo jagnje! Kaj bi bila Roza čutila, ko bi bila vas v takem stanju videla!“ in vdova si je obrisala oči. „Ulezite se nekoliko, jaz pojdem Vam po zajutrek. Lidijska je s seboj vzela dečka; rekla sem jej, naj ja nekoliko kratkočasi, da bi vi vsaj malo pospali.“

Popolnem onemogla na duši in telesu se Mabel ni upiralo besedam stare svoje prijateljice. Brez slasti pojedla je malo grižljejev, nato si je izslekla vrhno krilo ter se v zatemneli sobi ulegla. Koliko dolgo je tam mirno ležala, vedela je komaj. Akopram še ni zadremala, vendar je bilo nje mišljenje tako živo, da se na čas nikakor ni ozirala; tudi se ni prav nič zavedala, kar se je krog nje godilo. Ko je čez nekaj ur oči odprla, ter zagledala blago udovo Hopovo, ki je misleč, da spi, potrpežljivo poleg nje čuvala, skočila je vsa zavzeta po konci. Da pa te ure mirnega premišljevanja niso bile brez uspeha, pričal je precej pogovor, ki se je mej skrbno, a junaško devojko in nje skromno, pa zvesto svetovalko in prijateljico začel.

„Gospa Hopova,“ rekla je Mabel z veliko odločnostjo in bistro gledavši v obraz blage udove, kakor bi hotela utis svojih besed presoditi, „jaz namerujem z dečkoma odpotovati k očetu v zahodne kraje.“

„Gospica Mabel, tega vi pač resno ne mislite?“ rekla je udova z odbijajočim glasom; zavzeta pa se je videla manj, nego je Mabel pričakovala.

„Premislila sem“, nadaljevala je Mabel, „ter sklenila, da je najboljšo, kar lahko storim.“

„No Lidiya je že pravila, da morebiti tja pojedete,“ opazila je udova, „a za milega Boga, zdi se mi toli dolga pot.“

„Da, res dolga je pot,“ rekla je Mabel s svežo krepostjo, katero jej je nevarno podjetje naudibnilo; „gospa Hopova! pa jaz se ne strašim. Alik in Murray bodeta brhka mlada potnika, jaz pa sem že skusila, da devojka v tej deželi se zmeraj lahko zanaša na prijaznost in varstvo potujočega občinstva.“

„Bog mi bodi milostiv! kaj pa bi porekel vaš oče,“ vprašala je gospa Hopova, „ko bi vedel, da ste se na to zmislili?“

„Oče seveda ne ve, v kakih okoliščinah sem,“ rekla je Mabel, „in jaz ne morem vedeti, kaj se bi njemu zdelo najboljšo. Zato moram sama za se presoditi. V Novem Jorku nimamo več doma. Otrok ne smem vzeti k teti Ridgwayevi, celó ko bi sama tja smela. Tu ne morem ostati, niti nikjer drugje v mestu. Vrhu tega,“ nadaljevala je, kot bi to bila najmočnejša točka nje dokazivanja, „trebuje me oče, o tem sem prepričana. Še vedno trpi vsled one ne-

zgode ter razen mojega brata nima nikogar, ki bi mu stregel. Obema je treba moje pomoči, jaz moram oditi.“

„Mati, kam pa?“ vprašala je Lidija šepetaje; „mari v zahod?“

Neopažena je bila ustopila. Mabel je precej videla, kako ognjevito je vprašala. Gospa Hopova jej je pokimala, Lidija je mater pomenljivo pogledala, pošepetala jej je zopet nekaj, obrnila se potem ter si dala na drugem konci sobe opraviti. Gospa Hopova se je le pomišljevala. Ko je Mabel opazila, da bi jej rada nekaj povedala, rekla jej je malo se smehljaje: „Kaj pa je, gospa Hopova? Povejte mi no!“

„No, mislili sva,“ rekla je udova, „to je govorili sva davi o tem — in ko bi vedeli, da bi vam bilo prav —, Lidija ima prijatelja — menim midve imava prijatelja, ki jutri pojde v zahodne kraje.“

„No, Lidija,“ rekla je Mabel, „kaj pa je s tem prijateljem?“

Lidija se ni niti ozrla niti odgovorila. Nje ušesca so močno zarudela in delala se je, kot bi imela iz-

venredno mnogo opraviti; za to je mati mestu nje odgovorila.

„No kaj brhek dečko je,“ rekla je udova, „ter svoj stan dobro pozna. Da, Oven je preponosen, da bi se kaj domišljaj; pozna pa vse železnice in vse parnike. Lehko se bi vi zanašali, da bi storil vse, karkoli bi vam ugajalo; skrbel bi tudi za vašo prtljajo.“

Mabel je bila sedaj prepričana, da so ti skrbni prijatelji že naprej videli, da se bode najbrže v oddaljene zahodne kraje napotila; sedaj je tudi videla, da so jej preskrbeli zanesljivega spremljevalca in varuha. Zadovoljna s predlogom zahvalila se jima je srčno za dobro premišljeno dobroto. Da bi o tem pozneje določila, izrekla je željo, da bi videla mladeniča, ki zvečer, kot jej je bilo rečeno, v gostilnico dojde. In res predstavil se jej je Oven Dovst. Ko je Mabel v njem izpoznala rudečeličnega voznika, Rozinega prijatelja, sprejela je precej varstvo, katero jej je s spoštljivo uljudnostjo in možato odkritosrčnostjo ponudil.

Pokazalo se je, da je bil Oven opustil svoje poprejšnje opravilo. Velikodušna ponudba nekega

gospoda ga je bila najotila, da mu je prodal lepa konja, katera je ta za svojo rodovino hotel imeti. Pokazalo se je tudi, da nameruje sedaj svojo srečo poskusiti v oddaljenem zahodu. Potovati je hotel v kraj, ki je bil le dan pota od zemljišča gospoda Vaughanovega. Ker je mislil kar hitreje dan in noč potovati, skladala se je njegova pot popolnoma z Mabelino. Sklenili so, da bode Mabel z otrokoma drugi dan odšla v Albany, od tam pa z varstvom svojega poštenega tovariša dalje proti zahodu potovala.

„No, to vse je opravljeno, in vi bode, kot je podoba, varno tja došli,“ rekla je gospa Hopova z zaupnim glasom Mabeli, ko je zvečer ž njo samobila. „Reči moram, meni se zdi najboljše, kar morete storiti; in res veseli me, da ste se za to odločili. Vi nimate, kot je podoba, mnogo sorodnikov okrog in me smo le ubogi ljudje; jaz sama pa bi ne mogla prenašati, da bi vas prezirali, ko bi vi tu ostali.“

„Gospa Hopova! kako menite to? vprašala je Mabel. „Ljudje v hiši, mislim, so pač uljudni.“

„No, seveda po svoje. Res najmanjšega povoda nimajo čebedrati o vas; a uboga vaša sestra

— Res hud udarec za njo. V kopališči je slišala različno govoriti. Semje prihitela, kot Cecilija [pravi, pozvedovat, ali je res ali ne; tudi je hotela skrbeti za vse reči, katere je bila tu pustila in katere so bile nje vlast. A pustili je niso celó v [nje sobe; in služniki so toli blebetali in jo opravljali; res zdelo se je, da je vse h kratu prišlo nad njo. Lehko mi veruj te, to bilo je dosta bolj nego mrzlica ali kaj drugega, kar jo je potlačilo in uničilo.“

Mabel je kar trepetala misleč, kako grenka je morala biti ta izkušnja njenej nečimernej in posvetnej sestri; potem pa se je jokala, premišljuje strašne nje nasledke. Sama se res ni bala, da bi jo zaničevali; a lahko si je mislila, kako so gospe Leroyevi povračali; nje napuh je bil za dnev sreče komaj prenašati ter je bil najbrže povod, da so jo v nje nesreči zasramovali in zaničevali.

V kljubu temu, da je Mabel najbolj priprosti pogreb naročila, vladala je še neka zunanja bliščoba pri posvetnem prizoru, kjer so ostanki nekdanj bliščeče gospe Leroyeve zadnjo nalogo igrali. Priprostost ni bila v zakoniku obrtnega podjetnika, ki je bil ves pogreb prevzel; in pokopali so jo z vso slo-

vesnostjo in gizdo, kateri sta se mu zdeli primerni in bistveni lastni dostojnosti ter se nikakor nista dotikali pravega bistva neposrednega pogrebne predmeta. Primerno so naznanili čas in kraj pogreba. A razen Mabele, dečkov, vdove Hopove in Lidije, ki so v resnici žalovali, in razen nekaterih prebivalcev in slug iz gostilne, katere je bila radovednost prignala, udeležil se nikdo ni slovesnosti. Tuj duhovnik je opravil vse običaje, kajti v mestu ni bilo onega duhovnika, v čegar cerkvi je gospa Leroyeva sedaj pa sedaj na drago plačnem sedeži sedela. Vender se ni pogrešal nobeden izmed navadnih pogrebnih obredov, le da Mabel ni nosila črne obleke, ker je zarad pomanjkanja časa in denarjev ni mogla napraviti. Vse se je po prav zapravljeni meri izvršilo. Vozovi, skoro vsi prazni, sledili so v dolgi vrsti, — ta žalostni bliš je prav zasmrtoval vse življenje one, ki je vedno v blišči živela. Tuji pogrebci s črnim svitkom so sredi šumečega mesta v dragi grob položili truplo one, katero so kaj naglo izpozabili oni krogi, v katerih je največkrat zmagovala.

Bila je tužna ura večernega mraka. Mabel se je bila pred nekaj urami vrnila od pogreba, kjer je bila sestri zadnjo ljubezen in čast izkazala; žalostna je tu sedela z Murrayem na kolenih, z jedno roko pa je objemala drugo siroto. Kar jej prineso list, pisan na rožnordečkastem papirji. V njem je z nabuhlimi besedami gospa Vanekarjeva izrazovala sožalovanje, ter obžalovala, da jej ni mogla pomoči. „Cecilija se je včeraj vrnila v Rt May, da bi pri nekej gospe iz južnih krajev kot hišna služila; povedala mi je, kako nevarno je zbolela moja ljubeznjiva Ludvika. Res strašno je. A jutri bode vožnja s čolni, in Viktorija se je je toli veselila, da prej ne moreva oditi. Potem se nadejam, da vas, dete drago, bodem videla in slišala, da se je bolezen naše ljube Ludvike na bolje obrnila. Seveda imate Gregorya; tega nikdo ne presega.“

Z globokim vzdihljajem je Mabel list utaknila v žep. Kar nekdo potrka na duri. Sluga imenoval je neznano ime; pa tujec je stopil kar naravnost v sobo. Silno razvneto skočila je po konci, kakor bi bila častitljiva postava pred njo kaka prikazen. Izpoznala je namreč starčka, onega očaka Noeta,

ter se spomnila, da je Ludvika jedenkrat njega prihod prorokovala, pa ob enem tudi jako lehkomišljeno in predrzno popevala: „O ne, o ne, mene ne bode ne!“

Kje je bila? Ne dvojimo o milosti božje previdnosti, a zatrepetanje Mabelinega srca v tem trenutku je dokazovalo močno nje prepričanje, da se uboga sestra na zemlji ni pridobila nobene pravice do nebeške domovine.

Blagi duhovnik je videl nje razburjenost; ker pa te ni izvajal iz svoje prisotnosti, stisnil jej je prijazno roko, ter se k njej usedel.

„Ljuba gospica! če mi vdova Hopova govori resnico“, rekel je, „pač vi potrjujete resnično pri-slovico, da jedna nesreča redkoma sama prihaja.“

„To je resnica,“ rekla je Mabel slovesno.

„Ali vam morem pomoči?“ vprašal je s pri-prostim, očetovskim glasom.

„Vaša prijaznost mi pomaga,“ rekla je Mabel jokaje se, „in rada bi bila v vašej molitvi pripo-ročena.“

„Mari naj molim z vami?“ pristavil je.

Mabel je pokleknila in otroka sta nagonoma sledila nje uzgledu; in starček jih je blagoslovil. Na to ni sledila navadna molitev, temveč molitev, ki je popolno znanje bolečin in potreb male skupine izdajala. Priporočil jo je milosti božji, ter njej, voditeljici otrok sirot, izprosil kreposti, ki le iz nebes prihaja. Mabel čutila se je sedaj res posvečena svojej nalogi, ter je bila pripravljena s pogumnim srcem po ukazu Gospodovem iti v puščavo.

Vzdignila se je pomirjena in pokrepčana, ko se je častitljivi starček usedel, otroka na kolena si posadil ter izrazoval priprosto sočutje, s katerim je že davno za Mabelino blaginjo mislil. Sedaj je čutila, kako se je nje srce njemu odpiralo in kar naravnost mu je razložila bodoče izkušnje in vse mo- goče dolžnosti in težave. Dal jej je mnogo dobrih nasvetov, izrekal jej srčno sočutje, pa tudi otrok ni izpozabil; zlasti Aliku, ki ga je s spoštljivo pozornostjo poslušal, zabičaval je dolžnost, da se ima, kakor je rekel, ponašati kot mlad mož, ki teti ni nikakor na skrb, temveč na tolažbo.

O uri duševne stiske so se vsi oni, ki so jo bili po višinah posvetnega življenja spremljali, stre-

sali in umikali najmanjšim uslugam, katere nadloga in žalost resnobno zahtevata; ta verni sluga ubožcev pa je bil povest o Mabelinih bolečinah pozvedel iz ust skromnih nje prijateljic ter je bil prišel s sočutjem jo tolažit in z molitvijo jo krepčat. Tako sta v izkazovanji ljubezni proti njej in ubogima sirotama mej seboj tekmovala častitljivi mož, katerega je bila Ludvika zaničevala, in rodovina, katero je bila ošabnica razžalila. Toliko premore živi duh krščanske ljubezni!

„Vaš pohod mi je dobro del“, rekla je Mabel, prijemši njegove roke, ko je bil ustal, da bi odšel; „zahvaljujem se vam za to iz vsega srca; res okrepčali ste me“.

„Naj Gospod vas blagoslovi in potrdi“, rekel je goreče, „in mir božji, ki presega ves človeški razum, naj vedno biva v vašem srci“.

Šesto poglavje.

V mračni zimi, o uri bolečin,
 Ko poletje, prijatelji in veselje hité
 stran,
 In počeno srce čuti, kako drobljiva je
 vsaka moč
 V onem pribežališči in vender držalo
 je je za oporo;
 Kadar človek je ves divji in slaboten —
 Takrat ni nobenega, kot ti o Gospod!
 ni nobenega kot ti!

Napočilo je jutro odhoda. Poklicali so gostilničarja. Ko mu je Mabel obžaluje povedala, da nje denarji komaj sedanjim nje potrebam zadestujejo, zagotavljal jej je prisrčno, da prav rad čaka, da gospod Vaughan po priložnosti ves račun poravna; in celo sam jo je na parnik spremil.

Gospa Hopova je je tam čakala z ogrinjali na rami in z zavitki v rokah; Ivan je čakal z veliko pletenico povitnice in ledenca, katera je bila premišljena njegova mati preskrbela; tudi Lidija je bila tam vsa objokana ter je z rokami Mabeli lase

zravnavala; Oven Dovst pa je bil tam na konci pomola ter je pratež odpravljajal.

Naposled našli so svoje prostore na ladiji. Mabel in dečka na sredi krova, kjer jih je velik šator zakrival, Oven pa je v svoji skromnosti izbral si sedež v zadnjem konci ladije, kjer je brez najmanjše nadležnosti malo družbo opazoval. Zvonec je zazvonil in odpluli so. Ivan je zavihtil svojo kapo, gospa Hopova je zaklicala srečno, Lidija pa poljubila svojo roko, jo pomolila ne Mabeli, niti dečkoma, ampak nekemu na zadnji krmi, kajti tam je stal Oven, slonil na ograji ter s solznimi očmi poštenjaka nanjo se oziral.

Prvi dan minul je brez imenitnega dogodka. Sprva kaj jasno nebo se je kmalu polepilo; naposled je dež spodil vse potnike v sobo, kjer so se več ur brez svežega zraka gnjetili ter se neso nadejali, da bi kmalu zopet na krov smeli.

Tu se je Mabel neprestano trudila, da bi Muraya kratkočasila; nemirni deček se ni rad udaial sili v dvorani za gospe ter je vedno silil čez ozke mu meje. Na srečo se je bil Oven k durim usedel ter ga je zvabil k sebi na kolena in ga kratkočasil

in razveseljeval, dokler ni k obedu pozvonil. Kolikor časa je blagosrčni mladenič iz jabelka ali lesa izrezoval izmišljene podobe, bil je otrok ves srečen, in Mabel ni imela zanj najmanjše skrbi.

Dasi je Alik opazoval ta bistrumna in prijeteljska sredstva, vendar ga niso izvabila od Mabeli, kjer je s pletenico z živežem pri nogah in z roko v ročaji popotne mavhe trdo in togo kot straža na mestu sedel. Negotovo je, ali so še vedno nanj uplivala one besede očaka Noeta, naj se kot mlad mož vede, ali pa se mu je nagonoma urivala ponosna zavest, da je nekako branitelj svoje teti, a iz nekega razloga je gotovo zavračal vsako znamenje utrujenosti ter se ves dan ni z najmanjšo besedico pritožil.

Na krovu parnika so obedovali in večerjali; skrbni Oven bil jim je sedeže preskrbel ter jih posebno priporočil strežniku, katerega je slučajno poznal; poslej je z istim tudi pri drugi mizi jedel.

Prvi dan je bila Mabel lahko zadovoljna in brez vseh skrbi; ladija se je prav prijetno gibala, v sobani za gospe vladal je razmeren mir in nje spremljevalec kazal jej je vedno najspoštljivišo uda-

nost. Po dohodu v Albany in pred odhodom s ponočnim vlakom v Buffalo so jo pa vznemirjali razni dogodljaji, ki potnike navadno nadlegujejo ter potovanje kaj negotovo in nevarno napravljajo. Ladija je pozno priplula do pristajališča; razdelitev prateži pouzročila je nekaj zamude in sitnosti; ropot in zmešnjava na vseh straneh; in predno je Oven skupnosil svojino in Mabeline kovčge, odpeljali so se bili že vsi vozovi s potniki za železnico. Ostale kočije so imele po jednega potnika ali tudi po več, ki so na različne strani hoteli; in nobeden kočijaž se ni hotel zavezati, da bi kolodvor do bližnjega vlaka na zahodno stran dospel. Mabelin obraz izdajal je nemir in razburjenost, Alik se je mlo oziral od jednega v drugega, Murray pa je temno slutil, da je nekaj ovire, ter se je po navadi zajokal.

„Glej no, — pravim,“ zaklical je Oven prijemši za gumbek čokastega rudečeličnega mladeniča ter pomenljivo v Mabel se oziravši; „ne pusti mi te gospe zamuditi, — to bilo bi prehudo; — nje ljudje so se ponesrečili; — jeden je bil pri nezgodi zadnjega tedna ubit, — sedaj potuje k očetu, — zato je ne pusti, da bi vlak zamulila.“

„Ne Neža!“ rekel je mož. „No to je pa : Halo, Jurij! Naloži te kovčege; ali češ? Poprimi, dečko! — nje oče,“ in pokimal je na Mabel, „je bil zadnji teden na železnici ubit. Vite!“ rekel je nališpanemu gizdalinu v vozu (in položil mu je bil prtljajo že na tlak), „ta gospod“ in pokazal je z roko na Jurija, „popelje vas v gostilno. Jaz pa moram le-le ljudi spraviti na Buffalosko železnico. Le noter, dečko,“ in potisnil je na voz Alike, pletenico, popotno mavho in vse drugo; Mabel in Murray sta mu sledila, Oven je skočil na zunanji prednji sedež, in kar odpeljali so se.

Malokatera stvar našo potrpežljivost huje izkuša in naše čutnice bolj razburja nego vožnja po prenapolneni ulici, ko se bojimo, da vsaka hipna zamuda lahko zapreči naš odhod, katerega se toli nadejamo. Ko so onih deset minut drdrali prek mestnega tlaka, trudila se je Mabel zaman, da bi razburjene živce umirila; tudi jokajočega Murraya ni mogla potolažiti; Alik pa je molčé opazoval tetin obraz, kot bi bilo kazalo usodo. A pri vsem tem so komaj došli o pravem času. V naglici so oddali pratež. Zvonec je pozvonil zadnjikrat, ko je Oven

z Murrayem prišel v voz; Mabel in Alik sta mu vsa zasopljena sledila ter pletenico in popotno mavho skup nesla.

Ta mala neprilika je Mabeli izbudila skrbi za bodočnost ter jo je napolnovala s čuti zavisnosti od Ovna. Čutila se je vso oslabeled, ko jej je vobraznost naslikavala mogoče neigode in zamude, ki se lahko pred koncem nje potovanja dogodijo. Ko je napočila noč ter vse reči v črno temoto zakrila, prevzel jo je neki nedoločen strah. Ko je še Murray s krčevitim ihtenjem zakričal: „Tetka, Murray je truden, — Murray se ne more vso noč voziti,“ bila bi ga skoro na prsi pritislila ter ž njim mnogobrojne nesreče objokavala.

A to nje slabost je zavrnil zaupni glas, s katerim je Alik bratovi tožbi odgovoril: „Murray, jaz nisem truden,“ rekel je — „s tetko Mabeljo peljal bi se kamorkoli.

„Rad bi,“ rekel je Murray, „rad bi šel domu.“

„Gospica, dajte ga meni nekoliko!“ rekel je Oven zapazivši trmost dečkovo. „Zdi se mi precej nemiren. Murray, pojdi sem in usedi se k meni!“

Otrok se je obotavljal, ker bil je preveč truden, da bi komu prednost dajal.

„Jaz bodem malega dečka že napravil, da bode zaspal,“ rekel je Oven vzevši ga v močno naročje; nesel ga je na svoj sedež v zadnjem konci voza, zavil ga v težek plajšč iz bukovega sukna in naslonil mu glavo na svojo ramo. In brzo je prav mirno zaspal. Minule so tri ali štiri ure. Tudi Alik je bil zaspal, da si tudi se je kot grenadir po konci držal. Mabel je bila parkrat izpozabila svoje skrbi ter za nekaj trenutkov zadremala. Kar jim svetla luč v voz zasveti. Prebudivši se so opazili, da vlak je došel na neko večjo postajo, ko bi se to smelo po ropotu in šundru soditi. Tudi Murray se je zbudil, tekel k teti, drgnil si oči ter prosil po jedi.

„Tetka, tudi mleka, tudi malo mleka moram imeti,“ rekel je odprši pletenico z jedili.

„Murray, mleka ti ne morem dati,“ odgovorila je. „Dovolj ti pač bode kolač brez mleka, mari ne?“

„Gospica, lahko mu prinesem kozarec mleka ali vsaj vode,“ rekel je Oven, ki je nameraval iz voza iti ter je postal, da bi jej postregel. „Vlak

tukaj postoji pet minut, časa dovolj, gospica, skozi okno vam je pomolim.“

„No Oven, nate mojo mošnjico,“ rekla je Mabel, „ter je plačajte.“

Vrč mleka so prinesli k oknu. Oven je imel kozarec in vsi po vrsti so se okrepčali s sladkim mlekom. Še zmeraj je manjkalo nekaj trenotkov, časa dovolj, da bi mladenič se vrnil, mleko plačal ter se zopet v voz usedel. Kar je zapel zvonec in vlak oddrda, Ovna pa le ni bilo na vozu. Mabel se je nakoliko skrbno nazaj ozirala. Misleč, da je ustopil v drug voz zadej in da se kmalu k njim povrne, čutila ni posebnega nemira. Zato se je močno začudila, ko je nekaj trenotkov poslej prišel opravnik s svetilnico, pogledal jo v obličje ter vprašal: „Gospa, ali je bil mladenič v bukovem plajšči v vašem spremstvu?“

„Da,“ odvrnila je Mabel. „Kaj pa je?“

„Pustili so ga na zadnji postaji“, rekel je mož nemarno.

„Na zadnji postaji pustili?“ vskliknila je Mabel njegove besede ponavljaše z začudenjem in strahom,

Alik pa se je glasno zajokal, Murray pa silno zakričal.

„Da; po zmoti, kot je opravnik b'aga rekel, vzeli so z voza nekaj njegovih škatelj; ko jih je ugledal, skočil je s stopnice na tla, ko prav smo se imeli odpeljati.“

„Kaj ga niste mogli počakati??“ vprašala je Mabel z glasom, ki je prošnjivo z očitanjem izraževal.

„Tega nismo mogli“, rekel je mož sedaj govoreč z žalujočim glasom. „Uže tako smo se precej zamudili. Če se je zgodila pomota, to ni naša krivnja; najbrže ni v Albany svojih stvari pravilno zaznamenoval. Upam, jutri se pripelje za nami.“

„Jutri!“ mislila si je Mabel, kje pa bomo mi v tem?“ In isti trenotek se je spomnila, da ima tudi nje mošnjico z vsem denarjem.

„Kaj naj storim?“ bil je nje nepovoljni vsklik, ko je tresoč se razburjenosti hipoma po konci skočila in potem vsa obupna zopet na sedež se spustila.

„Tetka, mari ne moremo brez njega dalje potovati?“ vprašal je Alik skrbno, Murray pa se je le dalje jokal ter je ihtel pretil, da bi starega opravnika otolkel in nazaj poslal po Ovna.

„Oh, Alik! jaz res ne vem, kaj bi storili,“ rekla je Mabel, ki je vso dosedanjo oblast nad seboj samo v tej nepričakovani nevarnosti izgubila.

Vsled tega so se jeli razni sopotniki zanj zanimati. Razni so ležali ter prebudivši se hipoma ustali in z zaspanimi očmi se ozirali na malo skupino. Na tihem so si mej seboj pošepetavali. Opravnik je bil s svetilnico naglo odšel; ker je svetilnica v vozu le brlela, pasla se radovednost pač ni lahko zadosti in kmalu so vsi zopet podremali in pospali.

„Bog bode za nas skrbel,“ rekel je Alik s tolažljivim glasom; „stari duhovnik je to rekel in jaz mu verujem.“

„Tudi jaz to verujem,“ odvrnila je Mabel, otroka bolj k sebi potegnivši; toplo je čutila, kako jo je že drugipot Alikova otročjo vera zavrnila.

Isti trenotek nagovoril je nekdo Mabel pravzadej za nje sedežem s prijaznim a resnobno vprašajočim glasom: „Jaz sem spala, draga moja, a če prav slišim, ostal je vaš sluga v Utiki.“

„Ni bil moj sluga, temveč svobodovoljni spremjevalec,“ odvrnila je Mabel obrnivši se h gospe, ki se je bila naprej pripognila, da bi ž njo govo-

čila; obličja nje pa Mabel pri mračni luči ni mogla
 izpoznati.

„No, potem sem napačno mislila,“ rekla je
 gospa opravičujo se. „Sodila sem po videzu, ko ste
 v temi v voz prišli.“

„To ni čudno,“ rekla je Mabel; „prav pri-
 rodno je; bil je toli dober dečkoma in toli uljuden
 z menoj. Bil je dober prijatelj, in mi smo se nanj
 opirali, in sedaj — sedaj —.“

Glas jej je zastal, kar nadaljevati ni mogla.
 Stara gospa, kajti tujka je res bila zelo v
 letih, je ustala, prišla k Mabeli ter se usedla poleg
 nje, ker Alik je bil isti trenotek razburjenosti po
 konci poskočil; prav prijazno jej pravi tujka:
 „Draga, ali je vam sedaj treba prijateljice?“

Mabel ni mogla odgovoriti ter je le roko po-
 ležila v roko stare gospe, ki jo je srčno stiskala.
 „Ali sta to vaša brata?“ vprašala je Alike k
 sebi potegnivši, Murraya pa skušavši utolažiti z be-
 sedami: „Ubogi dečko! ne jokaj se.“

„Ne, ona je najina teta,“ rekel je Alik po-
 nosno.

„Kje pa je mama?“

„Šla je v drug svet,“ odvrnil je Murray naglo.

„Umrla je minulo saboto,“ zašepetal je Alik.

Nova prijateljica je vskliknila glas sožalovanja.

Žal jej je bilo, kar je bila vsled naravnih vprašanj zvedela, zato je tudi opustila vse drugo pozvedovanje.

„Uboga malička! Pač moreta biti zelo trudna,“ rekla je. „Pojdita, spravim vaju v posteljo.“ In ustanši pomignila je ženi prav za njimi sedeči, da bi ž njo svoj namen izvršila.

„Ne trudite se, prav prijetno ja bova pre-skrbeli,“ pristavila je, ko jej je Mabel hotela pomoči. Na nasprotnih praznih sedežih je razgrnila sebi in oni ženi nepotrebne odeje in ogrinjala ter je v malo trenutkih utrujena otroka spravila spat.

„Draga, bojim se, da ste skusili mnogo bolečin,“ rekla je blagovoljna gospa, ko se je zopet k Mabeli usedla, z jedno roko mlado gospico objela ter nje glavo na svojo ramo naslonila.

Mabel se je bila nekoliko ojeklenila zoper vse težave in izkušnje, a ta nepričakovana milost jo je popolnem premagala. Zatvornice nje duše so se odprle in solze so jej potokoma tekle. Razumna to-

lažiteljica jih ni nikakor zavirala. Dobro je vedela, kako se človeku časi srce olajša, ko se zajoka.

„Draga, le mirno počivajte,“ rekla je, ko se je Mabel nekoliko umirjena zganila, da bi ustala.

„Vi ste res zelo milostivi, a jaz vam bodem v nadlogo.“

„Zarad mene se ne vznemirjajte,“ glasil se je nje odgovor. „Meni je treba le malo ur spanja in te sem že prespala. Rada bi vas videla nekoliko spati.“

„Oh! jaz ne morem spavati,“ rekla je Mabel, „preveč nesrečna sem.“

„Morebiti vam lahko pomorem,“ rekla je stara gospa. „Vsaka boleost ima dvoje lice. Poglejva jo od dobre strani.“

„Še nikdar se nisem dala toli ukloniti,“ rekla je Mabel, „vem, da bi tudi sedaj tega ne smela, a to se mi je zdelo prehudo.“

„Ali je bil oni mladenič vam toli potreben, da si brez njega ne morete pomoči?“

„Bil je jako oziren in dober,“ rekla je Mabel. „Pogrešala ga bom, še bolj ga bodeta pogrešala dečka. A to še ni najhujše. S seboj ima vse moje

denarje. Dala sem mu mošnjico, da bi plačal mleko za otroka, prav predno je vlak odšel.“

„No, to je pač žalostno,“ rekla je stara gospa, „a temu se da pomoči. Koliko daleč pa mislite potovati?“

Mabel jej je imenovala mesto in okraj v vzhodnem delu Illinoisa, kamor se je bila namenila.

„In iz Buffala hočete s parnikom?“

„Da, jutri zvečer.“

„Parnik odhaja še le pojutranjem zvečer,“ rekla je stara gospa za gotovo. „Poizvedela sem natančno, ker sama skoro isto pot potujem. Tedaj vidite, da bode Oven vas lahko došel. V tem bode v mojem varstvu in tudi pozneje,“ pristavila je, če morete zaupati stari gospe, ki je vam sicer tujka, ki pa je uže mnogo sveta videla ter ve, kako se potuje.“

Mabel se jej je prisrčno zahvalila v svojem imenu in v imenu otrok.

„Ne zahvaljujte se mi,“ rekla je blaga prijateljica, „dobrota bode vzajemna. Jaz imam rada mlade ljudi ter se veselim, če lahko na svetu kaj koristim. Če vam je lahko mojih sedemdeset let na

tolažbo in varstvo, potem se pač nisem zaman postarala.“

„Oh, povedati vam ne morem, na koliko tolažbo mi boče, če mi dovolite ostati pod vašim varstvom,“ vskliknila je Mabel. Ko se je potem spomnila, da je poprej bila gospa namaknila, da jej je tujka, pristavila je s plemenito odkritosrčnostjo: „Vi ste pač silno milostivi, da mi zaupate. Čudno se vam pač zdi, da s tema otrokoma toli daleč potujem ter za varuha imam le mladeniča, ki ni mojega stanu.“

„Da, to je morebiti malo čudno,“ odgovorila je gospa, „a ne bolj, ne manj nego mnogo rečij, ki se lahko pojasnijo. A ko bi se celó o tem čudila, zaviralo bi me to nikakor ponuditi vam svojo pomoč, ker je baje potrebujete.“

„Ali vam smem povedati, kako je bilo?“ vprašala je Mabel.

„Gotovo, draga! če vam je ljubo. Povejte mi vse, kar hočete povedati ženi, ki je dovolj stara, da jej lahko zaupate, a vender ne prestara, da ne bi vam bila sočutna prijateljica.“

Tako osrčena je Mabel zopet glavo položila na prsi veliki in močno rasteni častitljivi gospe. V nočni temi in tišini okrog spečih jej je s tihim pretrganim glasom pripovedovala povest vseh zadnjih izgub v rodovini in vseh svojih bolečin, svoje odgovornosti in svojih zadreg, ki so iz onih nezgod izvirale. Najgrenjše bolečine in skrbi so res bile take, ki se le Bogu lahko zaupajo, a da jih je le nekoliko omenila, zadostovalo je popolnem, da se je stari gospe najprisrčniše sočutje izbudilo. To sočutje in sožalovanje so očitno kazale posamične nje besede in pa ljubeznjiva skrb, s katero je plajščkrog trudne devojke zavijala ter jo sedaj pa sedaj kaj prisrčno k sebi pritiskala. Ko je Mabel povest končala ter srce si nekoliko olajšala, ugajalo jej je ono zagotavljanje varstva in sočutja toli prijetno, da je kar mirno zaspala.

Bil je že svetel dan, ko se je izbudila. Solnce je ravsvetljevalo voz; večina potnikov je kot pribitih sedelo na svojih sedežih; kar zavrnilo bili bi vsakega, ki bi jih bil obdolžil, da so potoma le trenotek spavali. Ves prizor je bil toli različen od prizora malo ur poprej, da si je Mabel prvi hip komaj

misllila, kje je bila, ali pa, da je dogodek minole noči bil le gol senj. A prijateljsko naročje, v katerem je nje glava tako prijetno počivala, pač ni moglo biti izmišljeno. Tudi ni lehkó bilo kaj milejšega in srčnišega od smehljanja, katero jo je pomirjalo, ko je prebudivši se hipoma vskliknila: „Oh! kako dolgo sem pač tu ležala! Kako zeló sem vas pač mučila!“

„O ne, najmanjše težave mi niste delali. Veseli me, da ste toli dolgo spavali. Draga! kako se pa to jutro počutite?“

A Mabel, kot je bila podoba, ni slišala 'prijaznega vprašanja. Nje oči so se srpo upirale v obličje nove prijateljice, ki je prisrčno veselje izraževalo. Pomota ne mora biti; isto blagosrčno obličje, ista častitljiva postava, isti srebreni kodri, ki so iz kot sneg belega obrobka udovine čepice migljali, pred vsem pa isto radostno in osrčujoče smehljanje. — Mabel je zgrabila roko blage gospe, pritisknila je k ustnom ter vskliknila: „Vi mi niste tuji! Že videla sem vas. Vi ste gospa Parcivalova!“

Vi me po takem poznate?“ glasil se je odgovor. „To je lepo. Ogledavala sem tudi jaz vaš

obraz ter mislila, da mi je znan; a malo pomagajte mojemu spominu. Vašega imena se ne spominjam.“

„Mabel Vaughanova. Morda niste nikdar slišali tega imena.“

Gospa Parcivalova je majala glavo.

„Ne,“ rekla je po hipnem pomisleku, „nikdar. A enkrat sem poznala neko gospico Vaughan, ki je bila morebiti vaša sorodnica. Sedaj je že precej priletna, če še živi, kar vsekakor mislim, ker sva minolo zimo v Novem Jorku obiskavnic si zamenjavali, akopram nisva imeli veselja videti se. V mlajših letih rekali smo jej Sabija.“

„Moja teta,“ jecljala je Mabel; sedaj je razumevala oni pohod, katerega so toli napačno tolmačili.

„Oh! po takem ste hči njenega brata Ivana.

„Vite“ pristavila je s sladkim smehljanjem, „mi starošegni ljudje ne izpozabimo nikdar sorodnikov; vrhu tega sem jaz nekaj let preživela v domovini vašega očeta; bila sem pomožna učiteljica v mestni šoli; vaša teta bila je moja učenka.“

„Tako, zares!“ rekla je Mabel z zanimanjem.

„Kako bi veselilo dobre tete Sabije, ko bi vas videla!“

„Zadnjo zimo sem mislila ponoviti najino znanje,“ rekla je gospa Parcivalova. „Jaz sem se vedno močno zanimala za vašo teto. Ker mi je bil v Novem Jorku prijatelj povedal nje stanovanje, hotela sem jo obiskati. A zdi se mi najbolj verjetno, da je mene popolnoma izpozabila ali pa da bi me bila le izpoznala z mojim dekliškim imenom.“

„Nikdar ni ničesa zvedela o vašem pohodu,“ rekla je Mabel zarudé. „Jaz sem bila toli nečimerna, da sem obiskavni listič nase obračala, jaz sem tudi bila gospica Vaughanova, ki je pri vaših vratih obiskavnico oddala. Oh, kako mi je žal!“

Senca prevare potegnila se je prek obličja gospe Parcivalove, a le za trenotek; potem je brzo vskliknila, kot bi hotela Mabelino odkritosrčno obžalovanje umiriti: „Bilo je to pač kaj prirodno. Vaša teta je najbrže kaj tiho za se živela.“

„Da,“ rekla je Mabel, „a močno bi jo bilo veselilo, vas videti.“

„No, dobro!“ rekla je gospa Parcivalova, „draga! ne jemajte toli resno te stvari. Čas je naju močno

premenil in morebiti bi ne bilo posebno prijetno, ko bi se bili z nova videli. Pa draga! povejte mi, kje sem pa vas že videla?"

Mabel je imenovala priliko.

„Da, res! spominjam se,“ rekla je gospa Parcivalova z očitnim veseljem. „Vi ste z mojim vnučkom plesali oni ples. Oh! to je bil prijeten večer. Vsi smo se toli radovali.“

Ta spomin na lastno veselje in na veselje prijateljev navajal je Mabel, da je z največjo hvalenostjo govorila o jednom izmedj one družbe, o blagem duhovniku, kateremu je toli navezana. Gospa Parcivalova je bila vsa ginjena, ko je mlada devojka o delih krščanske ljubezni pripovedovala. Ko je povest končala, izbudita se dečka, močno lačna. Vrnivši se na sedež tik svoje spremnice, umaknila se je gospa Parcivalova otrokoma poleg niju tete.

„Kmalu bomo v Buffalu,“ rekla je gospa Parcivalova, ko se je obrnila ter roko Mabeli na ramo položila, da bi jo opozorila.

Mabel se je bila vsa zamislila v bolestne sanjarije, ki so brez dvojbe iz jutranjih pozvedeb in

naključkov izvirale. Iz teh se je sedaj hipoma prebudila, zganila se ter obrnivši se vsa raztresena vprašala: „Da, in kaj naj storimo?“

„Ubogi, preganjani otrok! kar hočete. Počitka in okrepčave vam je treba na duši in na telesu. Ravno sem mislila, kje bi tega najbolje nahajali!“

„Kjer vam je drago,“ rekla je Mabel. „Jaz bodem prav zadovoljna ter vam močno hvaležna, da le pri vas lahko ostanem.“

„Ali ste že bili katerikrat pri Niagari?“

„Še nikdar,“ odgovorila je Mabel in glas se jej je malo tresel, ko je slišala imenovati kraj, katerega bila bi nekdanj toli rada obiskala; sedaj jej pa ta izbuja le grenke spomine.

„Ostaja nam celih štiriindvajset ur, predno parnik odpluje,“ rekla je gospa Parcivalova.

„Posvetovala sem se s tem-le malim prijateljem (in z naočnicami je potrkala na železničnega vodnika v roki) ter se prepričala, da lahko precej odrinemo k Niagari ter tam ostanemo do malo ur pred odhodom parnika. V mestu bode noč neprijetna. Tam v „gostilni pri slapu“ sem pa jaz dobro znana; uživali bomo lahko vse zunanje

ugodnosti ne gledé na neizrekljivo veselje, da bomo lahko slap videli. Kaj se vam predlog do pada ?“

„Ne vem,“ rekla je Mabel obotavljaše; „rajše bi, da vi odločite.“

„Draga, komaj je pričakovati, da bi vi v sedanjih okolščinah kakemu načrtu dali prednost,“ rekla je gospa Parcivalova, vsa v skrbeh položivši roko Mabeli na zarudela lica. „Prepričana pa sem, da ni mogoče vam kaj boljšega nasvetovati. Deč-koma je treba miru in svežega zraka, da se po potovanji okrepčata, vam pa je treba še nekaj več. Utrujeno srce in utrujeni možgani gonijo vam mrzličasto krv v lica, ne toliko telesna utrujenost, ako-pram vas tudi ta močno tare. Vi ste sedaj moji gostje — hotela sem reči, moji posinovljenci, zato se zavedam poklica skrbeti za vaše potrebe. Vrhu tega,“ pristavila je z zgovornim smehljanjem in skoro prosečim glasom, „se mi stari ljudje radi ponašamo s svojimi iskušnjami ter radi pri vsakej priliki porablamo priljubljena nam sredstva. Če mi tedaj dovolite določiti, poskusiti čemo, ali ne bode nas

Niagara vkljubu težavnemu potu k slapu bolj okrepčal nego mirno bivanje v mestu.“

Mabel je precej spregledala nesebičnost tega načrta, ki je očitno le nameraval, da bi misli odtegoval jej od skrbij, katere so jo doslej neprestano trle. Zato je nujno zavračala, da bi se postarana prijateljica zaradi nje le količkaj napenjala in mučila. A gospa Parcivalova jej je zagotavljala, da jej potovanje še nikdar ni škodilo. V sedanjem slučaju, ko morajo jeden celi dan se muditi, je tudi izkušnja slap obiskati, nepremagljiva, negledé na veselje, katero bi uživala, ko bi mladej prijateljici pokazala jedno izmed največjih prirodnih čud, katero je jima kot Amerikankama skupna svojina.

Izlet je bil sklenen. Noč jih je našla v prijetni gostilni, kjer so za slišaj daleč od bučanja mogočnega slapa nahajali vsem ugodni pokoj, po katerem ugnani potniki toli hrepené.

Sedmo poglavje.

Moje srce bilo bi mračno,
Pa tam je zlati svit in mavrice božje
Barva, ki preprega nebo s svojim zmagoslavnim oblokom.

Vidi se mi pred očmi.

Dovolj je čutiti,

Da Bog zares je dober ! dovolj je videti,
Da brez črnih oblakov on ne more
pkazati

Nobenega lepega oblaka.

O rani uri drugega jutra zaslišal se je pred Mabelinimi durmi prijazen glas, ki je tihoma rekel: „Draga, ali že budite?“

Mabel je odgovorila s tem, da je popolnem oblečena precej ven prišla.

„Vi ste živi in veseli, kot vidim,“ rekla je gospa Parcivalova, ki je tudi klobuk in ogrinjalo imela, kakor bi hotela na sprehod. Zdelo se mi je, da slišim vas po sobi hoditi, drugače ne bila bi vas motila. Kako ste pa spali?“

„Prav dobro do dnevnega svita. Ko sem pa se izbudila ter slišala bučanje slapa, morala sem ven ter ga pred zajutrekom ogledati.“

„Oh! vi ste mi res devojka po mojem srci!“ rekla je gospa Parcivalova Mabelino roko prijemši. Družnici, gospe Patenovi, sem naročila, naj preskrbi otroka, ko hitro se izbudita; zbog njiju ni vam treba imeti najmanjših skrbij!“ In stara in mlada gospa sta skupaj zapustili gostilno.

„To je pot, ki drži k mostu prek slapov,“ rekla je gospa Parcivalova dospevši do neke stranske poti. „Vidim staro znanko, Indijanko, ki tam-le ravno malo svojo prodajalnico odpira — izpoznala me je;“ in gospa Parcival je ljubko odzdravila črnkasti osobi, katere obraz se je radovednosti žaril. „Iti moram tija ter ž njo govoriti. Ne čakajte me, že vas dohitim.“ To izrekši šla je gospa Parcivalova prek ceste, na most držeče; Mabel pa je sama dalje stopala.

Kako nemirno in mešano so se drvile misli, katere so jo mej tem kratkim osamelim sprehodom obhajale! Čas, kraj, samota — kako spodbujno je bilo vse! Koliko nad iz otroških let, koliko upov iz deviške dobe se je zjedinjalo z Niagaro! Kako strastno je pričakovala izpolnenje sanj svoje mladosti! Kako malo je naprej videla grozovito verigo

okolščin in nezgod, ki so jo naposled prevarano, zapuščeno in oropano na kraj nje h nad pripeljale! Še trenotek in v tistem jutru, kajti solnce še ni bilo izšlo, stala je sama na mostu, pod katerim šumeča reka dere. Napenjanja globoko diha je, mučena od dražijočih misli in nema od začudenja in strahu stala je tu z odprtimi ustni ter je zrla doli na velikansko rebro, prek katerega se voda z divjo, besno naglostjo v strašno brezdno spušča. Od kod pritekajo in kam tekajo — ti besni zmagoslavni valovi, — ki kljubujejo vsem oviram, ki razdrobijo vse zavire, kot bi bili seli večne usode! Prav na gonoma je strah obhajal Mabelino srce, ko je dolgo in srpo gledajavši te priče božje oblasti in velečasti, v njih izpoznavala podobe zadnjih dogodkov, ki so bili kot mogočni valovi nad njo planili, v globočino bolečin in žalosti jo pokopali ter jo brez pomoči ljutemu boju izročili. „Veliki Bog, vse tvoje vode in vsi tvoji valovi so se prek me drvili,“ vskliknila je glasno, ko se je naposled kvišku ozrla od prizora, čegar vzvišena in veličanska lepota (grandeur) se je razdraženi devojki skoro izgubljala v mrzličnem trepetanju.

Ker je bučanje vedno bučalo po nje ušesih, silil jo je nepremagljiv nagon, da bi dalje bitela in videla konec, katerega si je doslej le kot strahovito prikazen domišljala. In kot bi se bala, da bi z vsakim trenutkom zamudila nekaj strahovitega prizora, po katerem je sedaj toliko hrepenela, sedaj pa se ga je videti bala, zatekla se je ter je, ne da bi se osopla, naglo naprej tekla, dokler ni nenadoma dospela na višino, s katere je h kratu lahko oba oddelka po vsem svetu slovečega slapa pregledala. Trenotek je zrla v temno in besno vodovje, katerega solnce, prav na obzorji stoječe, s svojimi žarki še ni dosegalo; zrla je, kako se to vodovje spušča v grozni prepad; njenim zmočenim čutilom bilo je vse le naznanilo divje in hude — jeze; sklonila se je na zemljo in obraz zakrivši na velikanski naprej strleči skali zajokala se je močno in strastno. Tako so se nje razdraženi čuti nekoliko umirili in nje prenapeti živci nekoliko olajšali. Polagoma se je upokojila ter je naposléd popolnoma tiho tu klečala in brez strahu bučanje vode poslušala. Kar je nenadoma blizu sebe zaslišala z umerjenim in znanim glasom izrekati slovesne besede:

„In slišal sem, kot bi bil glas velike množice in glas mnogih vodá in glas mogočnega groma, ki je rekal: Aleluja, ker Bog vsemogočni gospoduje.“

Sledil je prestanek, potem je Mabel globoko vzdihnila ter na se obrnila pozornost gospe Parcivalove, katera je doslej ni bila opazila.

„Kaj! draga, vi ste prej od mene tukaj in prav na meni toli priljubljenem mestu?“ vskliknila je. Ko je potem zapazila Mabeli obupno stanje in nje zakriti obraz ter je mislila, da je prirodni prizor nje slabotno živčevje prevzel in premagal, prisedla je k njej in je rekla, kot bi sebi sami očitala: „Oh! vas same nisem smela sem pustiti.“

„Prestraši me!“ rekla je Mabel se stresoč. „Slapa samega bi se še ne ustrašila toliko, — a ti strašni brzici,“ in znova se je nekoliko stresla. „Zdelo se mi je, kot bi se vse h kratu pogreznilo, prav kot — prav kot —.“

„Prav kot nesreča prihaja nad nas, uboge ljudi, hoteli ste reči, mari ne, draga?“

„Da, morala sem misliti na se.“

„Mene so večkrat obhajale iste misli,“ rekla je gospa Parcivalova pomirjuje; „a tu sem našla

tudi nauk vere in upanja, ki me je o tužnih urah okrepčeval, tudi vi, nadejam se, priučite se tukaj istega nauka. Često nas šumeči valovi bojazni, skrbij in bolečin odnašajo ter naposled v propad velike nesreče zavračajo, a mi naj ne izgubljam o vere in naj ne obupavamo. On, ki je zemlji meje postavil, rekel je tudi človeškemu trpljenju kot mogočni reki: „Do sem in ne dalje.“ In celo sredi največje skrbi in bolečine vemo, da je prek reke človeškega trpljenja razpeta mavrica božje ljubezni. Poglejte no, draga! pogledite no!“

Opozorjena na novo prikazen se je Mabel naglo vzdignila. Nad globočino vodá, ki so nekaj minut poprej še bile toli temne in strašne, plesala in tresla se je v žarkih novorojenega solnca prekrasna mavrica; in ker so leskeče pene napravljale in odbijale svetlobo v novih žarkih, razpenjal se je drug in tretji svetli obok prekrasno nad puhtečimi valovi.

Vesele smehljanje se je žarilo na Mabelinem obličji. In ta prememba v nje obličji ni bila manj očitna in čudovita nego ona hipna prememba v obličji prirode. Mabel je sklenila roke ter je nekaj trenutkov stala vsa zamišljena.

Gospa Parcivalova je z ljubeznjivim sočutjem opazovala igranje na nje obličji. Ko je izraz skrbij in bolečin polagoma izginil ž nje obličja ter se umaknil gorečnosti nebeškega miru, rekla je s tihim pa čutečim glasom: „Oh, draga! le če svetloba solnca pravičnih razsvetluje nam zatemnena srca, lahko razumevamo ljubezen Onega, ki neprenehoma staro svojo obljubo potrjuje: — In ko se dogodi, da oblake prek zemlje vodim, videl se bode moj obok v oblakih.“

„Izkusila sem to že večkrat,“ rekla je Mabel, „in to tudi sedaj izkušam.“

„Draga, sedaj se sveti v vašem obličji,“ rekla je gospa Parcivalova. „Pojdite, povrniva se v gostilno ter razveseliva ž njim srci malima sirotama, ki imata v vas od slej solnce svojega življenja gledati.“

„Davi bili ste preveč razburjeni,“ rekla je gospa Parcivalova „da bi se bili dovelj zanimali za prizor, ki je plaval pred mojim duhom, ko sva na brzice mogočne reke gledali. Sedaj pa, mislim, moram vam povedati dogodek. Rekla sem, da sem bila često pri slapu. Sedaj mora biti devet ali deset let,

Ko sem obiskavši slap bila priča dogodku, katerega vam čem povedati. Gotovo ste opazili male skale, ki prav nad brzicami iznad vodé štrlé. Seveda te skale ovirajo les in prod, katera veletok neprestano s seboj prinaša. Tam se je kopičilo in kopičilo, tako da so tekom časa nekatere izmed onih skalad postale otoki. Naivečji otok stoji v sredi šumeče vode, prav tam, kjer je siloviti veletok najmočnejši in najširši, komaj pol kilometra nad slapom. Zarasten je z grmjem ter ima celo nekaj večjih dreves. Neki dan sem se ob bregu sprehajala ter sem prišla prav nasproti rečenemu otoku. Zagledala sem zbranih sto in več ljudij; sedaj so bili mirni in tihi, da so komaj sopli, sedaj pa silno nemirni, kot bilo bi jih neko splošno sočutje popolnem prevzelo. Kaj pa je to? Naglo sem tija stopala. In pogledavši, kamor so se vse oči upirale, zagledala sem na tem otoku dva moža, dva Irca — kot so mi rekli. Ta dva nista poznala premočnih brzic ter sta na delo idoč hotela prek veletoka, in sicer na kraji, preblizu slapu, da bi razen Irca kdo čez skušal. Njiju čoln se je že davno vrtel prek slapa; res čudom sta se otela. Drvil ja je siloviti veletok ter zanesel na ta

mali otok, ne dvesto korakov od njega, in prav nagonoma skočila sta na trdna tla. A podoba je bila, da sta le jedno smrt z drugo smrtjo zamenjala. Slapa sta se pač otela, a človeško bitje ni še nikdar dotaknilo se otoka sredi vrtečih se valov.

Ljudem zdelo se je nemogoče priti do otoka, še bolj nemogoče zdelo pa se jim je z otoka se rešiti. Kdor bil bi to skusil, padel bil bi po kratkem boji z brzim, neusmiljenim veletokom in potem — Bog bodi milostiv človeku, ki ga v slap zanese. Misel na te strašne valove narejala je malo množico nemo in okamnelo; nema in okamenela je bila, celó ko je gledala, kako milo sta se ona moža vila (brez dvojbe sta ob enem klicala in prosila, a vse njiju besede in klici so se v šumenji in bučenji vode popolnem izgubljali); moža namreč sta kmalu klečala, kmalu stala ter roke sklepala, potem sta zopet poklekovala in glavi z rokami zakrivala, kot bi hotela neprestano šumenje bučečega veletoka od sebe zavračati in zadnje svoje pozemeljske besede Bogu s čisto in stanovitno dušo izrekati. Oh, mili Bog! kaj smo mogli mi zapuščeni, slabi ljudje storiti za nja, naša brata? Kar se v množici zasliši krič. Naše

tiho šeptanje presekalo je kot oster ognjen meč; bila je žena jednega izmej nesrečnih mož.“

„Ali ste slepi, bromi, leseni in kameniti? kričala je hoteč gaziti v penečo vodo, ko bi je trije močni možje ne bili siloma zadrževali. Ima sedem otrok in najmlajši je še dojenček. Uslišite ga! — Kajti sama ga je slišala ali vsaj mislila je, da ga sliši. — Za milost božjo! kričala je, — zbog device božje, pomagajte mu! — Patrik! Patrik! — kričala je, kot bi jo lahko slišal, — ali misliš na sveto devico sedmerih žalostij v mali cerkvi v Draughadmoru doma? Oh! rekla je s poenjajočim glasom, oh! da bi nikdar ne bila zapustila domovine in priletnih starišev, ki so naju blagoslavljali, ko sva se izselila, in ki tudi sedaj na naju mislijo ter še senjajo ne, kaka smrt nama preti. Ker če on umrje, čem tudi jaz umreti, in Bog pomagaj sirotam!

Nenadoma došel je mož, ki je bil vrhno obleko slekel. Mislim, da je bil že poprej mej množico, samo da ga jaz nisem bila opazila. Bil je zal, krepk mladenič; krog života imel je zavezano vrv, katere konec je neki drug mož v roki držal. Trije

ali štirje ljudje so mu sledili ter mu gotovo odgovarjali, naj se nikar ne podaja v toli strašno nevarnost. Da se je tudi njemu samemu strašna zdela, sodila sem po njegovih gorečih očeh in stisnenih ustnih. Govorili so na tihem in resnobno; slišala sem le nekaj besed njegovega odgovora: Továriši! Skrbite za staro mojo mater, pa to, nadejam se, bode storili! Oni mož ima ženo in otroke. Jaz teh nimam. — Potem stopivši k ženi, ki je bolečine skoro omedlela, rekel jej je, da z božjo pomočjo bode skusil nje moža rešiti, in naj ga blagoslovi prej, nego gre na delo. Za trenotek je uprla uči v njegovo obličje, kot bi njega misli hotela čitati; potem je vzdignila roke ter ga blagoslavljala: — Bog naj bode s teboj, kader prihajaš in kader izbajaš, v globokih vodah in na suhem, v boji tega tvojega življenja in v hujšem boji tvoje smrti! Bog naj bode s teboj vedno! Njegova volja naj se zgodi!“

„In kot bi bilo to napotenje utišilo nje burno obupnost, sedla je mirna in nema na breg strašnega veletoka ter je glavo zavila v kukuljo, katero je kot mnogo izmej nje rojakinj na mestu plajšča ali ogrinjala nosila.“

„Mladenič in drugi s koncem vrvi odšla sta ob reki navzgor. Nekaj časa izginila sta nam izpred očíj. Sapa nam je zastajala. Razen šumenja reke vladala je mrtvaška tišina, slišale so se le tihe besede uboge Irke, ki je svoj rožni venec molila. Naпослед je nekdo zaklical: Tam-le je! in res zagledali smo na ovinku veletoka črni orehovi lupini podoben mali čoln, katerega je mož krmil ali veslal (Ne vem, kako bi rekla). Vrtile so ga ter semtertija zaganjale belopeneče brzice res ne s popolno močjo na mestu, kjer je ravno bil, a pomnoževala se je njih besnost vsak trenotek, ko se je otoku približeval; in od njega je bil še dve sto ali tristo stopinj (yards). Krmivec je baje napenjal vse svoje moči, da je od skale do skale se oprijemal in postajal, da se je z nova osopel in čoln uredil. Hitro ga je gnalo od skale do skale. Časi smo se bali, da njega moč ne bode zadostovala, da bi mali čoln do bližnjega pristajališča pod vrelo vodo priveslal; bali smo se, da ga bode kar bliskoma mimo nas neslo ter brez rešitve po strahoviti brzici prek slapa pogreznilo. Časih nam je izginil za nizkim grmjem, ki je semtertija na jednom nekaj večjem otoku

rastlo; a naposled preplaval je tudi zadnji kos; in bil je na otoku.“

Gledali smo, kako je vzdignil ter tolažil moža, katera sta bila v tem srce izgubila in obupnosti omamljena. Prigovarjal jima je, tolkel na rame ter kazal na nas ali temveč na ubogo zakrito ženo, ki je še vedno s pobešenimi očmi molila. Naposled smo videli, da je odrezal nekaj vejic ter je v čoln položil, — zakaj, tega si nismo mogli misliti — potem je uravnal vrv, katero je bil s seboj vzel. Jaz komaj vem, kako — kajti v tem se je bila uboga žena na tla zgrudila ter je popolnoma omedlela, tako popolnoma, da je jaz nisem mogla prebuditi, — skratka pomagal jej je le nje mož, ki je od blagega mladeniča rešen poleg nje stal, jo objemal in poljuboval ter jo umirjal s glasom, o katerem je mislila, da ga ne bode nikdar več slišala.“

„In mladenič? Kaj je bilo z mladeničem?“
vprašala je Mabel

„No,“ — (rekla je gospa Parcivalova s solznimi očmi in smehljajočimi usti) — vedeli nismo, kaj bi mu storili; — jedni smo ga blagrovali, drugi mu roke stiskali. Sam pa se je nam ves čas iztr-

goval ter se nikakor ni menil za svojo drznost. Naposled nas je zapustil rekoč, da se mora preobleči, kajti pene in sikanje vode so mu res bila obleko poplnota izmočila.“

Ko je bil odšel, odkril se je najstarejši mož izmej množice ter je, kot si lahko mislite, s kratkimi priprostimi besedami Boga zahvalil, potem je nam molil klobuk, ne da bi bil z najmanjšo besedo svoj smoter pojasnil. Vedeli smo, zakaj; ko namreč je mladenič šel tija ob gozdnatem bregu ter se potem tulečim valovom zaupal, raznesel se je bil glas, da je ubog delavec, ki svojo priletno mater z vsakdanjim zaslužkom preživlja. Radi bi mu bili nekaj olajšali bodoče življenje. Tako so dali nekateri ure v zastavo drugih darov, mnogi so v klobuk metali dolarje in le nekaj malo s solznimi očmi tudi krajcarje (centi), ker več niso imeli. Nabralo se je bilo okolu štiristo dolarjev. Ko je prišel iz neke krčme, v katerej se je bil preoblekel, čakali so ga nekateri ter zopet k nam pripeljali; prišel je le nerad, dasi tudi ni vedel, kaj bi počel. Potem je starček (ki bi bil rad govoril, a manjkalo mu je

besed) iztresel mu iz klobuka nabrane denarje ter se je zajokal.“

„Mladenič je pogledal denarje, ozrl se je v nas ter je prav mirno klobuk na tla postavil.“

„Vsem se prav srčno zahvalim, rekel je, a denarjev ne morem sprejeti.“

„V trenutku nismo mogli ničesa storiti; a nekdo je bil nasvetoval (in ta misel se je bila tudi izvršila), naj se kupi hiša, v katerej je njegova mati gostovala. Za njo je plačeval najemnino. Kupljena hiša naj se podari stari ženi, predno bi on o tem kaj zvedel.“

„V tem rekel je kaj priprosto in odkritosrčno: Odrezal sem tam nekaj šib in vej. Ker še nikdo ni bil tam in tako brzo tudi nikdo tija ne pride, mislil sem, da bi palica z otoka vsakega nekoliko zanimala. Namerujem jih narediti šest ali sedem ter se nadejam, da se po pol dolarja ne bodo nikomur predrage zdele.“

„Lehko si mislite, kako so se zanje trgali; marsikdo je vskliknil: Prodajajmo je po dražbi! A ne! Kdor je prej obljubil, dobil jo je. Nobena

prošnja ga ni mogla pregovoriti, da bi bil več nego pol dolarja za posamično vzela.“

„Kaj ni to velikodušno? Ali ni to spodbujno in plemenito?“ rekla je gospa Parcivalova, ko sta nekaj ur pozneje sedeli na mizasti skali ter velikanske vode v podkov zavitega slapa opazovali. „Tekom dolgega življenja sem dostikrat obiskala ta kraj, a vsakrat sem oživiljena in okrepečana odhajala, kot bi bila glas svetega proročišča slišala. Sosebno, kedar me je bila božja previdnost hudo strahovala, ostrčilo mi je to krasno oznanjevanje vero v resnico, da se Njegova oblast vedno združuje ž Njegovo ljubeznijo.“

„Ne morem se vam dovolj zahvaliti,“ rekla je Mabel, „da sta me sem pripeljali; spominjala se tega bodem vse žive dni.“

„Priznam vam,“ rekla je stara gospa, „moj prvi namen je le bil, da bi vaše misli od zadnjih hudih izkušenj odtegnila. Vedela nisem, da se vi utisom prirode toli radi udajate. Sedaj res ne morem Boga dovolj zahvaliti, da sem se na to zmislila ter vas pripeljala sem, kjer ste sredi teh upornih besnih vodá lahko vsepričujočnost božjo čutili. Spominjajte

se, da je njegov Sv. duh tudi pričujoč, ko so naše duše nepokojne in vznemirjene in ko nas silovite okolščine skoro v obupnost gonijo. O takih dnevih, ki slehernega zadevajo, spominjajte se, kje imate pomoči iskati. Kolikor zmotna in napačna se mi je tudi zdela vera one uboge Irke, vender se mi zdi vredno vsega posnemanja, kako je v svojej stiski in nadlogi otresla se vseh posvetnih skrbij ter je samo na svojega Boga mislila. Vrh tega, draga, čaka vas lepa naloga.“

„Vi menite skrb za otroka,“ rekla je Mabel opazivši, da je gospa Parcivalova oči upirala na dečka, ki sta se nekoliko v strani igrala.

„Da; — odgojevanje teh mladih duš in src je res dostojna in imenitna naloga, naloga, na kateri vam vse svoje sočutje izražujem. Tudi jaz sem odgojevala dečke, in moja naloga še ni končana. Če prav sodim značaj teh dečkov, vaša odgovornost je toliko, kot je vaš upliv neomejen. Starejši dečko vam je udan z ljubeznijo, kakeršno sem le redkoma v njegovih letih opazovala. S to ljubeznijo mu morate izbuditi splošno ljubezen, katere mu baje manjka. In glejte radostnega, ljubeznjivega, zalega, razva-

jenega majhnega Murraya, ki ta trenotek pozornost tujcev nase obrača! Razvijal se bode tako, da se kaj ognjevitost njegovo bitje mora rano učiti omejiti se v tem, kar je prav. Draga! pomislite le, da bodo vaši sveti na mnogo rodov uplivali.“

Podobe resnobnih mislij in svetih sklepov so se izrazovale na Mabelinem pozornem obrazu, ko je slovesne besede izkušene in častitljive prijateljice poslušala. Razločiti bilo bi jako težavno, kateri izmed obeh obrazov je bil plemenitiši, ali obraz blagosrčne krščanske postarne gospe, ki je besede svarjenja in modrosti rekala, ali pa obraz naudušene, resnico ljubeče gospice, v katere srce so se one besede s stanovitno močjo usadile. Gospa Parcivalova zrla je v resni obraz Mabelin; nje srce se je z nova zanjo ogrevalo, ko je v vsaki razi nadepolno prerokovanje za bodočnost čitala — prerokovanje, ki se je poznejša leta tudi slavno izpolnilo.

Naj preskočimo odhod od Niagare. Ta kratki pohod ostal je v spominu onih dveh osob, ki sta trdno prijateljstvo mej seboj sklenili, in to prijateljstvo je bilo tem svetejše, čim večji je bil razloček mej njijnimi leti. Vsi so se čutili oživljeni in

okrepčani za daljno potovanje. Popolno pa je bilo veselje otrok in Mabeli, ko so na pristajališči v Buffalu Ovna našli. Ta je bil zarad njih v največjih skrbah ter se je gospe Parcivalovi z okornimi, a odkritosrčnimi besedami zahvaljeval za vse, kar jim je storila.

„Zares, gospa,“ rekel je, ko sem videl, da jih ni in da jih nikdo ni videl, bil sem skoro znorel; in ko sem vrhu tega v svojem žepu našel še mošnjico gospice Vaughanove, kar besnel sem. No, kar zakuril bi bil paren stroj ter se ulegel pod njegova kola; a nič ni pomagalo, moral sem se udati ter potrpežljivo čakati. Pa vidim, in Gospoda za to hvalim, da gospica ni bila brez varstva; upam tudi, da na tem svetu ne bode nikdar brez varstva, če se bode po nje zaslugah godilo. Zato mi dovolite, častita gospa! da se vam zahvalim za dobroto, ki mi je srce toli olajšala. Klobuk snemši priklonil se je, kot je Rozi nasproti navadno delal, umaknil se za jedno stopinjo ter pristavil: „Gospa, Oven Dovst je vaš sluga vse žive dni!“

Gospa Parcivalova je znala ceniti priprostost in odličnost ponižnega Mabelinega spremljevalca. In

predno so prišli do konca skupne poti, čislal jo je tudi Oven Dovst kot zanesljivo prijateljico, čemur so pritegovali skoro vsi, ki so bili ž njo v dotiko prišli. Kaj razumno se je ž njim pogovarjala o kmetijstvu, o živinoreji in o poljedelstvu. Pripovedovala mu je mnogo zanimivih in potrebnih rečij o življenji v zahodu. Ko jo je naposled vprašal za svet, kako si bi s svojim malim denarjem kmetijo napravil, razkladala mu je vse načrte s tolikim zanimanjem, kot bi bila izurjen posrednik v zemljiščih ali pa bogat začetnik v tej kupčiji.

Tako je šlo vse srečno in zložno. Mabeli je bila gospa Parcivalova svetovalka in prijateljica, Oven pa njeni in otrok verni sluga; vrhu tega se je gospa Pattenova zanjoanimala in preskrbavala jej vse male potrebščine. Tako ni čuda, da je Mabel skoro vzdihovala misleč, kako kmalu se bode morala od teh zvestih in ljubih prijateljev ločiti.

Zadnji večer so skup prebili na krovu neke prekopne ladije. Dečka sta bila šla v sobo spat, in gospa Pattenova je pri njiju čuvala. Oven je na zadnji krmi ladije svobodovoljno pomagal spravljati nekatere zaboje raznega blaga. Gospa Parcivalova

in Mabel sta pa na krovu sedeli ter se zadnjikrat mej seboj prijetno pogovarjali.

„Veseli me, da se vam dopada zahodni svet,“ rekla je gospa Parcivalova, „in da vas nikakor ne straši njegov surovi in nerazviti značaj. To so obširne poljane, na katerih se je še razmerno malo izvršilo. Nabajali bodele mnogo, kar bode vam tuje in čudovito ter bode popolnem nasprotovalo vašim predsodkom; a plemenitega duha veseli premagovati ovire in težave; tudi je vsakateri napor gotov svojega plačila v deželi, ki rada sleherno obdelovanje toli obilo povrača.“

„Izbuja mi vso naudušenost,“ rekla je Mabel. „Stokrat sem na potu čutila, kako rada bi na tem ali onem kraju ostala ter se leto in dan ali še dalje tam mudila; rada bi opazovala napredek, ki se skoro bliskoma kaže in o katerem se od vseh strani toli čudovita poročila prijavljajo.“

„Recite rajši,“ odvrnila je gospa Parcivalova, „da bi se udeleževala tega napredka ter mu pomagla. Ne mislite, da vas leta ali pa spol izključujejo, da ne bi dejansko uplivali na razvitek in pravo naobraženost onega kraja, kjer se ali začasno

ali pa stanovitno nastanete. V katerej deželi je prirodni razvitek toli brezizgleden kot v naši, napori niso nikdar preveliki, da se tudi v duševnem in nra vstvenem oziru razmerno razvija. Morebiti bodeta vaš upliv in vaš izgled obsegala le majhen krog, a ne izpozabite, naj bode vaše okrožje še bolj utesnjeno, da je ženske posebna pravica in naloga, da navadna dela vsakdanjega življenja posvečuje ter krog sebe razširja plemenitejšo čestihlepnost nego je čestiblepnost v puštinji mesta zidati in prirodne sile človeški volji uklanjati. Pred vsem, draga! ne mislite, da je vaše življenje v zahodu le pregnanstvo. Zahod je le del naše obširne domovine; morebiti mu je tekom časa usojeno, da postane tudi po svojem uplivu to, kar je že po svoji zemljepisni legi, namreč središče in srce velikanski republiki.“

„Jaz se že privajam,“ rekla ie Mabel, „da v zahodu gledam bodočo svojo domovino, kajti to mi bode končno najbrže.“

„Draga! naredite ga za domovino sebi sami in svojej rodovini,“ rekla je gospa Parcivalova, „vsaj ljubite ga, kolikor časa tu bivate, ter mu posvetujte najboljše svoje sile. Po tem jedinem načinu napra-

vite si srečno ali hasnovito bivališče. Jaz imam stanovališča v raznih straneh naše dežele, a težavno bi mi bilo povedati, katero najbolj ljubim. Pred petnajstimi leti sem z možem prišla v te, onikrat še popolnem neobdelane kraje. On je bil jeden izmej prvih začetnikov naobraženosti v tej pokrajini; a precej sprva se mi je unela goreča ljubezen do te zahodne velikanske doline ter se mi je od one dobe vedno živa ohranila. Z veliko radostjo sem večkrat sem dohajala; ker sedaj najbrže v tej obljubljeni deželi svoje življenje sklenem, mi ni več dežela po izvolitvi, temveč prava moja domovina.“

„Ko bi bivali vi le blizu mene,“ rekla je Mabel, „to bilo bi mi na največje tolažilo in po vaših nasvetih se bi hotela vedno natančno ravnati.“

„Draga, štirideset kilometrov na tem delu sveta ni nobena posebna daljava in tolika je, kolikor morem presoditi, daljava mej zemljiščema vašega očeta in mojega sina. Moja roka je vsled starosti pred kratkim toli oslabela, da ne morem ž njo pisati; a najdem že posrednike, ki mi zvezo z mojimi prijatelji ohranijo; vedno me bode veselilo tudi o

vas kaj slišati. Pa lahko noč! Dalje vas nečem za-
državati, da bi poslušali staro ženo pridigovati.“

Še pred jutrom so dospeli v zahodno, kaj živahno mesto, kjer je bil konec njih skupne poti. Mabel in dečka so se usedli na okorni voz, s katerim so imeli zadnji dan potovati; Oven se je napolnil na drugo stran dežele; gospa Parcivalova pa je najprej odpravila svoje varovance, nato pa je šla k neki prijateljici v mestu, kjer je imela dohod svojega sina pričakovati.

Bil je hladen, deževen in neprijeten večer. Mabel je skoro obupavala, da bode z ugnanimi puhtečimi konji in od hlada in trudnosti onemogloma otrokoma dospela kedaj do namenjenega kraja; ta se je, vsaj tako se jej je zdelo, ves dan tem dalje umikal, čim dalje so se peljali. Naposled je slišala voznika izpregovoriti vesele besede: „Tam stoji gospoda Vaughana hiša, kjer se luč sveti.“

„Murray! ne jokaj se; skoro smo došli“; za klicala je osrčujé ubogemu jokajočemu otroku. Ta je močno pogrešal ogrinjala gospe Parcivalove in Ovnovega plajšča iz debelega domačega sukna ter se je tresel od mraza, katerega ga je Mabel zaman

se trudila varovati; ker je bil tudi lačen, nezadovoljen in muhast, tožil je grenko ter so močno jokali zadnje pol ure.

„Viš tam-le, onostran reke je hiša starega očeta; skoro bodeta videla njega in strijca Henrika.“

„Jaz ju nečem videti! Jaz črtim ta kraj! Jaz nečem tu ostati!“ stokal je Murray.

„Murray! kaj ne, bolje bode nego se vso noč voziti?“ rekel je Alik z istim potrpnim modrijskim glasom, s katerim se je mali mož od začetka potovanja vedno odlikoval.

„Tu bode te že morali izstopiti in malo pešiti,“ rekel je voznik, ko je par strelajev od hiše se ustavil; „moja pot drži na to stran k poštni opravilnici, in konji so do konca ugnani, to je pač res.“

Mabel se to ni dala dvakrat reči. Bila je le prevesela, da je enkrat stopila na lastne noge, katere je hrepenenje ponaglilo. Naslednji trenotek je hitela z Murrayem v naročji in z Alikom na strani v smer rečene luči, odprla je nezapahnjena vrata ter je ustopila. Bila je v temnem prehodu ter je hvatala po notranjih durih. Kar so se duri nenadoma

odprle in z veselim klicem postavila je Murraya na tla ter je zavzetega brata objela.

Ko bi bil Mabelin duh na mestu Mabeli same, ne bilo bi nikakor večje začudenje in osupnjenje. Gospod Vaughan je sedel pri ognji na stolu z ročaji ter se je ozrl, ko je Henrik nje ime izgovoril. Pred seboj zagledavši hčer obledel je; dvakrat je skušal s stola ustati ter se je potem zgrudil, kot bi ga bila hipna omotica prevzela; velo obličje je izraževalo globoko žalost.

„Mabel tu!“ vskliknil je.

Počenila je tik njega na tla ter roke naslo-nivši mu na kolena zrla resnobno v obraz. „Da, oče, Mabel in dečka.“

„Alik! Murray! Kaj to pomeni?“ klical je stari mož silno razdražen, — „in njiju mati?“

Sledil je molk, — dolg, dolg molk — nikdo ni govoril. Alik je pobesil glavo, Murray pa je splazil se k ognju ter se je jokal.

„Njiju mati, Mabel, kje je?“ vprašal je gospod Vaughan znova s skrbnim glasom.

„Oče, na tem svetu nimata več matere,“ odgovorila je Mabel šepetaje.

Žalostni oče pobesi glavo. Pristopivši je Henrik Mabeli vzel klobuk z glave, pogladil jej lase z roko ter jo je naglo poljubil in šel na drugi konec sobe, da bi svojo razvnetost in ginjenost zakril. Mabel pa je ustala ter v ogenj zrla.

„Kaj je mrtva? Kako se je to zgodilo? kedaj je umrla? Kje? vprašal je gospod Vaughan naposled z zahlapnim glasom.

Mabel je na kratko in priprosto vse povedala.

Gospod Vaughan se je oprijemal za ročaja stolna, kakor bi opore potreboval; tudi Henrik se je vrnil ter opazoval Mabelino obličje in poslušal povest. Sedaj pa sedaj je ta ali oni skrbno kaj poprašal. Naposled je bila mej vzdihovanjem končana žalostna povest. Sledil je drug dolg molk, katerega je le jok Murrayev pretrgoval. Temu so sledila razna vprašanja. Mlada trudna potnika, dolga težavna pot, grenke izkušnje Mabeline, nevarnosti in nadloge ubogih dečkov, njiju sedanje potrebe, o vsem tem so vrstoma premišljevali in se pogovarjali. Ker je Murray glasno tožil, da ga zebe in da je lačen, naložil je Henrik več drv v levo ter potrebnega poiskal v jedni shrambi. Pri njegovem

dobrem gospodarstvu je bistroumna Mabel naglo vse pripravila, da so došleci bili za to noč prijetno preskrbeni.

„Mabel, kako si se pa na to zmislila, da si sem došla? vprašal je gospod Vaughan, ko sta bila dečka povečerjala in odšla spat.

„Oče, vedela nisem, kaj drugega bi počela,“ odgovorila je priprosto.

Ista žalost povrnila se mu je na obličje, katero je bilo prvo naznanilo njenega dohoda izbudilo. Na stolu se je nemirno premikal semtertija ter oziral se po golih belih stenah in po redki hišni opravi jedine svoje sobe; potem jo je nekako ponosno in nekako žalostno pogledal ter tužno rekel: „Draga! to ni tebi primeren kraj. Rad bi te bil rešil te zadrege.“

Mabel je jako žalilo, da je blezo toli hudo občutil, da mora ljubljeno hčer v toli stesnjenih razmerah sprejeti; zato mu je nemudoma izrekla, kako zelo zadovoljna in vesela je, da sme ž njim v zahodni pokrajini bivati. Segel jej je v besedo, z glavo majal nemirno in nezadovoljno ter še enkrat se po sobi oziraje rekel: „Oh, dobro! za nekaj časa

bode morebiti že šlo — jeden teden ali kaj takega, dokler ne uravnam svojih zadev.“

Podoba je bila v resnici, da je oče za ranjko Ludviko manj žaloval, nego je skrbel za Mabel; videlo se je tudi, da je izpozabil vse druge skrbi, ko je premišljeval hude izkušnje in ponižbe, katerim je bil najbolj ljubljen otrok njegov nenadoma nastavljen. Ko je sledkar vzel svetilnico, da bi šel spat, položil je roko Mabeli na glavo ter jej s tolažljivim glasom rekel: „Draga! ne bodi v skrbeh! Trpelo bode le malo časa; v tem bode Henrik malohodil na lov, jaz pa bodem uravnal svoje zadeve; potem se vsi zopet povrnemo domov.“

„Bojim se, očetu je neljubo, da sem došla,“ rekla je Mabel, ko sta se brat in sestra tudi spat odpravljala.

„O ne, gotovo ne!“ odvrnil je Henrik. „Oče samo čuti, kar mora vsak čutiti, da se to življenje toliko razlikuje od življenja, kateremu si ti privajena. — Res je le prenočišče pod milim nebom (bivouac) sredi samote, — le lovska kočica v neizmernih poljanah — in to je vse.“

„Če ga skrbi le zaradi mene, Henrik, če ti to dobro veš, potem sem zadovoljena,“ rekla je Mabel. „Videl bode, kako srečna sem lahko tukaj.“

„Draga Mabel!“ rekel je Henrik ljubeznjivo jo pogledavši, „koliko si pač morala pretrpeti, koliko si izkusila, kar sva se ločila.“

„Na to sedaj ne misliva,“ rekla je smehljaje se s solznimi očmi, „jaz sem pri očetu in pri tebi, dragi Henrik. In ničesa več ne želim.“

Osmo poglavje.

Pa nikdar, v različnem krogu,
 Ni ženska srcu bolj ljuba,
 Kot kader domača dela opravlja
 Z veselo dolžnostjo v svojih očeh;
 Na vsaki skromni stezi, dobro prehojeni,
 Zre milo kvišku k Bogu.

O času naše povesti so bile države, ki vzhodne in zahodne meje Misisipija delajo, glavne zaželenne pokrajine mnogobrojnim izselnikom. Drzni lovci in kočarji (trapper and backwoodsman) so z velikim številom novih naselnikov čutili bolj težko sapo ter so hrepeneli v večjo samoto.

Pred jednim letom je bil gospod Leroy našel pokrajino, ki se mu je zdela za kupčijo z zemljišči posebno ugodna. Združil se je s tastom ter jo kupil v skupno vlast. Obsegala je velik ravan pas, ki se je več kilometrov daleč ob bregu znamenite reke stegoval ter se videl posebno ugoden za pot nekej novo načrtani železnici. Po površini so se vrstili obširni gozdovi z obširnimi travniki. Sprva sta kupila pokrajino, da bi jo na kose razdelila in z velikim dobičkom razprodala. Goreča začetnika sta se vanjo kar zaverovala ter neprestano večje načrte napravljala. Naposled sta izpozabila vsa druga podjetja in večino premoženja utaknila v to pokrajino, od katere bodočnosti je njiju obstanek zavisal.

Na nesrečo se njiju nade niso uresničile; gola zmišljenica je ostala ona podolska železnica z vsemi nadami, katere sta na njo stavila. Res so nanjo mnogo mislili, o njej mnogo govorili in načrte izdelovali, a izvršitev vsega podjetja se je še odložila. Nekateri so menili, da mesta, katera je železnica imela sklepati, niso znamenita dovelj, da bi se podjetje izplačalo in ohranilo; vsi so se pa ujemali v

tem, da so hoteli pričakati izvršitvi ugodnišega časa, — vsi razen prevaranih zemljiških vlasteljev, katerih premoženje in nepotrpnost nista lahko prenašali tega nepričakovanega in nesrečnega odloga. V tem so se gospoda Leroya zadeve zmeraj bolj zmotavale. Velik del njegove glavnice bil je naložen v skušenem podjetji, ki mu ni prav nič obrestil nosil. Moral je pomoči prositi gospoda Vaughana in polagoma bil je skoro ves njegov delež zahodne pokrajine v vlast prišel njegovemu tastu, kateri mu je bil veliko denarjev nanj posodil. Tudi gospod Vaughan ni mogel dolgo nositi dvojnega bremena ter za se in za zeta plačevati. Njegovi izvori so polagoma usahnili, vrstile so se razne denarne zadrege, ki so ga poleg Henrikovih dolgov močno vznemirjale ter mu hude sitnosti pripravljale. V tej zadregi in nevarnosti hitel je v pokrajino, kjer so se vse njegove nade za boljšo bodočnost shajale. Njegova prisotnost in njegov upliv, nadejal se je za trdno, znova oživita in okrepita podjetje, ki bi imelo njegovo premoženje zopet uravnati in podvojiti. Sklenil je bil, vsekakor in tudi z največjimi žrtvami poganjati se in iti za smotrom svojih nad. Kar je

sledila gospoda Leroya nenadna smrt, tej pa očitno napovedana nezmožnost plačanja. Vse to in razne druge zadrege zahtevale so veliko glavnico, s katero bi ranjkega zeta zadnji delež pokrajine odkupil in omajani lastni kredit znova utrdil. Zato se ni dolgo pomišljeval ter je porabil zadnji pomoček, namreč prodal je rajše krasno hišo v Novem Yorku, nego bi bil svoje podjetje in svoje obširne denarstvene načrte opustil ali novega družnika svojim načrtom in nadam iskal. Sledkar se je s tem obupnim sredstvom res zavaroval ter ubranil vsakega tujega utikanja. Na to je nekoliko odnehal s svojim gorečim teženjem ter je, od dela, skrbij in udarcev hude usode ugnan, nekaj časa v miru in odločnosti na zahodnem zemljišči živel. S tem pa je nameraval le svoje onemogle sile zbirati in okrepčati ter se pripraviti za nadaljni boj z vsemi težavami in ovirami.

Delavni in pretegneni možgani starega moža bi se nikdar ne bili zmislili, da bi se tu dalje časa mudili, da bi Mabel kedaj k njemu v samoto prišla ter ž njim vse pomanjkanje trpela, še manj pa, da bi unuka sem došla iskat zavetja in varstva. In

vender so razne okolščine, nekaj prav prirodne, nekaj kaj čudovite, zbrale zmanjšano rodovino pod skromno streho, kjer bode, kot je bila podoba, nedoločen čas prebivala.

Mabel Vaughanova ni bila v tej deželi prva mej ženskami, ki so se iz pisanih sanj največjega razkošja prebudile v prozaično istino resnega življenja. Veliko je število hčeri, mater in žená, ki so bile v bogatstvu rojene in odgojene ter so se v samote in pustine preselile; bile so dovolj pogumnega srca, da so nezgodam kljubovale, in krepostne dovolj, da so je premagale. S srčnostjo, same sebe zatajujočo, so dokazale, da v življenji ni toli obširnega okrožja, v katerem bi se najskromniše kreposti lahko ne vadile, a ni tudi toli ozkega okrožja, ki bi lahko ne bilo prizorišče najpopolnšim in najstanovitnšim zmagam. Ne da se tajiti, da sta moška podimljivost in moška sila z neprimerno pogumnostjo stvarili in delali, vender ni preveč trditi, da so tudi ženske z radostno požrtvovalnostjo in potrpežljivostjo enako pripomogle k uspehu, ki je goljave obdelal in pustine v cvetoče vrte premenil.

V novem okrožji, v katero je bila Mabel toli hipoma ustopila, razvijala se je lahko vsaka nje zmožnost in nje sile morale so se skrajema napenjati. Ni bilo le veliko storiti, ampak precej mnogo odpraviti in z nova začeti; kajti Henrikovo gospodinjstvo kazalo je neko čudovito mešanico uspehov in ponesrečenih poskusov. Razumna ženska je precej spregledala, da je treba polagoma, a temeljito vse prevrniti in preurediti, da se bi na novem domu vsi dobro in prijetno počutili.

Urejevanje gospodinjstva in vsega doma pa je bil le mali del njene naloge. Imela je še streči postarnemu očetu in za brata in dve siroti skrbeti. Bratu sta nje sočutje in nje družba bili jedino tolažilo; mladi siroti pa je morala tudi odgojevati. Premišljevanje težav in skušenj, ki so bile s temi dolžnostmi neogibno sklenene, je pač srcé lahko z žalostjo napolnovalo ter roke navajalo, da bi ne- navadnemu delu se uprle. A Mabel se ni mudila s tem, da bi premišljevala, ampak delala je, in to jo je najbolj in najgotovejše varovalo otožnosti in brezčutnosti. Bila je mlada in zdrava, prožnost nje- nega duha se je bila ukljubu hudim izkušnjam ohra-

nila, nje srce pa je bilo gorečega upanja in krščanske ljubezni in požrtvovalnosti toli polno, da jej za one, katere je ljubila, ni bil nobeden napor brezupen in nobena težava sitna in huda. Nikdar ni poštevala svojih del in opravil, nikdar ni globala o težavah, ampak vedno je radostnega srca poprijela se najprvega in najnujnejšega dela ter je z veselostno pridnostjo izvršila; tako so se razna opravila, da si je sama komaj se zavedala, druga za drugim nekako uredila ter svojo imenitnost zadobila. Nje vsakdanje življenje je bilo izvrševanje lepe in svete naloge.

„Henrik, ali kotliček za čaj še ne vre?“ vskliknila je z živahnim glasom, ko je v jutro po svojem dohodu k bratu v kuhinjo prišla ter ga našla, da je zajutrek pripravljal.

„Alik,“ zaklicala je majhnemu sestriču, tik ognja čepečemu, „ali vidiš oni kup iverij in trsek pri skladovnici? Teci brzo po malo jih! Murray lahko gre s teboj ter košaro nese. Murray, no bodi dober dečko in ponagli se! Oh, Henrik!“ nadaljevala je privzdignivši pokrovko, „kako lepo si to pišče skuhal! Lehko se meriš z vsakim francoskim ku-

harjem. A izpozabil si na kavo!" in pogledala je v prazni lonček za kavo.

"Vse to mi je prav primerno," rekel je Henrik blagosrčno, "res lep dokaz mojih zmožnostij. Skoro mi je tudi ogenj ugasni'."

"Nič ne de. Alik že prihaja s trskami. Kolikokrat sem nedeljo zvečer pomagala gospe Herbertovi kuhati čaj, ko Brigitte ni bilo doma."

Malo trenutkov pozneje je bila poravnana vsa zamuda. Kava se je kadila in vrela, da jo je bilo veselje gledati. Mabel je na mizo napravila belega kruha in surovega masla, Alik pa je prinesel nekaj ravno iznesenih jajec iz gnjezed. Vse je obetalo obilen in kaj ukusen zajutrek.

"Tu prihaja Murray; kaj pa nese?" vskliknil je Alik, ko je majhni deček, razunetosti ves zarudel, ustopil in v naročji malo kosmato žival prinesel.

"Oposum," odgovoril je otrok, "živ oposum (*Didelphys elegans*). Kmet Jakob mi ga je dal."

Alik teče k njemu ogledati si to novo igračo; Henrik se je smijal, Mabel pa je rekla: "No, Murray, kaj bi porekli Novojorški dečki, ko bi vedeli, da imaš oposum? Prosi Jakoba, naj ti naredi hišico,

v katerej ga bodeš lahko imel. Alik, idi, primi starega očeta za roko“, šepetala je, „ter ga prosi, naj pojde zajutrekovat.“

„Črevlje na sodu za moko in smodnik in svinec na istej polici s škatljo za sladkor,“ mislila si je Mabel, ko je par ur pozneje nekatere shrambe natanko pregledovala. „To nikakor ne gre. Alik, kaj pa je tam v omari pod stopnicami?“ vprašala je glasno delavnega in kaj pripravnega malega pomočnika.

„Nič.“

„Potem prav primerni prostor za črevlje in škornje. Najbrže so jo za to napravili. Priprava za lov naj le tu ostane, dokler jej strije Henrik ne najde primernišega prostora. To lepo porcelanasto posodje za čaj mora dobiti boljšo družbo. Rada bi vedela, kako je zašlo mej vse te posode iz gline?“

Taka in enaka znamenja malomarnosti so se lahko precej popravila. Težavniše pa je bilo poravnati vse mnogobrojne nedoslednosti in napake, katere so se v hiši in hišni opravi posodi kazale.

Priprosta lesena hiša je res bila v mnogih ozirih kaj pripravna in prijetna, vendar je brez

vsaktere olepšave in znotraj silno surova in gola. Bila je cena hiša, ki pri rednem napredku najprej koči sledi. Postavljajo jo le za dejanske potrebe, nič čuda, da očem nič mičnega ne ponuja, svojim prebivalcem pa le malo prijetnostij in ugodnostij. Prejšnji lastelji zemljišča so jo bili postavili ter z najprvimi potrebščinami za življenje oskrbeli; s kupljenim zemljiščem prišla je tudi gospodu Vaughanu v vlast.

Komaj je bil gospod Leroy v to zahodno pokrajino došel, postala je ta hiša glavno njegovo stanišče. Iz nje je napravil kaj prijetno poletno bivališče sebi in svojemu tastu, kajti iz bližnjega mesta je tja poslal raznih stvari in potrebščin gosposkega življenja, prav takih, katerih je najbolj pogrešal. Te je bil nakupil le za začasno rabo in potrebo ter jih nikakor ni posebno izbiral. Zato so s prejšnjim debelim orodjem in pohišjem narejale toli navskrižno zmes hišne oprave in raznega posodja; skup so je bili zmetali brez vsega ozira na skladnost in dobri ukus in sobe so se videle kaj neprijetne in nikakor ne urejene.

A iste bistre oči in iste brze roke, ki so pred jednim letom dolgočasno jednoličnost v ponosni mestni

hiši odpravile, vedele so tudi to zmes hitro urediti in vse skladno razstaviti; dasi je Henrik to bivališče vedno imenoval prenočišče in tabor pod milim nebom, vender je po Mabelini skrbljivosti kmalu dobilo vsa bistvena znamenja prijetnega doma. Nikdo ni lehkó preziral, da je draga in pisana preproga v jedini družbinski sobi v budem nasprotji z golimi pobeljenimi stenami in stropom, od dima zakajenim; da se težke bažrene in železne posode in priprave le malo ujemajo z debelo sezidano levo in velikim ognjiščem; da so bili oblazinjeni stoli z ročaji in sofa, ki so bili mej novo kupljeno hišno opravo, v nekem čudovitem nasprotji s staro jelovo mizo in leseno uro, ki sta bili toliko potrebni kolikor grdi. Tudi srebrene vilice in mizna pregrinala iz damasta so pri zajutreku le tem očitniše kazale na okorne nože in debelo posodje za čaj.

A ženska zna neko moškemu neznano umetnost; ž njo nastavlja mično stran domače slike v vspredje, narobe stran pa zakriva in nevidno stori. Gospod Vaughan in Henrik tudi nista bila prva, ki sta moč čistega ognjišča, snažnega miznega prta, lepo urejenega obeda, ukusnega ločnika za šivanje

in pletenje in lepo pobeljenega stropa čutila, da s^h tudi nista mogla si pojasniti, od kod ta jima nenavadna prijetnost izvira.

Ko so izložili Mabelin kovčeg, našli so v njem poseben zaklad, ki je njej mnogo ginljivih spominov prebudil, Aliku solze v oči posilil, Murrayu pa vsklike radosti prouzročil. Bila je Rozina slika majhnega božjepotnika, katero je bila gospa Hopova v kot spravila, Lidija pa na zadnji strani zaznamovala z Rozinim volilom: „Dajte to ljubi gospici Mabeli!“ Obesili so jo na steno, v katero je gospod Vaughan o trenutkih hude obupnosti pogostoma oči upiral; kot nekdej v skromni sobi pri Rozi je tudi na tej goli hladni steni visela osamljena in močno čislana ter je nemo oznanjevala blažene resnice, katere sta bila Rozin glas in njeno življenje pojasnovala.

Precej začetkom se je pokazalo, da gospoda Vaughana nič toliko ne ponižuje in žali kolikor pogled na Mabel, ki je vsa domača dela opravljala. Ta čut je kazalo vse njegovo vedenje in bitje; izraževal pa ga je sam neposrednje z razločnimi besedami: „Henrik, poiskati si moramo poslov. Jakob je že dosta storil za naju, toliko kolikor se je le

storiti dalo. Sedaj je vse drugače. Celó ko bi Mabel tu ostala le deset ali štirinajst dni, imeti moramo ženske posle, če se sploh dobé, ter jej kolikor mogoče prijetno življenje napraviti.“

Pogojni pristavek v gospod Vaughanovih besedah bil je kaj primeren, kajti težava v novi deželi dobiti ženske posle prišla je prav v pregovor. Akopram se je Henrik popolnem skladal z očinimi namerami ter je neprestano ženskih poslov iskal, vendar našel je bil jednega še le čez dolgo, ko je bil že skoro obupal. Sledkar je k Mabeli v službo prišla mlada nezvedena devojka, hči novega naselnika v bližini. S stanovitnostjo je Mabel izurila sebe in deklo in nekako uredila vse gospodinjstvo in kuhinjstvo; tako je vsaj na videz bila neka strežnica v hiši.

O hudih izkušnjah, prevarah in težavah, katere mora mlada gospodinja začetnica sprva prebiti, vé večina žensk nekaj povedati iz lastne izkušnje, večina možkih pa po tem, kar so od drugih čuli. Gotovo pa bodo vsi veliko čast priznavali devojki, ki je svoje izkušnje srčno prebila, prevaram se smijala in z vsemi težavami potržno se borila. Obču-

dovali jo celó bodo, da je v tem ohranila duha mirnost in zadovoljnost, ki je vso hišo s solnčno radostjo napolnovala ter celó skrbnega očeta odvadila, da je ni več pomiloval.

Gospod Vaughan je pogostoma odhajal od doma, in sicer v zadevah bodočega svojega bogastva in njega pomnoženja. Vrnivši se bil je navadno preveč raztresenega duha, da bi bil o svojih zadevah le besedico spregovoril. Prav so mu bile vse naredbe, ki so njegovemu zdravju in njegovi zadovoljnosti ugajale, ne da bi se bil zmenil, odkod izvirajo. Časi je prihajal in odhajal ter ni besedice o svojem potovanji spregovoril ter nikakor ne popraševal po dogodkih, ki so se za njegove odsotnosti vršili. Zemljekazi in načrti njegovega obširnega zemljišča razgrnjeni so bili navadno pred njim na mizi. Kedar se ni ž njimi pečal ter jih natanko pregledoval, hodil je nemirno gori in doli po sobi. Mabel se je večkrat prestrašila, ko ga je o polunoči zaslišala hoditi; časi je tudi nenadoma prišla doli po stopnicah ter ga je v ponočni čepici in domači halji našla, kako je nad zemljekazi in načrti pletel in snoval, tek reke zasledoval ali pa mejo svojemu

zemljišču potezal. „Draga! povrni se zopet v posteljo,“ rekal jej je, ko se je po konci ozrl, a prsta ni z zaznamovanega mesta ganil; „žal mi je, da sem te prebudil, a rad bi se bil o nekej točki poučil.“

„Mislila sem, da vam je slabo,“ odvrnila mu je časi Mabel. Oče jej je na to navadno rekal: „Slabo? O ne! Počutim se popolnem dobro — popolnem.“

Jesen se je naglo umaknila zimi. Za vrnitev v Novi Jork se nikdo ni več zmenil, kot bi nikdo ne bil nikdar na to mislil. Henriku videlo se je, da mu ni dolgi čas. Skoro neprestano bil je s psom in pušo zunaj hiše in njegov zdravi život se je močno okrepil v tem delavnem življenji. Mabeli se nje velike nade glede na brata niso pomanjševale in nekdanji strah se jej ni z nova probujal, akoprav se je na lovu shajal časi s surovimi lovci iz Kanade in iz vzhodnih mest, ki so se po ondotnih loviščih kratkočasili. Vedno se je vračal z divjačino, ki je bila za nje gospodinjstvo jako imenitna. Neprestano je skrbel za vse, kar bi Mabeli ugajalo ter jej življenje olajševalo; povsodi je kazal pri-

merno previdnost in zdravo razsodnost, ki ga poprej nista posebno značili. Vse to je pričalo o velikem njegovem napredku, o možatem mišljenji in istiniti blagosrčnosti.

Pomanjkanje družbe bi Mabeli lahko bila najneprijetniša izkušnja njene usode. Oče in brat sta bila pogostoma in dolgo z doma in v okolici bilo je le malo ljudij, s katerimi bi občevala. Vender je v sedanjih razmerah nahajala vsega, kar jo je za ono izgubo obilnih veselje in družeb v ljudnatih mestih odškodovalo.

Otroka sta bila nje vedna spremljevalca. Alik ni mogel dolgo biti brez nje in ona viteška udanost, s katero se je na potovanji toliko odlikoval, obrnila se je nezmanjšana tudi na novem domu. Vedno jo je spremljeval ter jej pri delu pomagal in pod solnčnim njenim uplivom razvijale so se naglo najboljše lastnosti njegovega značaja. Tudi Murray je v radostnem uživanji priprostega veselja na kmetih iznebil se napačnega ukusa in hude trmoglavosti, ki sta iz prilizovanja in kvarnega upliva vetrastega življenja v veliki gostilni izvirala.

A bil je še neki drug izvor, iz katerega je Mabeli sladko in prijetno veselje pritekalo. Gojila je goreče in srečno prijateljstvo z zvesto in po duhu jej sorodno devojko. Kmalu se je prepričala, da je to občenje dosta boljše in blajše nego ono občenje s stoterimi mestnimi slučajnimi znankami, ki se brez premislika prijateljice imenujejo.

Neki dan je stala pri prednjem oknu svoje sobe ter je opazovala dečka, ki sta se zunaj igrala. Kar je zagledala močno kosmatega belega konjiča, ki je naglo k hiši dirjal. Na velikem neograjenem prostoru mej Vaughanovo hišo in cesto se je kaj lepo videla jahalka, ki je negledé na narejeno pot kar prek brdovitih poljan jahala. Mabel jo je opazovala s srčnim zanimanjem in največo radovednostjo. Bila je vitka, nežna devojka v lehkí sivkasti obleki; nosila je slamnik, z zelenim trakom olepšan, in bolj svetle lasje so jej po vetru vihrali. Bila je res nova in slikovita prikazen. Jezdila je z neskrbno lehkostjo in ljubkostjo ter je konjiča z neko čarobno močjo vodila, kajti prišedši blizu hiše vrgla mu je vajete hipoma na vrat in ga je z jedno samo besedico ustavila; potem je skočila raz njega in na videz ni

več nanj mislila. Konj jej je nekaj korakov sledil, potem glavo stresel, po zraku vohal, malo poskočil, potem se zopet ustavil in se mirno jel pasti.

Privzdignivši nekaj krilo — dolgo ni bilo toliko, da bi jo pri hoji dokaj zaviralo — pridrobljala je k vratim. Mudilo se jej blezo ni, kajti zagledavši otroka, obstala je vsa zavzeta; pripognivši se pogladkala je Henrikovega psa, s katerim sta se dečka igrala, ter je nekaj vprašala, na kar pa jej baje nista povoljno odgovarjala.

Mabel se je ravno pomišljevala, ali bi nenadni obiskovalki šla naproti ter jo sprejela; kar se brez navadnega trkanja odpró duri in devojka nenapovedana ustopi z mnogimi listi in pismi, katere je hotela na mizo položiti ter zopet oditi. Ko pa je Mabel ugledala, obstala je, malo zarudela, potem pa je s priprosto zaupnostjo osebe, ki ni nikdar imela povoda, dalje nego trenotek biti v zadregi, stopila naprej ter jej srčno roko stisnila.

„To je gospica Vaughanova,“ vskliknila je z neprisiljenim začudenjem in veseljem. „Pa jaz nisem vedela, da ste prišli; še mislila nisem, da bi vi prišli. Jako me veseli, vas videti.“

Mabel je toplo stiskala roko mladi devojki, kajti nje zunanost je bila kaj zanimiva in pridobljiva. Tudi se ni mogla ustavljati svoje radovednosti ter jo je vprašala po imenu. Mlada jahalka jej je odkritosrčno in kratko odgovorila: „Jaz sem Helena Gracija, hči duhovnikova, pismonoša vaška, svojega očeta pomočnica (curate) in vašega očeta najstarejša znanka v tem kraju, pa tudi zdraviteljica, lahko pravim, če se vam ne bodem zdela preveč ošabna.“

Še mnogo drugih častnih in človekoljubnih naslovov si bi bila Helena lahko prisvajala z jednako pravico in resnico, akopram ne z jednako skromnostjo, kajti ta krasna cvetka samote je bila prava lilija v obširnih poljanah, kot so jej po pravici rekali; poznali in ljubili so jo nad dvajset kilometrov okrog in razna opravila, katera je kaj vestno opravljala, bila so zelo mnogobrojna ter so splošnemu blagostanju ugajala.

A Mabeli je zadostovalo, da je v njej izpoznala prijazno strežnico, ki je njenemu očetu stregla. Ljubeznjivo jej je stiskala majhne ročice, ki so z zdravilnim balzamom ranjenega in bolnega očeta

mazale ter mu zdravo hrano pripravljale, in s priprostim besedami se jej je zahvalila za vso izkazano prijaznost in dobrotljivost. Večkrat je slišala, kako je oče hvalil zaslužno gospico Gracijeva, in tudi Henrik jo je pogostoma imenoval; a domišljevala si jo je kot staro sprideno žensko z veliko vrečo zdravilnih želišč, ki o svojej zvedenosti in spretnosti blebeta, zato sedaj ni imela dovolj besed, da bi svoje prijetno iznenadenje izrazila.

Helena je od se zavračala vso hvalo in zahvalo. Nasvetovala je bila gospodu Vaughanu zoper izvinjenje samo jeden pomoček, ki se je res srečno ponesel; prijaznost starega gospoda pa jej je bila vselej na največje veselje, da je sem prihajala ter se o njegovem stanji prepričala. Potem je prosila oproščenja zarad sedanje sitnosti rekoč, da je tekom poletja pogostoma se tukaj ustavljala ter liste oddajala, ko je od poštne postaje skoro vsak dan v bližnjo naselbino jahala; ker sta bila pa gospoda Vaughan in Leroy le redkoma doma, ustopala je navadno v hišo ter liste na mizi puščala. Mabel, vsa radostna nje priproste srčnosti, jo je prosila, naj to le vedno stori brez vseh okolščin. Naposled

se je dala Helena pregovoriti, da se je usedla, in kmalu sta obe prav neprisiljeno mej seboj kramljali. Nadejati se je bilo, da se naglo dobro seznanita in z mejsebojno družbo osrečujeta.

Kar koli jo je Mabel o deželi ali o kraji popraševala, na vse jej je Helena brzo in razumno odgovarjala; nova prijateljica vedela jej je za vsako stvar v novih nje razmerah najboljše svetovati. Temu se ni čuditi, kajti Helena je bila v zahodu rojena ter je večino svojih mladih let v tej pokrajini preživela. Nje oče bil je pobožen duhovnik svete blagovesti ter jo je kot jedinega otroka precej v prvih letih pripeljal v ta kraj, kjer jo je popolnoma ločeno od posvetnih predsodkov po lastnih nazorih o ženski ljubeznjivosti in skrbljivosti odgojeval.

„Kaj, vi ste že deset let gospodinja!“ vskliknila je Mabel vsa zavzeta, ko jej je Helena smehljaje povedala, da ima že toli dolge izkušnje. Potem je pristavila smije opazujoč sladki otroški obraz, ki je na videz nje besedam oporekal: „Nikdo ne bi veroval, da že toli let gospodinjite. Pa dobro veste, jaz se čem k vam zatekati in dobrega sveta iskati v naših domačih stvareh in potrebah, pa tudi

v zdravilstvu in v resnih znanostih. Če vam je ljubo, predno odidete, ker Helena se je za odhod pripravljala, „pojdite z menoj v kuhinjo, ter mi povejte, ali se je kruh z meliso že dovelj vzdignil, da bi ga lahko v ponev dejala?“

In z radostnim smehljanjem je Helena vsprejela povabilo, ter šla v kuhinjo; in res po njenih namigljajih se je kruh še bolje ponesel.

Potem se je poslovila. Na prvi klic svoje gospodinje je konjiček kot majhen pes radostno priskakal. „Kaj češ malo pojahati!“ rekla je Helena Murrayu, ki je blizu stal, ter gibanje živali opazoval.

Pogumni deček odgovoril jej je precej pritrdivši. Hipoma ga je živa devotka posadila na sedlo, ter se smijala njegovemu veselju in učenega konjiča v velikem kolobaru krog vodila. Naposled mu je pomagala raz konja, pognala se na njegovo mesto, pomignila z roko Mabeli, ki jo je v vratih opazovala, ter je prek poljan v nasprotno mer oddirkala.

Trenotek pozneje prišel je Henrik prek mosta iz goščave ob reki, ter je našel Mabel še v

vratih; Helena se je še malo videla, če prav je polagoma v daljavi izginjevala.

„Zdi se mi,“ rekel je, „da te je obiskal majhni puščavni duh. To je tretjikrat, da prihajam ravno o pravem času, da jo vidim odhajati. Še nikdar je nisem videl v obraz, akopram oče toli prijazno o njej govori, da pač popo'noma duh ne more biti.“

„Henrik,“ rekla je Mabel z naudušenostjo, „ona je najljubeznjiviša stvarica na svetu.“

„Kaj takega sem slutil,“ odvrnil je Henrik, „a to je tudi vse. Vedno jo vidim jahati kakor sedaj, da kodri za njo vibrajo. Skoro bi mislil, da me vidi priti, ter se hipoma pobere.“

„Biva tam le v hiši, kjer se iz dimnika kadi,“ rekla je Mabel. „Medve sva že najboljši prijateljici, obljubila sem jej, pohod jej vrniti. Ti me moraš spremljati.“

Henrik je to rad storil. Ko je preteklo nekaj časa in se je prijateljstvo mej rodovinama zmeraj bolj utrdilo, podoba je bila, da se imajo Mabeline besede in njegova slutnja o novi prijateljici popolnoma potrditi.

Deveto poglavje.

Delo de dobro možu, ker krepi njega
sile za zmago,
In brez dela življenje je dolgočasno,
mož se sam sebi zdi nekoristen.

Kratki dnevi mrzle zime so se polagoma umikali blagemu uplivu spomladi, akopram se je po golih, rujavih poljanah, po golem drevji in po mrzli sapi kazalo še silovito gospodstvo brezsrčne zime. Solnce se je vender vspenjalo više in više na nebu ter je tudi dalje nad obzorjem ostajalo; tudi tenki sneg, ki je sedaj pa sedaj po noči padal, se ni mogel dolgo ubranjevati moči, katero so solčni žarki opoludne zadobivali. V tej dobi porabljajo dobre gospodinje dolge dneve, da svoja spomladanska dela, kot pravijo, opravljajo. Tudi Mabel se je ves čas, ki jej je poleg navadnih del svojega poklica še ostajal, pečala s šivanko, z neko obrtjo, katero so velike potrebe vse rodovine zapovedljivo zahtevale.

Prvo polovico meseca aprila je pozno popoldne Mabel sedela pri oknu ter pridno šivala, Henrik pa je na nasprotnem konci sobe čital neko knjigo. Očeta ni bilo doma, kajti šel je bil po svojej stari

navadi lego zemljišča ogledovat. Dečka v prostornih toplih suknjah sta bila šla z najemnikom Jakobom ter sta občudovala njegovo spretnost, s katero je okoli dirjajoče krave sklicaval in zbiral. Hiša je bila popolnem mirna. Časi je Henrik odložil knjigo ter je zazeval; potem je ustal ter pogledal sedaj skozi jedno okno sedaj skozi drugo; sledkar se je znova usedel ter se s komolcem oprl na napol zaprto knjigo in zamišljeno je opazoval Mabel, kako je neprestano šivala obleko, katero bi bila rada ta večer dodelala. Molčala sta že več nego pol ure, kar je Henrik sestro nenadoma prestrašil z besedami: „Mabel, sit sem tega življenja; poprijeti se čem dela.“

Ozrla se je z resnimi rujavimi očmi ter ga je trenotek nekaj neverjetno, nekaj pa radovedno pogledavala v obraz, potem pa je oči zopet pobesila ter dalje šivala.

„Glasi se res lepo,“ nadaljeval je, „ko našo kmetsko hišo imenujem prenočišče pod milim nebom, ali tabor ali lovsko kočo. Podoba je, da to osrčuje, da kot šala kratkočasi. — A to življenje v zahodu,

h kateremu smo usojeni, ni šala, ampak je gola trezna istina.“

Mabel ni odgovorila, le močneje je upirala oči v delo. Trenotek je natanko opazoval nje obraz, a ker se prav nič ni premenil, razumeti ni mogel nje mislij. „Vse kar sedaj lahko storimo, je, da najboljše storimo,“ rekel je ter znova ustal in po sobi gori in doli hodil. Potem je njej nasproti obstal ter jej s poudarjajočim, vender kaj občutnim glasom rekel: „Mabel, vse je zmišljenica — prava nebilica je oni velikanski načrt očetov. Ubogi stari gospod vara le sebe samega.“

Mabel je pobesila glavo. Debela solza padla jej je na delo ter se je kot rosa svetila; druga solza zatemnila jej je oči; vender je bila podoba, da se je še toli pridno kot poprej s svojem delom pečala.

„Zapravlja in ugonobuje svoje življenje, dočim senco lovi. Ali si to vedela?“ vprašal je Henrik s skrbnim glasom.

Mabel je le prikimala ter molčala. Vedela je to že davno. Tolikrat je to čitala na obličji starega moža, čutila je to v globočini svojega srca ter je

tam kot nesrečno tajnost ohranila. Ko je sedaj slišala izgovoriti jo ter je morala resuici sama pritrditi, zdelo se jej je to skoro, kot bi bila jo oskrnila ali jej zvestobo prelomila.

„In ti si vedela, da je izgubil zadnje svoje premoženje, da je vse žrtvoval temu brezupnemu začetju, da je že davno bila na javni dražbi prodana hiša v Novem Jorku in s hišo vse, kar je v njej bilo, in da je to jedino naše domišče?“

Henrik je ta vprašanja nagloma stavil drugo za drugim, ker Mabel je na vsako kot na prvo sicer nemo pa kaj pomenljivo odgovarjala. Potem je pristavil ves osupel in zavzet v obraz jej gledajoč: „Kaj, ti se le trenotek nisi slepila o pravem stanju? Kaj ti se nisi dala varati vsemu prerokovanju o boljši bodočnosti? Kaj ti si že začetkom vedela, da smo ugonobljena rodovina in vendar si se delala toli radostno, kot bi bili na vrhunci posvetne sreče, ter si toli pridno delala, kot bi te bil najbolj bliščeči smoter vodil? Tega bi ne bil veroval o nebenej ženski. Mabel, ti si pač angelj!“

„O, ne, jaz nisem angelj!“ rekla je pogledavši ga z malim smehljajem. „Mi tudi nismo ugonobljena

rodovina. Jaz sem se naučila ceniti dom in če je še toli skromen. In ko bi ne bilo njegove omame, na katero kar misliti ne morem, lahko bi bili še srečni. Ti in dečka in jaz moramo vsi priznati, da smo dosta bolje preživeli to zimo nego prejšnjo.“

„Da, v najbolj vzvišenem in najboljšem pomenu; vsi smo o tem prepričani“, rekel je Henrik; „tudi vsi vemo, komu se imamo za to zahvaliti. Ti in jaz sva bila le lena psa,“ nadaljeval je najbolj priljubljenemu psu na glavo potrkljavši; „a zadnjih šest mesecev vsaj nisva nič slabega storila in jeden izmed naju ni vsaj popolnoma izgubil časa, odkar so seme dobrih sklepov vanj zasejali. Da, Mabel, tvoja pridnost in potrpežljivost sta mi bili ob enem graja in spodbada. Sklenil sem, da ne bodem dalje trot v panji; čem se lotiti dela.“

V Henrikovem glasu bila je neka možata resnost, ki ni nikakor dopuščala dvojiti o njegovi odkritosrčnosti. Mabel mu je z glasom in obrazom izraževala živo zanimanje in veliko veselje nad njegovimi besedami, kar ga je osrčevalo, da se je še bolj na drobno razodel.

Podoba je bila, da se mladenič dolge zimske mesece ni pečal le z lovom, če prav mu je neki lov bil povod, da se je v njem prebudil čut, ki ga je naposled k imenitnim sklepom dovedel. Šel bil je dalje nego navadno od doma ter je z nekaterimi mladimi angleškimi častniki iz Kanade zasledoval jelena, ki se je bil pred kratkim v pokrajini prikazal. Ker ga je bil lov toli razvnel, ločil se je komaj proti koncu kratkega zimskega dne od tovarišev. V mraku in temi se je zmotil ter nekaj ur zašel. Sledkar ga je vodila prijazna luč k nekej leseni koči in našel je bil pribežališče. Bila je koča Indijanca, ki ga je bil že jedenkrat pri jednaki priliki gostoljubno sprejel.

Takrat pa Henrik ni bil jedini gost Indijančev. Došel je bil že drug lovec in pred vrati je ležal jelen, katerega je bil srečniši njegov tekmeec ustrelil. Ta srečni lovec ni bil nobeden izmed Henrikovih tovarišev, ampak le slučajno je bil naletel jelena. Tujec je bil mladenič, malo let starejši od Henrika. V tesni hiši sta se došleca nehoté približala drug drugemu in se prav naravno mej seboj seznanila.

To znanje se je še bolj utrdilo drugi dan, ki sta ga skupaj preživela.

Vse vedenje izkušenega lovca je precej v njem kazalo gospoda od stanu (gentleman); njegova zvedenost in olikanost pa sta pričali, da je mož nenavadne darovitosti. Vse njegove besede v pogovoru so se odlikovale po vzvišenih nazorih in po olikanem ukusu, njegova naobraženost pa je bila kaj obširna, kajti kaj zvedeno in pametno je govoril sedaj o zunanjih državnih razmerah, sedaj o podrobnostih kmetijstva v zahodnih pokrajinah. Zlasti v kmetijstvu je imel vkljubu svoje mladosti premnogo izkušenj ter se je naudušeno in srčno zanimal za razvitek in napredek vseh zakladov, katere mu je obširna njegova kmetija ponujala. Njegova zemljišča niso bila preveč daleč od gospod Vaughanovih zemljišč. Henrik je kaj pazno poslušal mladega tujca, ki je s kaj živimi besedami o srečnih svojih uspehih v poljedelstvu in o prečudovitih, skoro neverjetnih žetvah pripovedoval. Ta naudušenost za plodno zemljo je Henrika prvikrat opozarjala na nenavadno priliko, da bi isto na zemljišči svojega očeta poskusil.

Gospod Vaughan je bil pokrajino res kupil le za rečeni namen, a ta je obsegala tudi obširne kosove najrodovitnišega polja, ki pa je sedaj bilo golo in neobdelano. Treba je bilo le previdnosti in ustrpnosti, in zemljišča bi dajala najbogatejše žetve. Obširna polja, ki so bila pridnega započetnika prevarala, lahko so še bogato obdarovala potrpežljivega kmetovalca; dočim je oče mislil le na zlate žetve, lahko je sin sejal in žel.

Tako prebujena čestihlepnost tudi ni imela umreti pomanjkanja spodbuje. Henrik se je bil slučajno seznanil v vlasteljem izgledne kmetije; isti slučaj mu je tudi pridobil previdnega svetovalca in razumnega prijatelja, moža kaj močnega in krepkega značaja, ki nikjer ni brez blagodejnega upliva. Ker je tudi vedno pred očmi imel toli nesebične in vzvišene smotre, bili so ti porok, da je svoj upliv zmeraj na pravo stran obračal. Vrh tega bila je podoba, da mu je Henrika blagostanje sosebnost pri srci, in na vso moč ga je utrjeval v možatih namerah ter mu pomagal, je izvršiti. Povabil ga je, naj ga obšče na njegovi svojini; razložil mu je zanimljive nade iz lastne izkušnje ter

ga je spremljeval, ko sta preiskovala ona očina zemljišča, ki so bila za poljedelstvo najbolj ugodna.

Začetkom spomladi dozoreli so Henrikovi načrti; in sam se je močno trudil, da bi jih izvršil. V delu je že bila priprosta hiša, v katerej je imel prvi čas bivati. Pomišljeval se je le, da bi Mabeli to naznanil, ker jej ni hotel povedati tudi vseh drugih resnic, ki so bile ž njegovim sklepom sklenene, kajti bal se je, da bi te njene nade uničile.

Mislil ni na oni ženski nagon, ki se o razdrobljeni sreči ni lahko varal, ter ni preudaril sile ženskega srca, katera se je nad nesrečo uspenjala. Zbog tega tudi ni pričakoval radostnega veselja, katero so njegovi načrti toplosrčni in sočutni sestri izbujali. Prav po novem nje ukusu je bila misel na delo, kajti sklenil je bil blago zemljo razoravati; tudi je upanemu poboljšanju, rekel bi, pečat utisnil, ker se je s toliko gorečnostjo delu posvetil. Če se je česa zanj bala, bila je lenoba, kajti lenoba, gnjusoba, kot resnično pravi stara prislovica. Ta izkušnja je sedaj minula. S proroškimi očmi je Mabel lahko gledala v bodočnost ter videla, da je nekdaš

toli lehkomiselni brat, čegar lenoba in neumnost je pogostoma grenko objokavala, postal krepek, čistan in kori-ten državljan.

„Henrik, hudo te bodedo pogrešali,“ rekla je, ko jej je bil vse načrte in nade razložil; „pa oh! kako srečen bodeš! in kako zeló se bodedo mi zanimali za tvojo kmetijo in tvoje nade!“

„Ti se tedaj ne bodeš sramovala, če bodedo nedeljah in praznikih vas doma obiskoval?“

„Sramovala? Henrik, kako ponosna bodedo na tebe. Jaz bi le rada, da bi bil ti vedno pri nas; zato ne razumem popolnem, zakaj se ti zdi najboljše, da začenjaš toli oddaljena zemljišča obdelovati.“

„Iz raznih razlogov,“ odgovoril je Henrik. „Prvič tam je prevažanje neskončno lažje. Nad dva kilometra daleč meji tam zemlja z globokim prekopom in okoli dvajset kilometrov daleč je veliko rastoče mesto, kjer se bode žito neprestano lahko prodajalo. Dalje, akoprām ti in jaz prav dobro znava ceniti vrednost poljedelstva ter njega potrebnost čutiva, velja vender popolnem nasprotno pri očetu, ki še vedno nad svojimi zemljekazi in načrti snuje

ter na njih veliko srečo zaznamenovano vidi. Njemu bila bi neprestana muka, ko bi gledal, kako jaz za skromne namere to zemljišče razoravam. Vrhu tega me je najbolj določilo, da bode kmetija mojega prijatelja Parcivala komaj pol dne hoda od moje oddaljena. Mimogredé, Mabel,“ pristavil je opazivši, kako so se jej oči zasvetile, „kaj ti že nisem povedal, da moj izvrstni sosed je sin tvoje ljubeznjive stare gospe — in ona je zares kaj olíkana stara gospa. Minuli teden sem jo prvikrat videl. Popraševala je sosebno po tebi in po dečkih; zagotavljala ti je svojo udanost, na katero, mislil bi, si lahko ponosna.

„Na to sem tudi ponosna,“ vskliknila je Mabel vsa radostna, „pa prav toli ponosna sem tudi, da si nje sina za prijatelja pridobil. Od take matere odgojen sin mora pač biti plemenit mož. Zakaj mi pa tega že prej nisi povedal? To premeni vse. Kolik prijeten naključek! Henrik, kako srečen si ti! V tej rodovini užival bodeš veliko veselje. Zavidam te skoro, da bodeš v bližini naše ljubeznjive gospe Parcivalove živel.“

Henrik se je smijal njeni naudušenosti, a ob istem času je tudi priznaval, da se ž njo popolnoma ujema. „Izkušnja me je učila, kako previdno naj prijateljstva sklepam, ter se ž njimi ponašam; takrat pa vender upam, da me bode Parcivalov izgled v besedah in dejanjih najbolj varoval, da ne bodem omagoval in obupoval, — zlasti, ker tebe, draga Mabel, ne bode zmeraj pri meni. Veš, zdi se mi zmeraj, da sem njegov lep obraz že nekje videl. Ne morem si drugače misliti, da sem ga bil na potovanji po Evropi naletel. Omenil sem mu to oni dan, ko je govoril, da je bil v inostrancih, a odvrnil mi je le: Mogoče.“

Ker se je bližal letni čas, ko bode moral Henrik neprestano biti na svojej kmetiji, in ker nekatere priprave še neso bile dovršene, jej je to naznanilo le napovedalo njegovo slovo od nje. Nekaj tednov pozneje bival je v samskem bivališči, okoli trideset kilometrov od starega doma, katerega je sedaj le prilično za malo časa obiskoval. Oče ni zaupal njegovej ustrpnosti, ter se tudi nikakor ni zanimal za toli vsakdanje načrte. Privolil je rad v predlog, katerega mu je sin prav resno

o uživanji zemljišča storil; uspeha pa ni pričakoval. Mabel pa je bila polna nad, ter je zaupala Henrikovi pridnosti in spretnosti; osrčevala ga je s trdnim zaupanjem, ter ga utrjevala z veselostnimi besedami. Henrik se je spominjal njenih obljub, ter je nanje veroval, sejati je v jutro in tudi zvečer ni lenuhal. Dopoldanski in popoldanski dež je namakal in oživiljal je razorano in posejano polje; sledkar je nastopila jesen in žetev je prinesla obilo dobička.

Deseto poglavje.

Streči bolnikom, manjšati revo,
Začarobiti vzdihljej v srečnejšo mo-
litev,

Prestreči neizrečeno željo s voljno
slutnjo,

Izkušena v izbranem taktu pristrčnosti.

Poldrugo leto po dohodu v zahodni pokrajini je Mabel gospe Herbertovej pisala list, ki ž nje lastnimi besedami najbolje poroča o njenem življenji in o raznih premembah v njenem gospodinjstvu. Glasil se je tako-le:

Draga gospa Herbertova!

„Vaše prijazno voščilo za novo leto z vsemi prijetnimi spomini, ljubeznjivimi pozdravi in sočutnimi vprašanji od vaše strani in od strani ljubih devojč mi je bilo kaj drag dokaz srčne ljubezni, s katero ste mi v novo domovino sledili. Vaš list zahteva brzega odgovora, akopram se strašim, da moje izkušnje v zahodu vas popolnem utrudijo, predno na polovico vaših vprašanj odgovorim.“

„Sedaj smo prebili dve zimi v novi domovini ter se že počutimo kot stari naselniki, tem bolj, ker se je okoli trideset rodovin od našega dohoda sem v tem kraju naselilo. Ker bivamo skoro na krajni meji obširnega mesta, nimamo blizu nobenega sosedu razen duhovnika gospoda Gracije, ki skoro nasproti nam stanuje in je s svojo hčerjo naš najljubši in najbolj čislani prijatelj. V svojih listih sem večkrat govorila o Heleni, zato brez dvojbe dobro poznate nje ime, nje srce in nje značaj. A misliti si ne morete, kolik zaklad mi je Helena bila od prvega trenutka najinega znanja. Razen vas se imam njej največ zahvaliti, da sem se toli lahko in radostno novim razmeram udala. Da si ima mnogo

dela, vendar zna svoja opravila tako urediti, da
 baje nikdar ni z delom preobložena; zmeraj je živa
 in vesela, celó če jo zadene vsa mogoča nezgoda,
 ki se nam ubogim naselnikom v dalnem zahodu po-
 gostoma pripeti. Le veselo se pošali ter ve zmeraj
 dobro stran od vsega pokazati. Otroci surovih ko-
 čarjev cerkvene občine nje očeta zaslišijo komaj
 kopita njenega konja, že jej naproti leté, dobro-
 vedoč, da jim bode kaj malega podarila, kako po-
 vest povedala ali pa jih malo posadila na konjiča,
 ki se mi kot občna vlast dozdeva. Ko okoli hodi
 s pletenico z zdravili ter bolnike po vsej pokrajini
 obiskuje, vrača se polna cvetlic, kot bi od majni-
 kove veselice prihajala. Kanadska Indijanka, katerej
 vsak dan jedno poglavje iz francoskega svetega pisma
 čita, pravi, nje glas je slajši nego šumeča vodica.
 Mojega očeta skrbi raznih opravil nikdar ne tarejo
 toliko, da ne bi imel prijazne besede za blago svojo
 rojenico, kot jo imenuje. Tudi dečkoma je nad vse
 prikupljiva obljuba večernega pohoda pri Heleni.
 Kar zadeva Henrika — a Henrika pustiva v strani
 — sej veste, sestre so jako sumljive, ko gre za njih
 brate.“

„Želela bi, da bi vi, gospa, videli Henrika. Ne izpoznali bi več v njem onega mladega gizdalina, ki je toli tanke rumene svetle rokovice nosil ter se z ovratnikom brez najmanjšega madeža ponašal. Ne, da bi se bil zanemaril, — prav nasproti —, a razen mesta pod njegovimi kodri, kjer je njegovo čelo še toli belo kot nekdanj, ogorel je popolnem; života je širokega in močnega, tako da me z roko kot lahko pero prizdigne. Nekdanja mlahavost se mu je popolnem izgubila; sedaj stopa krepko in naglo kot mož, ki po jasnih razlogih ravna ter po častnem smotru hrepeni. Vrh tega je živ in napravi toliko veselja v hiši, kader se za jeden dan ali za dva dni vrne. Res prav ponosna sem nanj!“

„Draga gospa! Vi morate enkrat sem priti pogledat, kako močno in uspešno uplivajo vaša načela o odgoji. Tudi dečka se odgojujeta po vaših načelih, vsak dan izvršujeta iste naloge, katere sem jaz pri vas izvrševala. Jaz sem njiju jedina učiteljica, le da se Alik vsak dan po jedno uro pri gospodu Graciji še grški uči ter prav redno in dobro napreduje. Murray malo zaostaja ter se pri knjigah

nekoliko dolgočasi, akopram je pri igri kaj nagel in spreten. Čita gladko, naučil se pa še ni pravilno pismenkovati. Kot meni upira se tudi njemu latinska slovnica, s katero je ravno začel. V računstvu pa je zadnji čas jako napredoval, najbrže za to, ker mu je strijc Henrik pri zadnjem pohodu rekel, naj se posebno peča z matematiko, če hoče enkrat inženir biti; in po tem poklici hrepeni dečko z vsem srcem. Nadejam se, da bodem tudi jaz toli srečna, da ga bodem v drugih predmetih spodbadala. Pri Aliku je to vse drugo, ker pri njem se je le bati, da bi se s pridnostjo ne pokvaril. Hlastno prečita vse, kar se le dá čitati; njegova naukaželjnost je nenasitna. Zanj moram izmišljovati dela pod milim nebom in ga z vsemi mogočimi sredstvi vabiti na sveži zrak, da mu velika pridnost zdravja ne izpodkopuje.“

„Alik je res čudovit otrok. Odgovornost za njegovo нравstveno in duševno odgojo bi me močno vznemirjala, ako bi me ne podpiral blagi gospod Gracija, ki je kaj razumen in blagosrčen, in čudovito nadarjen. Mi res uživamo posebno dobroto, da takega moža za prijatelja in pastorja imamo. Nje-

gova mala cerkev je izvor dobrih del in njegovo življenje in njegove pridige so najlepše pojasnilo (illustration) krščanskih resnic. Jako izučen je v hebrejščini, grščini in latinščini, razen tega zna izvrstno francoski in nemški; tudi v prirodoznanstvu je toli izurjen, da nas ve živo zanimati za vse oddelke te obširne znanosti. Gotovo se bodete čudili, da se darovi toli zmožnega moža dajo v toli tesnem krogu omejiti; a njegovi požrtvovalni delavnosti podeluje posebno moč in lepoto, da je cvetočo cerkev v vzhodu zapustil ter kot prav apostelj sem v samoto prišel. V vsem okraji je jedini mož, ki je z mojim očetom istih let, in podoba je, da se drug drugemu delata najboljšo družbo in največje veselje.“

„O svojem gospodinjstvu sem vam že v prejšnjih listih povedala marsikatero podrobnost. Dovolj hvaležna vam ne morem biti, da ste me v svoji hiši učili tudi gospodinjstva in raznega domačega gospodarstva. To mi je sedaj neprecenljive vrednosti, akopram tega ono kratko zimo v Novem Yorku nisem potrebovala. Zdi se mi, da si ljudje v obče še misliti ne morejo, koliko se devojke z golim

opazovanjem naučé in koliko svoje bodoče vednosti v vseh strokah domačega gospodinstva in gospodarstva se na ta način nevedoma prisvajajo.“

„Ali se spominjate, kako stanovitno sva jaz in Ema opazovali vsa vaša dela v kuhinji, kader ste pekli in vročino v peči poskušali z orodjem, po katerem smo presojevale, ali se bode dobro izpeklo ali ne? Kaj hvaležna sem za vašo potrpežljivost. Tega sem se spominjala, ko sem v prvo potico pekla. K meni je bila prišla Helena Gracijeva, da bi mi pomagala. Pri tej priliki je trdila, da jaz kot prava zvedenka držim valar, testo z maslom namazujem i. t. d. Jaz zvedenka, dočim sem v vseh teh stvareh le vaša posnemovalka.“

„Melisa še vedno pri nas služi, hvala mičnemu najemniku Jakobu, ki je kaj počasnega razuma ter baje še opazil ni, kako rada ga moja dekla gleda. Jakob ni, kot bi sosedje rekli, prenagel mož (forehanded) ter ne vidi lastne koristi v raznih stvareh. Svobodno lahko obdeluje toliko očinega zemljiča, kolikor hoče, vender mu toli pomanjkuje krepke volje, da nisem zasledila, da bi bil le količkaj svoje njive razširil ali število rogate živine in drobnice

pomnožil, kar bi mu po teh izvrstnih pašnikih bilo najlažje storiti.“

„Govorili ste, da mi manjka knjig, časnikov i. t. d. a v tem obziru uživam neko posebno dobroto. Henrik biva le deset kilometrov od lepe kmetije, ki se Jezerišče (Lake Farm) imenuje. Vlast je gospoda kaj olikanega ukusa in kaj obširne naobraženosti in ž njegovo častitljivo materjo sem sklenila srčno prijateljstvo. Od teh dobivam redoma vse, kar je novega in vrednega. Tudi v francoščini sem močno napredovala; vsak dan se je učim nekaj časa vkljubo mnogobrojnim svojim opravilom; kajti izpoznala sem ono resnico, katero ste nam vi, častita gospa, vedno poudarjali, da čim več imamo opraviti, tem več časa za to nahajamo.“

„Rada bi tu list končala z ugodnim poročilom o zdravji svojega očeta, za katerega ste se vedno toli prijateljsko zanimali. Žalibog, da tega ne morem. Vam bil bi ves spremenjen: lasje so mu beli kot sneg, njegova postava sklonjena, život suh in vrhu tega še malo hrom, vsled one nezgode na železnici. Ko bi se dal pregovoriti, naj opusti vse skrbi in misli na svoje podjetje,

nadejali se bi lahko, da bode še dolgo v miru živel. Tudi upam, da bode to res storil, in nikdar ne neham moliti, da bi se njegovo trudapolno življenje tako srečno končalo. Zagotavljam najtoplejše ljubezen Anici, Emiliji in Karolini in vsem devojkam, ki so mi bile součenke, ter ostanem

vam

odkritosrčno udana in hvaležna

Mabel Vaughanova.“

Zeló ist čas je dobila Mabel po pošti poročilo, katero jej je napravilo mnogo skrbij in naposled obilo dela. Ko je poročilo prvikrat prečitala, izraževal se jej je na obrazu opravičen srd; in ta srditost je prevladavala njenim čutom ves ostali dan. O mirnem večeru je stvar lahko natanko premišljevala ter se tudi z očetom posvetovala. Oče jej je v vsem pritrdil in drugo jutro je izvršila svoj sklep. Najprej je natanko pregledala najboljšo sobo v hiši, nje velikost in nje opravo in razne ugodnosti in neugodnosti; potem se je usedla k mizici ter je spisala sledeči list.

Ljuba teta Sabija!

„Zadnje pol ure sem prehodila vso hišo ter sem se vpraševala, ali se vrhna soba lahko kuri po zimi in ali je poleti dovolj hladna; ali stopnice niso prestrme, da bi razen mladih nog še druge po njih hodile; ali naša družinska soba ni premajhna, da bi se v njej prijetno bivalo, in ali razgled iz nje oken ni prečudovit in preenoličen, da bi človek lahko v njej tičal. Vkljubu vsem tem pomanjkljivostim pa sem sprevidela, da bi se vi tukaj počutili dosta prijetniše nego v veliki lepi hiši tete Ridgwayeve, kajti ljubili vas bomo vsi ter se resno trudili, da bi vas osrečili. Drznila se nisem tega že poprej trditi, nikdar se nisem upala izreči nade, ki mi je že davno pri srci bila, kajti dobro sem poznala vašo udanost starim spominom in vašo mrzost zoper premembe. A vaš zadnji list me je osrčil. Pretresa me že misel, da bi vi prenašali tolike izkušnje, težave in sitnosti, kot ste jih zadnji čas morali brez dvojbe pretrpeti. Pri nas boste popolnoma svobodni, čislani in ljubljene. Res mi ne živimo kot nekdanj v razkošji, vendar imamo na ostajanje vsega ugodnega in prijetnega za življenje;

kajti naša zahodna zemljišča so tako plodovita, da pri toliki obilosti gostoljubnost ni več krepost. Res je oče, kot je vam dobro znano, razen tega zemljišča v zahodu žrtvoval vse, da je le svoje dolge poplačal, ter tudi sedaj ne misli kosca tega zemljišča prodati, a Henrik bode polagoma njega večino obdeloval. In če bode imel še dalje toliko uspeha, bode prihod od zemljišča nas preskrboval z vsem potrebnim in lahko še nekaj za odgojevanje dečkov prihranimo. Če tudi zarad trgiranja v rokah ne morete več delati, bati se vam vendar ne bode treba, da bi vaša prisotnost nas količkaj težila, kar se po vaših besedah pri teti Margariti godi. Nasproti pozdravili vas bomo z veseljem ter storili vse, kar koli bi vašo srečo pospeševalo. Govorila in posvetovala sem se tudi z očetom, ki se v tej zadevi z menoj popolnoma sklada ter se vašega prihoda močno veseli. Dečka se lepo razvijata in z leti dobro napredujeta; ker hiša stoji sredi velikega prostora, gotovo vas njiju ropot ne bode prav nič nadlegoval. Branjevec iz naše vasi zahaja vsako spomlad v vzboj blago kupovat ter vam bode prav izvrsten spremljevalec. Iz tega sprevidite, da se jaz

za trdno nadejam, da pridete; tega se pa le nadejam, draga teta! ker v globočini srca čutim, da je vam pravo in prirodno mesto le v naši hiši in v našem srci; ker vas tudi predobro poznam, za našam se za gotovo, da ne bodete varali srčnih želj in nad vas ljubeče“ „Mabele“.

Te srčne besede, kot se je Mabel resnično nadejala, privabile so teto Sabijo, ki je bila s srčnim veseljem in resnično hvaležnostjo povabilo sprejela. Neki večer meseca maja odprla se je nena doma hiša in Murray s palico vihtijoč je noter prišel ter zaklical: „Došla je! Vidil sem jo! Videl sem njeno staro črno čepico, ko je z voza šla.“

„Potem teci in pomagaj jej zavitke domu nesti!“ zaklicala je Mabel. „Viš, Alik je že tekel!“ Ne iskaje niti klobuka, niti ogrinjala tekla je tudi Mabel teti naproti; neizprosni voznik jo je po stari navadi izložil na ovinku ceste, kjer se je z močnimi očmi okoli ozirala. Trenotek pozneje je stopala Sabija po kaj položnem rebru, ki je k bratovemu domu držalo; opirala se je na roko radostne bratičinje, ki je sedaj vse ljubljene svojce krog sebe imela. Alik in Murray sta jo radostno pozdravila

ter se do vrha obložila z manjšo nje prtljajo, za kar ja je teta močno pohvalila.

„Bog mi bodi milostiv! poglej no dečka“, rekla je Sabija, ko je Murray z narobe obrneno škatljomimo tekkel, Alik pa sopihal, ker je starošegnikovčeg za seboj vlekel. „Kako sta razumna in močna! Oh, draga! kar podobna nista nekdanjima otrokoma! In kako sta uljudna! In sledkar sem vendar pri vas, kaj ne?“ nadaljevala je, ko je v rodovinsko sobo prišla in od dolgega potovanja vsa ugnana in precej razvneta se spustila na prvi stol. „Da, res dolga je pot, a dovedla me je do srečnega konca!“ Roke so se jej tresle in zaman je odpenjala ogrinjalo in odvezovala razne trakove svoje čepice. Prvikrat v življenji se jej je dojadalo, da je Mabel, tik nje na tleh čepeč, odvezala jej razna oblačila. Hišno čepico pa je zasledila v meteži one škatlje, katero je bil Murray prinesel.

A Sabija ni bila onemogla le vsled utrujenosti in razunetosti. Dveletno bivanje pri sestri je učinilo, kar krivičnost in črnost nje matere, in mnoga leta osamljenosti in zanemarjenosti niso bila učinila. Sedaj je bila popolnem potrtega duha in

pokvarjenega zdravja; tudi jej je bila trdosrčna in napušna sestra spodkopala vso samostalnost. Tako je sedaj pohabljen, oslabela in pred časom postarana ženska z največjo hvaležnostjo našla v skromni hiši svojega brata mir in zavetje, pri Mabeli pa nesumneno gorečo ljubezen.

In kako je ugajalo to bolnemu srcu, ki je v bivališčih bogastva vzdihovalo po mirnem, skromnem prostorčku, kjer bi brez mučnega čuta usiljenja ostale svoje dni z lahkim delom in v ozračji srčne ljubezni preživela. Mabel se bi najbrže v svojem listu ne bila opravičevala zaradi priproste hišne oprave, okornih stopnic, nizkih sob in osamelosti vsega kraja, ko bila bi lahko že naprej poznala občutke miru in pokoja, katere je teti prav nje priprostost izbujala. Ta priprostost jej je tudi precej porodila misel: „Tu se lahko kot doma počutim!“ Tudi bi ne bila le trenotek dvojila, da bode lahko novi član rodovine osrečila, ko bi bila poznala rastočo zadovoljnost, s katero si je opustošeno srce za dolge dneve, da za dolga leta vtisnilo prve nje besede: „Draga teta, naposled smo vas vendar dobili, in nikdar več vas stran ne pustimo!“

„No, zares,“ rekla je Sabija, ko je popivši čaj usedla se k oknu in iz žepa potegnivši debel klobčič preje jela nogovico plesti, „no ukljebu vsemu ne vidim nobenega razločka mej tukajšno in vzhodno pokrajino. To obširno polje, poljane (prairie) ali kako je že vi zovete, podobno je popolnem našim travnikom doma, le da ni zagrajeno. Reke so povsodi reke ter povsod navzdol tekó, in drevje je drevje in nebo je nebo, in kar se tiče ljudij, praviš ti, da so po večini naselniki iz Nove Anglije. Res prav nič neverskega ne vidim v kraji.“

„Neverskega!“ vskliknila je Mabel, ki je čaše za čaj zopet v omaro postavila, po sobi pospravila ter vse za večer uredila ter je sedaj pristopila in teti prek rame pogledala: „Kedo pa zove to plemenito pokrajino neversko?“

„Oh! teta Margarita jej prideva to ime in še več drugih hujših imen.“

„Rekla bi, da sem zelo huda,“ rekla je Mabel smijoč, „a teta, še mnogo bolj sem na njo huda zaradi vas; zato mi ni dosta mari, da pokrajino psova. Pa naj, kaj ne! A ti neskončni gozdi in jezera in poljane se pač lahko sami zagovarjajo;

njih bogastvo in njih obilnost nas spodbujata k delavnosti in kreposti. Jaz vsaj jih nikdar ne pogledam, da ne bi se čutila okrepcano za vse dobro, veliko in plemenito.“

„No, draga!“ rekla je Sabija, „tega ti pač ni treba učiti se oziraje se skozi okno; to si zmeraj v sebi imela. Ali se nisi vsemu odpovedala zaradi drugih ljudi? Ali ti ni Ludvika gospodovala, dokler je živela? Ali nisi iz Henrika storila človeka? Ali zdrava, uljudna dečka ne govorita sama zase? In jaz — no, jaz ne znam govoriti, — jaz znam le v srci Boga hvaliti, da me je toliko blagoslovil, in ga prositi, naj ti to primerno poplača; — to je vse.“

„Poplača, tetka!“ rekla je Mabel goreče. „Jaz sem pač malo storila ter zamudila marsikatero priliko, ki se nikdar več ne povrne. — A kako plačilo naj bi pač zahtevala, česar bi že ne imela? Toliko srečna nisem bila vse žive dni. Tako ponosna sem na Henrika in na dečka in vse toli ljubim! — In pri sebi imam zopet blago teto, ki nam vsem nogovice plete! — A, vite no očeta!“ in nje šaljev glas spremenil se je v glas globoke žalosti. „Jaz se

ne morem ponašati, da sem ga zdravega in krepkega ohranila; — ubogi, ljubi oče, glejte no, kako se je spremenil,“

„Mari je to moj brat Ivan? Dà, res spremenil se je, — to pa, draga moja, ni tvoja krivda. — Postaral se je, gotovo, akopram — —“ In Mabel in nje teta sta ga z žalostnim srcem opazovali. Zlezel je s slabega voza ter je ugnanega konja k stebru privezal z obrazom moža, kateri se še ni privadil takih del za se opravljati. Potem je polagoma korakal v hišo. Videlo se je, da ga je v resnici veselilo sestro videti. Pozdravil jo je kaj ginljivo, kakor bi ga nesreča bila zopet spravila v stan, s katerega se sestra nikdar ni bila povzdignila; videlo se je, kot bi bila nesreča tesneje sklenila njiju koristi in njiju srci. Nagonoma je čutil, da ukljubu vsem pomanjkljivostim sedanjega bivališča ne bode ničesa trpela. Z nekakim pomirjenjem jo je gledal ter mislil, da bode Mabeli samoto lajšala in jej morebiti pri delu pomagala, kajti obilega nje dela, kolikor rad bi bil, vender ni mogel prezirati. In če se je Sabija prej nekoliko strašila svojega brata, sedanji srčni sprejem jo je precej preveril,

da oni strah ni imel najmanjše podloge. Vsa zadovoljna čutila se je v domači rodovini.

Sedaj so sledili dnevi, tedni, meseci in celo leta skoro neprestanega miru. Kot življenje večine ljudij je obsegalo tudi življenje Mabelino dobo nepričakovanih nezgod, čudovitih prememb, hipnih izgub ter velike in vedno rastoče odgovornosti. Kot večini ljudij, ki so take nevarnosti prebili, sledili so tudi njej časi mirnih in jednoličnih dni, toliko jednoličnih, da bi se skoro zdelo nemogoče, da je to življenje bilo kedaj drugače ali da bode kedaj drugače, kot je sedaj. Henrik bival je še vedno na svojej kmetiji ter je polagoma razširjal meje svojega plodovitega polja, napravljal in zasajal je lepe vrte, postavljaj je skednje, žitnice in druge shrambe ter je pridelke možatega dela nabiral krepkega zdravja, radostnega duha in možate nezavisnosti, ki so najboljše plačilo poštenemu in dobro izpeljanemu delu. Iz tega izvora prihajali so tudi rodbini njegovega očeta poglavitni dohodki. Akopram se je gospod Vaughan branil letno zakupnino kot redni prihod od sina sprejemati in akopram je baje s čudovito stanovitnostjo preziral potrebe svojega gospodarstva,

vender tega ni mogel prezirati, da je Henrik rod-
bini vse potrebno dajal; tudi je moral opaziti, kar
se je kupilo s presežkom, katerega je redoma Mabel
v roke dobivala ter za skupno dobro potrosila.

Stari mož je še vedno mislil, da tu na za-
hodnem zemljišči le začasno živi; še vedno je po-
noči sanjal o bodočem bogastvu, katerega se imajo
sam in otroci nadejati. Samega sebe je toli žalostno
varal, da je celó izpozabil, kako ga njegov jedini
nasprotnik, nesrečni čas, po nagli pa gotovi poti
neprestano dovaja h grobu.

V tem je pomirljivi upliv prave ljubezni Sabiji
znova oživil razžaljeno in ranjeno srce. Nje osornost
v mišljenji in vedenji se je vsled Mabeline pridob-
ljive miline plegla in z lepa in nevedoma se je na-
stanila v onem kotu, za katerega jo je priroda baje
prav ustvarila. Lehka in precej jednolična dela,
katera je svobodovoljno prevzemala, so bila nje ve-
selje in ponos; častna pozornost, katere nikdar ni
pogrešala, zatirala je vsaktero sumnjo, da bi bila
rodovini nepotrebno breme; ker se je udeleževala
vseh rodovinskih pogovorov in posvetov, z'ile so se
nje koristi popolnem s koristmi mladih sorodnikov.

Tujcev se je pa še po stari navadi ogibala; kajti Mabel je bila kmalu opazila, kako močno se je teta prestrašila, ko jej je prvikrat Heleno Gracijevu kot blago sosedo in prijateljico namaknila. Vskliknila je celó z navidezno nevoljo in veliko nemirnostjo: „Kedo je to? O njej še nikdar nisem slišala!“ Ko jej je Mabel odvrnila: „Nam kaj dobra majhna prijateljica, hči našega duhovnika,“ obrnila se je Sabija skoro brez obotavljanja v stran, kot bi (vsaj Mabel si je to vedenje tako pojasnovala) duhovniki in njih hčere bili neke neizogibne izkušnje na svetu. Zato je bilo čudno, kako srčni in goreči prijateljici sta naposled postali stara samica in sladka, občutna cvetka poljanska. Sprva jo je Sabija opazovala s kaj presodnimi očmi, čez nekaj časa pogovarjala se je ž njo že z nenavadno prisrčnostjo, in Mabel se je smehljala zapazuje, kako pogostoma je z nenavadno ljubeznjivostjo roko pokladala na glavo zale devojke. Sledkar ni mogel nikdo povedati, kako in od kod je prihajala stalna in od vseh priznana navada, da je bil stol poleg tete Sabije primizi in pri levi Heleni namenjen, če se je hotela nanj uvesti. Priznано je tudi bilo, da ni bil nikdo,

celó Mabel ne, ovelemu srcu bolj priljubljen nego ljubi in ljubeči otrok duhovnikov.

Z duhovnikom samim se pa Sabija, kot je bila podoba, nikdar ni hotela seznaniti. Morebiti je preučeno govoril, da se bi jej dopadal. Bil je zares prav modrijan in prirodoznanec, ki je dostikrat po višavah istinite učenosti plaval. Najbrže jo je dolgočasilo to „visokoletete blebetanje“ (high talk), kot je Sabija v starih časih take pogovore navadno imenovala. Z gospodom Gracijem nikdar ni začela pogovora o katerem koli predmetu, večkrat je celó iz sobe odhajala, če je videla ga prihajati; in časih, ko je vse druge nenavadno zanimal, splazila se je na tihem iz sobe ter je šla spat.

Prav te okolščine so pa bile znamenje nezavisnosti, katero je Sabija v sedanjih priprostitih in prirodnih razmerah uživala. V vseh stvareh se je tudi lahko opazovalo, da je naposled našla svetišče, po katerem je nje duša vedno hrepenela, da je bila čislán in priljubljen član srečne rodovine.

V rodovini je bila Mabel gospodujoči genij. Z dečkoma je pohajala, ž njima se pogovarjala, učila se in igrala, s svojim izgledom ja je osrčevala, s

svojo pridnostjo izpodbujala, razveseljevala ja je s svojo veselostjo ter vodila z ljubeznijo.

Časih jej je skoro uhajala potrpežljivost pri dolgočasnih opravilih, katera je njiju odgojevanje zahtevalo, časih je skoro vzdihovala utrujenosti, ko je morala težavne prestave napravljati ali pa zamotane naloge reševati, prejko je sestriča poučevala; a vsakrat je bil nje trud obilo poplačan, ko je opazovala, kako močno sta jo zaradi nje večjih vednostij spoštovala. In to jej je v obče hasnilo, kajti pomnožilo in utrdilo je nje upliv na nja in tem ložje je tudi njiju srce vodila. Vsak deček je jako občutljiv za ljubeznjivo voditeljstvo od strani ženskega bitja, ker ga razum in srce silita, da je spoštuje.

S svojimi in Henrikovimi prijatelji v Jezerišči si je vedno dopisovala, akopram še ni imela nobene prilike, da bi jih bila obiskala. V mislih je vender vsak dan se mudila pri njih. Gospa Parcivalova je tudi vedno skrbela za nje srečo in blagostanje. Skoro vsak teden so jej pošiljali knjig, knjižur in časopisov; in teh pošiljatev ce'ó ni pogrešala o času, ko je blaga gospa več nego leto dni v Novem Jorku bivala. Te redne pošiljatve so jej bile vedno novi

dokaz, kako močno je zanjo skrbel neznani jej prijatelj njenega brata. Po izbornih pisateljih, po podčrtanih mestih in besedah in po jedrnatih opombah, s krepko roko pisanih, izpoznala je razumno krepost, naobraženost in izvirnost pa tudi plemenitost in človekoljubnost blagega Parcivala. Po tej poti se je tudi učila visoko ceniti značaj tega plemenitega, podimljivega in v resnici darovitega moža. Javni glas in razsodni Henrik sta ga kmalu zaznamenovala kot moža, ki bode domovini in človeštvu čast delal. Res se je najrajše mudil na cvetoči kmetiji, katero si je bil sam iz divje in zapuščene puščave ustvaril, vendar imel je še drugodi obilo opravil, kajti bil je izučen in kaj imeniten odvetnik. Kar mu je ostajalo časa, pečal se je s kmetijstvom; ves drugi čas bival pa je v velikem, naglo rastočem mestu, okoli deset kilometrov od svoje kmetije ter se je pečal s pravnimi opravili. Tu pa je bila njemu kot pravemu odvetniku vzvišena naloga, da ni prepirov in tožeb gojil in množil, ampak je poravnaval in pomirjal, da ni src razjarjeval, ampak da je različne misli in različne pravice mej seboj spravljaj. Neprestano je skušal mir na zemlji in zadovoljnost mej ljudmi pospe-

ševati ter se je trudil, da bi jednega izmej najplemenitiših stanov očistil nezaupnosti in slabega glasa, s katerima so ga krivični zvijaški sebičneži, nevredni služniki zakona, oskrunili. Njegova umovitost in njegovo dobro ime sta bili tudi kmalu poznani, ker je vedno vlekel s stranko pravice in resnice ter jo tudi z najbolj bliščečo zmožnostjo zagovarjal. Bil je daleč okoli na glasu izvrstnega moža, kateremu je narod zaupaval. Akopram je stanovitno odklanjal vse javne službe in časti, vender se je njegov osobni upliv širil in čutil po širokih krogih.

Ko bi se Mabel bila zanj zanimala le toliko, kolikor se odkritosrčen, resnicoljuben človek zanima za drugega človeka, ki po istem smotru hrepeni, zanetila bila bi lehko njeno naudušenost poročila, katera so se o njegovem častnem in dobro zasluženem glasu do nje širila. V napominjanih razmerah čitala je njega govore toli pridno in navdušeno, kot bilo bi šlo za nje lastno korist, premišljevala in preučila je njegov značaj po vseh dosežnih jej potih, potrjevala in prisvajala si je njegova načela in nevedoma postal jej je vzor, po katerem je skušala sestriča za blaga in poštena človeka odgojiti.

Mabel je bila v pokrajini, ki je le malo prijetnosti v življenji ponujala; neprestano je občevala z dečkoma, ki sta prav za mladeniča vzrastla; tudi se je ž njima pečala v nekaterih bolj resnih znatnostih, ki so navadno le na možki spol omejene. Vsled tega se bi na prvi trenotek res bilo bati, da bi Mabelino bitje primerno nežnost izgubilo, da se bode ženska milina, največja mičnost prave ženske, umaknila nemirni delavnosti ali napačni navdušenosti, da bode vse nje mišljenje možato in trpko.

A ko bila bi Mabel popolnoma nezvesta sebi sami, onemu ljubečemu in skromnemu duhu, s katerim je vse dosedanje zmage pribojevala, deloval je še vedno upliv, ki jej je najnežniše čute v srci izbujal ter jej milo sočutje oživiljal; to prav je tažilo njeno dušo ter jo krotilo.

Vedno je neka senca zamračevala domače ognjišče ter se je upodabljala v srci i na obličji mlade devojke, ki je nad postaranim in prevaranim očetom čuvala, kot bi bila sama skrbna mati, oče pa slaboten otrok. In kot materno srce v bolestit in skrbah za trpečega otroka čistejše, močnejše in svetejše bije, polnila se je Mabelina duša vedno

bolj z ono sladko žensko prisrčnostjo, ko se je pri darilniku otroške dolžnosti učila novega nauka svete ljubezni.

Čas je mineval in vsako naslednje leto je zorilo in razširjalo njenega duha, nje odkrito in živ srce pa je svetlobo in radost izžarjevalo po vsem njenem posvetnem okrožji, a neka žalostna struna je vender neprestano motila soglasje nje življenja, neki predmet vere, upanja in molitve, ki je njeno srce vedno proti nebesom obračal.

Jednajsto poglavje.

Srca ljubezen — skrivna stvar;
 Podobna je iz skalne razpoke nepre-
 stanemu studentu,
 Ki teče svoboden in nezavisen
 Od poletnega dežja in zimskega snega.
 Naprstec ob njegovi strani naj se pobesi,
 Resje naj veli, ali mah naj postaje bel,
 A studenček vedno, veselo če prav malo,
 Bode tekel sladko na dan.

Mabeli Vaughanove, bliščeče krasotice na plešišči, nismo obširno popisavali, le na kratko smo bili omenili nje posebno milino, s katero se je močno

odlikovala; vse drugo smo prepustili živi vobraznosti čitatelja, naj si sam sliko popolni, ker lepota je po vsem svetu jedna in ista in le ukus je različen. Devojka v petindvajsetem letu pa zasluži, da jo bolj natanko ogledamo. Čas je ni oropal mladostne živosti in svežosti, ampak le razvil je nje lastnosti, ki so bile v obče manj poznane, ki so bile bolj čutene nego priznane in ki so vender zunanje znamenje in zunanji izraz notranje istinitosti. Obraz je brez dvojbe še ist. Polt prav nič ni izgubila prejšnje čistosti in lepote; velike rujave oči žaré še iste mile svetlobe; smehljanje, ki je krog ust igralo, je še vedno neprisiljeno in mično; in kostanjasti lasje, katere je Cecilija z vso spretnostjo ponosno spletala, so še vedno toli obilni in svetli, če prav ne toli umetno spleteni kot nekdanj. Obličje je zrcalo duše in kot tako nevedoma naznanja vse notranje gibanje. Čisto srce mu daje radostno in sveto bliščobo, ki mu vsako разо razsvetljuje, kot obstret ob čelu mučenika. Bliščoba, ki se sedaj iz nje oči žari, ne izvira iz priliznjene nečimurnosti, temveč iz živega ognja resne volje in goreče resnice. Smehljaji na nje obličji ne izvirajo iz gole trpoleče

dekliške radosti, ampak iz vedno stanovitnega sočutja s tujim veseljem. Jasni mir jo vedno obdaja; ta pa ne izvira iz obljube različnih veselic ali pa razkošnega pokoja, ampak izvira iz mirnega in gotovega upanja in iz zavednosti, da dan za dnevom svoje dolžnosti izpolnuje.

Je prelep poleten večer, poln prijetnih vonjav. Z glavo sloneč na roki sedi Mabel na pragu očetove hiše, zre prek širnih poljan, prek katerih polna luna srebreno svetlobo razliva, in gleda visoko travo, kako se z milim vetričem semtertija giba; čudovita podoba morskih valov. Razgled je velečasten in neomejen. Čas je počitka. Mabel je vsa zamišljena, ne v misli, katere bi jej veličastni prizor izbujal, dasi tudi se sedaj pa sedaj spoštljivo v mračno daljavo ozira, ampak utopljena je v priproste prijetne misli, ali oče ta večer z gospodom Gracijem prebije, ali ni verjetno, da je teta v sobi na svojem stolu zadremala, in kaj je s Henrikom, ki je ta dan doma, in vendar ga že več ur ni videla. Na zadnje vprašanje si je precej lahko odgovorila, ker ga je, obrnivši se proti gaju poleg reke, ugledala, da z nekim prihaja.

„Da, — ne, — da, gotovo je, — Helena je.“
 A temu se Mabel ne čudi. Počasi hodita in se kaj
 zaupno pogovarjata; tudi temu se Mabel ne čudi.
 Čudi se pa, da Henrik, prišedši blizu hiše, popusti
 spremljevalko ter z najemnikom Jakobom govori.
 Kar jo Helena zagleda na pragu sedeti, priskoči k
 njej, objame jo, obraz na nje obrazu zakrije ter se
 kot otrok joka.

„Kaj je Helena, draga Helena!“ vskliknila je
 Mabel vznemirjena, „kaj ti pa je? Kaj si se s Hen-
 rikom sprla?“

„Ne. O ne! Razpirala se še nisva vse žive
 dni,“ uskliknila je Helena. „Draga Mabel, kako
 zelo te ljubim. Doslej še vedela nisem, koliko raz-
 logov sem imela tebe ljubiti.“

„Kaj, zaradi Henrika?“

„Da, in zbog sebe in zbog vseh, ki njega lju-
 bijo ter so nanj ponosni. Povedal mi je,“ in go-
 vorila je najbolj tiho šepetaje, „povedal mi je, kar
 mi še nikdar ni bil povedal, kako se je spotaknil
 in padel in kako se bi brez tvoje pomoči nikdar
 ne bil mogel vzdigniti, kako si ga ti zasledovala,
 zanj molila, ga ljubila ter rešila.“

Ko je Helena izrekla te besede, govoriti ni mogla dalje. Mabel bi bila rada spregovorila, a tudi njej se je glas odpovedal; nekaj trenutkov sta devojki skup jokali.

Helena se je bila prva opomogla. „Mabel! misli si, kako plemenit je bil,“ uskliknila je. „Še nikdar me ni vprašal, ali ga čem za moža; menim, tudi sedaj bi tega ne bil storil, pa — pa —“

„Vem,“ zaklicala jej je Mabel s pomirljivo srčnostjo, „draga, to vem.“

„Oče je ta popoldan vpričo njega govoril, da me bode popolnem zapuščeno na svetu pustil,“ rekla je Helena; „nisem ga mogla poslušati tako govoriti in tudi Henrik ga ni mogel poslušati; in osrčil se je ter mí je ta večer povedal, kar povedati se še nikdar ni bil drznil. O, malosrčnež, mislil je, da mu ne bodem zaupala!“

„Ubožec! prestal je dolgo izkušnjo!“ rekla je Mabel.

„Pet dolgih let,“ odvrnila je Helena. „Le pomisli to! Zame je bilo to vse drugo. Jaz sem ves čas vedela, da me ljubi, in imela sem toli opraviti za očeta in za ljudi, in mi vsi smo bili toli srečni,

kedar smo kaj o Henriku slišali in se njegovih kratkih pohodov veselili; čas zdel se mi je toli kratek in nikdar nisem mislila na bodočnost. Henrik pa je živel za se ter je vestno prebil leta dolge izkušnje, ne da bi mu bil kedo pomagal, ves čas je mislil le na svojo minulost ter je dvojil o svojej bodočnosti. Oh Mabel, izkazal se je res pravega junaka!“

„Helena, in ti ga tedaj ljubiš vkljebu njegovi izpovedi?“

„Da, zares! ljubim ga tem bolj, tem bolj. Zmagal je samega sebe ter je v mojih očeh slavniji, nego bi bil utrjeno mesto siloma vzel.“

„Henrik je našel svoje plačilo,“ rekla je Mabel. „Lehko se bode ponašal, da ima najboljšo ženo na svetu; jaz pa sem našla najljubeznjivišo sestro,“ in pristrčno jo je poljubila.

„Vsi se moramo mej seboj ljubiti,“ rekla je Helena z globokim občutkom, ko je Mabel poljubila. „Ljubiti se moramo tem bolj mej soboj, ker ne vemo, kako kmalu bode božja volja, da se drug od drugega ločimo. Oh, kako mešani so na tem svetu najsrečnejši občutki in najgrenkejšje bolesti! Moj

dragi, predragi oče Sedaj moram k njemu domov!" Ko je Henrik prišel izzad ogla, voščila je Mabeli lahko noč, tekla k njemu, oprijela se zaupno njegove roke in skup sta korakala v duhovnišnico.

Mabel je še vedno sedela na pragu, ko se je Henrik vrnil, akopram je bila minula cela ura. V tem je bil dobil blagoslov starega moža in roko jedinega njegovega otroka. Sedaj je Henrik za se zahteval nje srčno sočutje. „Mabel!“ rekel je usedši se tik nje ter jo objemši, „ali sem napačno delal?“

„Napačno, da si toli časa čakal ter si delal toli nepotrebnih skrbij.“

„Ne! da sem nazadnje snubil Heleno. Kako pravico imam jaz do tega blagoslova?“

„Pravico moža, ki se je tega blagoslova vrednega storil.“

„Ali naj bi bil na tak način prisvojil si priprosto blago Heleno? Ali bi mi manj sebična žena zaupala toliko, kolikor Helena, ko je vse zvedela?“

„Henrik, manj sebična žena bi ne bila cenila tvoje zmage nad teboj samim. Le ponižno krščansko srce ima usmiljenje s človeško slabostjo ter prav sodi človeško zmago. Helena zdela se bi mi tebe

nevredna, ko bi primerno ne cenila stanovitnosti in plemenitosti, s katerimi si zlo premagal. Ker zna ceniti junaka toli težavnega boja, prepričana sem, da se jej bodoča sreča mojega brata lahko zaupa.“

„Je jih malo, katerih dobra volja se bi bila toli osrčevala in ki bi bili imeli toliko razlogov biti stanovitnim kot jaz,“ rekel je Henrik. „Helenina ljubezen naj je moje plačilo, a tvoja ljubezen je bila moja rešitev. Bog naj te blagoslovi za to! Več takih zmag bilo bi mej ljudmi, ko bilo bi na svetu več takih sester, kot je moja sestra.“

Oslabelo zdravje vaškega duhovnika in pre-roška slutnja bližujoče se smrti, ki je očitno priznanje petletne ljubezni mej njegovo hčerjo in Henrikom prouzročila, naznanjevali sta le druga bolj vznemirjajoča znamenja popolne telesne onemoglosti. Kmalu se je pokazalo, da bode ta zvesti služabnik božji v kratkem poklican iz zemeljskega življenja. Že več tednov ni več pridigoval v cerkvi. Res je neprestano močno ljubil ljudstvo male cerkvene občine, vender delati mej njim ni več mogel; in kmalu je imel drug duhovnik prevzeti njegovo službo. Tega naslednika so izvolili vsled goreče prošnje gospoda

Gracije, ker želel je pred smrtjo na svojem mestu videti moža, ki je bil za sveti poklic pripraven. Dasi silno slab, poslušal je vendar z največo pozornostjo, ko so mu vsako nedeljo pripovedovali, kako je novi delavec v vinogradu Gospodovem, od njega nasajenem, deloval.

„Očeta pustila sem samega,“ rekla je Helena sredi poletja neko nedeljo popoldne, ko je k Vaughanovim prišla, „a silil me je, ker bi toli rad slišal, kako bode gospod Makov pridigal. Mabel, Alik — nadejam se, vidva tudi pojdeti. Vajini spomin je boljši od mojega spomina; in očetu bomo popolniše o pridigi poročali.“

Mabel in dečka so nemudoma ustali, da bi jo spremljali. Gospod Vaughan je pokrtil klobuk ter vzel palico in je ves raztresen Heleni ponudil roko. Vedno je bil še posvetnjak ukljubu skrbem in letom. Sabija je sicer redoma v cerkev hodila, takrat pa zoper svojo navado ni izrekla želje, da bi ž njimi šla; ce'ó prigovarjati se ni dala in je sama doma ostala.

Pri oknu je sedela ter poslušala, da je bil potihnil zadnji glas cerkvenega zvona. Potem je

ustala, šla k vratom ter opazovala, da je bil zadnji človek v cerkev stopil; sledkar je bilo vse mirno in tiho. Sedaj je nataknila črni klobuk, vzela starošegni solčnik ter je šla v mlečnico, vzela je iz posode hlebček sira, katerega je bila prejšnji dan sama napravila, pogrnila ga s prtičem, belim kot sneg, ter ga je kaj previdno v roki nesla. Kam bi pač hotela iti? In za koga je vse toli izborna pripravila?

Bil je oni redki poletni dan, ko vsa priroda, vsaj zdi se nam to, popolnoma miruje. Komaj se je kaka sapica gibala v ozračji, poljske cvetke so se konaj gibale na vitkih steblih in trava se celo ni gibala. Ptice v goščavi poleg reke izpozabile so bile na potje in celo vršenje in brnenje žužkov zdelo se je skoro nezavedno čebljanje. Vse okrog je bilo mirno in krasno ter v tišino svete nedelje utopljeno. — Od kod je pač izviralo nemirno bitje, nepotršno hrepenjenje v srci stare žene, ki je z nerednimi koraki stojala po ozki stezi prek vaške trate? — Morebiti se je spominjala na take nedelje pred davnim časom, na vesele take prehode prek vaških livad o onem času, ko ni bila sama.

Morebiti jo je sirček na čistem krožku spominjal na ljubljene prijatelja, ki je v davno minuli dobi take izdelke njenih rok znal posebno ceniti. Morebiti si pa je ponavljala one besede, s katerimi so ljubljena ustna nje spretnost navadno hvalila. Naj so jo obhajale take ali pa druge misli, vsekakor zanimale so jo toli močno, da solnčne vročine ni zapazila ter tresenja svojih starih nog ni občutila, dokler ni naposled obotavljaje se postajala v senci cvetočega kobiličinega drevesa (locust tree) pred stanovališčem duhovnikovim.

Odprte duri so držale kar naravnost v poglavitno sobo v hiši, kaj vesel, prijeten prostor, v katerem se je oče navadno učil, njegov otrok navadno bival in se stari in mladi iz njegove župnije najraje shajali.

Sabija pa je sedaj prvičrat stala na tem pragu. Notri je zagledala bolnika, ki je v domači halji iz bombaža sedel na naslonjači ter z glavo na blazinah slonel. Hrbet je imel k njej obrnen, njegove oči so se upirale v nasprotno okno in njegove misli so plule proti sinjemu nebu, v katero je skozi omrežje iz kozjih parkljičev in vonječih cvetlic gle-

dal. Poleg njega je ležalo več pobožnih knjig, na kolenih pa je bil odprt zvezek svetih pesmij.

Sabija ni vedela, koliko časa je molče stala v sobi. Kar je šumenje nje krila, odsvit nje sence, nje vzdihljaj, ali morebiti le nagon napeljal bolnika, da je polagoma obrnil glavo in njiju oči so se srečale. Prijazna blagosrčnost izraževala se je na bledem obličju in pomolil jej je tenko, skoro prezorno roko. Na tihem je položila dar na mizo ter je naprej stopivši stisnila ponujeno roko in je zašepetala: „Jarnej!“

„Sabija!“ rekel je starček, pogledavši jo z ganljivo prisrčnostjo, „to je lepo.“

Govoril ni dalje nobene besede — le vzel je knjige s stola tik sebe. Sabija je precej razumela, kaj je s tem mislil, ter se je usedla; nje roka pa je še zmeraj držala njegovo roko.

„Ves dan sem mislil“, rekel je naposled, ko sta oba dolgo pomenljivo molčala, „na tako nedeljo, ko sva pred mnogimi leti oba še bila mlada. Ali se še spominjate onega popoldne meseca julija, ko ste nosili sinje ozaljšano čepico, ter sva skupaj na koru sedela in zadnjo pesem pela? Poslej sva hodila,

jaz še kaj dobro vem, skupaj prek travnikov, usedla sva se pod oreh, govorila sva le malo in vender sva bila toli srečna. Sabija, takrat sva se ljubila“.

„Da, Jarnej! ljubila sva se“.

„Bogu se je zdelo dobro, da sta se najini pozemeljski stezi ločili in razhajali. Zdelo se mu je tudi dobro, da si o svečanem konci življenja še enkrat v prijateljstvu roke podava midva, ki sva se za jutra najinih dni srčno ljubila. Kako blaga je misel, da obema napoči lepše jutro, ko bodo oni, ki so se zvesto mej seboj ljubili, zopet združeni in nikdar več se ne bodo ločili.“

„Jarnej! življenje je težavno potovanje“, rekla je Sabija. Potem je pristavila s žalostnim vzdihljajem: „Nadejam se, da pelje k pokoju.“

„Ljuba prijateljica! težavno je to potovanje,“ rekel je blagi duhovnik skrbno in sočutno jo pogledavši, „a pravi pokoj duši naj se že na zemlji začne. Izkušnja bolečin je za nas izgubljena, če nas ne uči ponižne pokorščine proti božji volji. A tiho zaupanje na Njegovo ljubezen je pokoj in radost in mir obremenjeni duši.“

„Jarnej! ali ste našli ta pokoj?“

„Da Sabija! našel sem ga, pa le po boji z grenkimi prevarami. Brez izkušnje ni za nas zmage in brez križa ne venca. Ko smo ga pa našli, tolaži nas v vsakem trpljenji.“

„Jaz čem po njem hrepeneti,“ rekla je Sabija.

„Storite to,“ rekel je starček, „in jaz prosim Boga,“ pristavil je goreče, „da Njegov mir kot nebeška mana na vas pride.“

Zopet je sledil dolg premolk kot prvi; potem se je Sabija zganila, kot bi hotela ustati,

„Kaj morate že oditi?“ rekel je bolni mož mirno. „Kaj prijetno in sladko mi je, da ste pri meni. Celó izpozabil sem govoriti, moja duša misli toliko na minulost.“

Sabija se je obotavljala še bolj nego navadno ter se je spustila zopet na stol.

„Sabija! čas je obema pobelil lase,“ rekel je starček, „a srce še vedne ljubi srčne spomine. Od najinih mladostnih dni sem ljubil in izgubil dobro in zvesto ženo, a sedaj v mraku mojega življenja se je misel na njo čudovito spojila s spominom na prejšnjo ljubezen. Še malo dni in ločim se, da me nikdar več ne vidite. A prava ljubezen ni časna,

ni pozemeljska. Sabija! Bog naj vas blagoslovi! Kaj prijazni ste bili, da ste me obiskali.“

„Jarnej! silno me veseli, da sem prišla,“ rekla je Sabija. „Čutila sem, da vas moram še enkrat videti.“

„Draga prijateljica! zdravi ostanite,“ rekel je, ker znova je bila ustala, da bi odšla. „Videla se bodeva zopet tam onostran sinjega neba.“ Pritisnil je nje velo roko na svoja tenka, medla ustna; — še enkrat sta se pozdravila — in Sabija je počasi odhajala iz hiše.

Duhovnik se je obrnil na naslonjači ter jo je opazoval, kako je prek zelene trate korakala; potem se je ozrl proti nebu ter je molil tiho molitev. Sabija je stopila v vežo svojega bivališča, obrisala si solze iz mračnih očij ter se usedla na sebi priljubljeno mesto.

Povest nje življenja se je končala, a končal se ni nje mogočni upliv. Odslej se je tudi pred Bogom uklanjalo nje srce, ki je že pred ljudmi bilo prijazniše postalo, in iz osamljene skale v puščavi tekkel je izvor mirnega, verskega veselja.!

Vsi krog nje so opazovali, nikdo pa ni poznaval izvora tega vodnjaka nebeškega miru, kajti stara ljubimca sta umrla, ne da bi bil kdo njiju skrivnost izvedel.

Ko je Helena nazaj prinesla krožnik in prt, spomnila se je Sabija na sirček, katerega je bila brez najmanjšega pojasnila na mizo pri duhovniku položila.

„Teta Sabija! očetu je kaj dobro dišal vaš sir,“ rekla je devojka brez najmanjše slutnje; „to je bilo jedino, kar je zadnji teden rad jedel.“

Mabel je bistro pogledala teto, a Sabija ni odgovorila ničesar — in stvar je bila naglo izpozabljen; le Mabeli se je usilovala misel: „Kako vendar bolezen izbuja naše sočutje; — celó Sabija, kot je podoba, hotela je dobro storiti blagemu gospodu Graciji, katerega se je za njegovih zdravih dni vedno ogibala.“

Nekaj tednov poslej so pokopali blagega duhovnika na pokopališči vaškem; malo pozneje stala je na gomili vrba žalujka, a nikdo ni slutil; čegar tresoče roke so jo tija prinesle in usadile.

Jednajsto poglavje.

Da, leta so minula in ločila najina pota,
blagi prijatelj, in vender tako se
najdeva naposled.

Bilo je neko krasno jutro v septembru, nekaj mesecev po dogodkih, v zadnjem poglavji povedanih; pred Vaughanovo hišo stal je voz ter čakal mlade družbe, ki je izlet za kratek čas nameravala. Ko je bila minula prva bolečina po veliki izgubi, brnila se sirota Helena ni dalje, da je Henrik na podlagi najsvetejših vezij bil odslej nje varuh in pomočnik. Teden dni pozneje zahvalila se je za gostoljubnost pri Vaughanovih ter se je preselila v novo Henrikovo hišo. Srečni mladi poljedelec je bil za svojo nevesto pred kratkim sezidal kaj čedno hišo ter jo z ukusno priprostostjo z vsem opravil. Nobeden izmej njegovih še ni videl novega bivališča; zato ni čuda, da so se Mabel, Alik in Murray z nenavadnim zanimanjem in veseljem pogovarjali, kedaj in kako bi novooženjenca obiskali.

Ker je bilo vreme kaj lepo, pot pa na nekaterih mestih grda in grabnasta, zdel se jim je lehek odkrit voz najpripravniši za vožnjo okoli tri-

deset kilometrov daleč; in stari Zorel, kaj močen konj gospoda Vaughana, imel jih je ta dan tija popeljati. Murray, zal, živahen dečko s trinajstimi leti, stal je pred vrati, pokal z dolgim bičem ter ugajal prazne šale; Alik, dve leti starejši in skoro možate postave, skladal je kaj potrpežljivo mnogobrojne zavitke in culice pod sedeže in na dno voza.

„Teta, vi pač ne namerujete posebnega voza napraviti?“ zaklical je Murray. „Zdi se mi, da res mislite poskusiti, koliko zamore ta voz nositi.“

Mabel se je zasmijala. „To so stvari, katere mi je Helena izročila, naj je shranim,“ rekla je. „Alik, le pazi dobro, to je podoba nje matere. No, tu je pletenica s hrano! — Te ne smemo izpozabiti!“

„Ne; in tudi ne krme za starega Zorela,“ rekel je Murray vzdignivši vrečico z ovsom, ki je na tleh ležala.

„Tu je omara s' knjigami in pismi“, zaklicala je Sabija, ki je v vežnih vratih stojé jih gledala. „Za njo ne pustite prostora, in vender je mej vsem najimenitniša.“

„To je res“, odvrnila je Mabel. „Heleni bilo bi jako žal, ko bili bi nje očeta listi in pridige tu ostali. Alik, kam naj denemo to omaro?“

Ubogi Alik jo je gledal v največji zadregi; vender ni obupal; prizdignil jo je ter poskušal, ali bi jo na zadnjem delu voza lahko spravil. Vse zaman, prostor je bil premajhen.

„Alik, nikakor ne gre,“ zaklical je Murray, „zadnji sedež moraš proč vzeti, to je jedino.“

Alik je pomišljjal.

„Nič ne pomaga,“ rekel je Murray, ki je vedno blagosrčno opazoval Aliko, kako je sedaj [to, sedaj ono poskušal. Pripravljen tudi svoj ugodni sedež žrtvovati nadaljeval je: „Preč s staro klopjo! Mabel in ti sedela bodeta spredaj, jaz pa se usedem na omaro — sedež vedno priljubljen glumačem.“ In rečeno, storjeno; nagloma je poletno suknjo pogrnil po omari ter se je nanjo usedel; hrbet je imel h konju obrnen, noge so mu pa doli visele. „Kaj ne, stari oče, vam se to zdi kot prav angleški voz za pse?“ nadaljeval je, ko se je suha postava starega gospoda Vaughana na pragu pokazala, „le še tisoč krat smešniše!“

Stari gospod, ki je hudo zadrego potujoče družbe kaj resno opazoval, moral se je nehote nasmehniti; pristopivši k vozu pomagal je Mabeli nasesti.

Alik je vzel vajeti. „No Alik! sedaj ga pa pusti leteti,“ zaklical je Murray obrnivši se. „Videl sem, da je stari korenjak dobil sinoči štiri merice več, in davi tudi; — juhaha!“ Prišedši iz kraja peljali so se mimo raznih pristav. Z roko je Murray pozdravil krepkega kmeta tik ceste nekako radostno in uljudno, da se mu je pošteno lice posmehljalo.

Nekaj kilometrov daleč držala je pot poleg reke, ki se je v jutranjem solnci žarila; potem se je razhajala na levo ter je peljala prek valovitih poljan (rolling prairie) in mimo njiv bujnega žita, ki se je zorilo. Poslej okrepčavalo jih je gosto senčno hrastovje. Okoli poldne postali so zopet tik reke. Dečka sta izpregla konja, snela mu uzdo ter mu dala zobati. V tem je Mabel premenila omaro za nekaj novega; bila namreč jej je miza, katero je pregrnila; in ob njej je s sestričema izvrstno zajutrekovala.

Ko so se pri mrzli reki sami žejo ugasili in tudi starega Zorela napojili, nadaljevali so pot. Bilo je še nekaj ur pred solnčnim zahodom, ko so zagledali Henrikovo novo hišo. Alik in Murray sta jo izpoznala prej nego Mabel, ker sta o prejšnjih časih prilično bivala pri strijci ter se z vsemi poslopji in njih lego dovolj dobro seznanila; Mabel pa je prej bila le jed-nkrat pri njem in sicer pred tremi leti.

Presrčno so bili sprejeti. Izrekli so svoje veliko veselje, da je bilo vse toli prijetno in ukusno urejeno. Ker je na večer bila sapa hladna, prebili so radostne ure krog leve, v katerej sta mlada za-ročenca prvikrat prijetno zakurila. Drugi dan pa je Henrik vodil dečka mnogo kilometrov daleč po svoji kmetiji, kjer so bodočo žetev ogledovali in lepo rejena goveda preštevali; Mabel pa je z mlado ženo ogledala bližnji svet ter močno hvalila razne pri-delke; pri vsaki stopinji ponujala se jej je prilika, da se je zanimala za različne kmetijske stvari, na katere jo je Helena posebno opozarjala.

„Mabel, ti bi morala pri nas ostati jeden teden, jeden mesec, jedno leto, predno bi mi bili zado-

voljni,“ vskliknila je Helena drugi večer potegnivši jo na stol tik sebe. „Ker pa že jutri moraš domov, spravlja me le s tem jedna stvar: moj prijatelj Parcival bode jutri zvečer v vaši mestni hiši govoril o imenitnem državnoznanskem uprašanji, ki je ta trenotek na dnevnem redu, zato se drznem prositi, da ga doma gostoljubno sprejmete. Prepričana sem, da ga vsi z veseljem pozdravite.“

„Z veseljem! O, kar radovali se bomo,“ uskliknila je Mabel, „zlasti oče in jaz, o tem ni dvojbe. Dečka, ali sta slišala? Gospod Parcival bode nam jutri zvečer govoril o državnoznanskih predmetih. Henrik, jaz pravim nam,“ pristavila je s šaljivim smehljanjem, „ker se nadejam, da gospe niso izključene.“

„Ne, gotovo ne; Mabel, vsekakor ga moraš iti poslušat. Meni bilo bi kaj neljubo, da bi ti zaradi katerega koli razloga to priliko zamudila. Parcival je najboljši govornik, kolikor sem jih jaz doslej slišal; njegov govor ima vselej največjo moč, kajti z vso gorečnostjo se zanima za predmet, katerega si je izbral. Ko bi se oče ne mogel udeležiti shoda, Alik, moraš ti biti gospodar. Dečko,

soditi po tvojem obrazu, gotovo se ti bode ta naloga dopadala.“

Aliku je obličje res kar gorelo naudušenosti, da bode videl in slišal tega darovitega tujca. Isto tako Murrayu. Starejši dečko je hrepenel, da bi občeval z možem, čegar nravstvene in duševne lastnosti in zmožnosti so toli slovele; mlajši dečko res šeni bil duševno popolnoma razvit, vender dovelj, da je kazal ukus za možate vaje in spretnost za vse one umetnosti, ki vobraznost duhovitega in pogumnega dečka mikajo.

„Mabel, prav gol slučaj je bil, da nisi videla Parcivala, ko si tukaj bila pred tremi leti,“ rekel je Henrik; „poslej me je večkrat hotel k očetu spremljati, a o določenem času jaz nikdar nisem mogel od doma. No takrat pa pride gotovo, ker zmeraj vestno drži svojo obljubo. In da ne bi uboga teta Sabija opravljala vseh dolžnostij gospodinje, hočeva jutri odpotujoče goste z ranim zajutrekom odpraviti, kaj ne Helena?“

Helena je pritrdila temu nesebičnemu predlogu gostoljubnosti s pogojem, da bi Mabel nekaj tednov pozneje za dalje časa ja obiskala. Ko jej je

to nekoliko obljubila, določili so, o kateri uri bodo odpotovali. In komaj se je solnce pokazalo, bili so potniki že na potu domov.

Stari Zorel ni razumel imenitnosti te poti ter se potnikov nikakor ni hotel usmiliti, da bi bil hitreje vozil. Kar ve večina živalij te vrste, ta konj pa baje ni vedel, da pot domov drži; kajti Zorelu so prejšnji in srečniši dnevi minevali v veliki čedi divjih konj, ki so se svobodno po obširnih poljanah pasli in drvili. Akopram so ga bili že pred mnogimi leti ujeli in udomačili, vender si je bil prisvojil le malo nagonov naobraženega življenja; bil je čmrn in silno trmast. Murrayu je bil veliko skrb zanj povrniti, da je bil na potu tija nenavadno naglo tekel; sedaj ga pa vse dobrikanje ni moglo napraviti, da bi hitrejši vozil. In opoludne potniki še niso dospeli do prejšnjega počivališča, ki je nekaj manj nego polovico poti zaznamenoval. Bilo je že sredi popoldne, ko so sledkar dospeli do kraja, kjer je pot, zapustivši reko, kar premočrtno prek ravnih poljan, okoli šest kilometrov daleč, držala. Zadnje pol ure peljala jih je pot skozi ozek gozd, v čegar hladu so obstali, da bi se konj nekoliko

odpočil. Mabel je v tem snela klobuk, da bi tem svobodneje dihala, Murray pa se je bil splazil prek strmega brega do reke ter je nabral krasnih divjih cvetlic, katere je poslej, dalje se peljaje, na svoji omari v vkusen venec spletel.

„No, stari Zorel,“ zaklical je, stopivši na omaro in venec s šaljivo spoštljivostjo Mabeli na golo glavo položivši, „to je res krasna dirka na skus! Oživi se no in delaj čast svojej gospe, katero jaz za kraljico poljan venčam.“

Komaj je bil izgovoril te besede, katere je močen pok Alikovega biča spremljeval, kar ga nenaden mah voza požene z visokega stališča na zemljo, da jo je meril, kolikor je bil dolg in širok. Sledil je prizor popolnoma predrugačenega pogleda: stari Zorel je bil zmagovalec na dirjalski, Mabel pa je bila na prestolu sedeča, a popolnoma onemogla kraljica.

Kjer je cesta zapuščala goščavo, razhajala se je v dva tira prek poljan. Akopram sta oba tira v obče držala v isto mer, vendar sta se mej seboj razlikovala. Alik se je bil nalašč ognil onega tira, katerega so se bili pri prejšnji vožnji izvolili, ker

ga je presekaval globok jarek, katerega je bil on-
danji dež z grdim blatom napolnil. Ist jarek vlekel
pa se je tudi prek druge ceste, le da ga je lesen
mostič potnikom zakrival. Na nesrečo je bil dež,
ki je bil prvo pot nevozno naredil, tudi na drugi
poti napravil veliko nevarnost, kajti odplaval je bil
porungelj ter v mostu, v največji naglici napravlje-
nem, naredil kaj lokavo režo. Stari Zorel je bil
spotaknivši se ušel usodi ter se ognil pasti za ne-
previdneže, a pogon Alikovega biča in naslednja
nesreča sta voz v največjo nevarnost spravila.

Jeden trenotek poprej, nego so potniki nevar-
nost opazili, pogrezneta se prednji kolesi v luknjo
med porungelji, oje se je razdrobilo in prestrašeni
konj se je odtrgal ter odtekel.

Poškodoval se ni nikdo, ker Alik in Mabel
sta bila vkljubu mahu na sedeži obsedela, in Murray
je bil le nenadoma padel; a njih položaj je bil
smešen in kaj neprijeten. Pred njimi širile so se
poljane, na katerih ni bilo videti nobenega predmeta.
razen njih debelokoščenega konja, ki je veseleč se
svobode v daljavi poskakoval ter jih baje zaradi
nezgode zasmehoval. Za njimi je bila mala goščava,

iz katere so bili ravnokar prišli. Vedeli so tudi dobro, da več kilometrov daleč okrog ni bilo nobenega človeškega bivališča. Kolikor obupen je od te strani bil njih položaj, bil je vendar tudi dokaj smešen. Ko so se jedenkrat žalostno mej seboj pogledali, zakrohotali so se vsi drugi trenotek. Alik in Mabel sta si smeh ustavila s tem, da sta se začudila, kaj naj bi počeli. Murray pa je pogledoval oba, kako sta v kraljevskem lišpu na potrtem vozu sedela, potem pa se oziral po konji, kako se je v varni daljavi svoje svobode radoval. Vse to mu je izbujalo največji smeh, ki je bil toli nalezljiv, da se tudi Alik in Mabel nista mogla mirno posvetovati, kaj naj bi storili.

Ta trenotek zaslišijo v bližnji goščavi glas, pri katerem so vsi hipoma potihnili. Bil je glas moža, ki je v radosti svojega srca glasno popeval.

Vsi so nastavljali ušesa, da bi toli ugodne jim glasove slišali. Ko so se glasovi bolj in bolj približavali, zarudevalo je Mabeli obličje razburjenosti in pričakovanja. Le enkrat pred mnogimi leti je bila slišala ta glas, te besede, to krasno melodijo, in vendar — ali je mogoče! zdelo se jej je, da je

sredi divjih poljan zopet naletela pevca one velečastne hvalnice. Vkljubo vsem razlogom zdrave pameti pričakovala je bližajočega človeka s čudovito gotovostjo, da je z onim pevcem jedna in ista osoba.

Trenotek pozneje prikazal se je mož na konji iz gozda. Zagledavši nenadne poslušalce nehal je peti, prišel k njim ter se okrog oziral, kot bi je hotel izpoznati. Bil je krepko rasten mladenič v priprosti lovski obleki. Puška na rami in vrvica divjih tičev ob vratu njegovega konja ste pričali, da je z uspehom v bližnji okolici t'če streljal. Vrh tega bil je popotnik, kar se je lahko sklepalo po mavhah in debeli zemljemerski plahti ob sedlu; potoval je tudi na svoje veselje, kar se je lahko po njegovem zmernem jahanji slutilo. Tudi ni bilo čudno, da je petje hkratu mu utihnilo na ustnih in da je bil ves zavzet in radoveden, ko je nenadni prizor zagledal. Dva mladiča, jeden krepk dečko, drugi pa gol paglavec, stala sta poleg potrtega voza (ker Alik je bil v tem s sedeža stopil), in na vzvišenem sedeži sredi brezkončnih poljan je sama sedela mlada, lepa devojka, nevedoma venčana s krasnim vencem, katerega jej je bil Murray v trenutku nezgode na

glavo posadil; precej daleč od njih pa je stari Zorel, srečno pozabivši svoja leta, okoli plesal in z nekaterimi deli svoje oprave tla pometal. Šaljivi dogodek bil bi skoro resnobnega tujca v smeh pripravil, zlasti ko je od daleč malo skupino prvikrat pogledal. Ko pa je bliže prišedši natančneje ogledal družbo, izraževali so se drugačni in ne toli lahko pojasnjeni čuti na obličji mladeniča; a tudi Mabeli je obraz polila močna, izdajalska rudečica mejsebojnega spoznanja. Kajti tujca sta si bila, in vender si tujca tudi nista bila. Videla sta se že poprej, in onikrat kot sedaj, akopram v popolnem drugačni zadevi, prišel jej je bil na pomoč. Minolo je bilo nad šest let, ko je bila v Bloodgoodovi hiši oni nesrečni večer prvikrat videla to možato postavo in to plemenito obličje, in sedaj sta se v toli različnih razmerah zopet naletela v samoti zahodnih poljan.

Pa njiu zadrega je bila le hipna, kajti Bayard bil je mož dejanja. Predno sta se drugikrat pogledala, razumelo je njegovo bistro oko ves položaj; in ne da bi bil prišel bliže in po tem ali onem vprašal, odirjal je, da bi bežečega konja vjel. Ta naloga ni bila toli lahka. Neizurjenemu jezdecu bilo

bi to nemogoče, kajti čas in navada nekdanj divjemu konju širnih poljan nista bila uničila spomina na nekdanjo svobodo; ker je to nenadoma zopet zadobil, podoba je bila, da se je stari Zorel tudi pomladil in okrepil.

Pa Zorel bi celó za svojih boljših dni ne bil kos plemeniti živali, katero je Bayard jahal. Ta okolnost in pa neka spretnost, po izkušnji pridobljena, pouzročili sta, da je mladenič kmalu starega begunca dotekel in ujel. Mabel in dečka so z največjim zanimanjem gledali, kako je spretni jezdec sedaj v lok jahal, sedaj se v nenadno mer obrnil in tako nekoliko s brzostjo nekoliko s spretnostjo prehitel ubežnika; čez malo minut ga je ugrabil za uzdo ter z ujetnikom prek poljan k njim jahal. Mabel je vsa razvneta na vozu stojé opazovala ta lov; sedaj je pomolila Aliku roko ter je skočila na tla ravno o pravem času, da je zmagalca v divjem lovu s smehljanjem pozdravila in se mu zahvalila; Bayard sam se je smijal, kako se mu je podjetje posrečilo. Brzo je skočil s konja ter uzdo starega Zorela izročil čudečemu se Murrayu; in jedno roko utaknivši skozi brzde svojega konja, odkril se je z drugo roko, poklonil se

spoštljivo in ljubko Mabeli ter jej rekel: „Gospica Vaughanova, zadela vas je resna nesreča in zamuda, a nadejam se, da nikdo ni poškodovan.“

„Hvala vam, nikdo,“ odvrnila je Mabel, dočim sta se dečka močno čudila, da je tujec toli zaupno nje ime izrekel. „Vi ste se močno trudili, da ste nam ujeli ubežnega konja, mi pa smo bili res srečni, da smo imeli takega prijatelja.“

Priprosto besedo prijatelj je izgovorila z glasom, ki je očitno pričal, kako globoko in hvaležno je nje pomen občutila. Morda je mislil, da se ona beseda ozira i na minolost i na sedanjost, ker odgovoril jej je z enako pomenljivo priprostostjo: „Nič mi ni ljubše, nego da vam morem služiti.“ Potem je ogledoval potrč voz, katerega je bil z dečkoma prav lahko iz reže potegnil; Murray pa je v tem pripovedoval, kako se je bila nesreča pripetila.

Voz je bil toli poškodovan, da ni bil več za vožnjo, celó dvoumno je bilo, ali ga bodo mogli prek poljan domov spraviti. Nekatero poglavitno jegle so bile zlomljene in nekatera peresa počena. Na mesto jegelj je Alik zabil lesene kline, Bayard

pa je mavhi in plahto odvezel in je na voz položil; na to je z jermení povezal razklano oje in starega Zorela zopet upregel k pokaženemu vozu („wrek“). Sedaj se je pokazalo, da se ostareli voz pač lahko domov pelje, le da jeden mora konja za brzdo voditi.

„Gospica, skrpal sem ga, kolikor sem mogel, a še vedno je kaj slab. Zdi se mi, da vam bode nemogoče dalje se peljati,“ rekel je Bayard bližavši se Mabeli, malo v strani stoječi. „A če mi hočete izkazati čast ter na mojem konji jahati, lahko vam s to plahto naredim primerno sedlo.“ Govorivši razgrnil je krasno plahto iz višnjevega suknja ter jo je skup zložil na hrbtu svojega konja, ki je svetli vrat stegoval, kot bi bil z gospodarjem na bodočo čast ponosen.

Mabel je resno zavrnila predlog ter je prosila, naj se dalje ne mudi, ker s sestričema bode že peš lahko hodila. Ko se je Bayard prepričal, da se ne brani strahu od njegovega ognjevitiga konja, odgovarjal je vsem njenim ugovorom z odkritosrčnim zagotavljenjem, da se mu nikakor ne mudi, in da je zanj, izurjenega pešpotnika, deset kilometrov

dolga pot (toliko daleč je bilo do vasi, kamor so bili vsi namenjeni) prava malenkost. Ker sta jo tudi dečka ž njim prosila, dala se je pogovoriti; vso zarudelo posadil je Bayard na sedlo.

„Alik, kje pa je moj klobuk?“ rekla je ko so se ravno odpravljali. Prinesel ga jej je z voza. Ko ga je hotela pokriti, opazila je prvič, da jej je oni Murrayev venec glavo venčal.

„Murray, ti nabore!“ vskliknila je steknivši ga z glave ter ga tako natanko zagnavši, da mu je na klobuku obtičal.

Nehoté so se vsi zasmijali; tudi Mabel se ni mogla smehu zdržavati, akopram je bila vesela, da je s klobukom zakrivala si obličje; to jej je kar gorelo, ko je mislila na čudovito in smešno nasprotje, katero je moral Bayard mej njeno venčano glavo in smešno zadrego opaziti. Vedela ni, da vse žive dni še nikdar ni bila toli ljubeznjiva, kot prvi ta trenotek: rudeče cvetke so se razlikovale od čiste beline nje plemenitega čela ter se mešale z gladkimi kitami kostanjastih las, ki so se v rumenem solčnem svitu krasno svetili.

Prisotnost otrok človeku povsodi in vselej pomore iz zadrege. In kako siljenje so tudi pouzročili posebni spomini mej Mabelo in Bayardom, izgubilo se je to mahoma pri veselosti obeh dečkov, ki sta, po čudovitem dogodku razvneti, bila nenavadno živa in zgovorna. Alik se je z gorečim občudovanjem oziral v tujca, čegar uljudnost proti Mabeli mu je pridobilo njegovo hvaležno spoštovanje; takrat si je nekoliko otresel skromno hladnost, ki ga je posebno značila, ter je za se pridobil prijazno zanimanje mladega gospoda, ki prirodnega in izvirnega, akoprav nezrelega razuma dečkov nikdar ni prenizko sodil.

Mabel je jahala, Bayard in Alik sta pa ob nje straneh korakala, Murray je bil malo vzad, ker se je bil sam ponudil, da je starega Zorela vodil.

„O kateri uri se pa pričakuje karavana v določenem kraju?“ vprašal je šaljivi Murray, ko so bili dobro kilometer daleč prišli.

Mabel je pogledala na uro. „Sedaj je ravno pet,“ rekla je ter je pristavila z žalujočim glasom: „Nisem mislila, da je že toli pozno.“

„Jaz sem mislil na strijca Henrika,“ rekel je Alik, „ko se nam je voz potrl. Zdi se mi, da slišavši o tej zamudi bode zlomljen most bolj obžaloval nego nas.“

„Čim večja sila, tem manjši napredek,“ rekel je Murray. „Alik, bil je zadnji pok biča, ki je toli temeljito stvar končal.“

„Dečka sta priganjala starega konja prav v trenotku, ko se je most udrl,“ rekla je Mabel Bayardu, da bi oni mali dvogovor pojasnila. „Zdelo se nam je že, da smo se bili nekoliko zamudili. Ker bi bili radi drevi mladega govornika v vasi slišali, pognala sta bila nekoliko.“

„Menim, da bode imeli še dovolj časa poslušati ga“ rekel je Bayard pogledavši na svojo uro. „Ravno pet je odbilo. Predavanje o tem letnem času se navadno ne začne pred osmo ali k večjemu polosme. Mislim, da bomo ostalo pot lahko prehodili v dveh urah in pol.“

„A tetka ima kot gospodinja govornika gostoljubno sprejeti,“ rekel je Murray. „Ko bi se še količkaj zamudili, bojim se, morala bode konja poggnati ter naprej jahati.“

Mabel se je zasmehljala. „Murray, vajin stari oče bode tudi rad srčno sprejel gospoda Parcivala,“ rekla je. „Bojim se, moji razlogi, da se mi toli mudi, so le preveč sebični. Gospod nam je tujec,“ pristavila je obrnivši se k Bayardu, „a mi imamo sto in sto razlogov, da mu hvaležno spoštovanje izkažemo; tudi se od njegove zgovornosti obečamo največje veselje.“

„Ne delali bi časti svoji telesni kreposti, ko bi došli toli pozno ter sebe oropali prilike njega poslušati,“ rekel je Bayard. „A tega se jaz bojim dosta manj, nego da se bode te vi varali o govorniku, čegar spretnosti vi morda previsoko cenite.“

„Ne verujem tega,“ rekla je Mabel zaupno. „Če dojdemo o pravem času in če vas nismo preveč utrudili, nađejam se, da bode te z nami uživali veselje ter govornika tudi poslušali.“

Bayard se jej je poklonil in drugi trenotek obrnil je govor na drug predmet.

Solnce je bilo skoro zašlo, ko je družba dospela do meje širnih poljan. Sedaj je njih pot držala poleg reke. Ko je napočil večer in je pot mestoma pe-
ljala skozi goste listovnike, izgubljale so se sedaj

pa sedaj osebe male družbe v temnem somraku; tudi njih živahni pogovor se je sedaj pa sedaj pretrgaval z zamišljenim premolkom. Zvon v cerkvenem zvoniku pel je glasno in čisto, ko so sledkar z nočjo dospeli do naglo rastočega kraja.

„Gotovo zvoni k govoru,“ rekel je Alik. „Cerkvev je onidan dobila ta novi zvon,“ nadaljeval je govoričši Bayardu, „in cerkvenik pri vsakej priliki silno rad ž njim zvoni.“ In mala družba je pohitela svoje stopinje.

„No tu smo nazadnje,“ zakričal je Murray, ko so dom zagledali. „Teta Sabija je postavila luč na okno. Prepričan sem, da nas v skrbah pričakuje.“

Murray je imel prav. — Teta Sabija ni le bedela, ampak je tudi zvesto poslušala. Njegov radostni glas in njegovo glasno smijanje sta jo precej zvalila k vratom.

„Gospodine, ali nečete ustopiti in se malo okrepčati?“ rekla je Mabel Bayardu, ki jej je s konja pomagal.

Bayard se jej je zahvalil, a kaj uljudno odvrnil, da ima z nekom pogovor in da ga pričakujejo.

„Dolžna sem vam kaj veliko hvalo,“ rekla je Mabel z občutkom pomolivši mu roko. „Res ne vem, kako se bi vam primerno zahvalila za vašo ponovljeno prijaznost.“

„Ne govorite o tem,“ rekel je Bayard stisnivši jej roko z isto neprisiljeno prisrčnostjo, s katero mu jo je bila Mabel ponudila. „Jaz pač se imam vam zahvaliti. Pot preko širnih poljan ste mi napravili toli prijetno, da mi vedno v spominu ostane.“

Alik je v tem prinesel mavhi ter je vse na prejšnje mesto privezal. „Obdržite jih, če vam je ljubo,“ rekel je Bayard, ko je mladenič nastreljene tiče hotel konju krog vratu obesiti. „In če se ta uboga perutnina lahko pripravi za obed vašega starega očeta, osvobodila me bode vest, da sem jih bil iz gole krvoločnosti postrelil.“ Nato je Aliku in Murrayu prijasno stisnil roke ter si ogledal hišo, kjer jo Mabel, v veži stoječ, teti čudoviti dogodek radostno pripovedovala; nazadnje skočil je na konja ter je skokoma oddirjal.

„Oče je že odšel k predavanju,“ rekla je Mabel dečkoma, ki sta bila razsuti voz Jakobu izročila ter

v hišo priletela. „A vita! kako zapeljivo večerjo nam je napravila teta.“

„Tedad le hitro použimo,“ rekel je Murray odloživši pokrivalo. „Lačen sem kot lovski pes.“

„Tetka, ali ste trudni?“ vprašal je Alik.

„Prav nič ne,“ glasil se je odgovor. „Jaz sem kaj prijetno jahala.“

„Po večerji, menila bi jaz, počutili se bode te vsi bolje,“ rekla je teta Sabija, čaja jim nalivavši. „Kaj takega še nesem nikdar videla; — vsi ste živi in sveži kot cvetke. Zdi se mi, vi bi lahko potovali iz Jeruzalema v Jeriho in vendar se bi nič ne utrudili.“

„Zavisalo bi pač močno od družbe na poti, kaj ne tetka Mabel?“ rekel je Murray nekoliko prepekano.

Mabel je malo zarudela, a s pomenljivim smehljanjem pritrdila je precej Murrayevim besedam.

„Tetka,“ rekel je Alik, „ta gospod je vas poznal; enkrat ali dvakrat vas je po imenu poklical. Kako je to mogoče? Ali ste ga bili že videli?“

„Da, Alik, pred leti sem ga bila naletela pri neki veselici, ko sem pri teti Ridgwayevi v L.—bivala.“

„No, to je res čudovit naključek!“ vskliknila je Sabija. „A“, pristavila je z neumestnim vzdihljajem, „čudovit je svet, na katerem živimo. Na taki ali drugačni način se zopet vidijo ljudje, ki se to stran groba tega niso več nadejali.“

Trinajsto poglavje.

Človek misleč! kvišku in delaj

Noč in dan;

Sej setev, umakni v stran zagrinjalo,

Počisti pot!

Človek dejanja, pomagi in razveseli ga,

Kolikor zamoreš!

Tu je polnočna tmina, ki se preminja

V mrak;

Človek misli in dejanja,

Potrebi to pot!

Naselbina, v katerej je bila Vaughanova hiša, je bila toli srečna, da je imela nekaj razumnih in podimljivih mož, ki so se hvalevredno napenjali, da bi kraj povečali ter podelili mu poseben značaj in

primerno imenitnost mej novimi mesti vse dežele. Razen cerkvá treh različnih veroizpovedanj imel je kraj sedaj novo šolsko poslopje, velik malin in lepo vrsto prodajalnic, nad katerimi je bila primerna in prostorna mestna dvorana; ta večer se je prvikrat v njej vršilo javno predavanje, kajti tu so se bili zbrali meščani in drugi, da bi Parcivala poslušali. Zarad te novosti in zarad velike priljubljenosti mla-dega govornika se je vse zanimalo za govor; in rano je bila velika dvorana popolnem polna rado-vednih in pozornih poslušalcev. Čokast pošten tr-govec, ki je bil mestni župan, sedel je na vzvišenem mestu na levici govorniškega ôdra, na desnici pa je na enakem častnem sedeži bil gospod Vaughan; njega kot najstarejšega meščana, najimenitnišega vlastelja največjega zemljišča v pokrajini in naj-popolnišega zastopnika resnobnega in spoštovanega gospoda so someščani vedno s takimi častmi svo-bodno odlikovali.

Bila je skoro za govor določena ura. Govornik se še ni pokazal. Memranje nejevolje in prevare se je slišalo v zbrani množici; kar je iz nje srede sto-pila vitka in spoštovanje zahtevajoča postava Par-

civalova. Popolnem mirno in malomarno je stopil na óder, stisnil roko gospodu Vaughanu in županu ter uljudno se smehljaje oziral se po poslušalcih; nato se je usedel in spregovoril nekaj besed z gospodom na obeh straneh. Ko je opazil, da je kazalo na uri kazalo prav določeni čas, namignil je, da je pripravljen začeti. Čokasti trgovec je ustal ter ga je poslušalcem predstavil. V tem so poslušalci ogledali si njegov obraz in njegovo postavo in, kot je v ameriškanskih državljanih navada, ustanovili si svoje osobne misli o njegovih zaslugah in prednostih; naposled so ga pozdravili z jednoglasnim močnim klicem.

Ta trenotek so ustopili Mabel in nje sestriča; bili so malo razgreti in vsi zasopljani, ker so naglo večerjali in še nagliše tekali. Dasi prav je bilo v zbrani množici mnogo žensk, vendar galerija bila je posebno gopem namenjena.

„Tu je gospica Vaughanova in nje dečka,“ rekla je Melisina sestrična, žena krčmarjeva, obrnivši se k mladima devojkama, kateri je Mabel v nedeljski šoli navadno poučevala. „Ustani no, Liza! Evfemija, ali moreš narediti malo prostora? Po-

„nудiti jej čem sedež tu spredaj. Kaj ni krasna pogledati? Ko bi je govornik le videl, ali bi se ne nauduševal?“

In ustanši migala je močno Aliku ter mu skušala pokazati, da se teta lahko k njej usede. Z nekolikimi težavami se je Mabel do nje pririnila. Ko se je prijazni krčmarici zahvalila ter izrekla, da pač ne bode nikogar nadlegovala, usedla se je. Ko je množica utihnila, ozrla se je prvičkrat v govorniški ôder.

Ko bi se bil moral mladi govornik nauduševati z Mabeljo, pogledati bi jo bil mogel komaj goreč-niše, nego jo je pogledal ta trenotek, ko je svoje velike sinje oči vanjo uprl. Ko so nje oči srečale ta izraziti pogled, zalila jej je temna rudečica obraz, vrat in čelo. Ko pa se je sedaj obrnil k poslušalcem, nastavljala je ušesa ter komaj dihala, kot bi usoda narodov zavisala od njegove prve besede.

„Teta!“ zašepetal je Murray na sedeži za nje hrbtom, „ta je pač naš lovec — naš prijatelj s širnih poljan — naš sopotnik!“

„Pst!“ rekel je Alik z resnim svarečim glasom; njegova bolj živa občutnost mu je na prvi hip

naznanjala občutke, ki so se na Mabelinem obličji izraževali. „Tega jej ni treba praviti, saj vidi to, saj to ve,“

Res motiti se ni mogel nikdo o istovitosti obeh oseb, ker razen tega, da je bil široki klobuk odložil in lovsko suknjo s priprosto črno suknjo zamenil, bil je sedanji Parcival prav oni Bayard, ki se je bil pred pol ure od njih poslovil.

Z največo gorečnostjo, kot rečeno, pozdravili so poslušalci govornika. Sedaj je vse molčalo, tako da je celo Alik Murrayu le tihoma pošepetal, naj ne moti tišine, ki je v dvorani vladala. Kar je Parcival s čistim in prijetnim glasom začel govoriti, najprej s kratkimi besedami razloživši jim uzroke in razloge, zakaj jih je nocoj sklical.

Držal se je mirno pa resno; njegove besede so bile priproste in krepke, ter so pričale o popolni istinitosti govorjenega; to in morebiti bolj, nego vse to, njegova spoštljiva postava in njegove mile oči, ki so na videz vsakemu posamezniku k srcu govorile, so precej mu pridobila in ohranila pozornost zbranih poslušalcev, katerih večina je bila priprostih in skromnih, pa razumnih in same sebe

spoštujočih mož. Vajeni so bili ropotajočega blebetanja in praznega mnogobesedja pa nabuhlih fraz obrtnijskih govornikov; objekleneli so bili nasproti vsemu zvijaškemu, lažnemu umstvovanju in glasnemu strankarskemu blebetanju lačnih kruhoborcev in pohlepnihi lovcev narodove ljubezni; zato so sedaj tem rajše nepristransko poslušali moža, ki se brez politične častihlepnosti ni na njih predsodke ali na njih strasti skliceval; obračal se je le do njih zdravega razuma in njih vesti, na kar so kot svobodni možje in dostojni državljani res bili nekoliko ponosni; njih razumu in razsvetljeni zavesti je priporočal svojo zadevo. Ko je po takem zaključil svoje dokazovanje s priprostimi, neolepšanimi besedami, prikimovali so mu od raznih strani poslušalci, kajti prepričani so bili o istinitosti njegovih dokazov. Ko je naznanil izvod, do katerega je bil sam prišel, pritrjevalo mu je šepetanje, ter mu naznanjalo, da ga vsi, kot pravega oznanovalca in zastopnika istega izvoda spoznavajo. Ko je je naposled z resno svečanostjo in zgovornostjo, ki samo iz globokih čutov plemenitega in resničnega bitja izvirata, izpodbadal

ter pozivljaj, naj slušajo sveti klic dolžnosti, bilo je srce zbrani množici, kot bije krepkemu možu.

Noben učen govor, nobeno puhlo besedovanje bi ne bilo moglo tej neolikani, pa odkritosrčni in resnobni množici naudihniti toli plemenite gorečnosti. Skrivna moč govornika je bila v njegovi odkritosrčnosti, — v tem, da je bila stvar, katero je oznanoval, kot glas trobe lastnega mu duha prebudila in oživila. Doslej je bil glasoval in svoje politične misli izraževal, kar je golo vestno izpolnovanje dolžnostij resnega moža zahtevalo; ker pa je imel doma mnogo opravila in zunaj doma ni imel ničesa iskati, ogibal se je modro, da se nikdar ni v boji nasprotnih strank kot borilec naprej silil. Sedaj se je stvar popolnoma predrugačila. Začelo se je bilo veliko gibanje in bližal se je imeniten preket. Bil se je boj mej krivico in zatiranjem na jedne strani in pravico in človečnostjo na drugej strani. Od tega prekreta sta zavisala sreča jedne dežele in čast naroda. Zato pravi mož (in to je bil Bayard Parcival) ni smel biti nem in nedelaven gledavec, dočim je imel vse spretnosti, da bi pri tem prizoru igral imenitno nalogo. Poznal je dobro svojo silo

in zmožnost, ter se dobro tudi zavedal svoje odgovornosti. Njegova sila je bila sila poštenjaka, njegova odgovornost pa odgovornost kristjana. Ko bi bilo drugako, govoril bi bil gluhim ušesom in ne bilo se bi mu posrečilo prepričati le jednega srca. Njegov značaj je bil brez vse divje pomame („fanaticism“), pa tudi brez vse mrzle ohranivnosti; to ravno mu je pridabljal zaupanje ljudstva, dočim mu je poštenost njegovih razlogov in nagibov in njegovih smotrov podelovala modrost in krepost, da so se njegove beseda kot proroški izreki glasili.

„Ko bi bil k vam došel človek,“ vskliknil je, „človek, naudan duha brezzakonja („misrule“), vojen od jednostranske in napačne, gorečnosti ali razvnet slepe naudušenosti, ter bi bil vas pozival, da bi kljubovali vsakej zahtevi, razen one, katero je sam zagovarjat prišel; ko bi vas pozival na boj zoper sovražnika, zoper katerega vse njegove strasti divjajo, svetoval bi jaz vam samo s priprostimi besedami, varujte se, da ne bodete, ko se trudite, da bi z obupnimi in nezakonitimi sredstvi blagostanje svojih bratov pospeševali, z nogami teptali

prava, vlasti in življenja drugih, ki bi vam imeli biti jednako ljubi in sveti.“

Sam pa bi vam z enako ognjevitostjo svetoval, varujte se one dušne lenobe, one nesrečne malomarnosti nasproti resnici in človečnosti, h kateri nas celó naše blagostanje naklanja; z enako ognjevitostjo bi vas kot svobodne može, kot državljane in kristijane pozivljaj, ohranujte neoskrunjena dosedanja svoja načela ter verno stražite na stražnici, ki je na bran in pospeh državljanske in osobne svobode postavljena. H kratu ne moremo iztrebiti strupa, ki se je po jednem delu našega državnega telesa razlil; lahko pa vsaj čuvamo ude, ki še niso ponjem okuženi; lahko tudi čiste in nepokvarjene ohranujemo hladne izvore, ki imajo naposled žilam velikanske republike novo zdravje in novo čilost privajati.“

Potem je premenil glas ter je od resnobnega pozivljanja prestopil k priprostemu razlaganju. Misli in pozornost poslušalcev je obračal na sosedno deželo, ki si je takrat samosvoje narodne zakone dajala, ter je z vso gorečnostjo naudušenega popotnika in z vso priprostostjo in čilostjo zvedenega in

izkušnega poljedelca slikal lepoto, bogastvo in zaklade te blagodarjene dežele. Besede in obraz so izraževali popolno resnico, ko je brez vseh nališpanih besed našteval razne dognane stvari ter popisoval bogatost nje deviške zemlje in razlikost in obilnost raznih pridelkov. Oči so se mu kar žarile ognja kot lovcu in naudušenosti kot pesniku, ko je slikal veličastne nje pragozde, po katerih je živali streljal, sanjaril in premišljeval. Prsi so se mu vidoma razširjale in postava se mu je povelicevala, ko je obširneje razlagal rodove plemenitih mož in žen, katerim je taka dežela vzvišene misli in blaga dejanja naudihovala. Ko je srca zbrane množice razunel z vestno in istinito razložbo tega, kar bi ta zemlja lebkno bila v bližnji bodočnosti, ter jo naposled priporočal njih bratovski ljubezni, bili so vsi ne le pripravljeni, ampak tudi goreči za to, da bi se prijateljsko zvezali z mladim in mnogo obetajočim sosedom.

A slika je imela še drugo in temnejšo stran; in sedaj se je ponaglil, da bi jim to stran z vso njeno žalostno ostudnostjo razkazaval. Da bi svoj namen pospeševal, pa ni rabil nobenih sanjarskih

psovek ali krotovičnic, ampak z mirnimi preroškimi besedami je kazal na bel („blight“), ki je že v zraku plaval, na oblak, ki se je že v daljavi gostil in temnil, da bi krasno setev človeških nád zasenčil in pokončal.

„Komu“, vprašal je, „se imate zahvaliti za svoje brezprimerno blagostanje? Ali ne jednakosti človeškega prava? ali ne časti, ki je s svobodnim in poštenim delom združena? ali ne občni odgoji svojih otrok in razširjanju svetopisemske resnice? In jedno izmej teh naj bi odrekli svojej sosedni deželi? Pozivljam vas, ki imate glas pri tej imenitni razsodbi, odgovorite mi na svečano vprašanje: Kaj naj se v deželi ustanovi ta nesrečna naprava, ki jedno pleme v sužništvo in sramoto obsoja, drugo pa v topost in propad? Ali naj se po tej bogati zemlji sužniki poganjajo in preganjajo? Ali naj ti plemeniti gozdi bodo pribežališče ubežnikom? Kaj naj se napredek ustavlja in glas resnice utaja in blajše bitje človeka zatira? Varuj nas tega Bog nebeški! Varujte nas vi, ki imate z besedo in dejanjem, s poštenim glasovanjem le količkaj upliva in ki kot svobodni možje postopate, da toli straho-

vito nesrečo odvrčate. Svetu ne dajmo povoda reči, da je strup že do osrčja življenja segel in da so tu v središči naše svobodne in razsvetljene države izdajalci svete resnice. Zjedinimo se ter se kot odločne čete združimo v goste vrste, ki imajo napade izdajalskih nasvetov odbijati! Naj bode naš okraj prvi, ki proglaša: Nebraska mora biti svobodna!"

Pri teh besedah Parcivalovega govora ustali so v istem hipu poslušalci, ki so bili uže večkrat svojo gorečnost očitno izrazili, ter so klobuke in rutice vihteč pritrjeval njegovemu zaključku in ga skupno ponavljali: „Nebraska mora biti svobodna!"

Kolikor močno je bilo tudi kričanje, utihnilo je skoro hipoma, ko se je z mirnim obrazom okoli oziral, ter z mirnim resnobnim glasom nadaljeval:

Častiti prijatelji! jaz nesem došel, da bi vas razunel, temveč da bi vas prepričal; došel nesem le spodbadat vašega plemenitega rodoljubja, temveč došel sem vam sedaj in v vseh enakih slučajih priporočevat ono lepo, stanovitno in dosledno delovanje, s katerim samim svobodo lehkó zavarujete in razširjate. Ker se bliža prekrat, za katerega se narod, kot je podoba, le malo meni, in ker se take

prilike od časa do časa morajo ponavljati, dokler je narod lahko o imenitnem predmetu različnih mislij, skušal sem vam pokazati imenitnost tega dogodka. Dočim jaz govorim in mi vi izkazujete čast, da me poslušate, odgovorni smo jednako za svoje mišljenje in izvršenje. Kot pošteni in verni možje gojimo in ohranimo v srci in rodovini, v vsakdanjem življenji in pri volitvah ona imenitna in sveta načela, katera državniška previdnost, razum in razsvetljeno krščanstvo jednakomerno odobrujejo.“

Potem je s svečanostjo in gorečnostjo moža, čegar vsakdanje življenje ga je vedno pričujočnosti Boga spominjalo, priporočal zbrano množico varnemu voditelju, kateremu so vsi ljudje samo orodje; in govor je bil končan.

Od začetka govora do onega trenutka, ko je odobravanje bilo najmočnejše, kazala se je velika občutljivost Murrayeva v živosti njegovega obličja, v strastnem njegovem kretanji in v silovitem odobravanji. Alik bil je miren, ves zamišljen in silno pozoren; krog njega stoječi poslušalci neso zapazili na njem nobenega znamenja razunetnosti, razen one,

katero so izdajale njegove oči, ko so se z največjo pozornostjo v govornika upirale. Najgorečnejši čuti so redkoma tisti, ki se zunaj kažejo. Srce starejšega dečka je bilo kaj močno razuneto, dasiravno se to ni v zunanosti izraževalo. Le jedenkrat se je ta razburjenost pokazala prisotni osobi, morebiti jedini osobi, ki je znala njegovo nežno ustrojeno in občutno bitje prav ceniti. V največji naudušenosti zbrane množice in pri najmočnejšem občnem odobravanji je deček stekel s svojega sedeža, ter se tik mlade tete postavil. Ko je ta obrnivši se srečala dečka resni pogled, posmehljala se mu je, ter mu stegneno roko stisnila. Deček je čutil, da ga je razumelo jedino bitje, po čegar sočutji in odobravanji je hrepenel, ter je bil popolnem zadovoljen. Tudi ni več premenil mesta, ter je verno oči upiral v Parcivala, dokler ni nehal govoriti.

Kedo bi raziskoval misli, ki so dušo pozornega dečka polnile? Kedo bi zasledoval vse misli in čute, ki so se nekoliko na obrazu občutne Mabeli izraževali, ko je izrazito obličje Parcivalovo opazovala in gorečnost njegovih besed si prisvajala? Prve pol ure v zboru se je pečala izključno le z

nemirnimi in razdražljivimi mislimi, katere jej je spoznanje govornika izbujalo. Dasi ga je poznala le po glasu o možatih njegovih krepostih, vender si ga je že uobrazovala kot utelesenje vsega onega, kar je bilo zares plemenito, nesebično in junaško. In sedaj je bil ne gledé na vse druge ozire, ki so mu njeno spoštovanje in njeno hvaležnost pridobivali, nenadoma istovetna osoba z možem, ki se je bil pred leti o uri grenkih skrbij in velike ponižbe stanovitno mesto v njenem spominu in njeni molitvi pridobil, ki jo je še enkrat današnji dan prijateljsko iz velike zadrege rešil ter njenemu srcu še večjo osobno hvaležnost naložil.

Ko so blagolasne besede njegovega govora zadonele v nje ušesa, potrjevale so jej nekako, kar so druga čutila jej spričevala; po takem ni čuda, da se nekaj časa ni zavedala predmeta njegovega govora, ampak se je le z njegovo osobno pričujočnostjo pečala.

Dolgo vender ni mogla zanemarjati govornikovega predmeta, ki je začasno vse njegove duševne sile očitno pomnoževal in poslušalce tudi primerno zanimal. Bliščeče nje oči in žareča nje lica so kmalu

pričala, kako razumno je njegove misli sledila in kako močno se je za govornika nauduševala. Sedaj pa sedaj se je tresla solza v nje vejicah; vsaka solza je pomenljivo izraževala globoki čut prebujenega rodoljubja, katero je nekaj govora posebno značilo. Ko je naposled krščanski govornik vsem poslušalcem priporočal zaupanje na skupnega očeta, izrekalo je nje obličje goreče želje v nebesa zamaknene duše.

Po silovitem in istinitem govorniku v največji globočini razburjeno srce straši se skoro bolešno vsakdanjih prašanj in odgovorov, ki vzvišene misli motijo in olikani ukus žaliyo. Od tod nagib, ki je bil plahemu in tihemu Aliku povod, da je proti koncu govora Mabeli pošepetal: „Tetka, skusimo pred množico priti iz dvorane;“ od tod tudi nje privoljnost. Ko pa je videla, da se brez nespodobne naglosti ne more umakniti, udala se je radostno sili ter je blagega srca odgovarjala raznim sodbam o govorniku in govoru, katera so od vseh strani hvalili. V gnječi vodil jih je Murray, ki se je tudi takrat kmeticam prikupoval s svojo deško uljudnostjo, košatim in priprostim možem z radostnimi

kratkočasnicami, otrokom in dečkom svojih let pa v veselimi šalami in nedolžnim draženjem; pri vsem tem pa se je vedel z neko plemenitniško dostojnostjo, ki ga je posebno značila. Mabel in Alik sta se kar začudila, da so mej prvimi iz biše prišli na ulico.

„Teta, ali ni to krasen človek?“ zaklical je Murray, ko so domu hiteli. „Kaj vi niste ponosna nanj? Jaz sem ponosen nanj. Ali se vam ni zdelo velikansko, da je naš prijatelj s širnih poljan po vsem bil govornik tega večera?“

„Dà, zeló“, odvrnila je Mabel vsa raztresena. Ker je Murray bil preveč razunet, trebalo mu ni daljše izpodbuje, in govoril je nekaj časa na rečeni način ter je zaključil z zaupnim glasom: „Aliku se je močno dopadalo, to vem, ker ni zinil besedice. Alik vselej tako dela, kedar se mu kaj dopada; a“, pristavil je deček, ki se je bil privadil brata ljubiti in ceniti, „dokazal to nam bode te dni na način, ki govori glasneje nego besede.“

„Alik tega toli kmalu ne bode izpozabil, kaj ne Alik?“ rekla je Mabel.

„Kdor je to slišal, nikdar ne bode tega izpozabil,“ odgovoril je Alik.

„Tetka,“ vprašal je Murray, „ali ste videli, s koliko zanimivanjem ga je stari oče poslušal?“

„Dà, Murray, nocoj se mi je zdel deset let mlajši nego navadno.“

„In gospoda Parcivala pripelje k nam, kali ne? Videl sem, kako mu je po končanem govoru roko stiskal.“

Mabel tega ni dvojila, ker jej je strijc Henrik zagotovil, da njegov prijatelj očetu priporočilen list prinese.

„No, tu smo,“ rekel je Murray odprši vežna vrata. „Teta Sabija govori o slučajih. Povedati jej imamo slučaj, o katerem bode kar strmela.“

„Moja sestra, gospica Sabija — moja hči — moja vnuka,“ rekal je gospod Vaughan s kaj slovesno resnostjo, ko je bil pol ure pozneje pripeljal Parcivala v sobo ter ga svojej rodovini predstavljaj.

Gospica Sabija se je po stari navadi trdo priklonila upogibaje kolena, mladi ljudje so pa na veliko začudenje gospoda Vaughana skoro prej nego je besede izustil, pristopili k tujcu ter mu podali

roke. Roko so mu stiskali ne kot novi znanci, ampak s pristrčnostjo, s katero se dober znanec ali prijatelj pozdravlja; mejsebojni smehljaji in mejsebojni pozdravi so dokazovali, da so se že poprej poznali.

„Gospodine, no, vi vidite, da nesem tujec vašej rodovini,“ rekel je Parcival. „Danes popoldne sem imel veselje ž njimi potovati.“

„In mi,“ rekla je Mabel, „smo pustili zaradi голе skrbi, da bi pričakovanemu gostu čast izkazali, istega skoro dvanajst kilometrov prek poljan pešhoditi. Z dobro vestjo ne bili bi sprejeli vaše prijaznosti, ko bi bili vedeli, koliko zelo se bode morali nocoj truditi.“

„Zagotavljam vam, da mene ne utruji niti hoja, niti javno govorjenje,“ rekel je Parcival. „Privadil sem se, pregleduje svojo kmetijo vsak dan hoditi dvakrat toliko, kolikor sem dajes hodil; morda mi je to zdrava pljuča toli okrepilo. Jaz se le nadejam, da ste vi in mlada mi prijateljja toli malo utrujeni kot jaz.“

Vsi so zanikali, da bi bili le potovanja količkaj utrujeni. Da bi gospoda Vaughana osvobodil zadrege, povedal mu je Parcival na kratko malo

njih nezgodo; stvar je le površno razložil ter si sebi ni prisvajal nobene zasluge, da jim je v veliki zadregi zdatno pomogel.

Ko je bila Mabel pozvedela, da se zaradi pomanjkanja časa od opoludne ni prav nič pokrepčal, hitela je brzo iz sobe. Parcival se je z gospodom Vaughanom zapletel v pogovor o poljedelstvu in zlasti o Henrikovih uspehih, za katere se stari gospod še nikdar ni bil količkaj zanimal; v tem pa je Mabel pomagala Melisi mizo pogrniti in kaj okusno večerjo napraviti.

Kmalu so se vsi zbrali krog čiste in bogato naložene mize. Mabel je predsedovala s toliko milino in dostojnostjo, kot bila bi na častnem sedeži v očini hiši v Novem Jorku in bi bila za hrbtom imela dobro izurjenega slugo Roberta. Teta Sabija se je že davno odpovedala vsem odgovornim opravilom ter je sedela bratičinji na desnici. Ker se je tudi le zarad družbe pridružila, pletla je dalje; tega priljubljenega dela se ni držala samo iz navade, ampak tudi, ker je Alike in Muraya z nogovicami pre-skrbovala; celó Henrik se je bil vkljebu nekdanjemu zaničevanju privadil toplih nogovic, katere mu je

pridna teta narejala. Gospod Vaughan je zoper svojo navado pil čašo čokolade, Parcivalu in dečkoma (dečki so vedno lačni) so pa sosebno dišali kruh, mrzlo pleče in torta. Vsi so se bili že davno do dobrega najeli, vender so se zmeraj krog mize sedeli. Gospod Vaughan, navadno nem in mrzel, se je oživil ter močno zanimal, ko je s Parcivalom o imenitnih dnevnih dogodkih se pogovarjal. Sabija je izpozabila svojo plahost in navadna jej zaspanost jej je prešla, ko je mladi gost predmete pogovora z raznimi vtipnimi povesticami in zanimivimi naključki pojasnoval. Celo dečka sta se osrčila ter se po svoje v razgovor utikala. Na Mabeline misli in čuti se je pa Parcival oziral, kolikor se velikodušni možje zmeraj radi ozirajo na razumne ženske. O polunoči sedeli so še vedno krog mize. Ko je glasna ura jih spominjala, kako pozno je že, ločila se je mala družba za to noč, mej seboj se čudé, da je že toli kesno.

„Tetka, dobro jutro!“ rekel je Murray, ko se je drugi dan kmalu po solnčnem vzhodu prikazal v jedni shrambi tik kuhinje, kjer je Mabel zajutrek pripravljala. Govorivši je ljubeznjivi, lehkomišljeni

dečko odpahnil z aturnice ter je zagledal Mabel prav pred odprtim oknom, ko je prepečenec z zmetim sladorjem potresala.

Srčno in dobrovoljno je odgovorila njegovim besedam; tudi mlada gospodinja ni zarudela ter je navidez prav mirna ostala, ko je zagledala gosta, ki je v lovski suknji in s puško na rami z dečkoma prišel iz hiše. Kot dečka ustavil se je tudi gost ter jo je poprašal, kako se počuti, in nadalje govoril je o krasoti danšnjega jutra.

Pa zakaj bi bila zurudela? Nasproti lahko je bila ponosna na sliko, katero je solnce, v sobo posijavši, odkrilo. Presnažna kuhinja z lepimi vrstami bliščečih posod, skoro zlikani pod, izvrstni red in nepresežna čistost vsega hišnega orodja in posodja pričali so o pridnosti in dobrem ukusu lepe gospodinje. A ist ukus in ista skladnost kazala sta se tudi na nje osobi. Nosila je lilasto krilo, (katero se pa nje vitkemu, lepo umerjenemu stasu ni nič slabije podajalo, da je je bila z lastnimi rokami naredila); krog vratu ovratnik bel kot sneg in gladko zravnane svetle lase; vse to je podajalo posebno

lepoto devojki, katere jasno obličje se je prijazne dobrotljivosti in radosti kar žarilo.

„Slišali smo nekaj divjih rac doli pri reki,“ rekel je Parcival, „in pojdemo jih streljat.“

„Tetka verujte mi, da se povrnem z dokazi svoje spretnosti!“ rekel je Murray, naprej skakavši in kapo radostno po zraku vihtevši.

Parcival in Alik sta mu sledila ter se smijala njegovi zaupnosti in naglosti. Mabel, srečo jim vošivši, zrla je nekaj trenutkov za njimi, dočim so nje rožni prsti, nekoliko mokasti, sloneli na razmerni deski. Potem je zaprla zaturnice, vender jej izpred duševnih očij nista izginili možata postava in odkritosrčno obličje, ki sta toli radostno in čarobno nanjo uplivali; in delo je nadaljevala. Ko je Mabel Melisi izročila ponev s prepečenci in tudi Bayardove divje tiče, katere je služkinja znala mojstersko pripravljati, šla je k tati v njeno sobo čitat jej sveto pismo. Vsega poglavja še ni bila prečitala, že so se lovci povrnili od reke.

„Oh, Murray! ti si bil pač srečen!“, rekla je zagledavši tri race s srebrenobelim vratom, katere je bil zadnji na trato vrgel.

„Dà“, rekel je dečko z nekaj prevaranim glasma.“ Alik jih je ustrelil.“

„Murray je govoril, predno je sprožil,“ rekel je Parcival, „ter je je prestrašil, da so zletele. Potem je Alik ustrelil z drugo cevjo ter je je frčavši zadel.“

Mabel je pomenljivo pogledala Murraya ter se je smijala.

„No to vem“, rekel je Murray blagosrčno, „celó sam sem na to mislil. Tetka, prav tako je, kot vi vedno pravite, jaz mnogo ropotam, Alik pa dela.“

„Ali nas morate tako kmalu zapustiti?“, vprašal je gospod Vaughan z zares žalostnim glasom, ko je precej po zajutreku zagledal Bayardovega konja pred vrati.

„Gospodine, žal mi je, da moram“, odvrnil je Parcival obrnivši se od Rozine slike, katero je bil ogledoval. „Enaka dolžnost, ki me je sinoči sem privedla, kliče me danes okoli štirideset kilometrov dalje; a črez nekaj časa, nadejam se, smel vam bodem vaše prijateljstvo povrniti.“

Gospod Vaughan je haje prvikrat občutil, da je tudi sedanje njegovo domišče lahko kaj prijetno in mično; Bayardu je izrekal željo, naj bi ga le prav pogostoma lahko pozdravljal. Kar čudila pa se je rodovina, ko mu je rekel, da Henrika obišče ter pri tej priliki tudi gospoda Parcivala pohodi.

Mabel stala je na pragu, ko je Bayard prišel od nje se poslovit. V sobi se je bil poslovil od Sabije. Gospod Vaughan in dečka so pa bili stopili na cesto, kjer je Jakob mavhi k sedlu pripenjal. Tako ga je Mabel prvikrat samega videla. Dajala mu je zadnja naročila in priporočila za mater. Ko se je še pomišljeval, očitno zato, ker mu je bilo žal, da mora oditi, rekla mu je s tresočim glasom: „Gospodine Parcival! minulo je že nad šest let, ko ste mi storili ljubav, katero mi storiti bil bi le malokdo poskusil in katero bil bi mi le malokdo storiti zamogel. Jaz se vam nikdar nisem zahvalila, — a nadejam se za trdno, da mi verujete, da tega nikdar izpozabiti ne morem.“

„Gospica“, rekel je, „jaz sem le storil, kar vsakdanja človeška dolžnost zahteva od moža, kateremu še srce v prsih bíje. Vi pa ste mene učili.

bolj vzvišeno in svetejšo resnico o tem, kar ženska premore. Vaš brat vsaj nasproti svojim prijateljem nikakor ne zakriva necenljivega blagoslova, za katerega se ima ljubezni svoje sestre zahvaliti.“

„Henrik je kaj hvaležnega srca“, rekla je Mabel; „blago njegovo srce rado tudi priznava ljubezen in dobroto, o katerih misli, da jih ni vreden. Dogodki one noči so mojemu spominu neizbrisljivo utisnjeni, na srečo so pa popolnem izginili iz njegovega spomina; a dovolj nikdar ne more povedati o stanovitnem in zdatnem vašem prijateljstvu iz poznejših let.“

„To je prijateljstvo, ki je tudi meni neprecenljivo“, rekel je Parcival. „Henrik je blag človek ter je vreden sestre, katera ga je naredila, kar je sedaj. Gospica! jako ponosen in srečen sem, da vas v kratkem zopet obiščem.“ Obmolčal je in videlo se je, da je še nekaj hotel reči; pomišljeval se je ter jej potem z neko njegovemu bitju tujo zadrego naglo zaklical: Srečno!

Ko je odhajal, vrnilo so se gospod Vaughan in dečka počasi v hišo in nadaljevali so se navadni dogodki njih vsakdanjega življenja. Akopram je bil

Parcival le jeden večer njih gost, vender njegova prisotnost, njegov upliv se je bil globoko utisnil v srce vseh članov male rodovine; trpelo je tudi dolgo časa, da ga v krogu neso več pogrešali.

Štirnajsto poglavje.

Kruh naših src, s katerim se hranimo;

Mana prava iz nebes!

Naš voditelj in zemljekaz, v katerem
čitamo

O kraljestvih v nebesih.

Odkar je bil gospod Gracija zbolel in umrl, izneboval se je gospod Vaughan, kot je bila podoba, vsaj nekoliko one misli, ki ga je vedno preganjala in mučila in kateri je bil zadnjih deset let vse svoje sile posvetil; ona dolinska železnica z vsemi ž njo sklenenimi nadami ni več izključno obsegala vsega njegovega mišljenja, akopram se jej še ni popolnem odpovedal. Žalostni in svečani dogodek, ki ga je bil ljubega prijatelja oropal, spominjal ga je smrti, ki vsem človeškim načrtom konec stori. Prisotnost sirote v njegovi hiši izbujala mu je res očetovsko sočutje. Ko je naposled sin vzel siroto

za ženo, veselil se je tega bolj, nego je očitno kazal; izkušeni mož se je za to celó zanimal toli močno in ganljivo, da je vsaj za nekaj časa preganjal misel na bodoče bogastvo, o katerem je doslej vedno sanjaril.

Zato je bil, kot se je videlo, o Parcivalovem pohodu dosta bolj zgovoren nego navadno ter se je zanimal za predmete, ki so se občnega blagostanja dotikali. Sam je bil zadovoljno prevzel vse dolžnosti gostoljubnega gostivca ter je v družbi z mladim možem kazal toli veselja in živosti, da so se mu zares čudili vsi, kateri so ga samo kot raztresenega, s seboj samim nezadovoljnega in prevaranega moža poznavali.

Komaj pa se je končala ta prijetna dôba v navadnem njegovem življenji, zgrabil je starega moža še enkrat oni vseobsegajoč smoter priljubljenih plemen; in znova se je potopil v blazni vrtinec zmešajoče razburjenosti.

Oni goreči in začetni del sosese, ki je vedno skrbel, da je voz napredka na prav strašiven način naprej drl, stavil je vse svojo nade na gospoda Vaughana; sedaj se je znova jel pečati z

onim obsežnim načrtom občnega napredka, ki je imel tudi njemu vse nade uresničiti. In ker je bila plamenica enkrat užgana, zadostovala je popolnem, da se je dremajoča njegova krepost znova prebudila ter ga z največjo gorečnostjo naudušila. Vsaka pošta je prinesla in odnesla dokaj listov. Mabel in dečka so morali pisariti staremu možu, čegar tresoča roka njegovih živahnih mislij ni mogla dovolj naglo zapisati. Seli prihajali so od raznih strani, inženirji in zemljemerci so po soseski semtertja pohajali, različne meri, meje in stopinje, delnice, pogodbe in vladni nakupi bili so stanovitni predmeti njegovemu mišljenju, pogovoru in njegovim dopisom. Na dan so zopet prišli zemljekazi in načrti, ki so pred kratkim še mirovali; pregledovali so je ter je razložili na mizo v mali obiskovalni sobi, kjer so se lahko razločevali; pogostoma so se kaj živo o njih pogovarjali in posvetovali. Stari Zorel je moral zopet potovati; ukljebu mnogobrojnim letom se je ž njim vozaril gospod Vaughan tako brezskrbno in lahko kot za davne minulosti, le da ga je navadno spremljal jeden izmej unukov, ki sta oba kot Mabel neprestano zanj skrbela.

A ta dôba nad in razburjenostij je bila tolikratka, kolikor brzo je bila napočila ter ga popolnem prevzela. Težave kazale so se od vseh strani, občni in vladni nakupi so se zavračali, zasebni pomočki so izostali, pobitost je bodrilu sledila; in ko so se započetniki štirinajst dni zaman pogajali in vso prvotno gorečnost izgubili, odpadali so drug za drugim in naposled je bil prvi voditelj („pilot“) pri tej pustolovni vožnji od vseh zapuščen ter ostal je osamljen sredi razvalin svojih nád.

To je bilo zanj preveč. Ves potrta se je domov vračal oni dan, ko je zapuščen od svojih zaveznikov gledal, kako se je razpadla zadnja trdnjava, na katero je bil svoje nade naslanjal. Bil je ves obupnega obraza, noge so se mu tresle in sivo glavo je pobesal, užiti ni hotel kar ničesa in ulegel se je v posteljo, s katere, kot je bila podoba, bode komaj vstal.

A tako daleč ga ni pripravila le gola obupnost. Ko se je toliko goreče poganjal za srečo, katero je naposled že skoro ugrabiti menil, ogibal se ni niti pomanjkanju niti trpljenju; često je izostajal pozno v noč negledé na hladno mokrotno sapo, jedila so

mu le malo dišala in použival jih je kaj neredno, razburjenost pa mu je jemala ves potrební mir in pokoj, ki bi ga bil lahko okrepčal. Vse te okolnosti so hudo delovale na njegovo telo, katero so bila leta in skrbi že močne oslabila; ko so sledkar vse nade izginile in ga je prevara toli hudo zadela, zgrabili sta ga nenadoma bolezen in obupnost ter ga v posteljo položili. Zato se je rodovina močno bala, da bi se pamet mu izmešala in da bi umrl.

Vpraševal ni ničesa, izrekal ni nobene potrebe in tudi jadikoval ni. Da je še pri pameti, kazali so le njegovi žalostni pogledi, s katerimi je obraze krog sebe bistro opazoval, kot bil bi hotel pozvediti, ali rodovina ž njim žaluje, da so se vse milne pene bodoče sreče mu razpočile. Še le, ko se je pokazala pljučnica, poslali so po vaškega zdravnika ter nevarnost prav izpoznali.

Vsa navadna dela so odložili v stran; kar vsi so se združili, da so z največjo požrtvovalnostjo stregli bolnemu možu; Mabel je je z vzgledom in z ginljivimi čuti učila, da so ž njim ravnali z ono prísrčnostjo, s katero se navadno in izključno le z otroki ravna. Ležal je v prijetni sobi, ki se je ne-

posredno držala njene sobe. Todi je vladal popolni mir; kajti celó Murray je ž njimi sožaloval ter je nagonoma tiho govoril, ko hitro je v hišo stopil. Mabel, kot bolniška strežnica že izkušena, je bila vedno na svojem mestu; močno jej je pomagal Alik. Potrpežljiv, mil, previden kot ženska posedal je dečko tik postelje starega očeta ter mu stregel s stanovitnostjo, ki je bila pri dečku njegovih let zares ginljiva. Tako so mu stregli z najvernišo udanostjo ter ga čuvali najmanjšega napenjanja. In kmalu se je pokazala čudovita prememba: telo gospoda Vaughana se je borilo s hudo boleznijo in njegovo življenje je viselo, kot pravimo, prav na nitki, a njegov duh se je nenavadno upokojil in na obličji sta se radost in mir izraževala. Njegove oči so se poprej pogostoma v temo upirale, sedaj pa so milo in ljubeznjivo pogledovale hčer, sestro in unuka; ko je njih gibanje po sobi opazoval, izraževalo se mu je na obrazu veselje nad mirnostjo, skladnostjo in rednostjo, ki so po sobi vladale.

Ko se je bolezen bližala dobi, o katerej se je zdravnik za njegovo življenje bal, poslali so Murraya po Henrika in Heleno, ki sta nemudoma prihitela.

A pri njiju dohodu je bila nevarnost že minula, bolnik se je bil zopet opomogel, in nadejati se je bilo, da se kmalu popolnoma ozdravi.

„Dragi sin! mislil sem, da te ne bodem več videl,“ rekel je slabotni bolnik, ko je stegnil suho ročico ter sinovo srčno stiskal; „bil sem močno bolan.“

Krepki mož. kot je bil Henrik, je kar omagoval, ko je gledal veli život očetov ter nenavadno resni glas njegov opazoval. Drznil se ni spregovoriti, ampak usedel se mu je k zglavju malo vstran.

„Henrik, prebil sem še jedno prevaro,“ rekel je stari mož s tihim, izrazitim glasom ter je glavo nekoliko obrnil, da bi sinu v obraz gledal. „Ali si ti to vedel?“

„Da, oče! vedel sem,“ rekel je Henrik. „Jaz vem vse in se nadejam, da je bilo to zadnje, kar ste v tej zadevi storili. Vredno ni, da na to mislimo, razen tega, da vam je bolezen nakopalo. Ves dobiček od te strani nas bi pol toliko ne osrečil, kolikor srečni bomo, ko vas zopet zdravega vidimo.“

Gospod Vaughan pogledal bil je na drugo stran, a sedaj zopet nanj uprl oči, kot bi se hotel

o njegovi odkritosrčnosti prepričati. Potem je na videz umirjen poprašal po Heleni. Ta se mu je nemudoma pokazala in rekla: „Oče, tu sem ter samo čakam, da sem jaz na čredi!“

Ljubeznjivo se jej je posmehljal ter se zahvalil, da je toli daleč prišla bolnega moža obiskat; rekel jej je, naj se usede k njemu, in res bil bi se trudil in jo o novem domovanju izpraševal, da ni v tem hipu na srečo došel zdravnik ter ga posvaril, naj se preveč ne napenja.

„Mabel, pusti duri odprte!“ rekel je, ko je hči pozneje zvečer prinesla mu čašo čaja ter hotela zapreti duri, ki so v govorilnico držale. „Ne boj se, da me motite; rad vas slušam govoriti. Poprašaj Henrika o njegovi kmetiji in žetvi ter mu povej, da nas je gospod Parcival obiskal; poročaj mu tudi o njegovem javnem govoru!“

Mabel se je čudila ter komaj svojemu sluhu verovala, pa storila je, kot je bil ukazal. Popraševala se je, kaj je pač doslej toli malomarnemu in mrzlemu očetu prebudilo toli pomenljivo zanimanje za pogovor in opravila svojih otrok. Strašila se je skoro, da to iz mrzličaste razdraženosti izvira, in

da bi vsled tega ne mogel celo noč spavati, da bi se morda bolezen ponovila. Pa nasproti tiho šeptanje veselih glasov je baje bolnika pomirovalo, ker spanje ga je bolj okrepčalo nego navadno. Bolezen se tudi ni ponovila, nasproti ko sta dva dni pozneje Henrik in Helena se hotela domu vrniti, zboljšalo se mu je očitno.

Neki večer je Mabel poleg njegove postelje sedela celo uro ali še dalje; ker jej se je zdelo, da spi, — vsaj tako pravilno je sopel, — ustala je, ter previdno šla v družbino sobo; v strahu da ne bi durij dovolj tiho zaprla, pustila je je odprte. Bilo je začetkom krasne jeseni in polna luna je prečisto razsvetljevala bližnje trate. Sabija je vedno ljubila take svetle večere, ter je tudi današnjega v priljubljenem si oknu uživala. Mabel je bila vsa utrujena od dnevnega dela in bolela jo je malo glava, kar pri njej ni bila navada. Zato se jej je mlahavo približala, usedla se na nizko podnožnico, ter se teti na kolena naslonila. Nekaj časa sta obe molčali; kar je Sabija bratičinjo skoro prestrašila, ko je nenadoma in toplo vskliknila: „Mabel, bojim se ti postaneš staro dekle.“

Tihi, radostni smeh, ki je Mabelinemu prvemu začudenju sledil, rekal je baje, kako malo se straši usode, katero Sabija toli strahovito sluti.

„Oj, le smijaj se!“ rekla je Sabija; „a smijala se ne bodeš, če postaneš stara ženska in nemaš nikogar, ki bi te ljubil ali za te skrbel. Ti vedno misliš, da ne moreš dovolj storiti dečkoma; Henriku in očetu in meni, nikdar pa ne vprašaš, kaj bode s teboj. To je dovelj dobro, dokler prijetno občutiš, da bi mi brez tebe ne shajali. Kako pa potem, ko bodeš naposled popolnoma osamljena na svetu, ter ne bodeš imela nikogar, ki bi skrbel za to, ali živiš ali umrješ?“

„Teta, ali se je vam tako zgodilo?“ vprašala je Mabel.

„Ne, draga!“ odgovorila je Sabija občutno, Mabel ljubko po laseh pobožkavši. „Jaz hvalim Boga za milost, s katero me v mojih starih dneh vodi. A ne zanašaj se na mojo izkušnjo. Ti ne najdeš nikjer druge Mabeli.“

„Najdem zmeraj kakega, katerega bodem lahko ljubila,“ rekla je Mabel, „kakega, kateremu bodem lahko koristila.“

„Da, prepričana sem o tem,“ rekla je Sabija. „Če kedo, gotovo ti najdeš take ljudi. Če pa sem jaz za kako stvar bolj Boga prosila, bilo je, naj bi doživela, da bi tebe kot srečno ženo videla. Pa, oh! prevara nad prevaro! V Novem Jorku sem se vedno bala, da bi se kak negode („scrapegrace“) za očetovo mošnjo obesil. Tam je bil tudi Dudley — no res, ta se mi je dopadal; časi sem menila, iz tega bode kaj, ker ti je bil vedno za petami; a podoba je bila, da se o tem nista mogla mej seboj porazumeti.“

Mabel se je pomenljivo smehljala, spomnivši se, kako naudušeno se je teta vedno za Dudleya zanimala ter se zanj potegovala. Drugih čutov pa njenemu srcu ni izbudilo imenovanje njegovega imena. Dogodke te mladostne ljubezni je opazovala z gledalom svojega spomina, ki je bil s skrbmi in bolestmi obložen; zato so se jej zdeli, da se vrsté bolj mej nje otročja leta nego mej grenke izkušnje nje deviškega življenja.

„No, kako pa je? nadaljevala je Sabija. Ko sem jaz bila še deklica, rekali so: če se češ omožiti, omožila se bodeš, ko bi tudi za pečjo sedela

in čakala. A tu lahko večno čakamo in vender ne bomo videli nikoga, ki bi bil tebi dovolj dober. Dà Mabel, prav v tem je težava, tebi najti dovolj dobrega.“

„Jaz sem videl le jednega moža, ki bi bil zanj dovolj dober“, rekel je Alik, ki je bil neopažen noter prišel.

„In kedo je bil ta izvoljenec?“ vprašala je Sabija.

„Gospod Parcival.“

„No,“ rekla je Sabija, „dobro vem, vi dečki mislite, zanj ni ničesa dovolj dobrega. Parcival je res kaj zal človek in silno prijeten; a na ženitev ne misli. Njegova glava je polna politike. Vrhu tega se jaz vedno bojim politikov („political characters“) — ti so najslabši zakonski možje.“

„Tetka Mabel,“ rekel je Alik, čegar misleči duh ga je često od pravega predmeta pogovora v širno polje modroznanstva zavajal, „kaj vi mislite, da bode mož priproste vsakdanje dolžnosti zane-marjal, ker imenitno delo izdeluje ter ima imeniten smoter pred očmi?“

„Alik, jaz mislim, da to vse popolnem zavisa od njegovih nagibov“, odvrnila je Mabel. „Če ga naganjata le sebičnost in čestihlepnost, gnal se bode za svojim namenom ne gledé na vse druge dolžnosti in zahteve, naj bodo te velike ali male. Tega pa ne verujem, da bi mož, vojen po čisti krščanski dobrohotnosti, zvesto in verno ne izpolnoval priprostitih svojih dolžnostij, ker tudi po tem hrepeni, da bi človeštvu v večji meri koristil. Alik, ti veš, da parno kladivo, ki veliko množico železa razbije ali pa zvari, lahko razdrobi orehovo lupino, jedra pa vender nikakor ne poškoduje. Hrepeni le po pravi veljavi in oblasti, potem se ti ni treba bati, da bi se po njej male reči ne ravnale toli dobro, kolikor velike.“

Nikdo ne more dvojiti, da je gospod Parcival kaj nesebičen“, rekel je Alik. „To je dokazal, ko ni bil dosta starši od mene. Tetka, ali veste, da je v osemnajstem letu že kaj lepo zemljišče podedoval od strijca svoje matere? Komaj je postal polnoleten, odnehal ni, da je je delil s polusestro, s hromovdovo, ki ima več otrok. Sam je za kaj visoko ceno vzel zahodno vlast, polusestri pa je izročil vse drugo

razen onega deleža, ki je materi za žive dni zagotovljen. General Parcival se je temu močno ustavljal, ker se je bal, da bi brat v starejših letih to obžaloval. A to se nikakor ni zgodilo; nasproti. Ko je bil pred leti general zbolel ter je polovično plačo dobival, podpiral ga je Bayard ter skrbel za odgojo njegove rodovine, dal je celó njegovo hčer Beatrico godbe učiti.

„Alik, kedo pa ti je to povedal? Vender ne gospod Parcival?“ rekla je Mabel, mislivši na Dudleyevo namikovanje, koliko težav je imela rodovina, da je svoje premoženje uredila.

„O, ne! Strije Henrik slišal je to od gospoda, čegar oče je bil mej varuhi vsega premoženja. To pa vem, da je gospodu Parcivalu hudo delo. Oni dan zjutraj sem mu omenil, kako zeló želim, da bi nekaj starejši šel na zahod ter se tam naselil; pri tej priliki mi je opazil, da je sam v mojih letih hrepenel bivati v Novem Jorku, da ga pa sedaj kaj veseli, da se je bil za zahodno pokrajino odločil.“

„Tetka,“ rekel je Murray, ki je bil ustopil, ko je Alik govoril, „rad bi vedel, zakaj si stari oče dela toli skrbij zarad velikega premoženja. Strije

Henrik pravi, da Alik in jaz bi imela biti jako hvaležna, da si bodeva morala sama kruh služiti, kajti denar bil bi njega skoro ugonobil. Rekel je tudi, da bi bil gospod Parcival sicer povsodi kaj odličen človek, vendar bi nikdar ne bil postal tak mož, ko bi se ne bil moral sam napenjati.“

„Bogastvo,“ rekla je Mabel, „daja veliko oblast in vsled tega naklada tudi veliko odgovornost. Na-dejam se, če bodeta kedaj bogata, stoprv se bodeta naučila, kako se mora zares koristno porabljeni.“

Potem so se pogovarjali, kateri poklic naj bi se dečka izvolila, namreč oni, v katerem bi lahko drugim koristovala in tudi sebi uspešno delala; le redke predmet njih pogovora, katerega je Mabel takrat zaključila z besedami:

„Dečka, pozno bode. Teta Sabija je že zaspana; mi bomo pač še imeli mnogo časa pre-mišljevanja prednost raznih poklicev, predno se bode vama to mudilo. V tem se pa spominjajmo, da je najčastniši poklic vsakemu izmed nas oni, katerega lahko najboljše izpolnujemo. Murray, idi k Melisi po luč! Teta, kaj naj čitamo?“ Nato je Mabel ustala ter vzela sveto pismo in molitvenik na mizi.

Ko se je Murray vrnil s svetilko, čitala je po vsakovečerni navadi odstavek iz svetega pisma in priprosto molitev iz malega molitvenika. Teta Sabija se je bila nekdanj odtegovala tej domači pobožnosti, sedaj se je pa vsake take skupne molitve udeleževala s prav ponižno gorečnostjo. Bolni oče je v bližnji sobi skozi odprte duri slišal vsako besedo njih nocojšnjega pogovora; skupna molitev mu pa je kar ganile staro srce in svečano je ž njimi izrekel Amen.

„Lehko noč, draga!“ rekel je gospod Vaughan, ko je Mabel tiho stopaje ogledala po njegovi sobi, ali je vse v redu, ter z roko zakrivala svetilko, da bi spečega, kot je menila, ne izbudila.

„Oče, kaj budite?“ vprašala je nekaj zavzeta.

„Da, draga! budim, popolnoma budim, dosta bolj nego kedaj poprej. Mabel, oči so mi naposled zagledale resnice, katerim so se toli dolgo, — le predolgo — zapirale. Pojdi in poljubi me, predno greš spat.“ In ko je pripognivši se izpolnila mu nenavadno željo, pristavil je: „Draga moja! ti si kaj blago dekle, — velik blagoslov staremu očetu.“

Ko je naslednji večer deček iskal sveto pismo na navadnem mestu, bilo ga ni. Mabel je ustala ter pomagala je iskat; naposled je je našla na mizi poleg očetove postelje in v njem njegove naočnice. Tudi pozneje ga je prilično manjkalo in nahajalo se je zmerom na istem mestu; jedenkrat je Mabel celó videla, kako pazno je je stari mož čital. Zagledavši jo odložil je sveto pismo polagoma in tiho in nikdo ni besedice o tem opomnil.

Polagoma se je toliko opomogel, da je lahko šel iz svoje sobe. Odslej je redoma posedal pri levi v družbini sobi. Neki dan je že več ur tako posedal in v ogenj gledal. Ves utopljen v svoje misli izpozabil je vse krog sebe; kar se je nenadoma ozrl ter hčeri, ki je bila sama v sobi, zaklical: „Mabel, prinesi mi zemljekaze!“

Slušala ga je nerada in vsa se tresoč. Ko mu je zvitek položila v roke, držala ga je še vedno, kajti mislila ga je prositi, naj se ne razburja s tem strahovitim predmetom; a to je opustila zbog otroškega spoštovanja. Njegovo vedenje je bilo kaj došločno. Zato mu je izročila vse zemljekaze in zapiske ter je tik njega stojé opazovala njegovo početje.

Na nje začudenje je prav preiščljeno razpel zunanjí zemljekaz ter ga brez obotavljanja pretrgal prek srede in kosca v ogenj vrgel. Potem je razvil drugi zemljekaz, tretjega, četrtega i. t. d. ter je z vsemi isto storil. Vse je sežgal.

Kolikor zeló se je Mabel tudi bala teh lažnih načrtov bodoče sreče, vender je nenadoma strmela ter se nekoliko tresla gledavši, kako je oče ugonobival zarumenele listine in zemljekaze, katere je bila zmerom z nekim strahom opazovala. A znova so jo umirili mirni, zadovoljni smehljaji, s katerimi jo je oče pogledoval, ko je bil vse uničil. Še bolj pa je spregledala razumno njegovo početje, ko je roko položivši na sveto pismo na mizi svečano rekel: „Mabel, v bodoče je to moj jedini zemljekaz; in jedina pot, s katero se imajo vse moje misli pečati, je ona, ki k večnemu pokoju pelje. Le predolgo sem hrepenel po minljivem blagu ter sem izpozabil, kar v večno življenje vodi. Otrokom sem hlepel po bogastvu, katero pa bi jim bilo le nevarna zanjka. In otroci so brez moje pomoči iskali in našli biser največje vrednosti. Da, Mabel, kar zaslepljen sem bil gledé na blagostanje svoje rodovine; pa Bog je za me in

za moje otroke več in bolje preskrbel, nego bi jaz bil zahteval ali mislil.“

„Oče, vsi smo prav srečni,“ rekla je Mabel, dosta srečniši nego oni čas, ko nas je svet zaradi velikega bogastva zavidal.“

„Draga! to vidim sedaj, to sedaj razumim,“ rekel je stari mož z radostnim smehljanjem.

Petnajsto poglavje.

Bog kliče naše ljubljence, a mi ne izgubimo vsega,

Kar nam je On dal;

Zivé na zemlji v mislih in dejanjih,
toli resnično

Kot v njegovih nebesih.

Kakor je Henrik vse požel in omlatil, obiskal je zopet očetov dom. Rad bi se bil s sestro veselil, da se je ozdravil oče, ki je bil tudi duševni mir našel, še bolj pa je nameraval pregovoriti Mabel, da bi za nekaj časa ž njim na njegov dom šla. Že poprej enkrat je bil s Heleno opazil nje nenavadno bledost, ki se je z mrzličasto rudečičo vrstila ter vidoma kazala, kako so jej vse telesne moči oslabele. Čakal je le, da se je oče popolnem

ozdravel; sedaj pa jo je prosil, naj pride k njemu, da se okreпча in prizorišče nekaj premeni.

Mabel se je upirala Henrikovi prošnji tem bolj, ker razen nenavadne mlahavosti in prilične glavobolje drugih znamenj bolezni ni zapazovala. Pa predlog je tudi toplo podpiral oče, dobro vedoč, koliko zeló je zadnji čas vse sile napenjala; rekel jej je celó, da jo bode s Sabijo tekom nekaj tednov na kmetiji obiskal, kakor se bi dovolj krepka za pot počutila.

Najprijetniša radost je prevzela Henrika, ko je te svobodovoljne besede svojega očeta zaslišal. „Pridite prve dni bodočega meseca,“ rekel je, „ter ostanite pri meni vsaj do zahvalne nedelje! Menim, vsi skup“, pristavil je Sabijo in dečka pogledavši. „Zahvalna nedelja ne pripušča nobene izjeme; Helene in mene bode močno veselilo, da vas vse skup pri sebi pozdraviva.“

„Dragi! res vsi moramo biti Bogu jako hvaležni“, rekel je gospod Vaughan, malo skupino krog sebe pogledavši s ponosom, ki je bil dosta večji nego kedaj prejšnje dni. „Priti čemo vsi skup, kot

ti predlagaš, in v srci Boga hvaliti za vse nam storjene čudovite dobre." "

Ko so bili določili, da bodo vsi drugi čez nekaj tednov došli, hitela je Mabel pripravljati se za pot. Drugi dan že je spremljala Henrika na dom obilnosti in zadovoljnosti, kjer jo je srečna mlada žena nepotržno pričakovala.

Ko je Helena naposled uselila Mabel v sobi, katero je bil Henrik precej sprva pri zidanji hiše Mabelino sobo imenoval, rekla jej je: „Draga! zapomni si, da nemaš nič dela, dokler tu bivaš. Le jahati imaš in se sprehajati in se pomenkovati ter na vse mogoče načine (če smem izreči) čas preganjati. Zadnjih pet let si imela preobilo skrbij in dolžnostij, ki so te skoro ugonobile; sedaj le misli, da nikdo nema od tebe zahtevati najmanjše stvarice. Roke kar skleni v naročji (in sama je kaj ljubko roke v naročji sklenila) in glavno opravilo sedanjega življenja naj ti bode lenuhati.“

Mabel jej je odvrnila z resnično mlahavim obrazom, da jej ne bode težavno ravnati se po teh načelih in pravilih. Ko bi le ostalo vreme kot je sedaj, lehkó bi ves dan z radostjo skozi okno gledala.

To nenavadno mlahavost in skrivno spodjedno mrzličavost opazovali so že na njej, predno je bila šla od doma; sedaj kazali sta se tem očitniše, ker se jej ni bilo treba nikakor napenjati. Te slabosti sta Henrik in Helena skušala jej odpraviti ter sta jo silila, naj se kar nič ne napenja in se kolikor mogoče v svežem zraku giblje. Tako jo je Henrik vsak dan s kako pretvezo pregovoril, da se je z njim po obširni kmetiji vozila. Navadno jo je puščal na kakem senčnem kraju, dočim je sam delavce nadzoroval. Mabel je v tem kaj lahkega čitala ali pa je prirodo opazovala ter se tako zdatno okrepčevala in uživala tihi pokoj, katerega je toli želó trebala.

Ko se je neko jutro s takega izleta vrnila, zagledala je nežen voziček pred vrati; Henrik ga je precej izpoznal, da je Parcivalov. Isti trenotek zagledala je Mabel skozi okno Parcivalovo mater; častna gospa, slišavši, da je Mabel došla, ustala je ter je smehljaje pričakovala mlado svojo pijateljico.

Stare gospe postava je bila trdna in stegnena kot nekdanj. Oči neso bile izgubile nič svoje nekdanje bliščobe; obličje, akopram po starosti močnejše razorano, izraževalo je še vedno nekdanjo pri-

dobljivo dobrotljivost. Tudi jej čas nikakor ni pomanjšal srčne udanosti k Mabeli, kar je očitno pričala prisrčnost, s katero je strastno razuneto devojko sprejela in objela, rekoč jej: „Oh, draga! naposled vas vender zopet vidim. Skoro bi bila že mislila, da se moram temu veselju za zmerom odreči!“

Mabeli je kar besed primanjkovalo, da bi svoje veselje o nenadnem shodu izrazila. Gospa Parcival je prav čitala in videla na nje obrazu, da jo izbujeni spomini skoro premagujejo, ter je pretrganim vsklicem začudenja in veselja radostno odgovarjala. Potegnivši jo k sebi, rekla je: „Draga, res krasno je tako svidenje! — Tu je tudi moja potrpná Beatrix, ki bi rada staro prijateljstvo z vami ponovila.“

Mabel, ki je doslej le na gospo Parcivalovo mislila, sledila je pogledu stare gospe. In nova radost žarila se jej je na lici, ko je zagledala Bayardu priljubljeno sestričinja in svojo zvesto zagovornico; ta se je bila od onega časa po zunanjem komaj premenila; tudi je bila Mabeli še z isto gorečnostjo naklonjena, kar so pričale nje žareče oči, s katerimi

je Mabel opazovala. Izpoznana približala se jej je s stegenimi rokami.

„Ali poznate mojo sestro? Ali ste se že seznanili z gospo Heleno Vaughanovo?“ vprašala je Mabel, ko je Beatrico srčno pozdravivši ozrla se po Heleni, ki jih je radostna in smehljaje pogledavala.

„Da, draga!“, rekla je gospa Parcivalova, že nekaj časa sem težko čakala, da bi se z gospo Vaughanovo seznanila; tudi moram priznati, da je danes bil najin pohod le njej namenjen. Še zmislili se nisva, da naju dvojno veselje čaka.“

Mnogobrojna vprašanja in odgovori so nato sledili. Gospa Parcivalova popraševala je po vseh članovih Vaughanove rodovine, zlasti pa po dečkih. Kaj pazno je poslušala, ko jej je Mabel poročala, kako sta porastla in tudi duševno napredovala. V tem sta se pa Helena in Beatrica mej seboj pomenkovali. Naposled ustopil je še Henrik ter se skupnega pogovora udeleževal.

Gospa Parcivalova je še vedno sedela tik Mabeli ter je sledkar z nekoliko skrbnim glasom jej opazila: „Draga! pravijo mi, da se ne počutite dobro, da ste zadnji čas imeli preveč skrbij. Akopram bi

soditi po vašem obrazu tega skoro ne verovala. (Mabeli se je bilo obličje od razburjenja nenadnega svidenja malo porudečilo), vender bi vas za nekaj dni od gospe Vaughanove izprosila. To je, če se stari prijateljici toli radi zaupate, kot ste se nekdanj zaupali tujki. No“, pristavila je Mabeli roko položivši na ramo, da bi svojo prošnjo podpirala, „ali mi storite to ljubav ter se danes z menoj domov popeljete? V nedeljo vas nazaj pripeljeva, ko vašega brata v cerkvi najdeva.“

Mabel se jej je najtopleje zahvalila ter izrekla neomejeno zaupanje na nje prijaznost in dobrotljivost, o katerih je bila že poprej se preverila; vender se je pomišljevala in povabila ni hotela naravnost niti sprejeti niti odbiti, rekoč, da zavisa od Helene in da dvoji o nje privoljenji.

„Oh, prosim, storite to, kar stara mati predlaga!“ uskliknila je Beatrica, dočim je gospa Parcialova nagovorila Heleno, da bi jej željo izpolnila. „Toli se bomo veselili, ko boste pri nas! Strije Bayard je ves čas od doma pri porotah in toliko ga pogrešamo!“

Beatrica se je vedno še bolešno spominjala, kako ostro in krivično je strijc Mabel sodil; morebiti je sedaj menila, da se ravno njega hoče ogibati, zato je prepekano pristavila še one zadnje besede omenivši jej, da ž njim ne pride v nobeno dotiko. To slutnjo je Beatrici na videz potrdil še sledeči dogodek. Ko je gospa Parcivalova radostna naznanila, da je Helena zahtevani dopust privolila, branila se Mabel ni več ter je vsa radostna sprejela povabilo.

„A z jednim pogojem! zaklical je Henrik. Častita gospa — ne prezrite pristavljenega uveta! Jaz sem že ukazal konja spraviti v hlev, in gospa Vaughanova se nadeja vaše družbe pri obedu.“

„Nameravala sem precej se vrniti,“ rekla je gospa Parcivalova, „ter sem to tudi doma naročila. Ker pa gospa Vaughanova pravi, da se pri njej brez okolnostij lahko rano obeduje, in ker se mlada prijeteljica za tridnevni dopust mora tudi malo pripraviti, mislim, Beatrica! danes naj se le Patenova nekoliko čudi in naju čaka.“

Častitljiva gospa se je znala ljubko ravnati po vseh razmerah človeškega življenja. Ko jej je

Mabel odpela klopuk in ogrinjalo, pomenkovala se je naslednje ure svojega pohoda prisrčno z mladimi ljudmi ter se je očitno zanimala za vse njih razmere. Mičnost nje vedenja in govorjenja je razveselovala malo družbo, le najmanj pa ni kratila jej dostojnosti, primerne njeni starosti.

Obedovali so točno o določeni uri. Ker bi bila gospa še pred solučnim zahodom rada doma, silili je niso več, da bi še dalje se mudila. Rano popoldne odpeljala se je mala družba: Mabel in stara gospa na zadnjem sedeži lahkega voza, Beatrica pa vspred poleg resnobnega mladega kočijaža.

Bil je kaj lep dan onega nekoliko oporekanega časa, indijanskega poletja. To naj prej ali poslej pribaja, vedno se odlikuje z znamenji, ki so ameriški jeseni lastna. Ozračje je prevzemala ona posebna megla, ki solnca sicer ne zakriva, vendar mu žarke zmanjšuje in blaži ter bujnemu in različnemu listju na drevju neki poseben svitodeljuje. Nebo brez najmanjšega oblaka bilo je kaj čisto in najlepše sinje boje, dočim so očrti oddaljenega obzorja bili senčnati in nejasni vsled tenke svetle megle, ki je vso prirodo obdajala. Če se je

oko časi oziralo prek brezmejnih valov, brdnatih poljan, gledalo je visoke stoge sena (hay ricks), ki so se v daljavi in megli skoro kot otoki sredi vesoljnega morja ali kot ladije z razpetimi jadri videli. Zadnja polovica ceste (kajti pot v Jezerišče držala je prek Parcivalove zemlje) vila se je mej velikanskimi njivami, ki so bile z režjo in pšenico posejane; rumeno zrnje gledalo je iz teškega klasja ter je ženjice privabljal. Potem je pot peljala skozi okrepčavno senco velikega pragozda, s katerim se bi bil lahko vsak angleški plemenitnik ponašal. Časi je peketanje konjskih kopit preplaševalo veverico ali kunca ter ja prestrašena prek ceste poganjalo, časi so brneče sfrčavali jerebje iz valovja visokega žita. Ko so pa potniki vozili se skozi hladno goščavo, pozdravljali so jih razni tiči z radostnim petjem.

Te skladnosti v prirodi in v potnikih ni motilo nobeno siljenje niti od Mabeli, niti od nje spremeljalk. Pogovarjale so se s prav prirojeno lahkostjo ali pa so po svoji volji molčale, kar je časi onim, ki se mej seboj v resnici ljubijo, toli prijetno. Še dobro dva kilometra od doma peljala je pot skozi malo goščavo javorjev in hrastov; krasno je bilo

pogledati drevje s pisanim listjem, ki je nekaj bilo že odpadlo ter je po tleh ležalo. Zadnji kos pota zapazila je Mabel, da so se polagoma na višino pe-
ljali. Pričakovala ni toli lepega razgleda na tej vi-
šini. Iz gozda prišedši je neposredno pred seboj
ugledala Parcivalovo hišo, daleč okrog pa neome-
jene poljane. Priprosta, a kaj okusno zidana hiša
je bila iz svetlorumenega kamenja, ki se po tej po-
krajini posebno nahaja. Kaj lepo se je razlikovala
od temnozelene boje nekaterih starih pažulkov in
amerikanskih jelk („hemlocks“), ki so tik nje rastle.
Bila je dolga in nizka, kajti obsegala je le podru-
go nadstropje, a razširjala se je črez velik prostor,
kajti na obeh straneh je imela krili ter pri tleh
tudi vse potrebne prostore; ob sprednji strani dr-
žali so se hiše lehkozidani pomoli, venčani s prijet-
nimi amerikanskimi kozjimi parkljici, ki so se s pi-
sanimi bojami jeseni dičili. Na vse strani razen
jedne so oči gledale le neomejene širne poljane, ob-
delano žitno polje in gozdove, tu pa tam kako kmet-
sko hišo in jedno vaško cerkev. Res lep in veliča-
sten je bil ta razgled prek bujno zarastene širne
planjave. Še bolj pa se je Mabel začudila, ko je za-

pazila, kako je sinjesvetlo vodovje Michiganskega jezera, ki se je daleč proti zahodnemu obzorju širilo, v solnčnem žaru plesalo in se blisketalo. Kar nehoté je velike radosti vskliknila.

„Kaj lepo je“, rekla je gospa Parcivalova vsled Mabelinega radostnega vsklika, dočim se je Beatrica obrnila od razgleda, da bi njega odsvit v Mabelinih očeh čitala. „Kolikor dobro znan mi je ta razgled“, nadaljevala je stara gospa, „vender peljavši se na to višino vsakrat znova občudujem velikolepje in krasoto tega velikanskega notranjega morja, v katerem si velikanska priroda zahodne dežele obličje ogleduje. In vedno se znova radujem s sinom, da je potrpežljivo bival v kaj priprosti prvotni koči, dokler si ni pridobil toli premoženja, da je to hišo po svojem ukusu in na izvoljenem prijetnem mestu sezidal. Danes popoldne se vidi nenavadno lepa. Dom je dom — zlasti ko gospa Patenova stoji na pragu, da bi nas po tem izletu pozdravila.“

Zvesta služkinja je res že stala na pomolih, da bi gospodinjo pozdravila; tudi je bila nekoliko v skrbeh, da se nenavadno dolgo nista povrnila.

„Patenova, vi pač ne porečete, da sem predolgo izostala“, rekla je gospa Parcivalova, „ko vidite, koga sem s seboj pripeljala.“ Ko je Mabel z voza stopila in jo pozdravila, spoznala jo je blaga žena precej ter je s sklenjenimi rokami vskliknila: „Blagor meni! to je pa gospica Vaughanova, prav zares! Toli lepa mlada gospa, da lepše jaz nisem videla; — ne zamerite, gospica Beatrica“, pristavila je s tihim glasom, „vi niste nikdar imeli toli hudih izkušenj; in nikdo ne vé, koliko veljajo ljudje, dokler niso hudih izkušenj prebili. Gospica, kaj pa počenjata dečka?“, nadaljevala je Mabeli srčno roko stiskavši. „Skoro dorastla moža sta, ali smem to reči?“

„Da, skoro, gospa Patenova. Pa tudi jaz sem se bala, da me več ne izpoznate.“

„Vas ne bi izpoznala? Dragi Bog, to ne! Vi ste še vedno toli zali kot nekdanj, le nekoliko bledejši. A dozdeva se mi, da vi ste trudni, in naša gospa tudi; le ustopite brzo in se odpočite!“ — In blaga duša jih je peljala v sprejemno sobo, kjer je bila, nadejaje se hladnega večera, že davno za-

kurila; nato se je pol ure neprestano trudila, da bi vsem, kot je rekala, kaj prijetno storila.

Prav prijetno se je zdelo tudi Mabeli, ko so o mraku sedeli krog velike leve. Gospa Parcivalova, sedeč na stolu z ročaji, pripovedovala je devojkama ob straneh najprijetnišo povest, izkušnje minolega življenja; trpoleči ogenj je po sobi razširjal milo, pa prijetno svetlobo ter se je v likanem pobišji, v starem rodovinskem čajniku in v stari omari gledal.

Pusti, novi in nerazviti značaj vsega življenja v zahodnih pokrajinah ponuja delavnosti in kreposti telesa in duha kaj široko polje ter ukrepuje sile za razna težavna opravila. A oko se nasiti neprestano gledati, kako se te sile čez mero napenjajo ter hrepeni po pokoji, ki celó mladostnemu duhu toli ugaja. Tako utrujeno oko z neko neizrečno radostjo gleda vsa ona stara in po milosti častna znamenja, ki so se v Parcivalovi hiši povsodi kazala. To hišo je vodila gospa Parcivalova z neko posebno, njeni starosti primerno dostojnostjo. Zlasti po opravilih in skrbih zadnjih let toli ugnani Mabeli je bilo kaj prijetno in utažljivo, da je pod srčnim varstvom stare prijateljice mir in pokoj našla. Celó

težki izrezljani stoli in velike mize, turška preproga, starinasti zastor ob levi in čudovito staro posodje od pradedov, prav vse je pomnoževalo prijetnost in ljubkost odločenega domišča. Ni čuda, da je prvi večer svojega pohoda uživala najčistejše veselje, kateremu je po noči sledilo sladko spanje brez vseh sanj.

„Draga! ali vas je volja malo se sprehajati?“ rekla je gospa Parcivalova, ko je drugo jutro mladi prijateljici na pomolih našla ter Mabelo ogovorila; Beatrica jej je ravno razkazovala vse vzvišene stvari v obširni pokrajini.

Mabel jej je pritrdila.

„Potem,“ rekla je gospa Parcivalova, „bila bi kaj srečna, ko bi me obe k hiši sinovega oskrbnika spremljali. Od tu je pol ure hoda; tam-le lahko vidite dim iz dimnika se kaditi. Pot drži naravnost skozi javorje, ki nas bode solnce varovalo. Žena blagega moža bode nas vse srčno pozdravila, o tem sem prepričana.“

Beatrica in Mabel sta z radostjo se pripravljali za sprehod.

„No, draga!“ rekla je stara gospa oprijemši se Mabeline roke, na katero se pa ni naslanjala, „sedaj vam moram nekaj povedati o osebi, katero bomo to jutro najbrže videli.“ Pripovedovala jej je na to zanimivo povest življenja vestnega oskrbnika od njegovega prihoda v zahodu do sedanjega dne. S seboj je bil prinesel malo denarjev, a prvi njegov nakup bil je nesrečen. Leža njegovega zemljišča bila je nezdrava in žita mu je smod posmojala. Na največjo nesrečo spodbijali so mu še pravo posesti njegovega zemljišča ter mu zarad tega napravili pravdo. V teh težavah in sitnostih spoznaval je Parcivala, katerega je bil za odvetnika poprosil. Bayardu se je kaj dopadel mladi mož, tem bolj, ker sem mu jaz že poprej njega blagi značaj opisovala. Zato mu je storil ponudbo, ki je obema ugajala. Mladi odvetnik, ki ima v pisarni polno dela, je ž njim dobil poštenega oskrbnika, prevarani, pa možati in krepki poljedelec pa gotov in vedno rastoč dohodek.

„Kako se je pa pravda iztekla?“ vprašala je Mabel.

„Dobil je branjenec mojega s'na,“ odvrnila je stara gospa; tudi še vedno ima v vlasti zemljišče, ki je kljubu kvarnim neprilikam sedaj dvakrat več vredno.

„Kaj to je njegova hiša!“ rekla je Mabel zagledavši prijetno poslopje z dvema nadstropjema, prostornimi skednji, svislimi in kaščami. „Kako snažno in pripravno je vse!“

„Za to se imamo dokaj zahvaliti oskrbnikovim ženi“, rekla je stara gospa. „Oskrbnica je najblagosrčniša, najspretniša in najdelavniša ženska v pokrajini in tudi kaj mična, kar bode te na nje zalem, okroglem obrazu videli. Vse te svetle posode in golide pred hišo vam vsaj nekoliko pričajo o nje velikem mlekartsvu; in nje je bilo slastno surovo maslo, katere ste pri zajutreku toli hvalili. Le ustopimo, trkati nam ni treba,“ nadaljevala je durim se približuje, „blaga gospodinja je vedno pripravljena za družbo.“

Mabel je ustopila skozi gostoljubno odprte duriter je šla v sobo na desni. Opravljena je bila priprosto, kot so opravljene kmetske hiše, a vse je bilo v najlepšem redu. Ničesa ni bilo, čemur se bi obiskovalec čudil, vendar je Mabel hipoma obstala ter je

v nasprotno okno zrla, kot bi sanjala. Kaj je bil ta mali pleteni stol z ročaji, ta lesena podnožnica, to staro sveto pismo v usni vezano in ta odprta dagerotipijska skrinjica, kar vse jej je izbujalo molčeče začudenje ter jej solze v oči rivalo? — Kaj pač drugega nego združevanje pomislij, — oni močni magnetski čar, s katerim nas najbolj priprosti opominki spominjajo oddaljenih prijateljev, zlasti zamrlih, ki pa še vedno v svetem spominu naše ljubezni živé? Kaj drugega nego sveto spoštovanje, ki dušo napolnuje, ko vobraznost nam oživlja postavo, obličje, glas one osebe, katere umrjoči ostanki so v neumrjočnost preoblečeni.

Da, brez dvojbe to so bile neme priče kratkega Rozinega življenja; Mabel je za trenotek kar opanjena stala nasproti praznemu stolu z ročaji, s solznimi očmi, vsa zmočena in vender se kar nič ni zavedala, kako zeló sta se gospa Parcivalova in Beatrica nje vedenju čudili. Drugi trenotek odprle so se duri iz kuhinje. Starikasta žena z otrokom v naročji je noter prišla ter se spoštljivo približevala gospe Parcivalovi, da bi jo pozdravila. Ko pa je ugledala Mabel, obstala je hipoma ter radosti vsklik-

nila. Izpozabivši na spoštljivo staro gospo, ta trenotek na vse izpozabivši, položila je brez najmanjšega opravičevanja Beatrici otroka v naročje ter vsklikovala pretrgane besede: „Blaga gospica Mabel! ubogemu mojemu otroku najboljša prijateljica!“ Tekla je k njej, nagonoma jo objela, potem se usedla na Rozin stol ter je z rokami obraz si zakrivši jokala.

Mabel je po glasu izpoznala Rozino mater ter jo je srčno pozdravila; nato se je obrnila k gospe Parcivalovi, tudi kaj zavzeti, da bi jej vse pojasnila. Kar se je na prizorišči prikazala Lidija, katero je bilo kričanje otroka noter privabilo; poravnala in pogladila si je predpasnik ter si do komolca zavihane rokave stegnila in zapela. Gospa Parcivalova in Beatrica sta se že doslej močno čudili, a sedaj sta pa kar osupnili. Lidija, še vedno ista razdražljiva Lidija, je kar hipoma zakričala, tik Mabeli je počenila, stiskala jej roke in je poljubovala, smijala se in jokala, potem pa se zopet smijala, Beatrici je vzela otroka ter ga Mabeli v naročje položila rekoč: „Vite mojega otroka! Kaj

ni krasen?“ in sledkar se je zopet zajokala šepetaje:
„Kliče se Roza!“

„Ne zamerite nam, gospa, ne zamerite, gospica Beatrica!“ rekla je, ko je nekaj pomirjena približala se gospe Parcivalovi in njeni unukinji, da bi jima svoje spoštovanje izkazala, „a gospica Vaughanova nam je bila najdobrotljiviši angelj in draga naša Rozika jo je toliko ljubila!“

Zamere se pač ni bilo treba bati; to je pričalo srčno sočutje, ki se je izraževalo na obličji gospe Parcivalove, ko je gledala oživljeno prijateljstvo ter prisrčne besede poslušala. Tudi milosrčna Beatrica je le čakala, da so jej otroka vzeli, potem pa se je obrnila k oknu ter si solze obrisala.

„Draga! skozi gozd gredoč sem vam,“ rekla je stara gospa Mabeli, ki je otroka ljubkovala, „pripovedovala izkušnje najinega prijatelja, tega pa nisem pomislila, da sem najzanimiviši del povesti zamolčala. A tu je, naj sam govori. Dobro jutro, gospod Dovst! Le vas je še manjkalo na prizorišči.“

Čudenje Mabeli, sramožljivo zarudenje Lidije, zadovoljno smehljanje matere, radostno kričanje otroka in sočutje gospe Parcivalove in Beatrice so

res dospela do vrhunca, ko se je v durih prikazala krepka postava poštenega Ovna, čegar oči so se radosti bliščele in čegar obličje je udanosti se žarilo. „Gospica Vaughanova!“ vskliknil je odkrivši se in debele trde roke jej molivši. „Res to je dan, za katerega moramo Bogu hvaležni biti, to je prizor, na katerega je skromen mož lahko ponosen.“

„Vi pač resnico govorite!“ rekla je Mabel. „Taka hiša in žena in otrok in dobro ime so v resnici to, na kar je lahko vsak ponosen! Jaz pa sem ponosna, da vas smem starega prijatelja imenovati.“

„Oh, gospica!“ rekel je Oven s posebnim smehljanjem, „res dobro sem blagoslovljen, kot pravite; vse to pa presega, da ste vi prišli pod našo streho. Kje pa je moja ženica?“ nadaljeval je ozi-
raje se po Lidiji, ki je s skromnim zarudelim obrazom za njim stala. „Tega dne je čakala, odkar je sem v poljane prišla. Kdor bi jo pa sedaj pogledal, mislil bi, da se sramuje žena biti poštenemu možu.“

„Sramuje se, da je svojo skrivnost toli dolgo meni zakrivala,“ rekla je Mabel. „Kaj porečeta

dečka, izvedivši, da Lidija je žena Oven Dovstova?“

„Veste gospica Mabel, zgodilo se je to le zaradi ljubezni do vas,“ rekla je gospa Hopova jo opravičujoč. „Oven!“ rekla je „da veš, ne zini besedice niti gospodu Henriku Vaughanu niti drugim, koga imaš za ženo. Čakaj, da gospica Mabel sama pride v ta kraj in naju vidi.“

„Blaga žena!“ segla jej je gospa Parcivalova v besedo. „Jaz lahko vas razumem, kolikor sem tudi stara. Odkar je gospica Vaughanova k nam došla, mislila sem na to, kako se bode čudila, da pri nas najde Ovna — in vender še slutila ne bode, da jo čaka še večje veselje.“

„Kako se pa Ivan počuti?“ vprašala je Mabel, ko se je naposled popolnoma umirjena usedla tik gospe Hopove, ki je v tem malega otroka zopet v naročje vzela.

„Bog naj vas blagoslovi, da se spominjate mojega dečka!“, rekla je mati živahno. „Lidija je dober otrok ter dan danes nema več nekdanjih muh; Oven je bil meni in mojim zvest prijatelj, sprva zbog Roze, poslej pa zbog ljubezni, ki se je iz tega

razvila. Časi pa vender mislim, da pri vsem tem je le Ivan, ki mi bode veselje starih let. Gospica Mabel! Nikdar ni imela nobena mati boljšega sina. Nadzornik je fabriki ne daleč od tu, kjer gospodarske stroje izdelujejo. Vedno je bil prebrisan dečko, ker mu je Roza pri načrtih in podobah itd. pomagala, razumel je kaj dobro mehaniko. Sedaj ima kaj dobro službo. Ima kaj lep zaslužek — da Ivan ima kaj lep zaslužek —, tudi je kaj zmeren, dasi tudi ima kaj milo srce in blago roko.“

„Oh, to me zeló veseli“, rekla je Mabel. „Jaz sem Ivana zmeraj rada imela. Veste, gospa Hopova, mislila sem, da vam bode v podporo.“

„Kako bi tudi drugače?“, vprašala je vdova s tihim glasom. „Kolikor dolgo je živela Roza, kaj ni imel sestre, ki ga je na pravo pot spravljala? In odkar je Roza umrla, ali ni imel zvestega angelja? Ivan je bil vedno tih dečko, in sedaj je tudi tih mož. Ivan nema srca na jeziku kot toli ljudij. Pa ko bi ga vi mogli videti, kadar na nje stolu sedi, ali v njenem svetem pismu čita, ali to deklico ž nje imenom kliče, lahko bi mislili, da je

Roza kot oni sveti mož v svetem pismu sicer mrtva, a vender še govori.“

„Roza pač govori nam vsem“, rekla je Mabel. „Dasi je bilo nje življenje kratko in polno trpljenja, vender je lepo misliti, koliko se jih je s tem popboljšalo, da je blagi otrok živel in ljubil in umrl. Kot Ivan sem tudi jaz često čutila, da spomin na Rozine kreposti je bil vedno blago naročilo izveličane svetnice.“

„Bila je drago jagnje“, rekla je mati jokaje. „Gospod vzel jo je v sveto varstvo. Jaz se samo nadajam, da neki dan mi najdemo svojo pot k isti čredi (fold).“

„Draga! toli srčna hvaležnost in ljubezen, kot so ja vam danes izkazovali“, rekla je gospa Parcivalova Mabeli, ko so se skozi gozd domov vračale, „sta pač sladko povračilo za ure, katere smo posvetnemu veselju odtegnile in delom krščanske ljubezni posvetile.“

„Odkritosrčno spoštovanje teh blagih ljudi mi je neprecenljive vrednosti“, odgovorila je Mabel; „a to je prostovoljen dar, ne povračilo. V resnici malo je bilo ur, katerih nesem za bivanja v Novem

Jorku sebičnemu razveseljevanju posvetila. Ta rodovina je jedina, katerej sem le maleko koristila; in v tem slučaju sem jaz sama imela glavni dobiček. Res čutim se močno ponižano, misleč, kako popolnem sem zamujala priliko dobro storiti.“

„Vi si sebi sami delate krivico“, rekla je gospa Parcivalova. „Meni ni treba še le pozvedovati podrobnostij o vašej dobrotljivosti proti gospe Hopovi in nje bolnemu otroku. Pripovedovala mi je je z vso gorečnostjo ljubeče matere, akopram doslej še nesem poznala imena Rozine dobročnice. Jaz sama sem se posebno zanimala za povest. Tudi jaz sem se s srčnim veseljem spominjala Roze. Pogostoma sem jo videla pred leti v javnem zavodu v Novem Jorku, kjer se je zdravila. Draga! nje ljubezen do vas sem nekoliko lahko sodila, ko sem zvedela, da vam je bila o smrti malo podobo volila. To podobo jej je bil sprva podaril moj sin; to podobo je bolni otrok, kot mi je mati pripovedovala, posebno čislal; nje goreče občudovanje te podobe izbudilo je tudi Bayardu blagosrčnost. Ali sliko še imate?“

„Še jo imam“, rekla je Mabel. „Doma v družbini sobi visi.“ To govorivši spominjala se je, s kolikim zanimanjem, s koliko radovednostjo je bil oni dan Parcival ogledoval sliko in okvir; brez dvojbe, izpoznal je bil nekdanjo svojo vlast.

„Naslikani predmet“, rekla je gospa Parcivalova, „govoril je srčno k srcu deklice; in nje življenje ga je popolnem izraževalo. Že davno je našla mir večnega mesta. Nje dela pa jej še sledé. Po njej hojena pot se sveti njenih krepostij ter osrčuje božjepotnike, ki njenim stopinjam sledé, da s svetim namenom in trdno voljo vsklikajo: V imenu božjem čemo razviti svojo zastavo!“

Šestnajsto poglavje.

Njih hiša je njih dom; njih izvoljena
osoda

Je tiho življenje in nepoznano ime,
Pa ko jih sveta potreba kliče, ne bodo
Zavrnil malovrednostij slave.

Jasno in radostno je napočila nedelja, katero se je Mabel imela iz Jezerišča k bratu vrniti. Vreme je bilo skoro ves čas od nje dohoda hladno in

oblačno in rodovina se je večinoma le doma razveseljevala. Pa še jedenkrat je mila sapa polna prijetnih vonjav zmagala rano zmrzav: jasno čisto nebo, temnosinje jezero in krasno bojani gozdovi žarili so se z zadnjim smehljajem minulega poletja.

Manjkalo je še nekaj minut do zajutreka; Mabel je pri odprtem oknu svoje spalnice stala, občudovala lepoto širne pokrajine ter duha okrepčevala z mislimi, katere jej je prirodna krasota izbujala. Kar jej na uho zadone mili potegnjeni glasovi; tako popolnoma so se ujemali s prizorom in časom, da bi bila skoro mislila, da so vzdihljeji vetra v stari amerikanski jelki pred oknom. Celó ko so polagoma postajali močnejši, napolnovali so sapo še s sveto melodijo. V teh glasih bilo je nekaj toli utažnega, toli veličastnega, toli naudušujočega, da je komaj mislila na njih izvor; vsa zamaknena je bila ter se razen sluha drugih čutil še celó ni zavedala. Nesumneno to so bili glasovi orgel, katere je nekdo z nenavadno zvedenostjo in spretnostjo prebiral; in orgle je bila Mabel v knjižnici zapazila. Beatrica jej je res bila zagotovila, da zna le priproste pesmi orglati; ta hvalnica, ki je sedaj po poslopji donela,

pa je težavna in veličastna skladba starega imenitnega skladatelja. Dokler niso krasni glasovi utihnili, Mabel ni mislila na ono dozdevno neresnico ter se je le utapljala v vzvišene misli, katere so jej orgle izbujale. Sledila je neprestana, skoro neugodna tihota. Ko so je prepričala, da se glasovi ne bodo ponovili, predramila se je; kar hipoma jej je v glavo šinila misel: „Ali je Beatrica sebe in mene gledé na svojo nadarjenost slepila? Ali se je pa kar nenadoma naudušila?“

Brzo je ogrnila ruto prek glave ter je skozi nizko okno stopila na široke pomole, potem je šla krog hiše proti knjižnici, smehljala se je ter si rekala: „Prepričam jo, če jo pri prebiralu najdem.“

Knjižnica, kjer je rodovina tudi navadno zajutrekovala, bila je v krilu prav na konci hiše. Mabel je mislila prijateljico presnititi ter se jej kar nenadoma na oknu pokazati; zato je na tihem šla krog oglov pomolov. Hipoma je obstala ter je zatrege vsa zarudela. Stala je kar naravnost nasproti pravemu orglavcu, mlademu hišnemu gospodarju, ki je bil na značajan način svoj dohod naznanil, potem

pa stopil na široki pomol, da bi se krasnega jutra veselil.

Ko sta se pred nekoliko tedni sredi samotnih poljan nenadoma našla, strmela nista bolj nego takrat. Pri onej priliki sta bila pametni čut Mabelin in previdna blagosrčnost Parcivalova odpravila vsa. katero zadrego, takrat pa sta priprosta odkritosrčnost od jedne strani in ljubka skromnost od druge strani brzo jima povrnili srčni mir, ki je bil le za trenotek močen.

„Beatrici hotela sem se zahvaliti za to lepo simfonijo“, rekla je Mabel, ko sta se prav pristrčno pozdravila. „Ko bi ne bila mislila, da vi ste vsaj petnajst kilometrov daleč od doma, vedela bi bila brez dvojbe, komu se imam za lepo pesem zahvaliti.“

„Sinoči sem se bil stoprv o zeló pozni uri popolnem iznebil vseh opravil“, rekel je Parcival, „a potem me je nekaj nepremagljivo vleklo domov, res bila je to prava slutnja.“

„Ali ste se dobro počutili, odkar sem vas zadnjič videl?“, pristavil je bistro jo pogledavši v obličje. Na tem se je res bil izgubil žar hipnega iznenadenja in nekoliko bledost se je očitno odli-

kovala od zdrave boje, katera se je oni dan sredi poljan na lici jej kazala.

„Ne popolnem dobro“, odvrnila je smebljaje; „pa jaz ne mislim rada na to, ker nisem kar nič vajena naloge bolnice igrati.“

„Bojim se, da je tostran hiše prehladno“, rekel je Bayard, opazivši, da jej je veter ruto z glave potegnil. In s spoštljivo uljudnostjo, ki se je dostojnemu možu kaj lepo podajala, ponudil jej je roko ter jo peljal na ono stran hiše, katero je jutranje solnce razgrevalo. Ker gospa Parcivalova še ni bila prišla iz svoje sobe ter jih k zajutreku še niso bili poklicali, sprehajala sta se nekaj minut polagoma gori in doli. Bayard jo je s sočutjem popraševal po raznih članovih Vaughanove rodovine ter jej je izrekel odkritosrčno sožalje o bolezni starega gospoda. Mislil je tudi pravo, da je očetova bolezen v gotovi zvezi z očitno premembo Mabelinega zdravje.

„Prav res!“, zaklicala je živahna Beatrica, mimo katere sta bila že dvakrat šla, pa je vender nista zapazila. Stala je v durih ter je njiju sprehod in pogovor s svojim zabavljanjem pretrgala; „strije

Bayard, zdi se mi, da vi igrate različne naloge: Kot tat po noči prišli ste v hišo, pri dnevnem svitu ste nas z *extravaganza furiosa* prebudili iz spanja in sedaj vas vidim, da na novi način zdravite našo bolnico, katerej stara mati ne dopušča, da bi pred zajutrekom sveži zrak dihala.“

„Tako!“, rekel je Bayard, ki je na videz le na Beatricin zadnji očitljnej pazil; „po takem moral bi jo bil povabiti v knjižnico, kjer krasen ogenj gori.“

„Nikakor ne“, rekla je Mabel smehljaje umaknivši svojo roko ter k Beatrici stopivši. „Pač nikomur ne more škodovati dihati toli prijetno sapo. Beatrica je nekaka samosilka („a would be tyrant“), to je vse.“

„Beatrica je le malo hudo vreme ženske“ („scold“ — obiralka), rekel je Bayard ob enem s poljubom jej zatisnivši ustna, ki so ga še dalje hotela grajati. „Res še nikdar me ni pozdravila bolj prilizljivo nego ravno sedaj. Beatrica, komu pa prihranjuješ vse svoje olikane govore?“

„Ljudem, katere lahko brez prilizovanja hvalim“, rekla je; iztrgala se mu je ter je svojo roko položila Mabeli v roko s kaj osrčenim obrazom, ki

je očitno rekal, da sta se bili obe zoper njega zavezali. „Gospica Vaughanova ni nikdar slišala, da bi jaz ne bila dobro o njej govorila.“

Besede so Beatrici najbrže slučajno ušle, a Bayard čutil se je očitno zadetega. Grizil se je v ustna in videl se je nekoliko zmočen od spomina, katerega so prebudile. Mabel uprla je oči za trenotek v njegovo obličje, potem pa se je stran obrnila ter opazila nekaj besed o širnem lepem razgledu.

Zato je bilo vsaj dvema v družbi jako prijetno, ko sta trenotek pozneje zaslišala potegnene, a ganljive srčne besede: „Dobro jutro, dragi sin!“ Mehka, a še vedno lepa roka je dlan položila na široko čelo Parcivala. Ta se je brzo obrnil, da bi z radostnim obrazom mater pozdravil.

Res lepa, ganljiva slika sta bila ponosna, visoko rastena stara gospa in veliki, možati njen sin, čegar vedenje proti njej je bilo polno spoštovanja, zaupanja in skoro deške ljubezni. Mabel ja je videla v raznovrstnih razmerah, a nikdar ju ni toliko zeló občudovala, kolikor ta trenotek, ko je mladenič mater s krepkimi rokami objel, mati pa mu

je srčno zrla v jasne sinje oči, v katerih je baje čitala izpolnjenje vseh materinih nád.

„Bayard! ti si pač pozno potoval“, rekla je. „Jaz sem sedela v sobi pri oknu ter te do dvanajstih čakala; drugi so že več nego jedno uro spavali.“

„Iz mesta sem odšel stoprv o polnoči“, odvrnil je Bayard, „in došel sem bil od dveh do treh. Pa čudim se, da ste me pričakovali. Sej vam nesem nič pisal.“

„Res da ne. Pa jaz sem vedela, da si ne bodeš mogel odreči veselja za trenotek pogledati v vrt, dokler je to krasno vreme, ne gledé na vse druge stvari, ki te domov vlečejo. Vrhu tega, kar želimo, radi verujemo; tudi sem bila prepričana, da bi ti ne bilo prav, ko bi se ne bil prav nič udeležil veselja, da nas je mlada prijateljica obiskala.“ In roko položila je Mabeli na ramo. „Polnoči si bil pač žalostno sprejet“, nadaljevala je k Bayardu; upam, da si izbudil Patenovo ter si se dal postreči.“

„Jedina moja želja je bila, nikogar ne motiti“, rekel je Bayard. „Ono visoko okno v knjižnico je

bilo odprto, prižigalice in svečo sem pa v sobi našel. Drugega mi pa ni bilo treba.“

„Dragi, res vedno pametno!“, rekla je mati s pritrjevalnim smehljanjem. „No, ali pojdemo za jutrekovat?“ In prijemši Mabel za roko spremljala jo je prek prehoda. Ker je prej se čutila le mater ne pa gostilko, poravnala je sedaj to napako ter je z ljubeznjivo skrbjo jo poprašala, kako se počuti.

„Strijc Bayard“, pošepetala je Beatrica svojemu spremljevalcu, „mislila sem, da je neka lepota, katero vi le v daljavi občudujete. Bojim se, da ste se to jutro prehladili.“

„Pst! pst! Beatrica, rekel je Bayard; ponižno te prosim za premirje. Tvoj spomin je toli razdražljiv kot tvoj jezik.“

Največjo praznino v rodovinskem krogu vedno napravlja odpotovanje rodovinskega glavarja; zato se tudi vse popolnem premeni, kader se glavar hipoma in nenadoma vrne. Sosebno velja to, kader se Bayard poln veselja in radosti in istinite ljubezni do domovine vrača. Vsak človek na Jezerišči veselil se je prisotnosti mladega gospodarja. Celó poslom videla se je naudihnena nova sila in vsi so

radi spolnovali svoje dolžnosti. Tudi stara mačka je s premislekom zapuščala svoje mesto za pečjo ter se nastavljala pod njegovim stolom. Poleg tega bila je še gorečnost, s katero je vse velike in male dolžnosti ljubezni in gostoljubnosti opravljal; in vsak je lahko opazoval, da širen delokrog zunaj doma možu brezpogojno ne jemlje zmožnostij za prijetnosti domačega življenja.

Proti Mabeli se je vêdel z odkritosrčnim spoštovanjem in s srčno prijaznostjo. Akopram je vedel, da ga je Beatrica s sumljivimi očmi opazovala, vender ni preziral najmanjših pomenljivih ljubavij, ki se olikanemu gospodu in blagemu gospodurju toli dobro podajajo. Res se je jezil nad zbadljivimi besedami svoje sestričinje, vender mu to ni napravljalo najmanjših zadreg. Brez najmanjše plahosti je Mabeli prav po viteški storil vse, kar je kot povabljenka njegove matere lahko zahtevala, ne gledé na nje osobne zahteve, katere je Mabel kot mlada in krasna devojka imela.

„To je, kot mati pravi, moj vrt“ rekel je, ko je po končanem zajutreku k oknu stopil ter s skle-

nenimi rokami nekaj trenotkov zrl prek neskončnih njiv, katerih težki zakladi so se z vetrom valili.

„Res plemenito polje delavnosti!“ rekla je Mabel, ki je tudi s sedeža širno obdelano polje pregledovala. „Priznavam, da sem se skoro prestrašila obširne vaše žetve in obljubljenega blagoslova.“

„In vender, draga!“ rekla je gospa Parcivalova; „zadnjih šest let ste vi obdelovali dosta obširniše polje in dosta plodnišo zemljo, na katerej je, če se moj sin ne moti, žetev že dozorela: jaz menim srci in duši obeh vaših dečkov,“ pristavila je, ko je Mabel v zadregi in zmočeno opazila. „Bayard mi je pravil, da še nikdar ni videl dečkov, ki bi v toli mladih letih toli obečali.“

Mabel je zarudela; vkljubu skromnosti je bila nekoliko tudi ponosna na to pohvalo svoje dolžnosti. Bayard se je naglo obrnil ter je potrdil materinim besedam in jej častital na srečni bodočnosti, katere se ima z ozirom na oba sestriča nadejati.

„Bayarda živo pripovedovanje o dečkih,“ rekla je stara gospa, „zanimalo in veselilo me je izvenredno. Draga, dečka sta brez dvojbe še toli različnega značaja, kot sta bila otroka. Pa dobro v obeh

je zadobilo vedno večjo moč in oba sta premagala hudo nagnjenje, ki je bilo pred šestimi leti toli očitno, da sem se jaz za nja in za vas tresla. Ko se spominjam dne na skali ob Niagari ter premišljujem resno vašo nalogo tolike odgovornosti, res častitati moram vam z največjim veseljem na tolikem uspehu.“

„Gospica! če vam se je posrečilo, uravnati in olikati toli surova bitja kot so dečki,“ rekla je Beatrica, „morali bi vi, mislim, na blagor človeški družbi spisati knjigo o vzgojstvu.“

„Jaz!“ rekla je Mabel priprosto. „Res jaz ne poznam niti pravil niti teorije. Časi mislim, da sem se jaz od dečkov mnogo več naučila, nego dečka od mene.“

„Nje teorija izraza se z jedno besedo,“ rekla je stara gospa; „Mabel je ljubila mala sestriča. Beatrica! ljubezen je naudušena učiteljica, katerej se v vseh revah in nadlogah lahko zaupa. Ta je bila že začetkom gospici najzvestejša svetovalka.“

„Kaj nestrpno čakam,“ nadaljevala je stara gospa k Mabeli, „dneva, ko mi mlada gospoda zopet predstavite. Pa dragi deklici,“ nadaljevala je

na svojo uro pogledavši, „če mislimo danes dopoldne v cerkev, čas je, da se odpravimo. Bayard, ali so konji pripravljeni?“

Bayard se je prestrašil in je opravičeval svojo pozabljivost (res je bil zadnje minute ves zamišljen) ter je brzo iz sobe odšel. Njegova mati je obžalovala, da se Mabel mora toli kmalu vrniti, ter je izrekala, da bi jej morebiti Helena dopust podaljšala. Mabel se je uljudno, dasi odločno zahvalila ter se tudi izrekla, koliko veselja jej je ta pohod napravil. Potem so se gospe ločile, dokler ni bil čas peljati se v cerkev.

„Beatrica! ali se gospica Vaughanova ne misli z nami vrniti?“ vprašal je Bayard s tihim glasom, ko so iz sobe prinesli mali Mabelin kovčeg, da bi ga naložili.

„Ne, seveda ne,“ odgovorila je Beatrica močno se čudeč njegovemu vprašanju. „Tudi bi ne bila prišla, ko bi jaz ne bila poskrbela, da je vedela, da vas ni doma.“

Dasi je te besede z zbadljivim glasom govorila, spravile so Bayarda vendar v veliko zadrego. Sprva je hotel Mabeli odgovarjati, naj nikakor ne

odide, a sedaj je kar obmolčal. Ko je mati še enkrat skusila Mabel pregovoriti, pomagal je Bayard kovčeg na voz spraviti; pa zini ni besedice niti začudenja niti obžalovanja, da toli brzo odide. To vedenje se je toli razlikovalo od navadne njegove gostoljubnosti, da je je mati morala opaziti; tudi Beatrica, katere srce je bilo toli ljubeznjivo, kolikor rad je nje jezik mučil, očitala si je sebi močno, ko je zapazila, kako globoko je nje maščevalna puščica zadela.

Pa ta nevolja trpela je le malo trenotkov. Naslednja vožnja je vse izvenredno razveseljevala. Mehka sapa in tiha lepota vse pokrajine izbujali sta jim ono mirno pobožno voljo, ki je bila priliki in času primerna. Gospa Parcivalova sedela je z Mabeljo na zadnjem sedeži ter jo je kratkočasila s poročilom o začetku, razvitku in bodočnosti male cerkve, ki je na meji Bayardovega in bratovega zemljišča stala.

Helena in Henrik sta bila že došla ter sta stala na stopnicah, da bi jih pozdravila in Mabel nazaj zahtevala, Henrik je kar naravnost izrekel, da ni bila mala velikodušnost, da sta jo bila za

toli dolgo od sebe pustila. Ker je cerkev stala na križišči štirih različnih cest v obširni pokrajini, kjer je prebivalstvo bilo kaj raztreseno in kmetije zelo velike, bila je na dan le jedna služba božja, ki pa je razmerno dolgo trpela. Priprostost službe božje, pobožna gorečnost spretnega pridigarja in napeta pozornost poslušalcev bile so ganljive in zanimive; in celó Mabeli je izginil občutek mlahavosti. Pred njo v bližnji klopi so sedeli nje skromni prijatelji, Hopovi, v lični praznični obleki in z obrazom, ki je veselost in zadovoljnost izraževal. Mej njimi se je odlikoval Ivan, sedaj Ivan Hope, pravi steber cerkvi in občini. V visoki postavi, v popolnem premenjenem obrazu in v svetli novi suknji bilo je težavno izpoznati umazanega dečaka („urchin“) nekdanjih dni. Gospe Parcivalove sedež je bil malo za Henrikovim. Mabel je bila šla z bratom in Heleno v cerkev, dočim sta stara gospa in Beatrica še nekaj se v predvežji mudili; zato Mabel ni vedela za svoje prijatelje. A komaj so zapeli, zapazila je, kje so; kajti Bayardov krasni glas se Mabeli nikdar niti sredi očarane olikane družbe niti sredi širnih poljan, ni glasil toli blago in skladno, nego takrat,

ko je sveti službi služil ter je pri skupnem petji zahvalnice vodil glasove pobožne množice.

Mnogobrojni vozovi so čakali krog cerkve. Ko se je nehala služba božja, odpeljali so se brzo, le naši prijatelji so se še mudili ter drugi druge prosili, naj bi jih kmalu obiskali. Slednjič so preložili Mabelin kovčeg s Parcivalovega voza v Henrikovega, ki oba sta tik mlade lipe pred cerkvijo stala. Ker so konji postajali zmeraj bolj nemirni, poslovile so se gospe nagloma druga od druge.

„Gospica Vaughanova! Beatrica mi je že povedala“, rekel je Parcival, Mabel peljavši po stopnicah, „da bi vas zaman prosil, naj bi vi podaljšali svoj pohod pri mojej materi. Ker sta mi pa Henrik in njegova gosa dovolila prihajati k njima v hišo, nadejam se, da bodem skoro imel veselje, da vas kot prijatelj in sosed obiščem.“

Mabel je brez ovinkov odgovorila, da jej bode to na največje veselje. Henrik je tudi slišal ono opombo ter jo je podpiral; prijel je Bayarda za roko ter je s plemenito gorečo prisrčnostjo vskliknil: „Prijatelj, obišite nas tolikrat vam mogoče; prav nevoljen sem že zarad te dolge dobe porotnih

sodišč, ki vam toli časa jemljó.“ Helenino ljubko smehljanje naznanjalo mu je že naprej najljubeznjiviši sprejem od nje strani; ta pač nasproti prijateljem svojega moža ni poznala ljubosumnosti, ki se časi mladim ženam prisvaja. Trenotek pozneje odpeljala sta se oba voza po različnih cestah prek popolnoma ravne brezkončne planjave; Mabel je skoro dva kilometra daleč še jasno razločevala belo rutico, katero je Beatrica v roki vihtila ter ž njo pozdravljala.

A Mabel se je imela še učiti, kaj se pravi prijatelj in sosed v pomenu, katerega je Bayard besedama dajal. Akopram je bivala že šest let v zahodu, v tej deželi velikanskih daljav, vendar se jej ni zdelo mogoče, da bi deset kilometrov dolga pot bila toli kratka, kot se je naslednje tedne v resnici kazala, prav kot bi bila Bayardova in Henrikova zemljišča le lučaj narazen. Bayardovi obljubljeni pohodi res niso bili redni ali dolgi; tudi prijetnosti v sosedovi hiši niso smele nikakor uplivati na navadna opravila mladega gospodarja. Razen tega je bilo treba sedaj kaj skrbno nadzorovati kmetijo, ker se je žetev pod streho spravljala; dalje

bilo je treba popraviti, kar bi bilo celó skrbno oko Ovnovo prezrlo ali zanemarilo; in razen vseh teh opravil v Jezerišči je mladega gospoda še odvetniški poklic često klical v sosedno mesto.

Akopram pa je gospodarska in odvetniška opravila točno in uspešno izvrševal ter duševne in telesne sile toli napenjal, da bi bil navaden mož popolnoma ugnan, vender Bayard imel je še vedno čas in priliko zahajati v družbo, v katerej se je najbolj okrepčeval. Naj je bil poprej še toli truden, deset kilometrov dolga ježa mu je bila kaj mala in prav primerna žrtva za veselje, katero je v družbi sorodnih duhov pol ure užival. Res prihajal in odhajal je o toli nenavadnem in nedoločenem času, da je Henrikove z dohodom in odhodom zeló iznenadoval. A to iznenadenje se je ponavljalo ter je postalo navadno, tako da so komaj opazovali, kako pogostoma je prihajal. A pregledujé dneve v tednu morali so se spominjati, da skoro ni bilo dne, katerega bi jih ne bila njegov radostni glas in njegovo veselo smehljanje razveselila. Naj ga je še toli različen predmet klical od doma, gotovo se je potoma tudi pri njih oglasil. Celó ko je moral v

mesto na nasprotni strani, hodil je večkrat po dolgem ovinku, ki ga je pred Henrikovo hišo vodil; prav dokazoval je resnico stare prislovice: „Najdaljši ovinek najkrajša pot domov.“ Mabel je pogostoma okrog jahala na Heleninem beliči, ki je še vedno bil ljubljeneц svojeј gospodarici, in večkrat se je domov vračala v tovaršiji brhkega svojega soseda. Enkrat je Henrika spremila v gozd, kjer je ostala v senčnem kraju, dočim je brat oddaljen kos gozda pregledoval. Kar se jej je nenadoma pridružil Parcival, usedel se k nje nogam na tla, polna jelčnih češarkov, vzel je knjigo, katero je bila čitala ter je celó uro dolgo ž njo se pogovarjal o slovstvenih predmetih in sicer z obrazom moža, ki ni imel nikdar bolj ugodnega časa igrati nalogo prijetnega in uljudnega človeka. Potem je zasedel konja, katerega je bil k drevesu privezal, ter je k shodu v oddaljenem kraju strahovito dirjal; to je pač bilo neizogibno, ker se je bil poprej svobodovoljno toli zamudil.

Z gospo Parcivalova in Beatrico pa je Mabel manj občevala nego z Bayardom, ker njima je bila pot vender le predolga. Le parkrat se je Beatrica s strijcem k Henriku pripeljala in večer pri njem

prebila, enkrat pa je Mabel s Heleno šla na Jezerišče staro gospo obiskat. Razen tega se pa v štirinajstih dneh ali še dalje gospe na obeh kmetijah neso videle. A ta meja se skoro ni poznala, dokler je Bayard njih mejsebojno prijateljstvo posredoval. Akopram je pogostoma prihajal v prav slučajnih okolščinah, vendar ga je Mabel nehoté tako nekako kot zastopnika svoje stare prijateljice gledala; tudi je njeni ljubezni prisvajala mnogo izkazov dobrotljivosti in pozornosti, za katere se je v resnici le njemu samemu imela zahvaliti.

Podoba je bila, da so se v rodovini vsi pomenili, da se niso čudili, da jih je Bayard toli pogostem obiskoval ter se vsekrat njih družbe toli očitno veselil. Pomenili so se baje tudi, da temu neso iskali posebnega nagiba.

Če je Henrik zapazil to pogosto obiskovanje ter sebe samega po njegovem namenu vprašal, izdal ni nikdar svojih mislij, celó ne svojeji ženi, ampak opomnil je le z zadovoljnim obrazom: „Toli prijetno je, da lahko Parcivalu gostoljubnost vsaj nekoliko povračam ter ga v naši hiši srečnega gledam!“

Če je Helena z izvenredno rahločutnostjo videla več, nego je bilo videti, ter več slutila, nego je oko videlo, branilo jej je isto rahločutje, da celó od strani ni nikdar niti z besedo niti s pogledom Mabelinih občutkov zadela. Spominjala se je, koliko let se je sestra na tihem veselila njene ljubezni s Henrikom, ter je spoštovala srca svete tajnosti in je je ohranjevala, kot bi bile nje lastne tajnosti.

Tako sta se Henrik in Helena prav plemenito varovala, da nista svojih mislij niti z namekom niti z namigljajem motila. Mabel sama pa je bila še manj naklonjena, da bi te vsakdanje pohode in uljudnosti sebi na korist razlagala; kolikor zeló so jej tudi ugajali, veljali so vender, kot je mislila, vsej rodovini.

Bil je čas, ko bi bili nečimernost in samoljubje najbolj prilizljivo veljavo dajali vsemu, kar bilo bi toli jasno, kot je bilo Bayardovo očitno veselje za družbo v hiši njenega brata. A grenka izkušnja v prvi mladosti in poniževalni uplivi naslednjih let so varovali Mabel, da se ni nečimernim omamam in lažnim domišljijam udajala. Sedanji nje

značaj jej ni dopuščal, da bi kako odlikovanje sebi si prisvajala ali posebno ozirnost za se zahtevala.

Vse nje vsakdanje občenje je neprestano pomnoževalo nje spoštovanje Parcivala ter jej njegove osobne in družbinske kreposti in lastnosti v novi in mični svetlobi kazalo. Nikdar se jej pa celó ni sanjalo, da je pridobila izključno oblast nad srcem, katero je s svojo milostjo ves svet objemalo. Kaj živo in resno se je zanimal za vse njej najbolj priljubljene učenosti in opravke; ali pa ni prav to njega posebno značilo, naj je prišel v katerokoli družbo? Preziral ni najmanjše prilike storiti jej vsaktero ljubav ali uslugo; ali pa ni bila njegova priprostost toliko spojena z viteško uljudnostjo, da bi bil isto storil za najskromnejšo osebo njenega spola? Izrekal je nenavadno skrb za njeno zdravje; ali pa je smel storiti manj v slučajih, ko je šlo za sestro njegovega prijatelja in za prijateljico njegove matere? Akopram se je Beatrica maščevala zaradi nje, vender Mabel ni lebko popolnem izpozabila, kako neugoden utis na Bayarda je v prejšnjih letih naredila. Če se je sedaj čutila povišano po nenamerovani pohvali iz resnicoljubnih usten, ki še nikdar

niso najmanjšega prilizovanja zakrivila, zavrnila je hipoma oni čut z mislijo: „Bayard skuša le poravnati staro grajo, to je, priznanje, katero mu je njegovo pravočutje izsililo.“

Res se Mabel nikakor ni udajala praznim sanjarijam o pridobitvi ali oblasti ter nedolžna kot otrok celô ni mislila, da bi kaj upliva nanj pridobila ali le pozornost na se obračala, vender se je prijateljstvo, ki se je prav naravno iz nje hvaležnosti in spoštovanja razvijalo, dan za dnevom bolj spojilo z njenim duševnim in telesnim bitjem. Temu se je lahko tudi brez vseh ozirov udajala v okrožji, kjer niso poznali najmanjše prisiljenosti.

Tako je Parcivala pozdravljala z neprisiljeno radostjo, z očitnim žalovanjem gledala ga je odjahati, z gotovo in veselo nado pričakovala je tudi, da se kmalu zopet povrne. V tem je uživala mirno veselje v družbi Henrika in Helene ter se je srčno zanimala za vse njiju koristi in načrte. Nikdar ni premišljevala, od kod izvirata popolna zadovoljnost in mirnost, ki sta z njenim zdravjem na duši in telesu zopet jej se povrnili.

Neki večer se je Henrik iz bližnjega mesta toli pozno domov vrnil, da je Mabel že bila šla spat. Videla sta se stoprv drugo jutro pri zajutreku. „Mabel nekaj novega imam za te,“ rekel je, ko je ustopila ter se k mizi usedla. Obraz se mu je žaril razburjenosti; Mabel je to zapazila ter vprašala, kako novico jej ima povedati.

„Nič manj,“ odvrnil je, „nego nada na burno volitev. Vsi ljudje v mestu pečali so se le z enim predmetom, namreč imenovanjem kandidata za zastopništvo, ki je po nenadni smrti našega zastopnika v državnem zboru sprazneno. Jaz še nisem videl bolj razburjenega prizora nego včeraj v shodu. Ta razburjenost pa ni izvirala iz strankarskih bojov in političnih govorov, ampak nastala je, ker se je ves zbor z največjo naudušenostjo skladal o vseh namerah in volitvi. Zbrana množica je baje bila le jednega srca in jednega glasu. Jednoglasno volitev so pozdravili s skoro omamljivim klicanjem. Želel bi le bil, izvoljenec naj bi bil prisoten, da bi bil slišal, s kako gorečim odobravanjem so oklicanje njegovega imena pozdravili.“

„Nadejam se, da je izvoljenec vreden njih nahušenosti,“ rekla je Mabel.

„Ti sama lahko sodiš,“ odvrnil je Henrik. „Imenovanec je prav naš prijatelj Parcival.“

Najbrže v shodu prejšnjega dne ni bilo bolj sočutnega in bolj veselega obraza, nego je bil obraz Mabeli, ko je pri tem nenadnem poročilu brata pogledala. Nje oči so kar plamtele in na nje lici igrali so smehljaji ponosne zadovoljnosti, s čim vsem je glasovanje ljudstva popolnoma odobraval; svoje začudenje izraževala pa je z besedami: „Henrik, kaj je mogoče? A jaz še mislila nisem, da gospod Parcival nameruje nastopiti politično življenje, ali da mu to le količkaj se dopada.“

„Jaz menim, da Parcival na to ne misli in da se mu tudi ne dopada,“ rekel je Henrik, „tudi še nikakor nisem preverjen, da bi izvolitev sprejel.“

„To bilo bi škoda,“ opomnila je Helena; „Parcival bi državi čast delal.“

„Zares,“ rekel je Henrik, „v vsem okraji ni moža, ki bi s toliko silo in zmožnostjo v svetovalstvo svoje domovine ustopil. A če se odpove sedanjemu življenju ter se uda političnemu, dobro vem,

da mu bode to velika osebna žrtva. Jaz sem bil tudi mej odborniki, ki so mu snoči njegovo imenovanje poročili. Našli smo ga v pisarni, ko je mirno čital. Zagotavljam vama, da je bil res užaljen, ko je slišal, zakaj smo ga obiskali. „Gospodine Kovač!“ rekel je načelniku odbora, „vse žive dni nisem bil toli iznenaden in, skoro lahko, pravim neprijetno zadet nego takrat. Kaj laskavo mi je, da se vam dozdevam primeren in dostojen za izpraznjeno mesto v državnem zboru, a jaz politične službe katerekoli si nisem nikdar želel ter se gotovo nikdar ne po njej poganjal.“

„Gospod Parcival, mi vsi to vemo,“ rekel je gospod Kovač „in prav zaradi tega razloga se z drugim ne moremo zadovoljiti. Mi hočemo moža, pravi pošteni naš narod, kateremu lahko zaupamo, moža, ki ne lovi lastnih koristij, moža, kateremu se zdi nedostojno in zaničevalno, da bi naše glasove kupoval, moža, ki nikdar ne bode svoje vesti ali pa pravic svojega naroda zarad osebnih, državnih ali pa strankarskih ozirov žrtvoval. Mi hočemo moža, o katerem lahko pravimo, da bode slabotne podpiral, pravico vedno spoštoval ter vsem jednako

pravičen! Mi smo jedini v pravilih in naredbah, jedini smo tudi v onem moži, ki je ima izvrševati, in prav takega moža nam je treba.“

„Videl sem kako ginjen je bil Parcival. Potegnil je z roko prek širokega čela, potem pa je ustal ter je po pisarni šel gori in doli. Gospod Kovač in nekateri gospodje so mu še dalje na rečeni način prigovarjali. Govorili so o opasnih in odločnih razmerah in o želji vseh razumnikov, da bi okraj zastopal mož, ki bi zaupanje naroda užival, mož, ki je v obče toli priljubljen, da bi dolgo na svojem mestu ostal ter bil stanoviten steber občnemu blagostanju.“

„Parcival je spoštljivo in uljudno poslušal vse, kar so mu imeli povedati; potem se je zahvalil ter obljubil, da jim danes svoj sklep poroči.“

„In ti kaj misliš, ali prevzame ali se jim pa odpove?“ vprašala je Helena, dočim je Mabel bila vsa resna in zamišljena, a je le molčala.

„Vsaj osrčeval nas je,“ rekel je Henrik. „Tudi priznam, da sem v največji zadregi izreči, kaj najbrže sklene. O tem ni prašanje, da v državnem zboru imenitne stvari čakajo in da prav v sedanjem

času so taki možje kot Parcival vladi neobhodno potrebni. O nobenem drugem času in na noben drugi način ne bode deželi in državi toli koristila njegova zgovornost, njegova modrost, njegova zmernost in njegova neboječa nesebičnost. Res pomišljam njegovo strastno ljubezen do svobodnega življenja v zahodu, njegovo gorečnost, s katero je bodoče zboljšave na svojej kmetiji sklenil, pustolovnega duha, s katerim oddaljene dežele raziskuje, veselje, s katerim se lovu divjih živalij udaja, in ono nezavisnost, s katero se je vedno vsem strankarskim prepirom in političnim bojem odtegoval, če vse to pomišljam, moram priznati,“ (in Henrik je dvomljivo z glavo majal), „da mi je težavno misliti, da bi naš prijatelj šel v Washington. Tam v glavnem mestu se bi moral zaklepati večino leta v tesne meje dolgočasnih ulic ter opravljati trudapolna dela vestnega zastopnika in se spuščati v tople boje različnih strank. Ko se jedenkrat zaveže, zažene se res v to z vso vestnostjo in gorečnostjo svojega bitja. Priznam tudi, da z ozirom na to se nikakor ne bodem čudil, ko bi se ustrašil toliko žrtev. Draga! kaj bi ti to storila?“ In bistro je pogledal Heleno.

„Henrik! Tega skoro ne vem,“ rekla je Helena ta trenotek v stran pogledavši. „Izrekla se bi ne o tem, dokler njega samega ne slišim.“

„Kaj pa ti Mabel? vprašal je Henrik, ki ni razumel Heleninega premetenega in pomenljivega smehljanja. „Ti poznaš vso zadevo. Na lici ti vidim, da si prepričana, kaj bode Parcival storil. Ali se odpove ali sprejme?“

„Če ga jaz le količkaj poznam,“ rekla je Mabel s trdnim in odločnim glasom, „sprejme in naj mu bode to še tolika žrtva.“

Ta trenotek je opazil Henrik Helenino pomenljivo obličje ter se je na stolu naglo obrnil. Tudi Mabel se je ozrla. Prav za njo v durih je stal Parcival; obraz mu je bil naglega jahanja zarudel jezdni škornji so bili z blatom oškropljeni, lepi lasje z nad čela zavihani; glava mu je počivala na roki, ko je na podboji slonel ter oči izrazito upiral v Mabel, ki se je sedaj tudi obrnila.

„Dragi prijatelj!“ uskliknil je Henrik, ki je brzo ustal ter Bayardu roko stisnil, „srčno pozdravljeni! Prišli ste zajutrekovat, nadejam se!“

„Ne, zajutrekovat nisem prišel,“ rekel je Bayard ter opravičuje gledal na oškropljene škornje in se nekaj branil gostoljubnemu Henriku, ki ga je kmizi spravljal. „Komaj vem, zakaj sem prišel, ker imam le trenotek časa. Manjkalo mi je, menim, dobrega sveta, sočutja, osrčevanja. Vsega tega sem našel, akopram na precej nepošten način; sedaj se moram precej odpraviti. Henrik ali imate naslov načelnika vašemu včerajšnjemu odboru? Jaz sem ga v mestu izpozabil, pa pisati mu moram, ko hitro dojdem domu. Da, hvala vam, gospa Vaughanova!“ nadaljeval je Heleni, ki ga je prosila, naj bi vsaj čašo kave popil, „prav z veseljem jo popijem, če mi dovolite, da stojim“

Ko je Henrik odšel po naslov, Helena pa hitela v bližnjo sobo po čašo, približal se je Parcival Mabeli, ki ga vsa zmočena celó ni pozdravila, ter je prijemši jo za roko rekel: „Gospica, vi pač, na-dejam se, niste hudi, da sem vaše besede slišal. Ko bi bil gledé na svojo dolžnost količkaj dvomil, pre-pričale bi me bile popolnoma vaše besede. Verujte mi, vedno se bodem trudil, da ne bodem varal vašega prijateljskega zaupanja, za katero sem vam

tem bolj hvaležen, ker daleč presega vse moje za-
sluge.“

„Govorila bi ne bila s toliko odrešitostjo, ko
bi bila vedela, kdo me posluša,“ rekla je Mabel s
smehljanjem, katero je sicer kazalo neko zadrego,
vender nikakoršne nevolje ni izrazovalo. „V kljubu
temu pa me ni volja umakniti svojih besed.

„Tega vam v tem slučaju tudi ni treba,“ rekel
je Parcival, „ker jaz čem uresničiti vaše besede,
dasi mi je sedaj razmerno lahka žrtva, ker moj
sklep tudi vi odobrujete.“

K nadaljnemu razgovoru ni bilo niti povoda
niti prilike, ker Henrik se je bil v tem povrnil z
naslovom in Helena je prinesla kave, katero je Par-
cival hitro popil. Nato je vse srčno pozdravil ter
naslednji trenotek že proti domu jahal.

„Mabel,“ uskliknil je Henrik smije se, ko se
je zopet usedel, da bi pozajutrekoval, „jaz menim,
zbor se bi moral znova zbrati ter tebi izreči javno
zahvalo, da si mu bodočega zastopnika toliko spod-
bodla. Zdi se mi,“ pristavil je, „da smo našega
kandidata za štiri tedne zadnjikrat videli. Preobilo
opravila bode imel z bodočo volitvijo“. In Henrik

je prvikrat prepekano pogledal ženo, a blaga Helena tega baje ni opazila.

Naj je bilo ono prorokovanje Henrikovo šaljivo ali resnobno, da je bilo napačno, pokazalo se je v kratkem. Sam Henrik je res bodil po okraji ter vsak dan domov prinašal poročila o občni priljubljenosti in o nedvomni slavni zmagi Parcivala; vsled tega se je tudi Mabel udajala proroškim sanjam o bodoči slavi in hasnovitosti njegovega javnega (političnega) delovanja. Mladi gospod sam pa baje ni več mislil na to, odkar je bil kandidaturo sprejel. Osodo svoje izvolitve je popolnoma mirnega srca prepuščal volilnim možem ter se z rastočo gorečnostjo udajal drugemu veselju in drugim skrbem, katerim izvor in središče ni-ta bila na polji političnih spletek in javnega hujskovanja, ampak v domačem krogu njegove rodovine. Ker je dan na dan prihajal verno na svoje mesto, pošepetala sta si prav na skrivnem Henrik in Helena mejsebojno slutnjo, da Parcival (kolikor malomaren je tudi za naklonjenost naroda) se pohlepno in po lastnem izboru poganja po bolj vzvišeni naklonjenosti, nego je ljudska; pošepetala sta si skrivno slutnjo, da izvolitev odstrani ljudstva

skoro izpozablja, da bi ljubezen neprecenjenega srca pridobil.

Sedemnajsto poglavje.

Jaz od upliva tvojih očíj užgan sem
bil k vsaki kreposti, pred tvojimi
očmi bolj moder, bolj buden, bolj
močen, ko trebalo bi zunanje moči.

Če kateri dan tekom leta vsled združevanja pomislij Amerikancu bolj dopada nego drugi, je to gotovo zahvalna nedelja. Ta zahvalnica je bila že prvotno novoangleški praznik, in skoro jedini, katerega so naši priseljeni pradedje praznovali; zato so ga morebiti tem slovesniše praznovali. Tudi sedaj ga radi in svečano praznujejo skoro po vseh krajih obširne države, kjer so si sini in hčere iz Nove Anglije nov dom ustanovili. Posvečen je popolnem rodovini in družbinim zavezam; na istem mestu združuje vse članove iste črede, izbuja najživejše čute hvaležnosti ter oživlja najskrivniše strani človeškega srca; mladini je čas najčistejšega veselja, ljudje v srednjih letih čas najbolj gorečega hrepenjenja, da bi občno veselje pospeševali, starcem in

starkam pa čas svečanih mislij, ginljivih spominov in neumrjočih nád.

Henrik in Helena sta srčno želela, tudi se je vsa rodovina tega nadejala, da bi bližnjo zahvalno nedeljo praznovali na domu mladih zakonskih. Da bi veselje še pomnožili, povabili so prisrčno tudi prijatelje na Jezerišči, naj bi k njim prišli. Ko pa je gospa Parcivalova zvedela, da oče Vaughan, njegova sestra in njegova unuka mislijo ves teden ostati pri Henriku, prosila jih je nemudoma prav nujno, naj bi se na zahvalno nedeljo vsi kot skupna rodovina zbrali pod streho njenega sina.

„Le na ta jedini način“, rekla je stara gospa v listu, katerega je Beatrica očetu Vaughanu pisala, „se jaz lahko udeležujem veselega praznika, ker zarad hudega prehlajenja sedaj ne morem potovati. Po ondANJI vaši hudi bolezni bi vam tega ne predlagala, ko bi ne bila prepričana, da se vi ne stržite celó zimskega vremena, ko hitro ste pred večerno sapo zavarovani. Ker pa je naša hiša jako prostorna, prosili bi vas, da čez noč vsi pri nas na Jezerišči ostanete. Dolgo je že, kar sem zadnjikrat uživala veselje, da je bila prijetna družba ta naj-

prijetniši praznik krog mene zbrana. Kako prijeten je nama spomin na minule srečne zahvalne nedelje v novoangleški domovini! Zato se vas drznem prositi, naj bi moja željo pri svojih otrocih zagovarjali ter mojega sina in mene z vašo družbo bodoči praznik razveselili.“

Ko sta Henrik in Helena prečitala list, hotela sta se ustavljati temu napadu na svoje pravice. Tudi Sabija je močno omahovala, ali bi sprejela povabilo ali ne, kajti plaha, sama za se živeča gospa se je tega tem bolj strašila, ker je vedela, da se gospa Parcivalova prijateljice iz otročjih let nekoliko še spominja. Mabel se je videla v mali zadregi, da bi se načrti o tem rodovinskem prazniku toli spremenili; dečka pa sama nista vedela, kaj bi porekla. Gospod Vaughan pa je h kratu storil konec vsem pomislikom z radostno uljudnostjo zaklicavši: „Henrik, tega povabila ne moremo lahko zavrni. Draga Helena! ne zini nobene besede, odlične gospe ne smemo varati.“ Čislani glavar rodovini se je toli odrešito za gospo Parcivalovo izrekel ter je s tem vse pomiril. Sklenili so sprejeti povabilo ter so to vabilki nemudoma poročili.]

Predzadnjo noč zapadel je bil zemljo tenek sneg, strdil se ter napravil čudovito lepo, gladko pot za sani. Kot so se bili za tak slučaj dogovorili, pripeljal se je bil v jutro k njim Bayard v pokritih saneh, katere je bil prejšnjo zimo za mater napravil, domu pa se je vrnil s Sabijo, z gospodom Vaughanom in Heleno, dočim so se Mabel, sedaj že popolnem zdrava, Henrik in dečka na nepokritih saneh vozili. Naglo kot blisk so se drsali prek ravnih pobeljenih poljan, poslušaje radostno zvončkanje kraguljčkov na konjski opravi. Topla sobana in topli sprejem sta jih čakala na Parcivalovem domu. Obed je sledil z družbinim veseljem in s slastnimi jedili; za tem se je vrstilo raznovrstno razveseljevanje mladih in starih ljudij in ure so jim kaj prijetno minevale.

O mraku zbrana je bila srečna in živahna družba v sprejemni sobani na Jezerišči. Sobano so razsvetljevale nekaj dolge svetlobne proge, ki so se na zahodnem nebu bliščale, nekaj pa močni ogenj v levi. Sanjarski svit razkazoval je redko sliko polne radosti in prijetnosti. V velikem naslonjači na desni sedel je gospod Vaughan; sivi lasje in suhi tenki

život so pričali, da sta ga starost in bolezen dokaj tlačili, njegovo obličje pa se je svetilo mirne veselosti, ki je naznanjala, da se je bil stari mož prerodil k novemu življenju. Poleg njega se je videla častitljiva hišna gospodinja z mehкими belimi rokami na kolenih; kot sneg bele gube njene mušlinaste rute krog vratu in čipke ob nje vdovski čepici so se kaj živo razlikovale od nje krila iz drage črne svile. Vsa nje obleka je kolikor le mogoče pomnoževala častitljivost in mi ino nje plemenite osebe. Tudi Sabija je bila našla svoj kot nasproti sofi in minul jej je bil strah, katerega jej je bila gospa Parcivalova sprva napravila. Ko pa je v njej izpoznala ljubeznjivo gospico Bayard iz šolskih klopij, sedela je popolnem umirjena ter je bila tretja osoba v krogu starih ljudij, ki so mlajše članove zbrane družbe opazovali in se njih radosti veselili.

Vsi mladi ljudje so bili kaj dobre volje, ker so se bili ravno kar domov vrnili. Bili so namreč pri Oven Dovstovih, kjer je bil krst majhne Roze. Ta svečanost je bila prej nalašč odložena, da se je sedaj v pričo njih tem bolj svečano vršila.

Radostni vmesni dogodki pri rečenej svečanosti, nagla hoja po zmrzlem in bliščečem snegu in živo veselje z mejsebojno družbo so jim lica porudečili in jezike razvezali. Ker je Helena mraza vedno se močno ogibala, veselila se je vrnivši se svetlega ognja v levi. Usedla se je na nizko podnožnico mej teto Sabijo in pečjo, nežno položila roko v roko stari prijateljici ter je bila živa slika ljubeznjive zadovoljnosti. Pred sofo je stala Mabel, krasni obraz po ognji razsvetljen, ter je teti živo pripovedovala razne dogodke popoldanskega izleta. Na jedni strani pomagal jej je Alik, ki jej je razna Lidijina naročila in naznanila zvesto poročal; na drugi strani je Murray slonel na sofno blazino ter je sedaj pa sedaj veselost Mabeline povesti pomnoževal z jasnimi in dovtipnimi nameki.

Sabija je pazno poslušala ter s pogostimi vskliki izraževala svoje začudenje o Lidijini sreči. Beatrica pa je gospoda Vaughana in gospo Parcialovo kratkočasila ter jima izbujala radostno smehljanje; namreč prav šaljivo je pretiravala, kako so pri krstinji Mabel, Bayarda in dečka močno spošto-

vali, ne gledé na razne časti, katere so Henriku in njegovi gospe in njej sami naklanjali.

V tem sta stala Henrik in Parcival zunaj skupine pri bližnjem oknu. Zadnji je nekoliko opazoval Mabelino krasno obličje, nekoliko pa je Henriku pojasnoval načela nove samožetnice (stroj za žetev), katero je Ivan Hope ravnokar iznašel in za katero nameruje nadarjeni mladenič posebno pravico dobiti.

Kar se je zaslišalo peketanje naglega konja, ki je srezasti sneg s kopiti drobil. Pridirjal je gori po cesti in naslednji trenotek švignil je že mimo okna.

„To je Ivan, moj hlapec“, rekel je Henrik z resnobnim glasom. „Davi sem ga bil poslal v mesto. Najbrže se je ravnokar vrnil;“ govoreč hitel je iz sobe svojemu selu naproti, dočim se bi bil Bayard prav lahko po svoji volji pridružil mali skupini krog sofe. A tega ni storil, ampak ostal je pri oknu. Ko bila bi soba močnejše razsvetljena, videlo se bi bilo, kako so mu lica sedaj pa sedaj malo zarudevala od notranje razvnetosti. Res da druga družba ali ni opazila Henrikovega sela ali pa ni vedela, kako novico ima prinesti, Bayard sam pa

je prav dobro vedel, da mu ima bližnji trenotek ali politično pobitje ali pa slavno zmago naznaniti.

Vsi prisotniki so vedeli, da je prejšnji dan bila volitev, za katero se je Bayard toli živo zanimal. Nikdo pa bi ne bil mislil, da je izid volitve že določen in znan. Akopram so nadejanja srca vsem močnejše bila, vendar so vsi molčali o tem predmetu, kot bi se bili mej seboj zmenili; tudi naj ta politična zadeva nikakor ne moti zabvalnice.

Odbor, čegar član je bil Henrik, je bil sklenil kaj zdatne naredbe, da bi najhitreje izid volitve izvedel. In vkljebu snegu in vsem zaviram oklical je bil že pred dvema urama natančni izid volitve v mestu, kjer je Henrikov sel čakal; zato ga je bil načelnik odboru nemudoma odpravil, da bi srečnemu kandidatu izvolitev poročil. Gorečnost, ki se je na hlapčevem obrazu žarila, in Henrikova razburjenost v vedenji in besedah sta Bayardu precej izdali vsebino pisanega poročila. Henrik je bil komaj list prijel iz hlapčeve roke, že je tekel v sobano. Zmagoslavno je pismo vihtil krog glave, z najtoplejším prijateljstvom Parcivalu stiskal roko ter vskliknil:

„Naj bodem jaz prvi, dragi prijatelji, ki vam ma slavni zmagi čestita!“ Na to se je oziral na javno naznanilo ter je čital glasno izid volitve; Bayard dobil je bil velikansko večino.

Srca male družbe so bila poprej močno razdražena, tem bolj, ker so morali vsi ves dan svoje občutke siloma zatirati, sedaj se je tem močnejše in prav nezavirano izraževalo njih veselje; hipoma so Bayarda obdajali živo razuneti obrazi ter mu z jednim glasom od vseh stranij čestitali. Če prav se je kazal manj razburjenega od drugih, vender Percival ni bil mož, kateri ne bi bil teh dokazov sočutja in ljubezni globoko občutil. Glasno priznavanje naroda, živahno klicanje šumeče množice ne bi ga bilo toli ganilo, kakor so ga ganili ti priprosti dokazi toplega prijateljstva in ljubezni. Odgovarjal in zahvaljeval se je vsakemu posebe; ko je čutil mehko roko svoje matere, pokazala se mu je v očeh solza, ki ni bila na sramoto njegovej možatosti.

Pa to uro slavne zmage je pogrešal jednega zadoščenja in sicer največjega; nem je bil jedin glas, in sicer glas, ki mu je dušo najmočnejše unemal; jedna osoba stala je še vedno v ozadji, dočim

so se vsi drugi goreče krog njega gnjetli. Vsi so bili osrčeni in naudušeni ter so svoje veselje na primeren način izraževali, le Mabel je baje h kratu postala nema in vender se je doslej ta za volitev najbolj zanimala. Res čudno dovolj! Enkrat pač so Bayardove nezadovoljene oči, oziraje se prek male družbe, srečale njene oči, ki so s pomenljivimi pogledi vanj zrle. Ako je zapazila njega resnobni pogled, upadlo jej je srce in sledeči trenotek zakrila je pred njim ves obraz, umaknivši se naglo za visoko postavo svojega brata.

Niti molk niti nagli umik nista bila samovoljna. Če je ta videzna hladnost Parcivala bolela, nič manj ni bolela Mabeli same. Nekaj trenotkov je res bistro opazovala obraz mladeniča, ko je sprejemal čestitanje nje sorodnikov, ter je popolnem izpozabila, da kaj jednakega tudi od nje strani pričakuje; vender stoprv, opazivši njega bistri pogled, zavedela se je, da svojega sočutja občnega veselja še nikakor ni izrazila. Rada bila bi popravila zamudo, a pregoreči nje občutki so jej branili govoriti. Srce jej je bilo toli močno, da ga ni mogla umiriti. Nesamovoljni nje umik za hrbet visokega brata bil je le prirodni

izraz kaj občutljivega srca, ki se je strašilo izdati svojo začasno in bolestno zadrego.

V senci svojega brata bila je varna pred opazovanjem ter se je skušala umiriti. Skrbno je čakala ugodne prilike, da bi junaka tega dneva ogorčila, pa zaman se je trudila svoje misli ubrati v primerne besede. Ko pa je tako čakala ter se pomišljevala, zasukala se je stvar nenadoma; Bayarda so hipoma poklicali iz sobane in Mabeli je minula prilika.

Ravno kar je bil došel mnogobrojen odbor meščanov, da bi se veselil svoje zmage ter priljubljenega mladega zastopnika pozdravil. Zmočene pogovore v sprejemni sobani je preglasilo močno grebenje z nogami na prizidku, silovito zvončkanje s kraguljčkom na vratih in glasno in šumeče klicanje došle množice, katera je Bayardu precej na pragu čestitala ter tudi njegovo zahvalo sprejela. Ker sta bila Henrik in Parcival nenadoma odšla, da sta tujce sprejela in v obedilnico na drugi strani prostorene veže peljala, omolknil je bil mali krog v sprejemni sobani. Vsi so [se bili zopet posedli ter nekoliko zamišljeni bolj na tihem se pogovarjali ali

pa so poslušali glasno krohotanje in veselo klicanje, ki je iz obedilnice prihajalo.

V tihem kotu malo odločena od drugih je Mabel sama zase premišljevala ter je skrbno poslušala prilične pogovore krog sebe. Jezila se je nad seboj, da se ni mogla po stari navadi prav prirodno in neprisiljeno vesti; čudila se je sebi sami ter se popraševala, ali so pri veliki občni razburjenosti pač opazili in sodili njeno osobno vedenje.

Ostreje je pač nikdo ni mogel soditi, nego se je sama sodila. „Mabel, kaj je to?“, vprašala se je notranje. „Kdo se bi bolj veselil te izvolitve nego ti? Ti zadnje tri tedne skoro na nič drugega nisi mislila. To je bil smoter, po katerem so vse tvoje nade merile. Hrepenela si po tem smotru ves ta nemirni čas. Ti se gotovo kaj zelo veseliš njegovega uspeha! Zakaj mu tega ne moreš mirno in in priprosto povedati? jedino to se pri tej priliki od tebe pričakuje; gotovo bi to tudi dobro razumel.“

Zakaj ne? V resnici temu vprašanju sama ni mogla povoljno odgovoriti. Svetove rajše bila bi žrtvovala, ko bi jih bila imela, nego da bi bil Bayard

podlegel. Vender jej je bilo naznanilo toli nenadno, — toli pomenljivo! Morebiti je bolj nego drugi izpoznavala odgovornost, katero je mladi mož prevzel, in popólno premembo vsega njegovega bodočega življenja. Morebiti je tudi pomišljevala, da ta dogodek ni le zasebne, ampak tudi občne imenitnosti. Kako bi jej bilo drugako toli močno bílo srce, da celó govoriti ni mogla? Dà, bila je vesela, zeló vesela, to je bilo vprašanje, o katerem se ni dalo dvojiti. A Mabel ni toli lahko kot drugi govorila o stvari toli resne imenitnosti, toli naglo ni mogla ubrzdati čutov, katere jej je toli resnoben dogodek izbudil.

Vsi so za trenotek molčali. Kar se je zaslišal gospod Vaughan, ki je z resnim glasom gospe Parcivalovi rekel: „Došli odbor nam je odvedel mladega prijatelja v najbolj zanimivem trenutku. Pri vsem tem pa to le spričuje občno resnico, da prijateljstvo se mora klicu javne dolžnosti umakniti. Tudi ne smemo mi tarnati zaradi osobne izgube, izgube, ki vam sina vodi na prizorišče, kjer bode gotovo častno nalogo igral. Gospa, prav srčno vam čestitam na česti, ki vam se je nocoj storila.“

„Svojemu sinu“, odgovorila je gospa Parcivalova, „želela nisem nikdar više časti nego one primerne vsakemu, ki svoje dolžnosti zvesto izpolnjuje. Nova odgovornost pa je nova izkušnja značaju in bistri glavi. In kot mati se skoro strašim vašega čestitanja, dokler Bayard ne dokaže, da ste vi v resnici imeli dovolj povoda za te častitke.“

„Minulost pač močno prerokuje bodočnost“, odvrnil je gospod Vaughan; „zato mi ne zamerite, da vam čestitam, ker ima mladi gospod toli trdno podlogo, da mu narod lahko zaupa, mati pa lahko svoje nade nanj stavi.“

„Tajiti nečem“, rekla je gospa Parcivalova z milim smehljanjem, dočim so se jej oči blščele materinega ponosa, ki ga ni lahko popolnem zakrivala, „da mi je to sedaj kot mi je bilo nekdaj na največje zadoščenje; in da Bayardu ne storim krivice, prav rada verujem, da njega nameni so čisti in nesebični in da je njega volja neukrotljiva. Prosim le Boga, naj bi bil sin toli moder, kolikor je srčen in vesten.“

„Kdo bi dvoumil, da je spreten za vsakotero opravilo?“, mislila je Mabel, ko je opazovala obraz

gospe Parcivalove ter čutila lastno srce vse ginjeno ponosa; ta gotovo ni bil manj globok ter je bil dosta ognjevitejši od onega, ki je isti trenotek stare gospe lica hipoma pordečil.

„Ali ni plemenito ravnal in izpolnil vse, kar koli so mu kot odvetniku, bratu, sinu in prijatelju zaupali? Mati naj le ponižno zanikava lavorjeve vence, kateri mu bodo čelo še venčali; vender katero čast bi narod podeloval, katera bi svoje dni njegga ne slavila? Kako hvaležni bi morali biti in kako se veseliti, da ga je narod izbral za svojega zastopnika ter mu odkazal vzvišeno in odlično pot v življenji.“

Ta hvaležnost, ta radost pa nista bili toli jasni in mirni kot sta bili hvaležnost in radost gospe Parcivalove. Morebiti nista bili manj plemeniti, manj odkritosrčni, akopram se je sedaj pa sedaj urival še drug in nekoliko tekmujoč občutek; tega pa je Mabel brzdala le s strastno odločnostjo, s katero se je skušala prepričati, da jej je dogodek na vse strani v največje zadoščenje.

To častno javno opravilo je izvoljenca („votary“) Mehko oblastno poklicalo iz domačega kroga, lahko

je zahtevalo od njega toliko časa, da bi moral vse manjše zahteve zanemarjati. Njej se ni bilo treba spominjati besed njenega očeta, da se veselje posamičnika časi lahko križa z javnimi dolžnostmi, kajti ta misel jej je bila prvi trenotek Bayardove izvolitve v glavo šinila. Kaj pa potem? Ali je bil kateri izmed njegovih prijateljev toli malodušen, da bi se bil žrtve ustrašil? Ali je bil kdo toli sebičen, da bi ga bil samo trenotek od njegovega mesta zadrževal? Ali je bil kedo toli malopriden, da bi bil osobno izgubo više cenil nego občni dobiček? Pamet in razum sta ponosno to zanikavala. A pri vsakem vprašanji začutila je hudo bolečino v srci in globok vzdihljaj je bil komaj znatni odgovor. Nje obličje se je res žarilo veselja, a nje čuti so borili hudo notranjo vojsko.

„Bil sem v obedilnici pri gospodih“, zaklical je radostno Murray približavši se sedežu, kjer je Mabel sedela. „Je jih okoli petnajst do dvajset, ki pri levi stoje ter se z gospodom Parcivalom in strijcem Henrikom pogovarjajo. Vsi se premočno veselijo volitve! Res je največje veselje poleg stati in jih

poslušati. Pojdi, Alik! pojdi z menoj jih poslušat!“ In brzo je z bratom odtekel.

„Kako laskavo mora pač biti gospodu Parcivalu prisostvo teh prijateljev!“ mislila je Mabel, ko je skozi odprte duri slišala nejasno zbrojo glasov ter si živi prizor živo slikala. „Kolika mora biti njih naudušenost, da so tak zimski večer deset kilometrov daleč prijahali! Koliko stanovitni in zvesti podpiratelji mu bodo tudi v bodoče! Kako tesno so sklenili njih koristi z njegovimi koristmi! Kako zaupno in prijateljsko je pač razmerje mej njimi! Koliko radosti je njih dohod pouzročil poleg drugih dogodkov tega večera!“

To so bili Mabelini občutki in misli; jedini občutki in misli, katere je priznavala ali katerih se je določno zavedala. Odkod ta nerazjasnena nje otožnost, ko je v duhu nekoliko zapuščeno sprejemno sobano primerjala prenapolnjeni obedilnici na drugem konci hiše, kjer je bil Parcival svoje politične goste sprejel? Odkod oni jasni spomin na zadnje besede tete Sabije, da možem v javnem življenji navadno oslabi čut za domače življenje in rodovinske vezi? Odkod ono nemirno drsanje noge

na preprogi, ko je nepotržno čakala, da bi odsek volilnega okrajnega odbora kmalu odšel? Odkod ona nevolja in omrza, ko je mislila: „Kako dolgo se pač mudé!“ Potem je pogledala na svojo uro ter je pristavila: „Stoprv osem! jaz pa sem mislila, da je že devet!“

Ti zadnji neugodni občutki drvili so se le v njenem srci in popolnem je je zakrivalo navadno, mirno in radostno nje vedenje, katero se jej je bilo skoro precej po odhodu Bayarda povrnilo. Tudi nje skrivna nemirnost ni izvirala iz zavednega hrepenenja po družbi brata in mladega gospodarja, kajti ko so gospodje iz mesta se poslovili ter sta Bayard in Henrik zopet se vrnila v sprejemno sobano, jo je njiju prisotnost, kot je bila podoba, bolj vznemirila nego razveselila; in nemudoma se je umaknila v kot za mizo za čaj. Tu si je od gospe Parcivalove izprosila dovoljenje, da bi za zbrano družbo čaj pripravljala, kar je molče in s priučeno natančnostjo storila. Niti ni pribežališča zapustila prej, nego je Parcival v bližnji knjižnici sedel pri klavirji, kamor so tudi drugi šli godbo poslušat.

Narodne in osobne melodije se toli močno stapljajo s spomini minulosti, da zahvalno nedeljo skoro vsak poprosi za posebno mu priljubljeno pesem ali melodijo. Tako je moral Bayard dolgo ostati na mestu, poleg njega pa je Beatrica, katerej niso niti pesmi niti blagosrčnost pošle, prebirale mu sekirice ter ga krepko in živo spremljala, dočim ja je Henrik, kedar prav je trebalo, z močnim debelim glasom podpiral. Helena, kateri je dan marsikateri srčni spomin izbujal, čakala je potrpežljivo, da so bili vsi drugi zadovoljeni; potem je Parcivala prosila s tresočim glasom, naj bi odprl orgle ter zaorglal dve pobožni pesmi, kateri je nje ranjki oče posebno ljubil; z navadno vljudnostjo je Bayard prošnjo jej precej izpolnil.

Mabel je bila tiho prišla v sobo ter se je usedla k velikemu, z bršlinom obrastenemu oknu konci sobe, kjer je nekoliko za starošegnimi zagri-nali skrita lahko nemočena poslušala in uživala krasno godbo in petje. Nje podoba pa ni kazala vesele poslušateljice, kajti srpo je zrla v bliščeči sre-žasti sneg ter je sedaj pa sedaj razgreto čelo pri-tiskala k mrzli oknici. Enkrat ali dvakrat se je pač

zganila, kot bi bilo petje veselostne pesmi nje čute žalilo, a s tema izjemama baje ni nič vedela o podaljšanem koncertu, le da jej je bil ugodna prilika, da se je nemočena svojim mislim udajala.

Sledkar je godba prestala. Da si Mabel ni bila slišala vsega pogovora blizu sebe, vendar je razločno slišala Henrikove besede: „Parcival, po zimi vas bomo hudo pogrešali. Zdi se mi, da bodoči mesec imate že odpotovati v Washington.“

„Tega ne morem povedati; — morebiti ne pred prosincem,“ odvrnil je Bayard s tihim glasom. — Potem pa je pristavil s poudarkom in s stisnjenimi ustni: „morebiti pa nemudoma.“

Le zadnja beseda dospela je do Mabelinih pozornih ušes. Oledenila jej je srce. Nehoté jo je sama za se ponavljala. Podoba je bila, da je ona beseda izraževala one nedoločne čute, katerih ni lahko razumevala in katere bi bila rada zatrla. „Nemudoma!“ bila je misel, katera se jej je usiljevala. „Sklep je storjen in slušati mora klic brez pomišljevanja in odlašanja, zapustiti mora domovino katero toli ljubi, pa tudi prijatelje, katerim je po pravici toli drag. Poslušali ne bodo več radostnega

njegovega glasu, ko nenadoma v hišo stopi, poslušali ne bodo več peketanja njegovega konja, ko v daljavi izgine, zanašali se ne bodo več na njega pomoč, ko so v zadregi in stiski, tudi se več ne bodo veselili njegovih knjig niti se ž njim posvetovali. Pogrešali ga bodo celó njegov konj in njegovi psi. Njega odhod zagrne vso pokrajino z oblakom, katerega le njega vrnitev razžene.“

„Res je, da sluša plemenitemu klicu. Služiti če človečanstvu in najboljšim koristim svoje dežele; tem bode posvečeval svoj čas, svoje moči, svojo ljubezen. Našel bode pravično plačilo; čislan bode in ljubljen in srečen, pa mi — —“

Oh! dalje se ni mogla varati. To uro njegove slavne zmage je bila lahko radostna, ponosna in hvaležna, a prezirati dalje ni mogla, da senca njegovega odhoda zadeva tudi globočino njenega srca; zakrivati se ni mogla dalje, da drugi bodo odhod prijatelja obžalovali, da njej pa ž njim zatone solnce vsega življenja.

Utapljavši se v teh bolestnih mislih zrla je tresoč se v ono tmino duha, katera jej je pretila; celó zapazila ni, da je knjižnica skoro prazna vseh

gostov, ki so se prej godbe in petja veselili, sedaj pa so se bili v sprejemno sobo povrnili. Orgle so še vedno pele mile zategnene glasove prelepe simfonije; svečani mehki glasovi, ki so se ž njenimi mislimi popolnoma skladali, so skoro nevedoma zadevali v nje ušesa. Ko so hipoma utihnili in je svečana tišina nastopila, zapazila je stoprv, da je Helena vsa prevzeta godbe zadnja šla iz sobe ter je nehotoma duri za seboj zaprla; zapazila je, da je orglavec ugasnil sveče pri orglah in da sta sama in orglavec bila jedina v mirni knjižnici, katero je sedaj samo luna skozi okno razsvetljevala. Prva nje misel je bila, oditi na tihem, druga pa, ostati v skrivališči, dokler naprej ne odide Parcival, ki je polico pri orglah zapiral. Pa oba načrta sta se jej ponesrečila. Ko je bil Bayard zaprl orgle, zapustil ni sobe, ampak sklenil je roke ter je ves zamišljen korakal naravnost k oknu, da bi v noč ven zrl. Mabel se je prestrašila, ko se je približeval, ter je kot spojena srna nemo mimo njega hitela. Akopram pa Parcival ni bil v manjši zadregi nego ona sama, (kajti mislil je, da je ves večer v sprejemni sobi prebila), ustavil jo je vender z besedo: „Ostanite“;

ob enem pa se je umaknil na stran, da bi jo mimo pustil.

Ustavila se je, nekoliko ustavljena po njegovih besedah, temveč pa po njegovem glasu.

„Nadlege vam nisem mislil delati“, rekel je, ko je bila vsa zamišljena in neodločena, „a ker sem že enkrat tu, poslušajte me trenotek.“

Prijel bi jo bil za roko, da bi jo zadrževal; a Mabel mu je ni ponudila, ker se je zavedala, da se močno trese. Na videz ni opazila njegovih besed ter se je na prejšnje mesto pri oknu usedla.

„Vi ste jedina izmed mojih prijateljic, ki mi danes ni čestitala“, rekel je ter se k njej prisedel. „Sprva sem mislil vam očitati malomarnost, a če natančneje to premislim, zahvalim se vam temveč, da, ste me varovali take glume.“

Ponovila je zadnje njegove besede z vprašavnim glasom ter ga bistro pogledala, da bi jej pojasnil, kaj s tem misli.

„Da, res hud izraz“, nadaljeval je z njemu nenavadno silovitostjo; „a čestitanje iz vaših ust se bi mi bilo danes dozdevalo skoro prava gluma. Drugi so lahko bili slepi ter niso videli resnice in

njih besede z najblajšim namenom so bile lahko prijetne in odkritosrčne, a laskal sem si, da vi me bolje razumete, da mi vi priznavate pravico verovati, da so mi ti dogodki, ki se od zunaj toli laskavi kažejo, napravili le mnogo bolečine, da bi me nobeno pregnanstvo ne bilo lahko huje zadelo, nego ta neugodna mi volitev, ki me od vsega najslajšega in najdrajšega na zemlji trga.“

Glas se mu je tresel, kakor ga Mabel še nikdar ni slišala. Skoro jo je prestrašil. Čutila je, kako so jo njegove oči bistro gledale; a drznila se ni kvišku se ozreti, le jecljala je: „Henrik je rekel, da vam bi to bilo huda žrtva.“

„Henrik! Kaj on o tem ve? Kaj kedokoli o tem ve?“, zaklical je Bayard s silovitim, skoro nepotrpnim glasom. „Kedo razen mene samega bi lahko presodil bolečino, katero mi napravlja? Sočutja ne pričakujem, častitke so me užalile, a vi“ in glas njegov se je glasil skoro z žensko mehkostjo, „vi, kateri ste me s svojim svetim zaupanjem na moje pravočutje za to nalogo okrepili, vi mi vsaj ne odrečete golega voščila: Bog daj srečo!“

„Jaz? O, ne!“, odvrnila je Mabel; potem pa je obotavljaje se pristavila in skoro sama ni vedela, kaj je rekla: „Jaz — vam voščim vse dobro!“

„Ali vi hočete poslušati mojo izpoved, predno odidem?“

Odgovorila mu je le plaho in skrbno ga pogledavši; potem se je brzo ozrla po sobi, kot bi hotela ubežati.

„Da, naj bode to moja spovednica“, rekel je Bayard in besede so naglo se vrstile druga za drugo, kot bi bil uganil nje namen in kot bi ne hotel svojega smotra izgrešiti. „Jaz nečem odpotovati z lehkim srcem, a rad bi odpotoval vsaj z mirno vestjo. Vest bi rad olajšal bremena, katero ga je tlačilo, odkar sem vas prvikrat videl. Takrat sem zaslepljen od napačne in prenagljene sodbe govoril in vi ste slišali nedostojne besede, katere sem jaz obžaloval, ko hitro sem je bil izgovoril. Ali mi morete odpustiti slepost, predrznost in neumnost, katerih si jaz sam nikdar nisem odpustil? Ali vam more biti povoljna poravnava moje napake, da me je prvi vaš karajoči pogled precej prepričal o moji krivici in psovki (libel), da mi od onihmal ni več izginil

iz spomina in da se ne morem umiriti, dokler mi njegova senca srce zatemnuje?"

„In to je vse?“, rekla je Mabel prosteje diha je; pomenljivo smehljanje pa se je pokazalo jej na licih, ker spomin ni bil ohranil razžaljenja onega imenitnega večera, ohranil pa je bil one neizpozabne dobrote, katere jej je bil Bayard o uri največje sile blagosrčno storil.

„Ne, to še ni vse!“, vskliknil je Bayard s ponovljeno silovitostjo, katero je zaman brzdal. „Vi ste me slišali, ko sem nepremišljeno se drznil soditi značaj, katerega soditi nisem imel ne previdnosti, ne ljubezni. Zato vas prosim, poslušajte me. — Imejte potrpljenje z menoj — verujte mi, če vam pravim, da dobrotljivost, lepota in resnica, katerih ste me od onih mal neprestano učili, pripravile so me toli daleč, da bi zakril si obličje ter vskliknil: No, to je tvoja hladnokrvna, prisiljena, posvetna gospica! O, Bayard Parcival, nikdar več nikar zaupati sebi samemu!“

„Gospod Parcival,“ rekla je Mabel, katera se je bila nekoliko umirila, ko je videla, kako zelo je bil Bayard ginjen; „vi delate sebi in meni kri-

vico, če one besede, v en dan izrečene, toli zelo obžalujete, ker sem iste, zagotavljam vam, toli naglo odpustila, in ker ste je bili res popolnem poravnali. Če se jaz često spominjam onega večera, ne delam tega, da bi razžaljeni svoji ošabnosti stregla, temveč da se zmislam dobrote, ki me je v srce ganila. Ne spominjajte se vedno onega večera, če ne le hko bi neki dan dvoumili, ali jaz znam, kaj je hvaležnost."

Glas se jej je močno tresel, ko je besedo hvaležnost izrekla. In znova jo je gnalo, da bi ubežala, skočila je kvišku ter bi bila rada iz sobe tekla. A Bayard bil je na straži. Nekaj v njenem vedenji mu je že naprej kazalo njeno namero; zato je skočil po konci ter jo za roko prijel.

"Ostanite, Mabel! ostanite!", vskliknil je z globoko ginjenim glasom. "Ne smete, — nikarte oditi! Izpovedal sem se stoprv na pol. Slušajte me le še trenotek, potem pa, če mi vi ukažete, čem odpotovati in vas nikdar več videti."

Obstala je, nema, — otrpla, okamnela. Celó roka, ki se jej je bila krčevito tresla, nehala se je tresti, ko jo je v svoji roki držal. Nekako strahovita in v živo segajoča je bila razburjenost močnega moža,

ki je navadno bil toli miren ter je vedno lahko sebi samemu gospodoval. Mabeli pa je srce skoro nehalo bít, ko je opazovala, kako so se mu prsi vzdigovale in njegova ustna neso našla primernih besed čutom in mislim, ki so se v srci mu drvili. Ko pa so naposled prišle, te silovite in strastne besede, izlile so baje vso njegovo dušo in vse njegovo srce, drle so v globočino nje življenja ter jej rekale o ljubezni, ki je bila toli mogočna in silovita, kot je bilo vzvišeno in plemenito srce, katero jo je sprejelo. Z vso priprostostjo in gorečnostjo živega mladeniča, z vso zgovornostjo in silo zrelega moža zastopal je svojo srčno zadevo ter jej je povedal povest srčne in istinite ljubezni, ki se je bila že pred šestimi leti v vse njegovo bitje usadila ter tiho in nemo tam se urastala, da je naposled pri solčnem svitu nje prisostva in nje smehljanja se razširjala in razcvetala.

„Zahodno domovino ljubil sem s prav deško gorečnostjo“, vskliknil je nazadnje, ko je bil povest svojih nád in bojaznij končal, ko je brezbarveno nje obličje gledal ter v marmorni nje bledobi in otrplosti še ni mogel čitati nje odgovora. „Veseliš

sem se svobode in nezavisnosti neprisiljenega (unshackled) življenja. Umikal sem se vsemu, kar bi me bilo priljubljenim mi težnjam lahko odtegovalo. Vender bil bi se lahko temu odtrgal na klic dolžnosti. Celó v prognanstvo bil bi lahko šel z veseljem ter bi bil najhujšo osodo klical na boj, ponajša se s prirojeno mi silo. Pa temu ni več tako. Moji sklepi so slabiji nego sklepi otroka; pogumnosti mi manjka v najbolj odločivnem trenutku mojega življenja. Komaj se drznem povedati, da bi se bil umaknil sedanji volitvi, ko bi me ne bilo vaše plemenito zaupanje osrčevalo in naprej gnalo. A sedaj se ne morem več umakniti. Odpovedati se moram običajem in navadam, ki so mene neizrekljivo mikali. Posloviti se moram od krajev, s katerimi bode vaša slika neprestano sklenena. Dolžnost mi zapoveduje odpotovati, in tudi jek vašega glasu to ponavlja. O, Mabel!“ njegov glas je bil tih, sladek in ginljive resnosti, ko je govoril končne besede: „O, Mabel! ali moram sam oditi?“

Srce Mabeli prej skoro ni več bilo, ko je Bayard s strastno gorečnostjo odkrival močno svojo ljubezen, potreslo pa se je kar hipoma, ko je nje-

govim silovitim besedam sledila na pol pošeptana prošnja. Kri se jej je prej blezo bila strdila, sedaj se je s toplim živim tokom zopet po njej razlivala in dolgo zatirana in zakrivana ginjenost je Mabel hipoma oživila. To ni bil slep občutek, — minljiva prednost, kar je bilo v največji globočini njenega bitja. Bila je sveta in čista ljubezen, katero je hvalenost porodila, čas gojil, spoštovanje okrepčevalo ter enakost običajev, načel, mislij in čutov dovrševala; dovršila pa jo je prav ona jedinost, ki dvoji srci v jedno staplja. Globoko je bila ukoreninjena in Mabel jo je znala dobro zakrivati, toli dobro, da doslej celó sama ni polovice nje moči slutila. Prišel pa je bil čas, ko iste ni lebko dalje zatirala. Čutila jo je v tresoči razdraženosti, katere je ves nje život trepetal, tako da je skoro omahovala; izdajala jo je z žarostjo, ki jej je vrat, lica, čelo s temno rudečico polivala in celó konce lepih prstov bojila. Govoriti ni mogla, a prosto roko je položila na roko, katero je Bayard še vedno trdno držal; Bayard je obe prijel in stisnil in Mabel je isto storila. Krčevita razburjenost, katere se je kot trepetlikovo listje tresla, upokojila se je, ko je čutila objem

njegovih krepkih rok. Srce, katero so bile izkušnje izučile, katero je bilo trpljenje očistilo in katero je bila plemenita vstrajnost ublažila, čutilo je, da je naposled resnični in popolni zemeljski pokoj našlo.

*

*

*

Kaj so pa vsi porekli, ko se je Mabelina zaroka naznanila? Kajti zaroke morajo priti na dan in vsak mora nekaj reči.

Pa zvedela se je stoprv naslednji dan, kajti Bayard se je sledkar v sprejemno sobo povrnil brez zaročene neveste, katere ta večer ni bilo več v družbo. Murray jo je iskal, ker bi bil rad, da bi bila opazovala krasni sij na severnem obnebji; a vrnil se je rekoč, da tete Mabeli najbrže glava boli, ker ni durij odprla, ampak ga je le prosila, naj jo pri gospe Parcivalovi in drugi družbi opraviči.

Ko se je drugo jutro izbudila, zagledala je častiljivo gostivko tik svoje postelje. „Dobro jutro, draga moja, — draga moja hči!“ rekla je in se k njej priklonila, lase jej s čela pogladila ter jo srčno poljubila. „Bayard mi je vse povedal — vse je prav tako, kakor sem jaz želela. Jaz bi ne našla

lahko boljše tolažbe za stare dni. Moj sin bode kaj srečen in ti, — ne zameri pristranosti matere, — imela bodeš sebe vrednega moža.“

Mabel je kvišku skočila ter je drago čislano prijateljico objela. „Oh, kolik blagoslov!“ vskliknila je s solznimi očmi, „zavedati se prvikrat, odkar pametim, kaj je materina ljubezen!“

„Draga tvoja zveza z Bayardom,“ rekla je stara gospa, „pritisne le pečat pogodbi, katero je moje srce že davno s teboj sklenilo. Moja si ti nič manj po pohčerjenji nego po njegovi izvolitvi. Sladko mi je občutiti, da je moja naklonjenost nagonoma našla hčer, ki ima po najsvetejši zavezi skoro moja biti.“ Še jedenkrat je Mabel pritisnila k srci, potem pa je hitela iz sobe, da bi zopet zadobila mir, katerega jej je bil ta pogovor vidno motil.

„Pojdi z menoj,“ rekla je Mabel Bayardu, ki je prav pred njeno sobo po prehodu semtertija hodil, „pojdi z menoj k očetu!“

Stari gospod je navadno rano ustajal, in kot je Mabel pričakovala, sedel je sam pred levo v knjižnici. Odložil je naočnice in knjigo, ko sta hči in nje mladi gostivec skup v sobo stopila; gledal

ja je z velikim začudenjem, ker zdela sta se mu toli resnobna, kot človeka, ki nekaj gotovega in določenega namerujeta. Mabel je stopila za njegov stol ter mu je nekaj na uho pošepetala. Pogledoval jo je kot bi jej komaj veroval, potem pa je resnobno in ostro pogledal Parcivala.

„Kaj vi jej hočete biti prijatelj, katerega je vredna?“ vprašal je naposled.

„Da, gospod! to čem z božjo pomočjo“, odgovoril je mladi mož svečano. „No pa jo vzamite“, rekel je oče vzdignivši se s stola ter roke na glavo jima položivši. To mi je nepričakovano, pa ne neljubo. Če je kaka gotovost, da bode dobra žena, ker je bila dobra hči“, nadaljeval je Bayardu, „obžalovali ne bodete nikdar svoje volitve. Bog naj blagoslovi vaju oba!“

„Dve izvolitvi v enem dnevu, vi srečni mož!“, vskliknil je Henrik, ki je bil isti trenotek ustopil in s prvim pogledom ves prizor razumel. „Voščim vam srečo! Tudi se nadejam, da od vas zastopani okraj ne bode nikakor užaljen, če opomnim, da je zadnja od vas dobljena zmaga večja od prve; ta zmaga je res dostojen predmet veselja ne le zaradi

vas, ampak tudi zaradi drage mi sestre in zaradi vseh, kateri jej srečo iz srca želé.“

Akopram je Henrik govoril Bayardu, ljubeznjive oči upiral je vendar le v Mabel, katero je izgovorivši objel in bratovsko poljubil.

„Draga Mabel, nadejam se, da bodeta oba toli srečna, kot sva midva“, pošepetala je Helena, ki je bila možu v sobo sledila. „Toplejšega voščila vama ne morem izraziti.“

Sedaj je pritekla Beatrica v največji razburjenosti. Novico je bila zvedela od stare matere in nje zares veliko veselje se je skoro utapljalo v neizmernem njenem začudenju. „Vse žive dni nisem bila toli prevarana“, vskliknila je; skoro mi uhaja vsa potrpnost, ko pomišljam, kako igro ste skoro vpričo mene igrali; — in jaz sem bila slepa kot netopir ter vsega tega nisem opazila. Zakaj se pač nikdo ne čudi, rada bi vedela?“ in ostro je pogledovala obraz za obrazom. „Gospica Vaughanova, jaz sem mislila, da vam moj strijc prav nič ni mari“, rekla je s karajočim glasom. „Mislila sem, da imate staro piko na njega. In vi, strijc Bayard! vi se vendar hočete z lednikom oženiti?“

Beatrica je sedaj opazila, da je nje rezki namak izgubil vso moč in ostrost.

Bayard se je smijal.

„Mabel mi je odpustila“, rekel je Parcival. Tvoj jezik, ljuba Beatrica! je izgubil vso moč, da bi ranil.“

Bistveno različno pa sta se vedla dečka, ko sta to novico zaslišala. Murray je kar radosti zakričal ter je uljudno poprosil gospo Parcivalovo, da bi smel trikrat zaukati. Alik pa je Parcivala v obraz pogledal tako bistro in skrbno, kot bi mu hotel dušo in srce pregledati, potem je strastno poljubil Mabel, stekel iz sobe in (imel je že šestnajst let ter je bil za njegovo starost kaj močen deček) se je zjokal.

„To pač“, rekla je Sabija, katero je Mabel sama poiskala ter jej zaroko naznanila, „to pač je le tvoja šala! Pri moji besedi, to je tako nenadoma; jaz res prav nič ne vem, kaj bi o tem mislila! Joj, kako! sej si ga komaj desetkrat v življenji videla, — kaj ne Mabel?“

Mabel jej je povedala, da sta se za njenega pohoda pri Henriku često videla.

„Pri moji besedi! po takem je sam le snubil ves čas, ko so se drugi ljudje z volitvami pečali. No res, kaj zal mladenič je. Jaz zares nisem imela prav nič zoper njega razen tega, da se toli s politiko peča. Če pa je javne svoje koristi, kot navadno pravijo, na ta način zanemarjal, da je pri svojej ljubici prijetnega ljubljenca igral, mislim, da njegova žena ne bode nikdar na drugem mestu, naj se zgodi karkoli. Zato mislim, da bodeš pridobljeno srce vsekakor ohraniti znala!“

In Sabija je imela prav; kajti ko je Bayard Parcival enkrat ljubil, ljubil je vedno in močno.

Osemnajsto poglavje.

Videl sem nekega, čegar zapovedljiva
zgovornost

Izbujala je bogate jeke v človeških
prsih,

Prilizovanju bogatstva in pokoja je
upiral se,

Da bi nada došla trpečemu in zatiranemu
človstvu.

In na njegovi strani gibala se je po-
stava lepote

Trosila je sladke cvetke poleg steze
njegovega življenja,

In gledala je kvišku z milo in ljubez-
njivo dolžnostjo;

Jaz imenujem jo angelja, a on kliče jo
ženo.

Bilo je konci dneva meseca decembra. Gospod
Vaughan in njegovi so se bili že davno vrnili ter
so nekaj tednov zopet bivali doma. Mabel je mej
različnimi skrbmi in opravili našla pol ure počitka
ter je zadnjikrat sedela pri svojej mizici nasproti
znanemu oknu, ki je prek širnih poljan gledalo.
Lehke urne nožice blage Helene so po hiši sem ter

tija drobnele, Melisa se je sedaj pa sedaj v bližnji kuhinji zaslišala z onim vzvišenim in zapovedujočim glasom, ki je nje službo imenitno delal. Dečka sta šla v škedenj in na svisli ter se od tam vrnila, pogledala sta zadnjikrat svoje ljubljence mej ovcami in govedi ter sta najemniku Jakobu pravila svoja zadnja naročila. Vse je kazalo na imeniten dogodek v bližnji bodočnosti, da se stare vezi raztržejo, da se rodovina izseli. Mala družbina soba pa je bila tiha in mirna. Ropotali so lahko zunaj ter za odhod pripravljali, a nič ni smelo motiti hišnega svetišča, kjer sta stari gospod Vaughan in njegova sestra v navadnih stolih z ročaji pred levo sedela, stari hišni pes pa je na plahti spaval. Nekaj trenutkov je Mabel vsa zamišljena sedela, glavo je opirala ne roko, oči pa je sedaj upirala prek širne zimske pokrajine, sedaj pa je s srčnim sočutjem opazovala sliko radostnega miru in pokoja v sobi. Sledkar je vzela pero, pripognila se k mizi ter pisala sledeči list:

Draga gospa Herbertova!

„Če se oziram nazaj na dneve svojih otroških let, vedno stoji pred menoj slika blage prijateljice,

katere srčna ljubezen in požrtvovalna skrbnost sta ona leta storili blagoslovljeno in srečno dobo mojega življenja. Ko premišljudem leta, ki so od one dobe minula, spominjam se nehoté, da so me pri vsakej stopinji sveti, svarila in nauki iste blage prijateljice okrepčevali in osrčevali. Ker sedaj namerujem stopiti v nov krog dolžnostij, čutim prav prirodno hrepenjenje, da bi v vaših dobrih željah, v vašej ljubezni, v vaših molitvah še vedno primeren prostorček ohranila. Vi ste gojili otroka, osrčevali devojko, dovolite mi, naj vas prosim ljubečega sočutja tudi za ženo.“

„Spodobi se mi ne, da bi mnogo govorila o tem, s katerim bodem jutri, nadejam se, v tem novem in ozkem razmerji zakonske žene sklenena. Neki dan, upam, bode te vi videli in spoznavali gospoda Parcivala ter bode te lahko sami o njem sodili. A če prirojena priprostost in istinita možatost v mišljenji in življenji podelujeta pravico do spoštovanja in čišlanja, biti smem ponosna na njegovo stanje, naj se že gleda na njegovo osobno nezavisnosti ali na njegovo razmerje k drugemu svetu. In če so krščanska načela najzanesljiviši temelj zaup-

nosti in vernosti, smem pač verovati, da so od njega izraženi čuti odkritosrčni in da bodo tudi stanovitni. Mislim, da nisem preveč rekla; pa v resnici, ljuba gospa Herbertova, strašim se samo tega, da jaz nisem vredna od njega izvoljena biti; da bi postala vredna, prosim vas posebno, spominjajte se mene v svojih molitvah. Bayard (ker poznati ga bodete hoteli tudi po krstnem imenu) je sin svetovalca Parcivala — kot so mu navadno rekali — imenitnega odvetnika, ki je nekdanj v Novem Yorku močno slovel, a sedaj je že nekaj let mrtev. Njega vdova še živi, krepka je in delavna, da si ima skoro šest in sedemdeset let. Tudi ta je v Novem Yorku in drugodi dobro poznana, ker se vseh ljudomilih in dobrodelnih podjetij udeležuje; tudi v sedanji veliki starosti se ne čuti rešeno dela ali pa preslabo za izpolnovanje svojih dolžnostij. Verovali mi to bodete, če vam povem, da je onidan v Cambridgi hišo najela z namenom, da bi dva njena vnuka, ki sta se doslej v Harvardu šolala, zanaprej tam v šolo hodila. Povabila je tudi Alka in Murraya, naj bi se v nje domu ustanovila. Ugodnišega predloga se dečka nista lahko nadejala; kajti Alik se na-

deja, da bode začetkom bodo čega leta že lahko vseučilišče obiskaval, Murray pa se bi tudi nikjer ne mogel toli uspešno učiti matematičnih znanostij, katerih trebuje za izvoljeni stan — stan inženirja. Sprva smo bili vsi zoper ta načrt boječ se, da bi se gospa Parcivalova preveč skrbij in sitnostij delala; pa blaga gospa je pregovorila očeta in Henrika, prepričala je mene, da se od svoje naloge le veselja nadeja, ter je naposled svoj sklep izvršila.“

„Skoro jokala se bi bila, ko je pri mojem zadnjem pohodu na Jezerišči, gospoda Parcivala bivališči, malo šaljivo, malo svečano izročila mi vso odgovornost ter mi ob enem zagotavljala, da le Bayarda ni hotela osamljenega pustiti, drugače bi bila že pred jednim letom izvršila ta dolgo name-ravani načrt na korist svojim vnukom. Moja spret-nost izpolnovati nje častno mesto v Jezerišči se se-daj ne bode izkusila, ker Parcival je bil pred krat-kim od tega okraja za zastopnika v državni zbor izvoljen in oba po poroki naravnost v Washington odpotujeva. Ljubi oče naju bode spremljeval. Jaz bi še misliti ne mogla, da bi se morala od njega ločiti; tudi njega blezo veseli, da bode čez zimo

bival v sedeži skupne državne vlade: mečje podnebje, nadejam se, ukrepi mu telo in njegov duh se bode prav prijetno pečal z obravnavami v državnem zboru, kar ga že sedaj precej zanima. Veselilo vas bode zvedeti (hear), da je kupčijo in vse denarno započetje popolnem opustil in da sedaj živi toli zadovoljno in veselo, da ga je res veselje pogledati. Teta Sabija bode po zimi bivala pri Henriku in Heleni, bodoče poletje, nadejam se, preseli se k meni; ker jaz se nikdar ne odpovem pravici do ljubljeneega tega člana naše rodovine. Kaj ugodno je nam tudi, da je Melisa po šestletnem čakanji naposled vender pripravila najemnika Jakoba, da se je zanjo izrekel. Poročila sta se brez hrupa in lišpa na zahvalno nedeljo, ko nas ni bilo doma; najbrže obdržita hišo in bližnje zemljišče toliko let, kolikor jima bode ugajalo.“

„Jutri bode po takem nam vsem kaj imeniten dan — dan, katerega ne bodem samo jaz, ampak bodo tudi vsi drugi prebivalci naše hiše poslovali se od zahodnega doma. Naj je bil še toli skromen, nam bil je ljub in čislán kraj in ljubili ga bomo še bodoča leta kot blagoslovljeno počivališče (haven

of rest), ki nam je bilo v viharji reve in nadloge varno in ugodno zavetišče. Blagor njegovim golim, belim stenam, njegovemu priprostemu, črnemu ognjišču, njegovim nizkim sobam! Učila so nas, da sreča ne zavisja od lišpa, da zadovoljnost daje mir najskromnišemu ognjišču, in da ljubezen ne pozna nikakoršnih mej ter se v najtesnejšem prostoru često najbolj razširja. Lehko svet prehodimo ter spomnike slave in ponosa z občudovanjem opazujemo, pa naša hvaležna srca nikdar ne izpozabijo, koliko se imamo svojemu bivališču sredi poljan zahvaliti.“

„Veliko radost mi izbuja misel, da nas bodočo spomlad ali pa bodoče poletje ljubezen in dolžnost najbrže pokličeta v Novo Anglijo in takrat, ljubljena in čislana prijateljica! nadejam se, takrat vas obiščem. V tem pa ostajam kot vedno vaša

srčno vas ljubeča

Mabel Vaughanova.

To uro sladkih nad in srečnih mislij je živa vobraznost pač lahko s krasnimi bojami slikala bodočnost; a vkljebu temu se ni imela izpolniti nada, katero je Mabel v zadnjem stavku svojega lista izrazila. Malo tednov po sprejemu tega ljubega po-

ročila od svoje ljubljene učenke je sledila gospa Herbertova imenitnemu klicu, ki vseh ljudij čaka; in ko je Mabel sledkar obiskala domovino svojih otročjih let, jokala se je le na gomili stare prijateljice.

Zaman tudi je bila nje prisrčna nada, da bi premenjeno podnebje in bivališče častitljivemu očetu podaljšali življenje. Gospoda Vaughana zdravje je bilo preveč oslabelo, da bi se bilo drugače nego le začasno poboljšalo. Akopram se je poleti precej okrepčal ter se je tudi, kolikor se je videlo, veselil bivanja v Washingtonu, vendar ga je spomladi prišla neka skrivna bolezen; ko je napočilo poletje, sezoril se je popolnem kot snop žita. Pa veselo, tiho in mirno je hitelo dolgo njegovo življenje h koncu. V zahodu v lepi hiši svoje hčere sredi onih, katere je toli ljubil, strežen po njeni srčni skrbljivosti ter okrepčevan in osrčevan od mirne nebeške nade, ločil se je mirno iz pozemeljskega življenja.

„Henrik“, rekel je Parcival neki večer, ko sta oba prijatelja na verandi v Jezerišči sedela,

„zdi se mi, da sem te slišal praviti, da si Linkolna Dudleya nekda poznal.“

„Da, poznal sem ga prav dobro“, odvrnil je Henrik. „Kaj je ž njim?“

„Ko sem danes pregledal zapisek potnikov, zasledil sem, da se je z ladijo odpeljal v Liverpool v Kanadi. Ubogi človek! Brez počitka in pokoja še vedno skuša uležati najhujšemu svojemu sovražniku — sebi samemu.“

„Kot bilo bi mogoče“, odvrnil je Henrik, „na posled odtrgati se od tega, kar smo štirideset let neprestano božkali! Ali ko bi se to mu posrečilo, kako prazen in ničev moral bi se svet dozdevati možu, ki nikdar ni imel niti nade niti smotra, da ne bi končno bil sklenen z njegovim lastnim jaz.“

„Redkoma sem videl toli popolen izgled potratenih ali napačno rabljenih sil, nego je bil Dudley“, rekel je Parcival. „Ivanovič, star hišni tovariš njegov, je pripovedoval Mabeli in meni zadnjo zimo zares žalostno povest o njegovem stanju. Podoba je, da silno boleha v želodci: hrano si odmerja in tehta s pretenko natančnostjo, odmerja si gibanje in sveži zrak ter z bolešno vestnostjo preiskuje vsa zna-

menja svojega života. Njegova nekdanj res bliščeča bistrournost je baje v resnici močno trpela; vsa znamenja kažejo, da se popolnem domišljuje, da je bolan.“

„Zares!“ vskliknil je Henrik, „kako otožna podoba! Kako je vreden obžalovanja! Kako svarilen izgled!“

„Da“, odvrnil je Parcival, „dobiti ni bolj živega izgleda, da naobraženost, osebna olika in zbri-sana spretnost so hujše nego nič, če jih živa vera, možata pogurnost in plemenito srce ne spremljajo. Dudley je bil nekdanj varovanec mojega očeta in prilično je bival v njegovi hiši. Še prav dobro se spominjam, kako zelo sem kot deček občudoval njegovo nadarjenost in njegove izdelke. Često sem tudi slišal mater, kako močno je obžalovala sebičnost in ošabnost, kateri sta se v njem že prejšnja leta bili porodili; tudi pozneje so ji toli uspešno gojili, da je bil popolnem ojeklenel nasproti blagim nasvetom moje matere in mojega očeta. Dudley je izgled na nesrečo le premnogobrojne vrste ljudij, ki se vkljubu svojej krasnej zunanosti ponesrečijo ter zelonosno

in osodopolno uplivajo na druge, ker je lokavo v svoje zanjke zapeljujejo.“

„Kako bil bi nekdanj smešil tako podobo človeka, kot jo sedaj sam predočuje!“, rekel je Henrik ves zamišljen.

„Dà“, rekel je Bayard, „a kjer se norci smijajo, tam se modri ljudje le jokajo.“

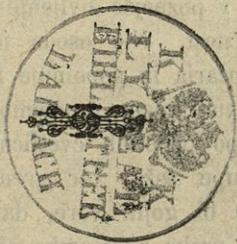
* *

Res čudne so prevare človeških nad in skrivnostna so pota božje previdnosti. Minulo še ni bilo leto po smrti gospoda Vaughana, ko je mnogokrat obravnana in premerjena železnica, na katero je stari mož zaman mislil in čakal (kot na železno vez mej svojim starim in bodočim bogastvom, kot na stezo boljših dni, kot na jedino nado svoje in svojih otrok boljše bodočnosti), nehala biti sen visokoplavajoče vobraznosti ter se je dejansko uresničila. Naposled so se načrti, ki so bili možgane neugnanega starčka toli mučili, da mu je skoro srce pokalo, ko so mu spodleteli, izvršili brez njegovega posredovanja; širne poljane so s časoma postale blaga dedščina Henriku, mladima Leroyevcema in Mabeli. Bogata dedščina so postale stoprv, ko so bili Henrikovi dobri sklepi

in njegova potrpežljiva pridnost v dolgih letih pomanjkanja in dela izkušeni; bogata dedščina so postale stoprv, ko sta se Alik in Murray popolnoma izučila, vsem izkušnjavam mladosti se srčno branila ter delala z iskrenostjo, katero jima sta bili sila in zavest, da si morata sama pomagati, užgali; bogata dedščina so postale stoprv, ko se je bila Mabel v skrbih zakonske žene in v odgovornosti novega življenja izkazala vredno moža, čegar smotri so bili toli vzvišeni, kolikor koristno je bilo vse njegovo življenje; bogata dedščina so postale stoprv, ko je nje plemeniti mož v zmerni premožnosti našel srečo, katero bogastvo ni lahko povečalo, in ko je v cloveški družbi zasedal imenitno in častno mesto, kateremu denar ni večje veljave podeloval.

Mabeli v poznejše življenje slediti, bilo bi segati v bodočnost. Nje osoda je osoda človeštva. Dočim čas dozarja in popolnuje njeno veselje, mora jej prinašati tudi razne premembe, skrbi in žalosti, naj že hodi po prijetnih cvetličnih stezah, ali naj premaguje kupe težav ter grenko vodo bridkosti pije. Ali ne bi gojili vere, da jej bodeta vsaka okoliščina in vsaka prememba naposled le mir pri-

našali in da kratka pozemeljska božja pot bode le pot k večnemu pokoju? Da, Mabeli kot vsem, ki se rano najsvetejšega nauka tega življenja priučé, je odslej veselje posvečeno in bolečina in prevara sta oropani najgrenkejšega žela. Očiščeno srce gleda Boga o solnčnem svitu in o viharji, gleda ga ne samo kot vsemogočnega sodnika, ampak tudi kot neskončnega očeta, kot izvor vseh onih sladkih občutkov, ki svet razsvetljavajo in okrepčavajo in rešavajo. Ko očiščeno srce gleda Boga, veruje, da so vse toli različne naredbe njegove previdnosti jednako dobre, ker vse prihajajo iz rok onega, ki le rani, da bi lečil, in ki v toli različnem življenji očesu vernega človeka vedno dokazuje, da njega zastava nad nami je ljubezen.

COBISS : 042:00

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000436934

